

БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ САЛБАРЫН СТАТИСТИКИЙН МЭДЭЭЛЭЛ 2023-2024

БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ

САЛБАРЫН СТАТИСТИКИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

УЛААНБААТАР ХОТ
2024 он

Монгол Улсын Боловсрол, шинжлэх ухааны яам 2024 онд хэвлэв.

© БШУЯ

Хянасан:

П.Оюунаа БШУЯ-ны Боловсролын нэгдсэн бодлого, төлөвлөлтийн газрын дарга
Т.Бат-Эрдэнэ БШУЯ-ны Цахим бодлого, статистик мэдээллийн газрын дарга

Боловсруулсан:

Д.Анхзаяа БШУЯ-ны Цахим бодлого, статистик мэдээллийн газрын ахлах шинжээч

Хаяг:

Засгийн газрын III байр, Бага тойруу -44, Улаанбаатар -11 Монгол Улс
Цахим хаяг: <https://meds.gov.mn/>
И-мэйл: Info@mecs.gov.mn, ankhzaya@mecs.gov.mn
Утас: 11-263600

АГУУЛГА

01	БОЛОВСРОЛЫН ШИНЭ СЭРГЭЛТ	6	02	БОЛОВСРОЛЫН ХӨГЖЛИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ	19
03	СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛ	59	04	БАГА, ДУНД БОЛОВСРОЛ	75
05	МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОН ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛ	116	06	ДЭЭД БОЛОВСРОЛ	139
07	ШИНЖЛЭХ УХААН, ТЕХНОЛОГИЙН САЛБАР	157			

МЭНДЧИЛГЭЭ

Боловсрол, шинжлэх ухааны салбарын хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний хэрэгжилтийн үр дүнг тоогоор илэрхийлсэн “Боловсрол, шинжлэх ухааны салбарын статистикийн эмхэтгэл (2023-2024 оны хичээлийн жил)”-ийг та бүхэнд хүргүүлж байна.

2023-2024 оны хичээлийн жил боловсролын салбарт хууль эрх зүй, бодлогын болон төсвийн шинэчлэлийн хүрээнд олон арга хэмжээ хэрэгжүүлсэн ололт, амжилт, сорилт ихтэй жил байлаа. Энэ жил сургуулийн өмнөх боловсролын, ялангуяа 5 настай хүүхдийн хамрагдалт төлөвлөсөн түвшнээс ахиж 94.8 хувьд хүрсэн үр дүнтэй байна. Ерөнхий боловсролын салбарт хэрэгжүүлж буй цахим сургалтууд суралцагчийн сургалтын амжилтад өөрэг үр дүнтэй байна. 2022 онд гүйцэтгэлийн үнэлгээнд хамрагдсан суралцагчдын сурлагын амжилт 2021 оны 9 сартай харьцуулахад улсын дунджаар 30 орчим хувийн ахиц гарсан байна. Монгол Улс анх удаа суралцагчийн олон улсын сурлагын амжилтын үнэлгээ “ПИСА 2022”-д хамрагдаж суурь боловсролын чанараа үнэлүүллээ.

Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтэд ахиц гарч, 2021 оноос 2.9 хувиар өссөн байна. Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад эрэлттэй, тэргүүлэх мэргэжлээр элсэгчдийн тоо нэмэгдлээ.

Салбарын бодлого, арга хэмжээний үр дүнг хэмжиж чадсанаар хэрэгжилтийг хянаж, удирдах, шаардлагатай тохиолдолд нэмэлт арга хэмжээ авах боломжийг бий болгож байна. Ялангуяа өгөгдөл мэдээлэлд хиймэл

оюуныг ашиглан боловсруулалт хийж, өнөөгийн үр дүнгийн дүр зургийг гаргахаас гадна ирээдүйн чиг хандлагыг зураглах, таамаглах боломжтой болж байгаа энэ үед статистик мэдээллийн үнэн зөв, найдвартай байдалд илүү анхаарал хандуулах шаардлагатай байна. Боловсролын салбарын өгөгдлийн санг баяжуулж, статистик мэдээллийн чанарыг сайжруулах зорилгоор 2022-2023 онд захиргааны статистикийн мэдээллийн багц маягтыг ЮНЕСКО-ийн нэгдсэн аргачлалын дагуу шинэчиллээ. Боловсрол, шинжлэх ухааны яамнаас бодлого төлөвлөлт, хэрэгжилтийг хиймэл оюунд түшиглэсэн их өгөгдөл (BIG DATA)-ийн дүн шинжилгээнд суурилсан хэлбэрт шилжүүлэх санаачилгыг гаргаж, 2023 оноос хөгжүүлэлтийн ажлыг эхлүүлээд байна.

Эрхэм хүндэт Та бүхнийг энэхүү эмхэтгэлийг салбарын бодлого, төлөвлөгөө боловсруулах болон судалгаа, шинжилгээний ажилдаа өргөнөөр ашиглана гэдэгт итгэж байна.

Эмхэтгэлийн нүүр хуудаст байрлах QR кодыг уншуулж, эмхэтгэлийг цахим хэлбэрээр татан авах эсхүл холбоосыг цахим шуудангаар илгээх боломжтой.

Хэмжиж чадахгүй бол хянаж чадахгүй, хянаж чадахгүй бол удирдаж чадахгүй.

**УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН, ЗАСГИЙН
ГАЗРЫН ГИШҮҮН, БОЛОВСРОЛ ШИНЖЛЭХ
УХААНЫ САЙД**

Л.ЭНХ-АМГАЛАН

ТАЛАРХАЛ

Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Цахим бодлого, статистик мэдээллийн газраас “Боловсрол, шинжлэх ухааны салбарын статистикийн эмхэтгэл (2023-2024 оны хичээлийн жил)”-ийн 3 дахь хэвлэлийг боловсруулан та бүхэнд хүргэж байна.

Энэхүү эмхэтгэлийг боловсруулахад хариуцсан ажлынхаа хүрээнд боловсруулан гаргасан бодлого, шийдвэр, тэдгээрийн үр дүнгийн мэдээллийг шуурхай гарган өгч, мэдээллээ нээлттэйгээр хуваалцан, цаг заваа зарцуулан хамтран ажилласан Та бүхэнд талархал илэрхийлж байна.

- БШУЯ-ны ЦБСМГ-ын ахлах шинжээч О.Дүнжиннамдаг
- БШУЯ-ны ЕББУЗГ-ын ахлах шинжээч А.Цолмон
- БШУЯ-ны БНБТГ-ийн шинжээч Ц.Бумангэрэл
- БШУЯ-ны ДББУЗГ-ын шинжээч Э.Батсэлэм
- БШУЯ-ны МБТБГ-ын шинжээч П.Болормаа
- БШУЯ-ны СХОГ-ын СХ-ийн шинжээч Э.Адьяасүрэн
- БШУЯ-ны ЦБСМГ-ын шинжээч Ц.Батбаяр
- БШУЯ-ны ШУТБИХХЗГ-ын ахлах мэргэжилтэн Л. Мөнхтуяа
- БШУЯ-ны ЕББУЗГ-ын СХҮҮХ-ийн ахлах мэргэжилтэн Б.Дуламханд
- БШУЯ-ны ЕББУЗГ-ын СӨБ-ын хэлтсийн ахлах мэргэжилтэн С.Пүрэвсайхан
- БШУЯ-ны СХГ-ын ахлах мэргэжилтэн А.Мөнх-Эрдэнэ
- БШУЯ-ны СХОГ-ын ХОХ-ийн ахлах мэргэжилтэн Б.Түмэнбаяр
- Гэрээт ажилтан Б.Элбэгдорж
- Хэвлэлийн дизайнер Л.Хануй

Та бүхэнд ажлын өндөр амжилт хүсэн ерөөе.

ЦАХИМ БОДЛОГО, СТАТИСТИК МЭДЭЭЛЛИЙН ГАЗАР

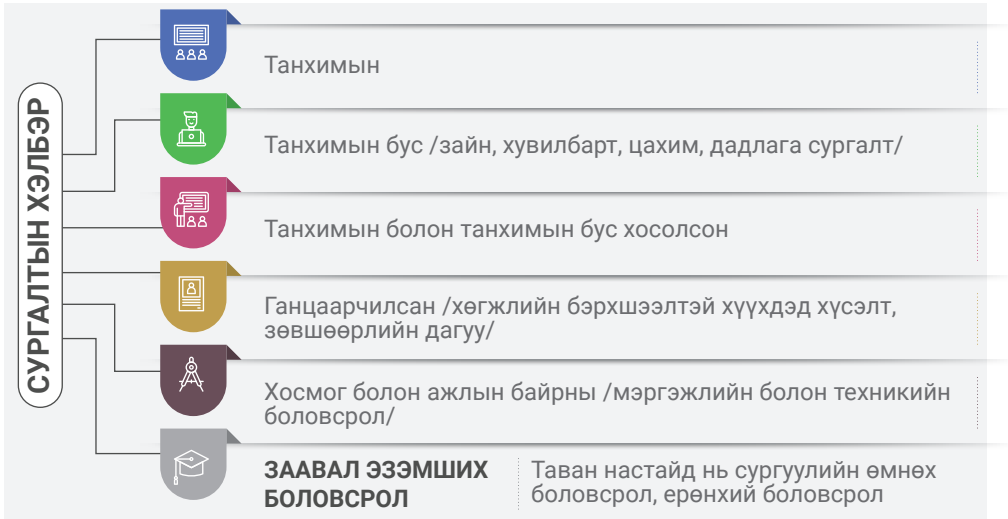

01

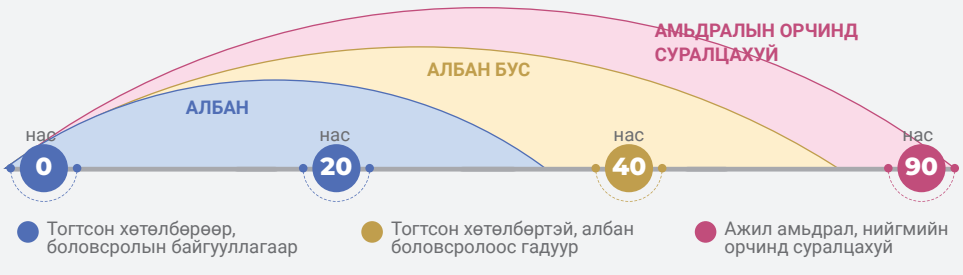
БОЛОВСРОЛЫН ШИНЭ СЭРГЭЛТ

1.1

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛЫН ТОГТОЛЦОО-ШИНЭЧЛЭЛТ

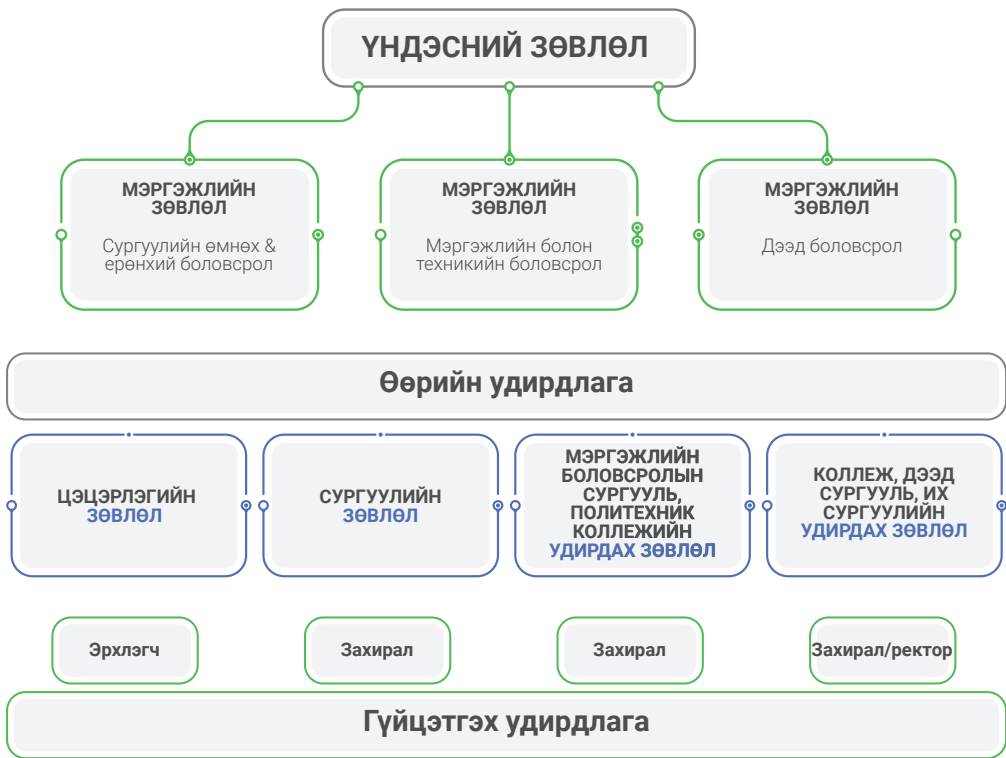

ИРГЭД ЦАГ ХУГАЦАА, НАСНААС ҮЛ ХАМААРСАН НАСАН ТУРШДАА СУРАЛЦАХУЙ

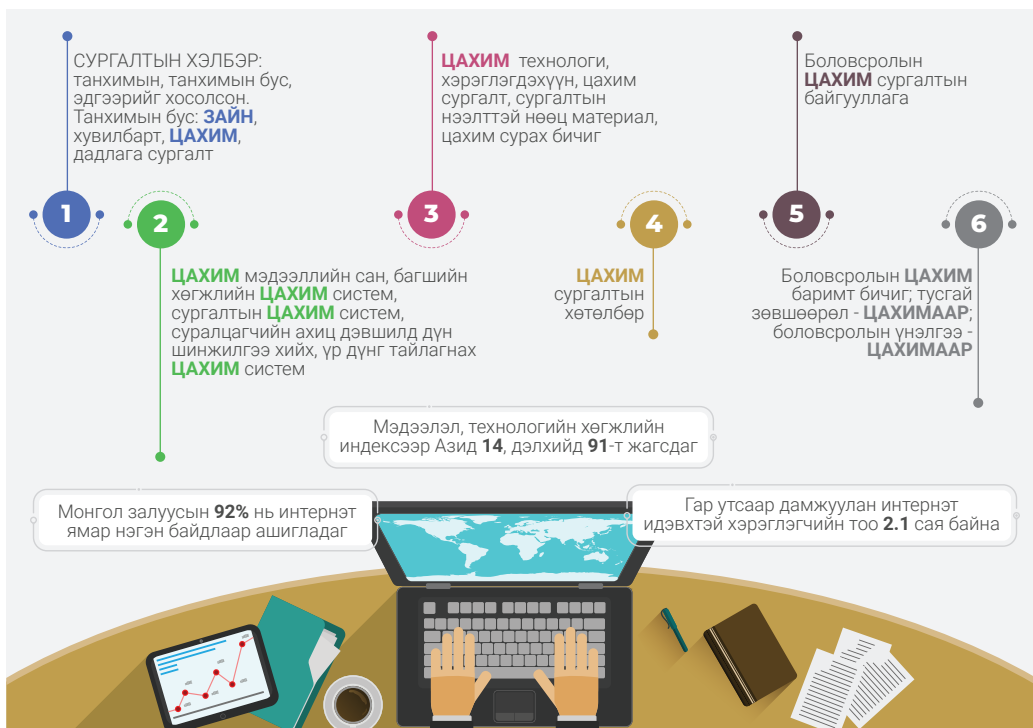

Эх үүсвэр: Монгол Улсын Боловсролын ерөнхий хуулиас

Зураг 1.1 Чадахууд суурилсан боловсролын удирдлага, засаглалын тогтолцоо

Зураг 1.2 Орон зай, цаг хугацаанаас үл хамаарах цахим боловсрол

Эх үүсвэр: Монгол Улсын Боловсролын ерөнхий хуулиас

1.2 МОНГОЛ УЛСЫН ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ЕРӨНХИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТ

Хүснэгт 1.1 Хүн амын боловсролын түвшин, бичиг үсгийн мэдлэгийн үр дүнгийн харьцуулалт, 2010, 2020 он

Үзүүлэлт	2010	2020	Өсөлт, бууралт, пункт
10 ба түүнээс дээш насны хүн амын боловсролын түвшин, хувь			
Боловсролгүй	7.5	4.9	2.6 ▼
Эмэгтэй	6.9	4.6	2.3 ▼
Эрэгтэй	8.0	5.3	2.7 ▼
Боловсролтой	92.5	95.1	2.6 ▲
Эмэгтэй	93.1	95.4	2.3 ▲
Эрэгтэй	92.0	94.7	2.7 ▲
Бага	15.8	13.7	2.1 ▼
Суурь	17.9	17.1	0.8 ▼
Бүрэн дунд	32.0	29.2	2.8 ▼
Мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой	2.8	3.9	1.1 ▲
Тусгай мэргэжлийн дунд боловсролтой	5.7	4.7	1.0 ▼
Дээд, түүнээс дээш боловсролтой	18.3	26.5	8.2 ▲
15 ба түүнээс дээш насны хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, хувь			
Бичиг үсэг мэддэг	98.3	98.7	0.4 ▲
Бичиг үсэг мэддэггүй	1.7	1.3	0.4 ▼
6-29 насны хүн амын сургуульд хамрагдалт, хувь*			
Сургуульд сурдаг	58.1	72.6	14.5 ▲
Сургуульд сурдаггүй	41.9	27.4	14.5 ▼
Хот	60.1	73.7	13.6 ▲
Хөдөө	53.8	70.6	16.8 ▲
Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдалт, хувь	60.1	84.1	24.0 ▲

Тайлбар: *Монгол Улсад оршин суугаа гадаадын харьяат болон харьяалалгүй иргэн ороогүй
Эх үүсвэр: Хүн ам, орон сууцны 2020 оны улсын ээлжит тооллого-Нэгдсэн дүнгээс авав.

Хүний хөгжлийн индекс нь хүний чадавхийн хөгжлийг харуулах бөгөөд эрүүл саруул байж, урт удаан наслах; эрдэм мэдлэг эзэмших; амьжиргааны зохистой нөхцөлд аж төрөх гэсэн хүний амьдралын үндсэн гурван хэмжигдэхүүнийг илэрхийлнэ. Үүнд:

- Хүний амьдрах (наслах) хугацааг тодорхойлох үзүүлэлтийг төрөлтөөс тооцсон дундаж наслалтаар;
- Боловсролын байдлыг насанд хүрэгчдийн бичиг үсэг тайлагдалт болон бүх шатны боловсролд хамрагдалтын түвшингээр;
- Амьжиргааны зохистой түвшинг нэг хүнд ногдох ДНБ (худалдан авах чадварын паритетаар илэрхийлсэн доллар)-ээр тус тус тооцно.

Эх үүсвэр: 1212.mn

Зураг 1.3 Монгол Улсын хүний хөгжлийн индекс, сонгосон оноор

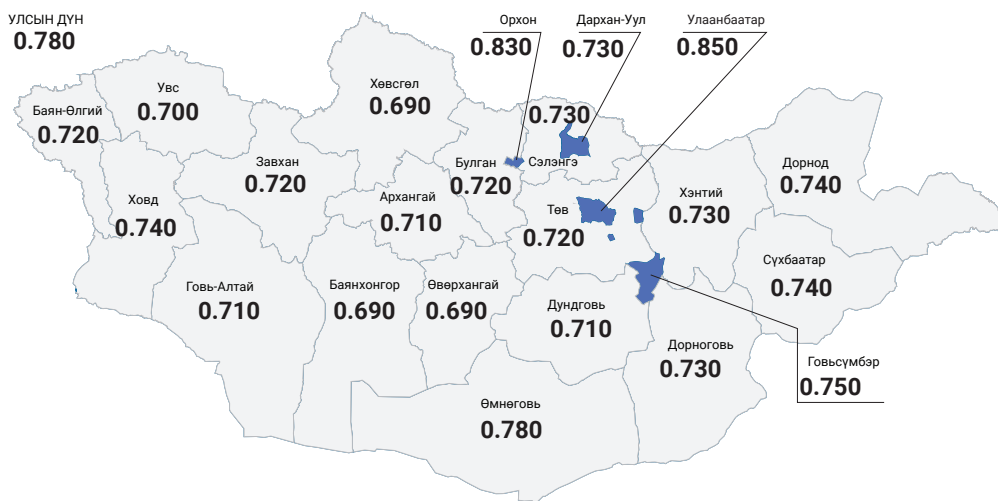
Эх үүсвэр: www.1212.mn

Зураг 1.4 Хүний хөгжлийг хэмжих гол үзүүлэлтийн индекс, тэдгээрийн өөрчлөлт

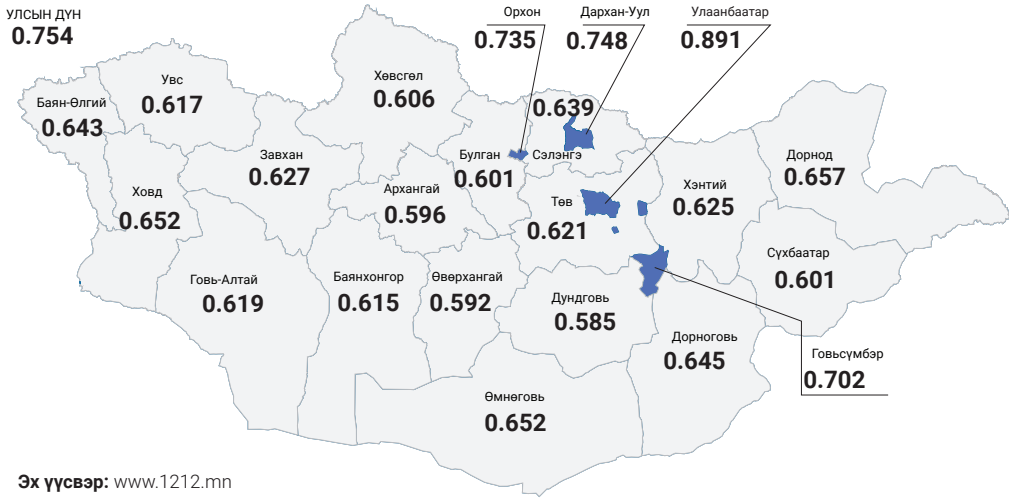

- Нэг хүнд ноогдох ҮНО-ын индекс (худалдан авах чадварын паритетаар илэрхийлсэн)
- Хүн амын дундаж наслалтын индекс
- Хүн амын боловсролын түвшний индекс

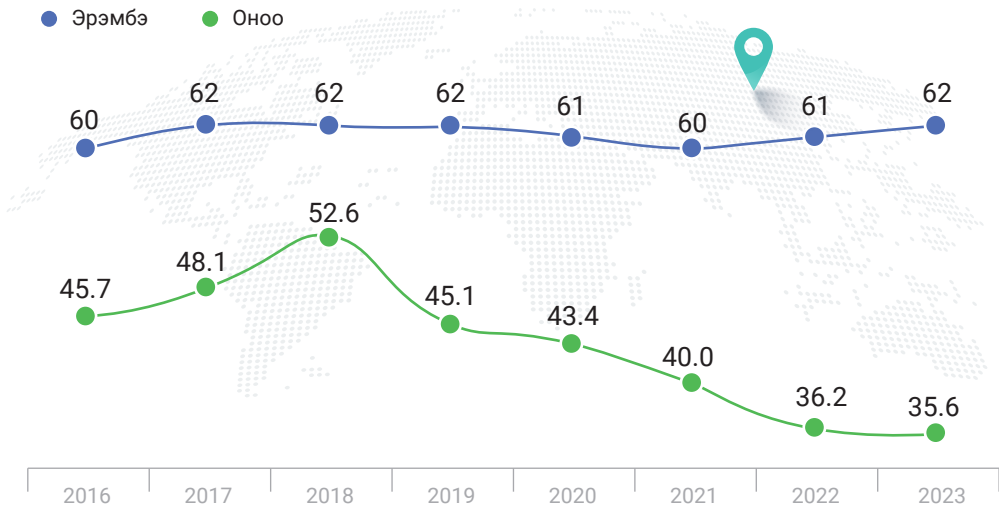
Зураг 1.5 Хүний хөгжлийн индекс, аймаг, нийслэлээр, 2022 он

Зураг 1.6 Хүн амын боловсролын индекс, аймгаар, 2022 он

Зураг 1.7 Монгол Улсын өрсөлдөх чадварын үзүүлэлт

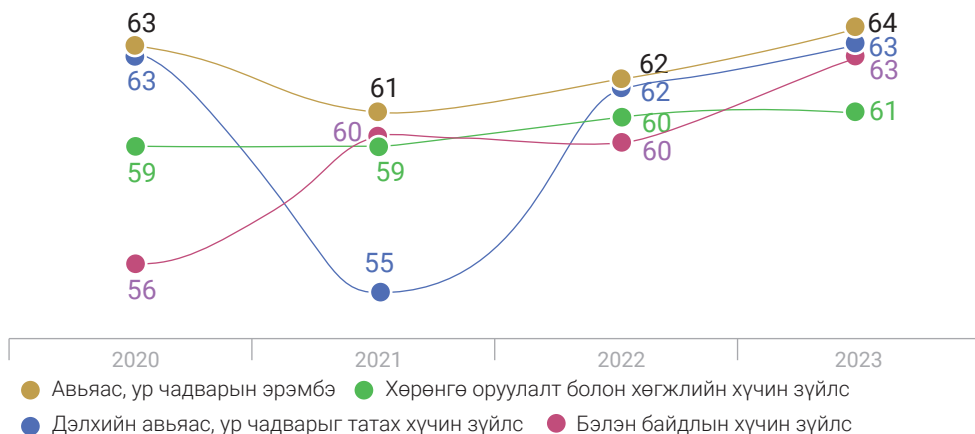
Эх үүсвэр: IMD дэлхийн өрсөлдөх чадварын төв, МУ-ын эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадварын судалгааны төв

Монгол Улс 2023 онд өрсөлдөх чадвараар **64** улсаас **62** дугаарт эрэмбэлэгдэж, өрсөлдөх чадварын ерөнхий оноогоор нийт **100** оноо авахаас **35.56** оноо авсан байна.

Өрсөлдөх чадварыг энгийнээр тайлбарлавал хүмүүсийнхээ боловсрол, эрүүл мэнд, амьдралын чанарыг хангахын тулд өөрийн нөөц бололцоо, чадамжаа хэрхэн уялдаатай ашиглаж байгааг харуулах үзүүлэлт юм.

Зураг 1.8 Монгол Улсын иргэдийн авьяас, ур чадварын түвшинг харуулах зарим үзүүлэлт

Эх үүсвэр: IMD дэлхийн өрсөлдөх чадварын төв, Эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадварын судалгааны төв

1.3 БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ САЛБАРЫН ТӨСӨВ, САНХҮҮЖИЛТ

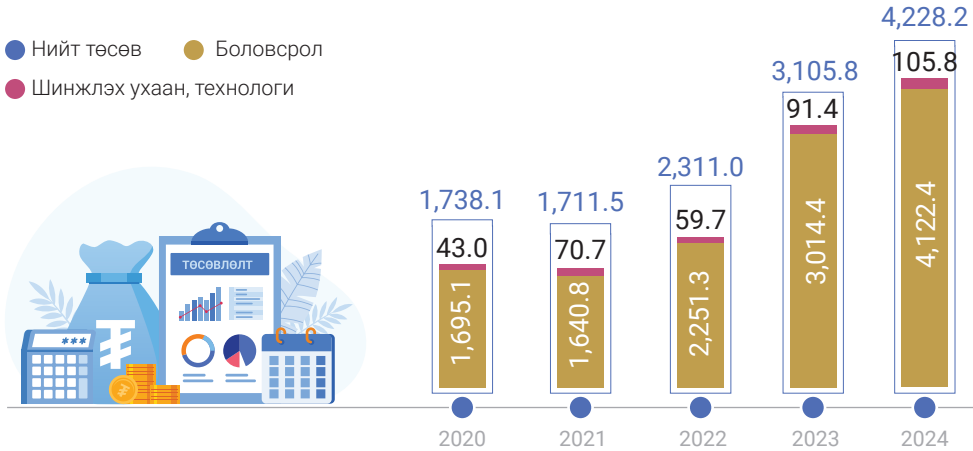

Төсвийн шинэчлэлийг "Хүртээмжээс-чанарт" зорилгын хүрээнд боловсролын чанарыг хэмжиж, гүйцэтгэл үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог цахим шилжилттэй хослуулан хэрэгжүүлж байна.

Сүүлийн 2 жилийн хугацаанд Боловсролын салбарын төсвийн шинэчлэлийн хүрээнд нэг хүүхдэд ногдох хувьсах зардлаар тооцсон гүйцэтгэл үр дүнгийн санхүүжилтийн тогтолцоогоор дамжуулан төсвийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх, сургалтын чанар, хүртээмжийг сайжруулах, багшийн хөгжлийг дэмжих зэрэг цогц арга хэмжээг амжилттай хэрэгжүүллээ.

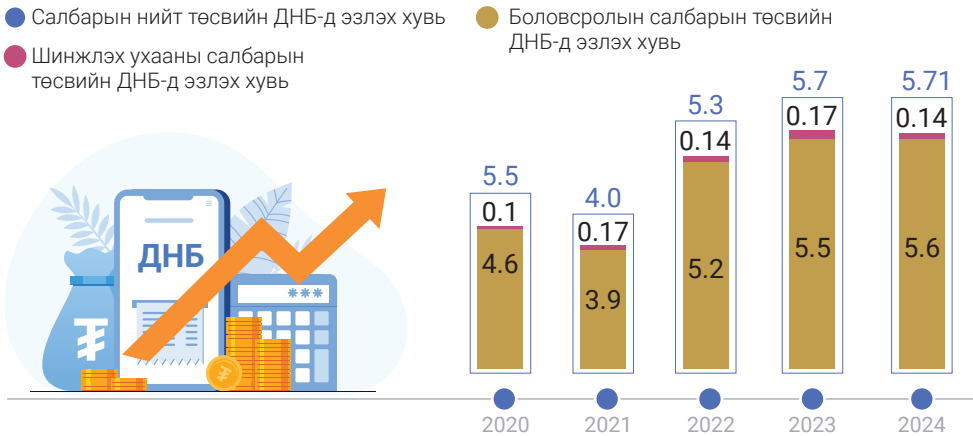
Боловсролын салбарын төсвийн үр ашиг сайжирснаар нийгмийн суурь салбаруудад төрийн үйлчилгээг чанартай хүргэж улмаар Монгол Улсын төсөв, эдийн засагт эерэг үр дүн авч ирэх юм. Цаашид гүйцэтгэл, үр дүнгийн санхүүжилтийн тогтолцоог бэхжүүлэн, Боловсролын багц хуулийн хэрэгжилтийг хангаж, Засгийн газрын бодлогын шийдвэрүүдийн нөлөөллийг тусгаж, 2024 оны 1 сард цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургуулийн хувьсах зардлын дундаж хэмжээ, аргачлалыг шинэчлэн батлуулж, 2024 онд салбарын төсвийг ДНБ-ий 5.7 хувьд хүргэж, боловсрол, шинжлэх ухааны салбарт зарцуулах төсвийн нийт зарлагын хэмжээг 20.4 хувьд хүргэлээ.

Зураг 1.9 Боловсрол, шинжлэх ухааны салбарын нийт төсөв, тэрбум төгрөг, 2019-2023 он

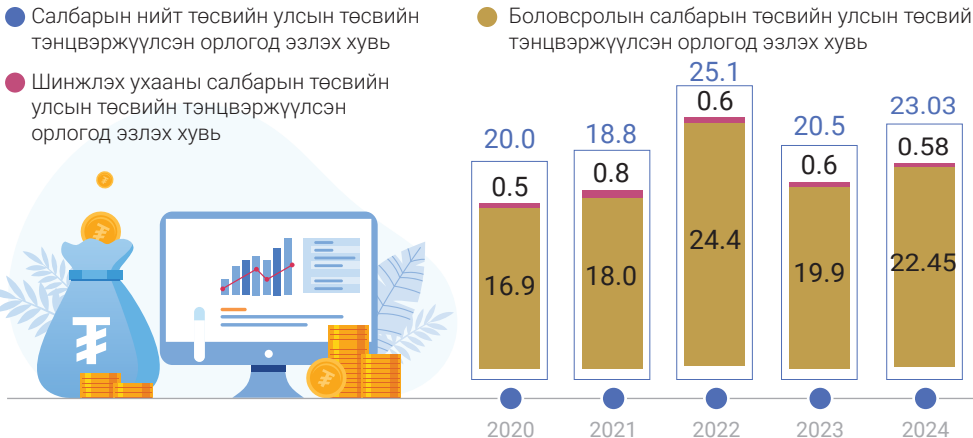
Тайлбар: Боловсролын салбарын төсөвт боловсролын удирдлага, болон бусад байгууллагын төсвийг оруулан тооцсон болно.

Зураг 1.10 Боловсрол, шинжлэх ухааны салбарын төсвийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь, 2019-2023 он

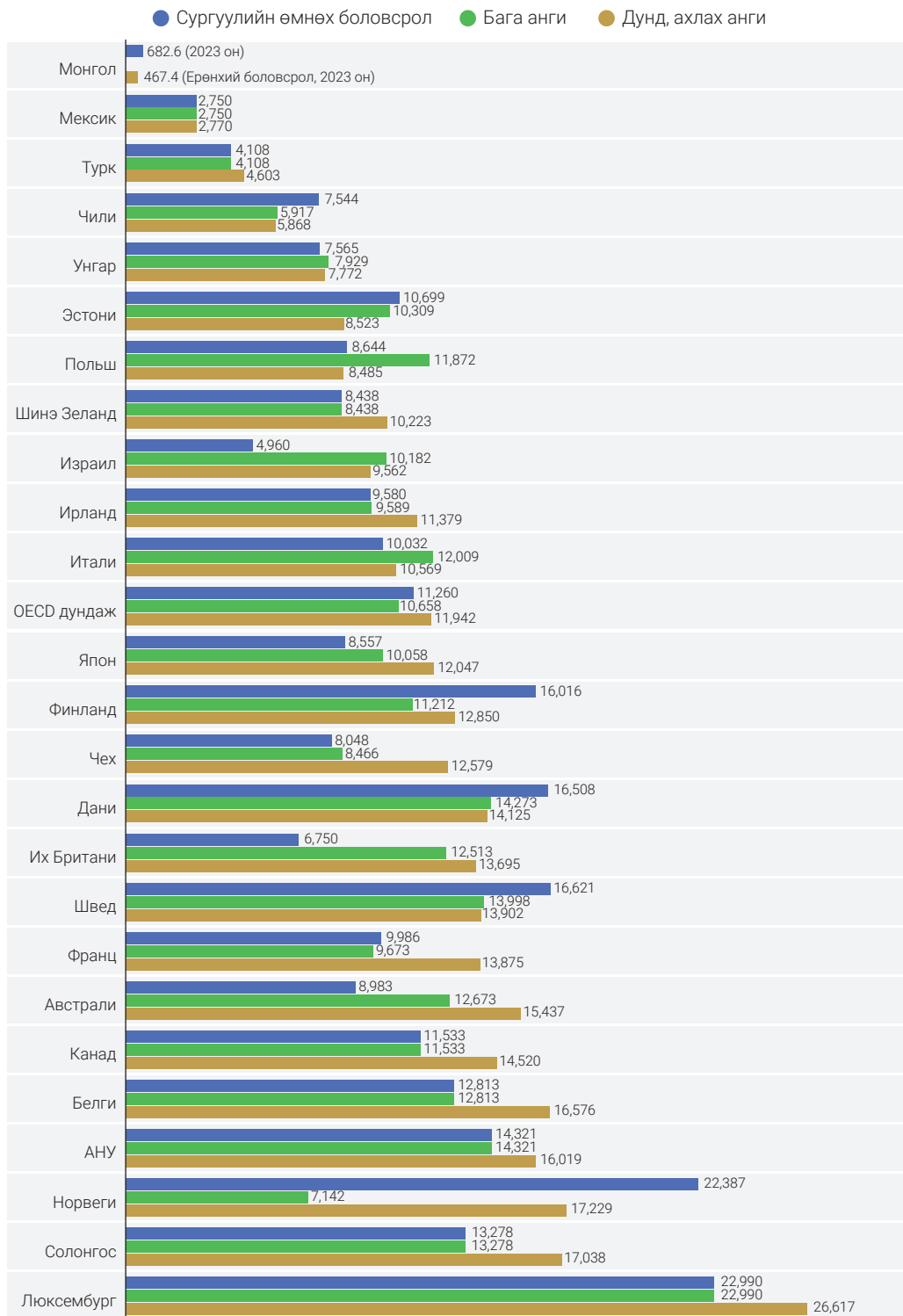
Тайлбар: Боловсролын салбарын төсөвт боловсролын удирдлага, болон бусад байгууллагын төсвийг оруулан тооцсон болно.

Зураг 1.11 Боловсрол, шинжлэх ухааны салбарын төсвийн улсын төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлогод эзлэх хувь, 2019-2023 он

Тайлбар: Боловсролын салбарын төсөвт боловсролын удирдлага, болон бусад байгууллагын төсвийг оруулан тооцсон болно.

Зураг 1.12 Нэг суралцагчид нэг жилд зарцуулдаг зардал, ам.доллараар, зарим улс орноор, 2020 он

Эх үүсвэр: <https://data.oecd.org/eduresource/education-spending.htm>

Хүснэгт 1.2 Боловсрол, шинжлэх ухааны салбарын нийт урсгал төсөв, тэрбум төгрөг, 2023 он

	2023	2024
Нийт урсгал төсөв	2,576.5	4,228.2
Сургуулийн өмнөх боловсрол	626.5	1,037.4
Ерөнхий боловсрол	1211.8	1,995.6
Дээд боловсрол	66.8	101.4
Мэргэжлийн боловсрол	139.8	211.6
Шинжлэх ухаан, технологи	65.7	105.8
Насан туршийн боловсрол	6.6	11.3
Тусгай хэрэгцээт боловсрол	5.9	7.6
Боловсрол, ШУ-ны бодлого удирдлага	444.8	750.2
Боловсрол, ШУ-ны судалгаа шинжилгээ	8.6	6.8
Жендерийн тэгш байдлыг хангах	-	0.049

Хүснэгт 1.3 Гадаадын төсөл, хөтөлбөрийн санхүүжилт, мянган төгрөг, 2023 он

Төслийн нэр	2023
Боловсролын чанарын шинэчлэл төсөл	37,765,308.3
Герман-Монголын ашигт малтмал, технологийн их сургуулийн өргөтгөл төсөл	7,646,515.1
Инженер технологийн дээд боловсрол төсөл	408,908.8
Монгол-Энэтхэгийн хамтарсан мэдээллийн технологийн боловсрол болон аутсорсингийн төвийг байгуулах төсөл	14,946,106.5
Тэгш боломжийг бүрдүүлэх замаар суралцахуйг дэмжих төсөл	5,474,099.3
Тэгш хамруулах боловсролыг дэмжих төсөл	3,107,298.9
Эдийн засгийн хүндрэлийн үед боловсролын чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл	7,615,640.4
Нийт	76,963,877.3

1.4 ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

Монгол Улсын засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт "Боловсролын салбарт 2020-2024 онд **200** сургууль, **273** цэцэрлэг ашиглалтад оруулна" гэж төлөвлөсөн.

Хүснэгт 1.4 Боловсролын салбарт 2020-2024 онд ашиглалтад оруулсан сургууль, цэцэрлэгийн тоо, хүчин чадлын мэдээлэл

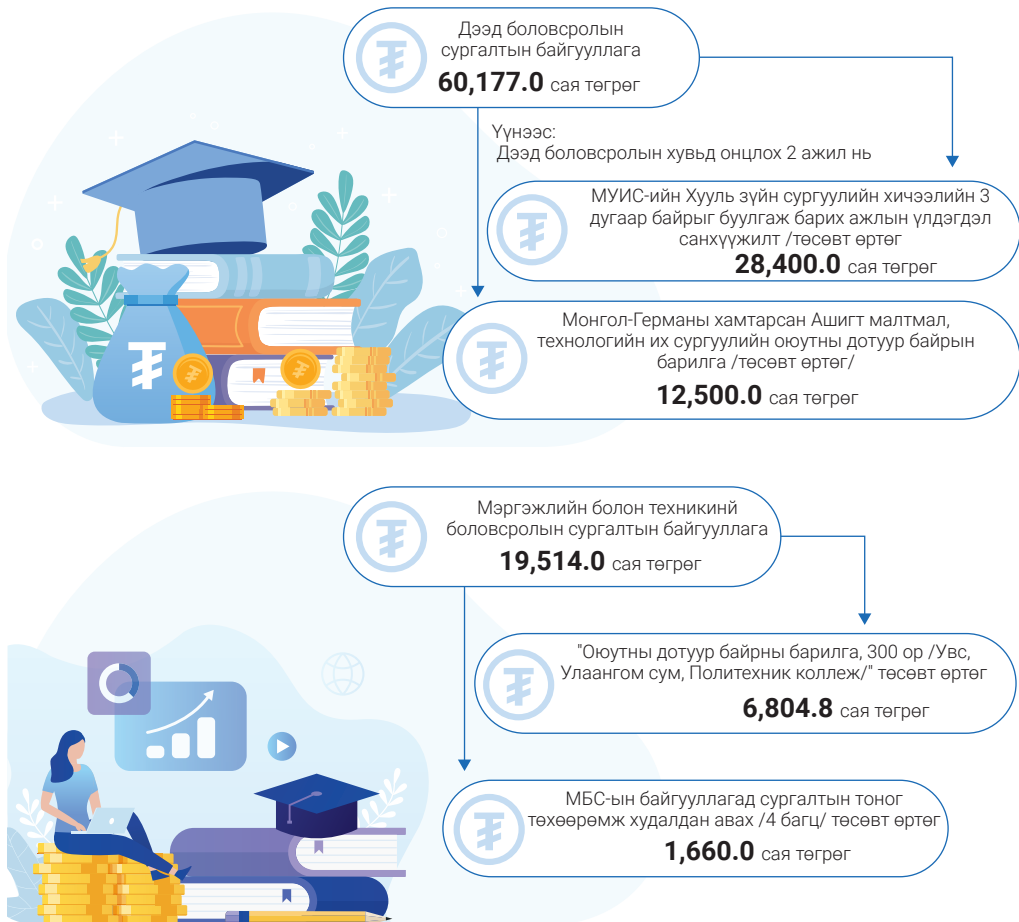
Сургууль				
Он	Тоо, хүчин чадал	Эх үүсвэр		Бүгд
		Улсын төсөв	Гадаадын зээл тусламж	
2020	Тоо	32	5	37
	Хүчин чадал	12,840	4,120	16,960
2021	Тоо	19	6	25
	Хүчин чадал	6,260	3,800	10,060
2022	Тоо	34	2	36
	Хүчин чадал	19,798	1,280	21,078
2023	Тоо	76	4	80
	Хүчин чадал	32,850	2,020	34,870
2024	Тоо	17	5	22
	Хүчин чадал	9,600	1,280	10,880
Нийт	Тоо	178	22	200
	Хүчин чадал	81,348	12,500	93,848

Цэцэрлэг				
Он	Тоо, хүчин чадал	Эх үүсвэр		Бүгд
		Улсын төсөв	Гадаадын зээл тусламж	
2020	Тоо	54	7	61
	Хүчин чадал	7,435	740	8,175
2021	Тоо	35	4	39
	Хүчин чадал	5,535	300	5,835
2022	Тоо	39	2	41
	Хүчин чадал	7,070	250	7,320
2023	Тоо	117	8	125
	Хүчин чадал	18,180	1,420	19,600
2024	Тоо	7	4	11
	Хүчин чадал	1,475	550	2,025
Нийт	Тоо	252	25	277
	Хүчин чадал	39,695	3,260	42,955

Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр дээд боловсрол, мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт **12** төсөл арга хэмжээ хэрэгжиж, хичээлийн байр, дотуур байрын барилга байгууламжийг 2023 онд хүлээн авч ашиглалтад орууллаа.

Зураг 1.13 Хөрөнгө оруулалт, сая төгрөг, 2023 он

ТӨРИЙН ӨМЧИЙН ЦЭЦЭРЛЭГ, ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬ, ДОТУУР БАЙРЫН НҮХЭН ЖОРЛОНГ ОРЧИН ҮЕИЙН АРИУН ЦЭВРИЙН БАЙГУУЛАМЖААР СОЛИХ ТӨСЛИЙН АЖЛЫН ЯВЦ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.3.9.4-д “Боловсролын салбарт жил бүр **100-аас** доошгүй нүхэн жорлонтой сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрыг орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгох” зорилтыг тусгасан.

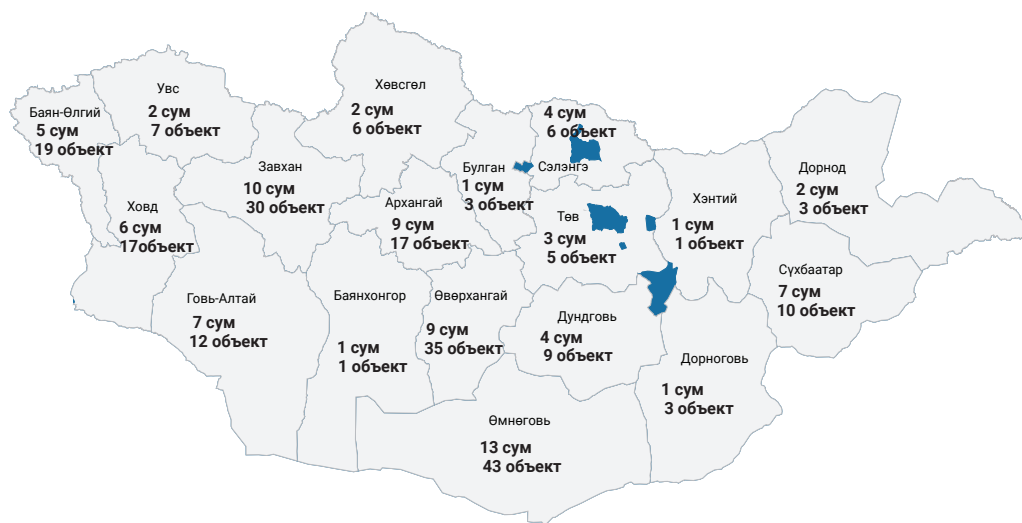
Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 39 дүгээр тогтоолоор “Эрдэнэт” ТӨҮГ-аар 100 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг шийдвэрлүүлэн, Засгийн газрын 2021 оны 127 дугаар тогтоолын дагуу төсөл, арга хэмжээг эхлүүлэн **4** үе шаттайгаар хэрэгжүүлж байна.

Засгийн газрын 2023 оны 266 дугаар тогтоолын хүрээнд “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн төлөөлөн удирдах зөвлөл 2023 оны 12 дугаар сарын 08-ны өдөр хуралдаж, тус төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны 95 дугаар тогтоолоор “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-ын 2024 оны эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшин, бизнес төлөвлөгөөний 2 дугаар хавсралтаар тус төслийг бүрэн дуусгахад шаардагдах **60.0** тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг нэмж баталсан.

Ингэснээр “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-аас нийгмийн хариуцлагын хүрээнд нийт **160.0** тэрбум төгрөгийн санхүүжилт шийдвэрлэгдсэн.

Энэхүү төсөл, арга хэмжээний хүрээнд Монгол Улсын хэмжээнд 223 цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын **337** сургууль, **250** дотуур байр орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болно. Нийт **17** аймгийн **297** суманд төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж байна. Өөрөөр хэлбэл, Монгол Улсын **3** цэцэрлэг тутмын **1-д**, ерөнхий боловсролын 2 сургууль тутмын **1-д** энэхүү төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж байна.

Зураг 1.14 Сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрын нүхэн жорлонг орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжаар солих төсөл (4-р ээлжийн ажилласан байдал) 2023 оны явц

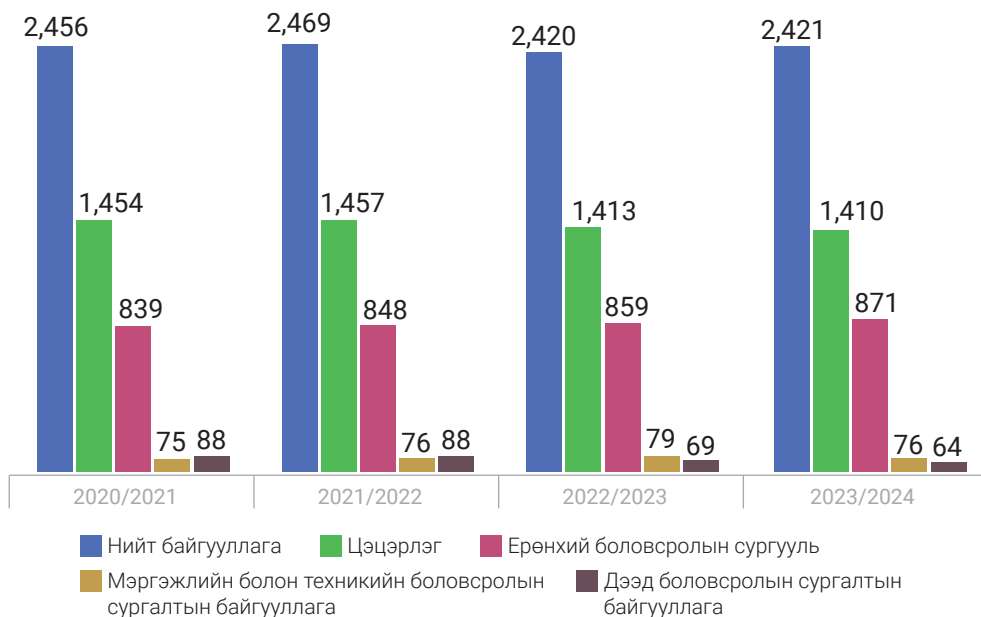

02

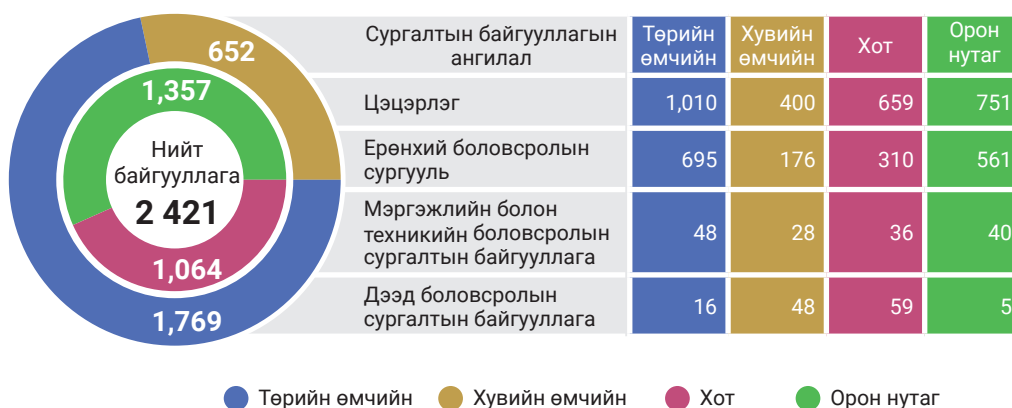
БОЛОВСРОЛЫН ХӨГЖЛИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2.1 БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА

Зураг 2.1 Бүх түвшний боловсролын сургалтын байгууллага, хичээлийн жилийн эхэнд

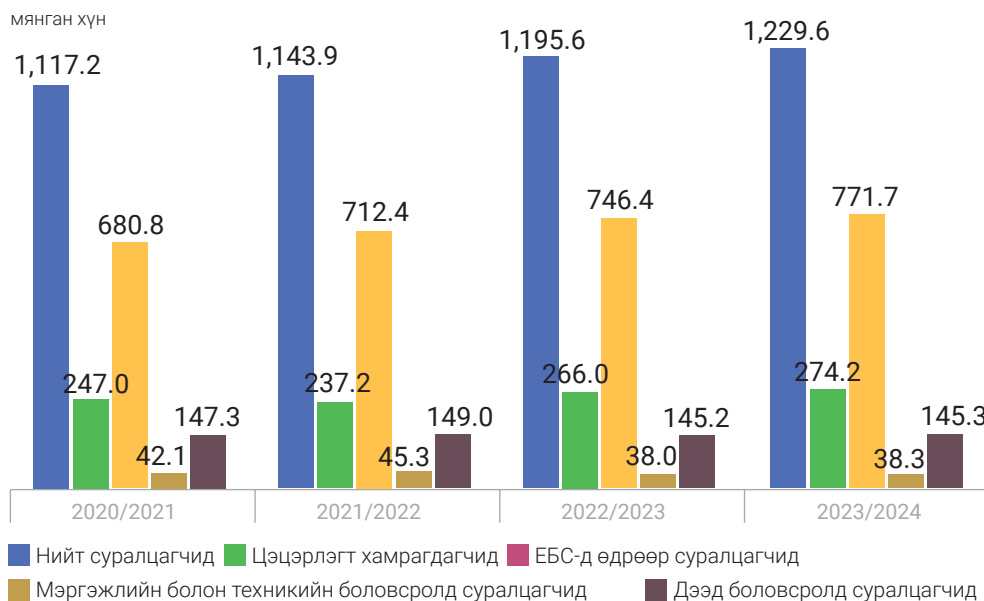

Зураг 2.2 Бүх түвшний боловсролын сургалтын байгууллага, өмчийн хэлбэр, байршлаар, 2023/2024

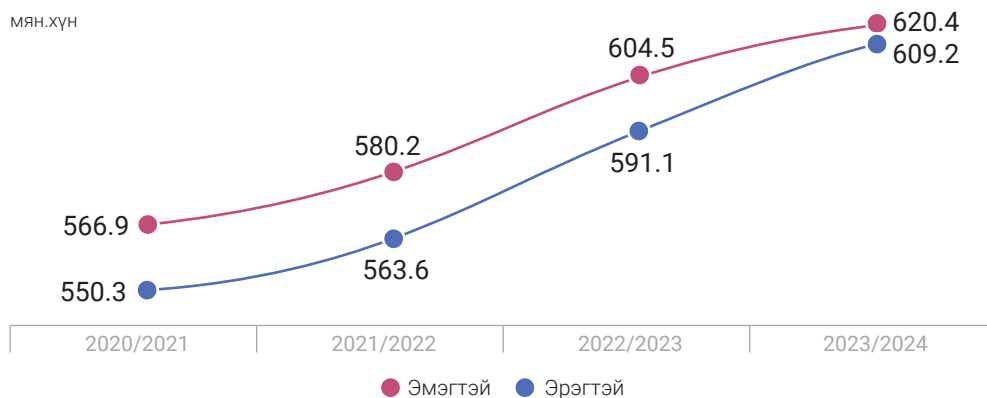

2.2 БОЛОВСРОЛЫН САЛБАРЫН СУРАЛЦАГЧ

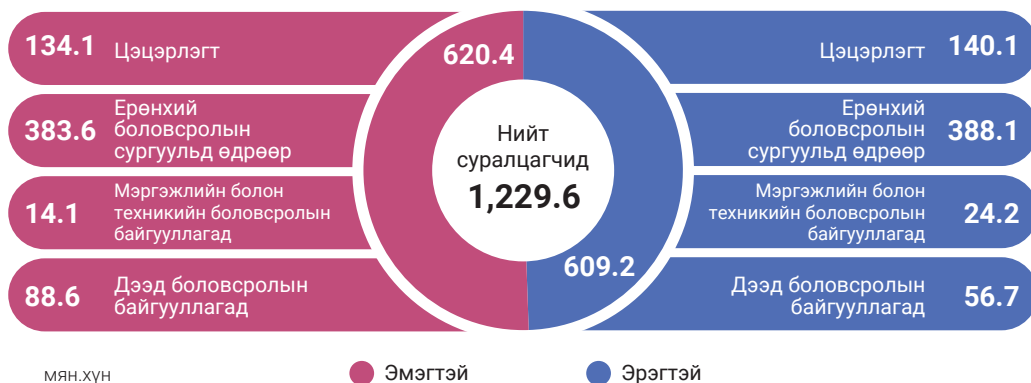
Зураг 2.3 Бүх түвшний боловсролын байгууллагын суралцагчид, хичээлийн жилийн эхэнд

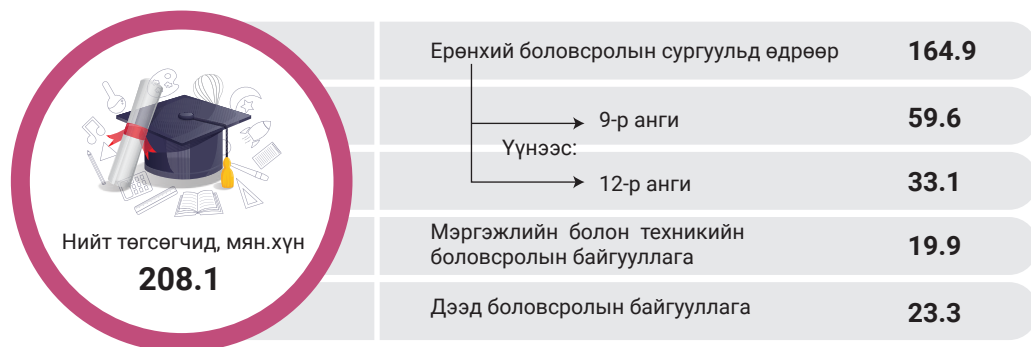
Зураг 2.4 Бүх түвшний боловсролын байгууллагын суралцагчид, хичээлийн жилийн эхэнд, хүйсээр

Зураг 2.5 Бүх түвшний боловсролын байгууллагын суралцагчид, хүйсээр, 2023/2024

Зураг 2.6 Бүх түвшний боловсролын байгууллагыг төгсөгчид, 2022/2023

Хүснэгт 2.1 Төгсөгчид ба шинэ элсэгчид

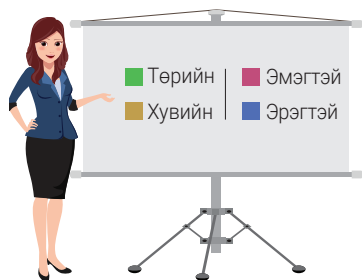
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Ерөнхий боловсролын сургуулийн суурь боловсролтой нийт төгсөгчид	45,916	53,619	59,593	-
Ерөнхий боловсролын сургуулийн суурь боловсролтой төгсөгчдөөс 10-р ангид элсэгчдийн эзлэх хувь	78.0	79.4	72.7	82.7
Ерөнхий боловсролын сургуулийн суурь боловсролтой төгсөгчдөөс МБТБ-ын байгууллагад элсэгчдийн эзлэх хувь	20.8	17.3	14.6	15.5
Ерөнхий боловсролын сургуулийн бүрэн дунд боловсролтой нийт төгсөгчид	35,850	32,908	33,135	-
Ерөнхий боловсролын сургуулийн бүрэн дунд боловсролтой төгсөгчдөөс МБТБ-ын байгууллагад элсэгчдийн эзлэх хувь	7.1	4.4	4.1	6.6
Ерөнхий боловсролын сургуулийн бүрэн дунд боловсролтой төгсөгчдөөс дээд боловсролын сургалтын байгууллагад элсэгчдийн эзлэх хувь	65.0	70.4	60.3	52.3

2.3 БОЛОВСРОЛЫН САЛБАРЫН БАГШ, АЖИЛЛАГЧИД

Хүснэгт 2.2 Нийт үндсэн багш, ажиллагчид, байгууллагын ангиллаар, мянган хүн

	Ажиллагчид				Үүнээс: Үндсэн багш			
	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2022/ 2023	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Нийт	101.3	103.3	106.2	109.3	52.2	52.1	53.0	54.2
Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллага	12.0	12.2	32.5	34.0	8.8	8.8	9.4	9.7
Ерөнхий боловсролын сургууль	54.5	56.2	57.7	59.5	34.1	35.1	36.1	37.0
Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага	4.1	3.9	4.1	4.2	2.2	2.1	2.3	2.4
Дээд боловсролын сургалтын байгууллага	30.7	31.0	11.9	11.7	7.1	6.1	5.2	5.1

Зураг 2.7 Нийт үндсэн багш, хүйс, өмчийн хэлбэр, боловсролын сургалтын байгууллагаар, 2023/2024

Нийт үндсэн багш 54,189		45,931	8,258	44,338	9,851
Дээд	5,112	3,322	1,790	3,141	1,971
МБТБ	2,351	1,914	437	1,524	827
ЕБС	36,993	32,223	4,770	30,341	6,652
СӨБ	9,733	8,472	1,261	9,332	401

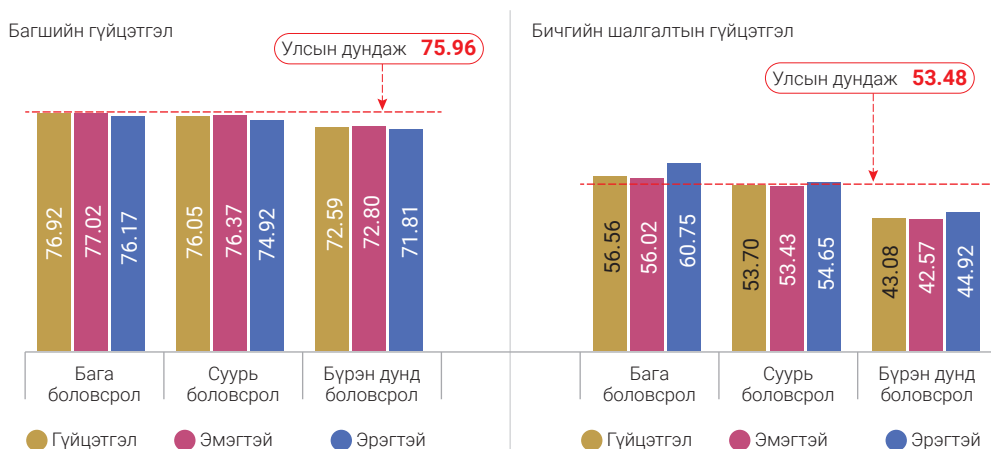

2.4 БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ЧАНАРЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД*

Хүснэгт 2.3 ЕБС-ийн багшийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүн, аймаг, дүүргээр 2022/2023

Аймаг	Бага боловсрол	Суурь боловсрол	Бүрэн дунд боловсрол
Архангай	57.3	53.0	40.5
Баян-Өлгий	50.5	53.7	40.8
Баянхонгор	57.8	52.2	42.0
Булган	54.0	51.1	37.9
Говь-Алтай	57.0	52.0	38.2
Говь-Сүмбэр	57.6	52.2	42.1
Дархан-Уул	57.2	50.6	41.8
Дорноговь	54.7	49.6	40.3
Дорнод	59.4	53.8	43.2
Дундговь	54.9	49.6	39.1
Завхан	58.9	55.6	43.8
Орхон	58.2	54.0	44.5
Өвөрхангай	54.5	53.3	39.7
Өмнөговь	53.5	49.5	42.8
Сүхбаатар	54.7	50.4	38.5
Сэлэнгэ	58.1	51.4	42.2
Төв	51.6	48.9	40.5
Увс	58.0	54.9	44.7
Ховд	54.3	50.3	38.8
Хөвсгөл	60.5	55.5	43.3
Хэнтий	55.0	51.8	39.2
Дүүрэг	Бага боловсрол	Суурь боловсрол	Бүрэн дунд боловсрол
Багануур	55.7	49.1	42.1
Багахангай	48.4	51.6	32.6
Баянгол	65.4	54.5	45.6
Баянзүрх	62.3	57.4	43.7
Налайх	63.1	55.4	44.1
Сонгинохайрхан	59.9	56.8	45.7
Сүхбаатар	65.4	60.3	46.3
Хан-Уул	62.3	56.7	46.3
Чингэлтэй	59.1	56.9	45.8

Зураг 2.8 ЕБС-ийн багшийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүн /суралцагчдын бичгийн шалгалтын үр дүн /2022/2023

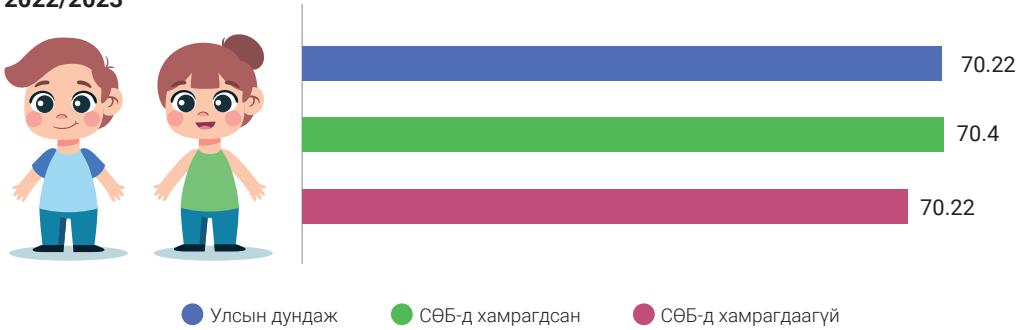

Эх үүсвэр: *Боловсролын үнэлгээний төв

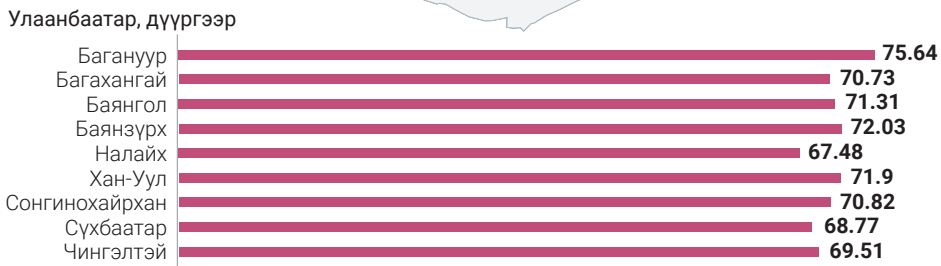
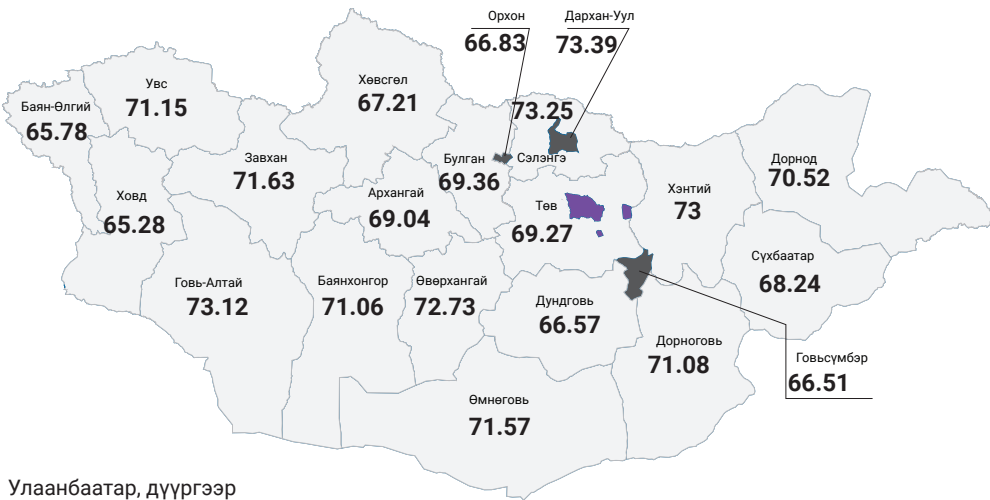
Зураг 2.9 СӨБ-ын багшийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүн (хүүхдийн хөгжлийн үнэлгээний үр дүн), 2022/2023

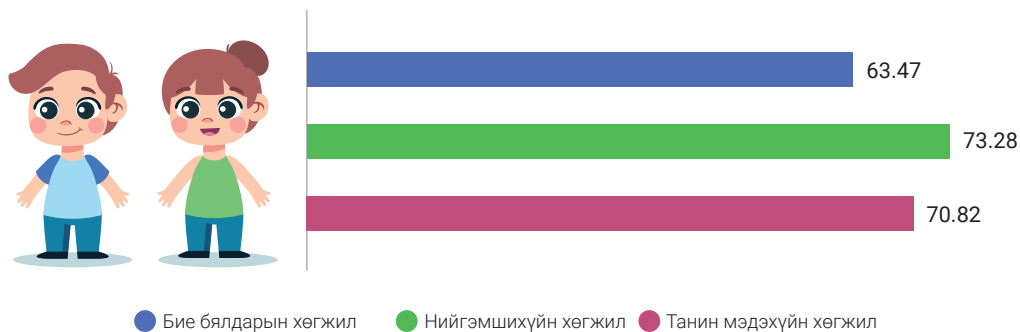
Зураг 2.10 СӨБ-ын гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүн, хүүхдийн хөгжлийн гүйцэтгэлээр, 2022/2023

Зураг 2.11 СӨБ-ын гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүн, аймагтар, 2022/2023

Зураг 2.12 СӨБ-ын хүүхдийн хөгжлийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүн, 2022/2023

2.5

PISA 2022 СУРЛАГЫН АМЖИЛТЫН ОЛОН УЛСЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ҮР ДҮН*

“PISA–2022” СУРЛАГЫН АМЖИЛТЫН ОЛОН УЛСЫН ҮНЭЛГЭЭНД МОНГОЛ УЛС АНХ УДАА ХАМРАГДЛАА.

Эдийн засгийн хамтын ажиллагааны хөгжлийн байгууллага /OECD/-аас хэрэгжүүлдэг Programme for International Student Assessment / PISA/ буюу сурлагын амжилтын олон улсын үнэлгээнд Монгол улс анх удаа хамрагдлаа. PISA нь суурь боловсрол эзэмшсэн 15 настай суралцагчид танхимаар олж авсан мэдлэг, чадвараа амьдрал дээр хэрхэн хэрэглэж байгаа, тухайн улсын боловсролын тогтолцоо энэ чадварыг ямар хэмжээнд олгож байгааг тандан судалдаг сурлагын амжилтын олон улсын үнэлгээ юм.

PISA 2022 олон улсын сурлагын амжилтын үнэлгээнд дэлхийн 81 орны 15 настай 690 мянган суралцагч хамрагдлаа. Манай улсын тухайд энэ үнэлгээнд анх удаа хамрагдаж, 196 сургуулийн 7300 сурагч сонгогдон оролцсон юм.

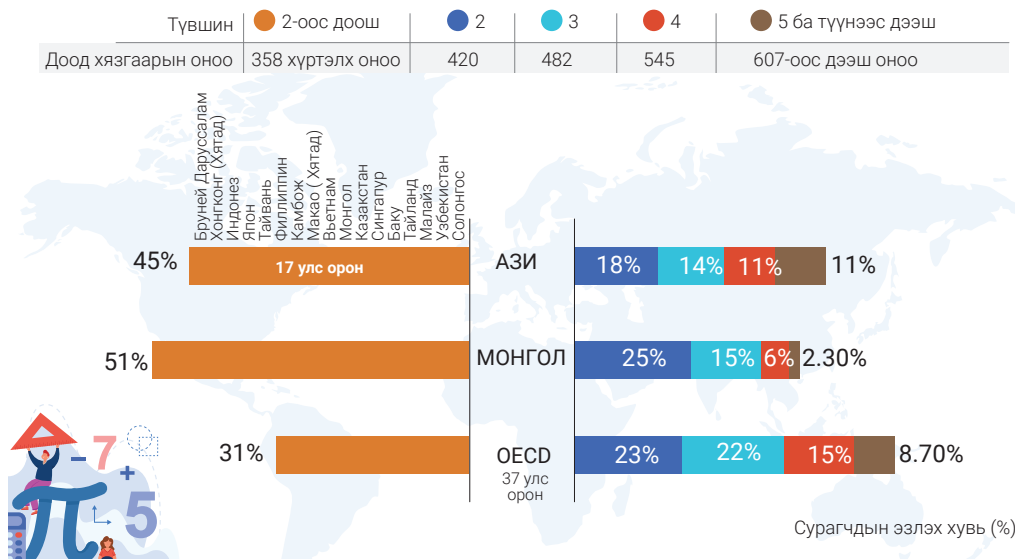
Үнэлгээг математик, унших, байгалийн ухааны чадвар гэсэн гурван ангиллаар тогтмол зохион байгуулдаг. 2022 оны тухайд бүтээлч сэтгэлгээний сорилууд нэмэлтээр багтсан. Цаасан болон компьютерт суурилсан хэлбэрээр үнэлгээг зохион байгуулдаг. Монгол Улс компьютерт суурилсан үнэлгээнд хамрагдсан.

Энэ үнэлгээний үр дүнгээр Монгол Улсын 15 настай суралцагчид 81 орноос **математикийн үр чадвараар 47 дугаар байр, унших чадвараар 65 дугаар байр, байгалийн ухааны үр чадвараар 53 дугаар байрт** эрэмбэлэгджээ.

Эх үүсвэр: *БШУЯ, "PISA 2022" Сурлагын амжилтын олон улсын үнэлгээний үр дүнгээс
Үр дүнгийн тайлан унших холбоос: <https://www.meds.gov.mn/post/134756>

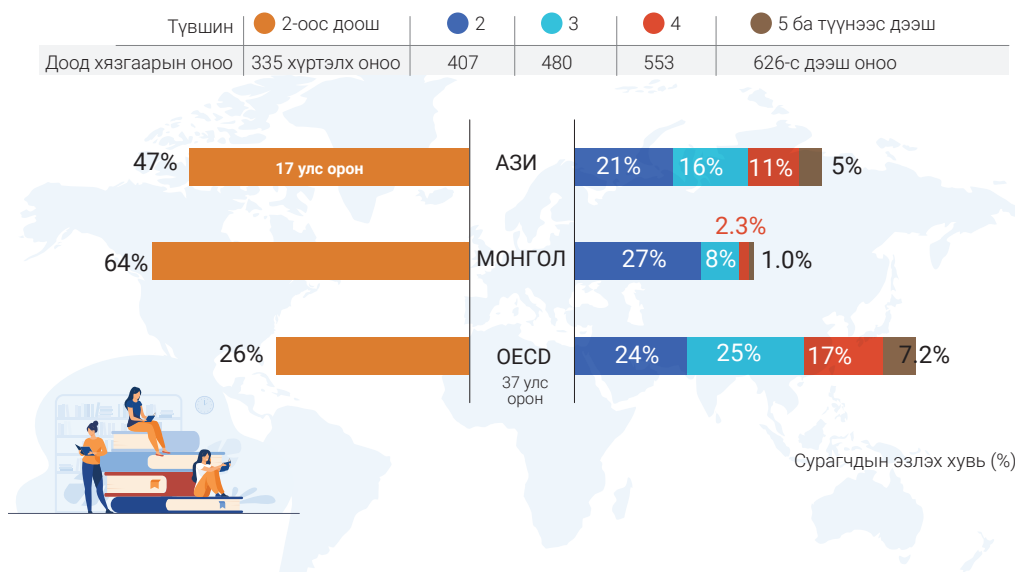
Зураг 2.13 Сурагчдын математикийн чадварын түвшин

OECD-ийн үр дүнг зөвхөн Монгол хүүхдүүд хэдэд эрэмбэлэгдсэн байна гэдгээс гадна олон улсад суурь гэж үздэг түвшин болон топ гүйцэтгэлийн түвшинд хэдэн хүүхэд үнэлэгдсэн бэ гэдэг нь чухал. PISA-2022-ын математикийн ур чадвар нь **6** түвшинтэй бөгөөд Суурь түвшнийг 2 дугаар түвшин гэж үздэг. PISA 2022-д орсон 81 орны хүүхдүүдийн **31%** нь **2-оос** доош түвшин, Азийн орны хүүхдүүдийн **45%** нь **2-оос** доош түвшинд байхад Монгол Улсын хүүхдүүдийн **51%** нь **2-оос** доош түвшинд байна. Өөрөөр хэлбэл **2** хүүхдийн нэг нь OECD-ийн математикийн суурь түвшинд хүрэхгүй байна.

Нөгөө талаас топ буюу 5, 6 дугаар түвшинд **81** орны хүүхдүүдийн **8.7%**, Азийн хүүхдүүдийн **11%** нь орсон бол Монгол хүүхдүүдийн **2.3%** нь л үнэлэгдсэн байна.

Зураг 2.14 Сурагчдын унших чадварын түвшин

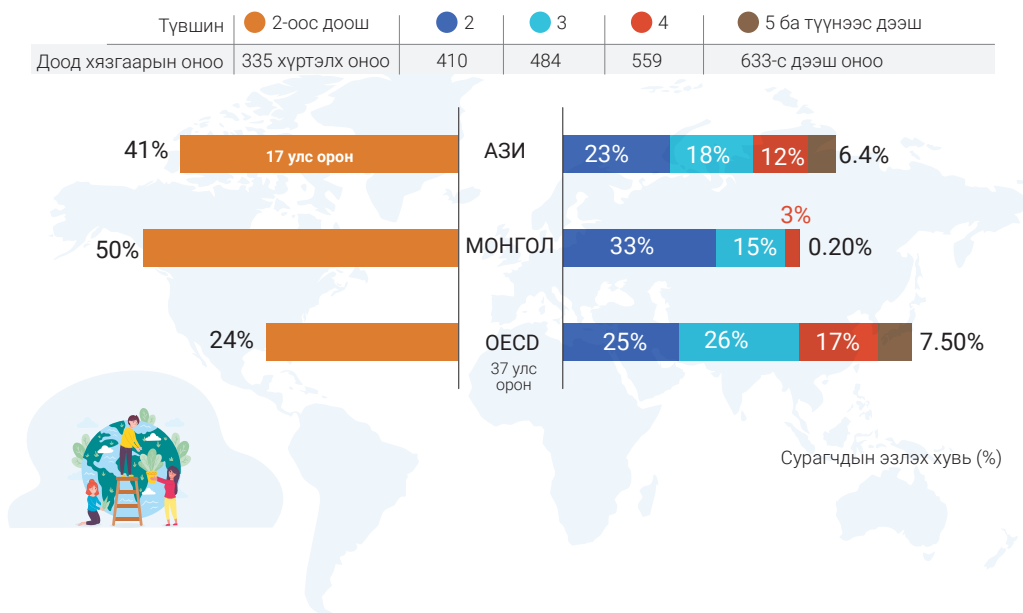

2. БОЛОВСРОЛЫН ХӨГЖЛИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Унших чадвар нь **6** түвшинтэй ба **2** дугаар түвшин нь суурь түвшин байдаг. PISA 2022 үнэлгээнд оролцсон OECD-ийн орны хүүхдүүдийн **26%** нь, Азийн хүүхдүүдийн **47%** нь суурь түвшинд хүрээгүй байхад Монгол хүүхдийн **64%** нь унших суурь чадвар эзэмшээгүй гэсэн үр дүнтэй байна. Өөрөөр хэлбэл **3** хүүхдийн **2** нь суурь түвшинд хүрэхгүй байна.

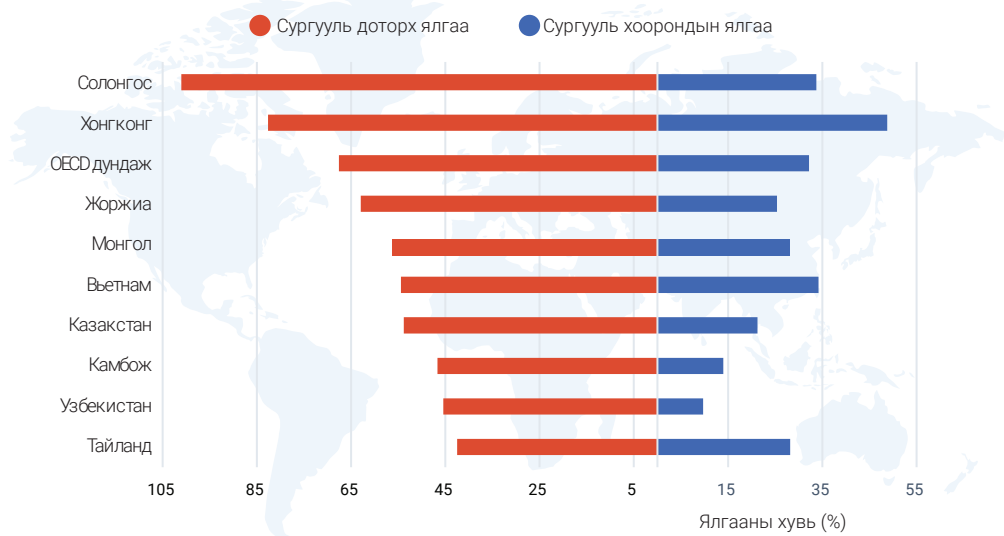
Харин топ түвшинд нийт Монгол хүүхдийн **1%** буюу ердөө **70** хүүхэд л үнэлэгдсэн байна.

Зураг 2.15 Сурагчдын байгалийн ухааны чадварын түвшин

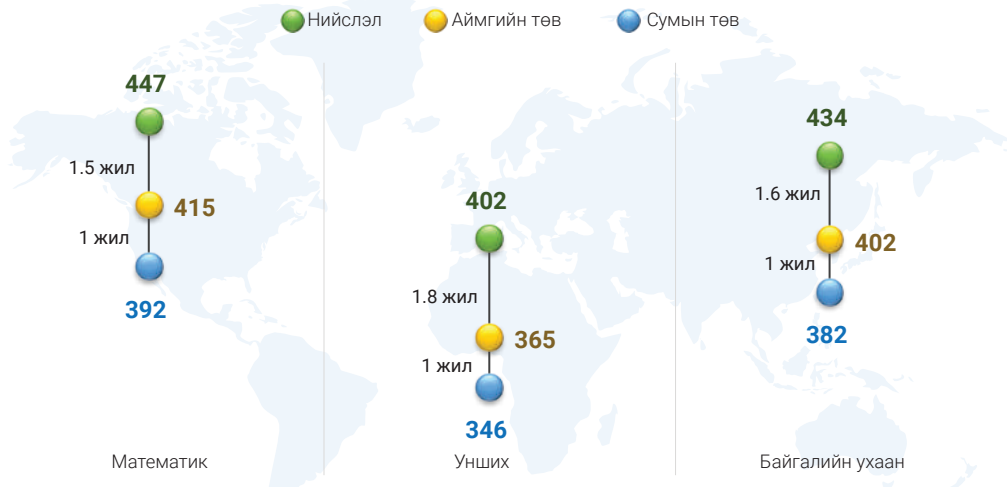

Байгалийн ухаан математикийн үнэлгээтэй адил үр дүнтэй байна. PISA-2022-д орсон OECD-ийн орны хүүхдүүдийн **24%**, Азийн хүүхдүүдийн **41%** нь суурь түвшинд хүрээгүй бол Монгол Улсын **2** хүүхдийн нэг нь байгалийн ухааны суурь чадвар эзэмшээгүй байна. Байгалийн ухаанаар Монгол Улсын **11** хүүхэд л топ түвшинд үнэлэгдсэн байна.

Зураг 2.16 Тэгш байдал: Сургууль хоорондын болон сургууль доторх ялгаа

Зураг 2.17 Тэгш байдал: Сурагчдын гүйцэтгэлийн ялгаа, сургуулийн байршлаар

Тэгш байдлыг тодорхойлох өөр нэг үзүүлэлт бол хот, аймаг, сумын хүүхдүүдийн гүйцэтгэлийн ялгаа юм. Энэхүү үнэлгээгээр хот, хөдөөгийн боловсролын чанар суралцахуйн жилээр ялгаатай үр дүнтэй байна. Жишээ нь: Математикийн чадварын хувьд аймгийн төвийн хүүхэд УБ хотын хүүхдээс 1.5 жилээр, сумын хүүхдүүд хотын хүүхдээс 2.5 орчим жилээр хоцорч байна. Мөн аймгийн болон сумын хүүхдүүдийн хооронд 1 орчим жилийн ялгаа байна. Унших болон байгалийн ухааны чадварын хувьд хот, хөдөөгийн хүүхдүүдийн хооронд 3 орчим жилийн ялгаатай болжээ.

2.6 МОНГОЛ ХҮҮХДИЙН ЦОГЦ ХӨГЖЛИЙН ОНЦЛОГ*

Монгол улсын Засгийн Газрын 2010 оны 173 дугаар тогтоолын хавсралт “Монгол Улсын шинжлэх ухаан технологийг хэрэгжүүлэх тэргүүлэх чиглэл 2010-2014 он”-ы тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд хэрэгжүүлэх цөм технологийн жагсаалтад “Хүний хөгжил, төлөвшил, боловсролын шинэчлэлийн технологи”-ийг “Хүний хөгжил, амьдралын чанар тэргүүлэх чиглэл”-ийн хүрээнд багтаасан. Үүнтэй холбоотой 2014-2018 онд хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн цогц судалгааг цөм технологи бий болгох зорилгоор хэрэгжүүлсэн 21 нас хүртэлх монгол хүүхэд, залуучуудын цогц хөгжлийн судалгааны үр дүнд тулгуурлан хөгжлийн шалгуур үзүүлэлтийг боловсролын түвшинд баримжаалан боловсруулсан бол 2 дахь шатны судалгааг 2019-2021 онд явуулж, судалгааны харьцуулсан үр дүнд тулгуурлан 3-17 хүртэлх насны хүүхдийн цогц хөгжлийн шалгуур, үзүүлэлтийг боловсруулсан.

БШУ-ны яамны санаачлагаар хийгдсэн “Монголын хүүхдийн бие бялдар, нийгэмшил, танин мэдэхүйн хөгжлийн онцлог” судалгааны үр дүнгээс Монголын хүүхдийн цогц хөгжлийн онцлогийн зарим сонирхолтой үр дүнг үзүүлж байна.

Танин мэдэхүйн хөгжил: Юмстай үйлдэл хийх, харах замаар суралцдаг, сонирхолтой, зориудаар анхаарлаа төвлөрүүлэх чадвар илэрхий сайжирна, анхаарал нь хялбар сарнидаг, мэдээллийг цэвэрлэх замаар тогтооно, бодитоор харж дүрсэлж сэтгэх нь давамгай. Үгийн нөөц нэмэгддэг, бүтэн өгүүлбэрээр санаа бодлоо илэрхийлэх, ойлгох чадвар сайжирна.

Бие бялдрын хөгжил: Биеийн өндөр, жин нэмэгдэнэ. Шилжилтийн настай холбоотой бие махбод физиологийн хөгжлийн эрчимтэй үе.

Эх үүсвэр: *БСҮХ, “Монголын хүүхдийн бие бялдар, нийгэмшил, танин мэдэхүйн хөгжлийн онцлог” судалгааны үр дүнгээс

Зураг 2.18 6-10 насны бие бялдарын хөгжлийн өөрчлөлт

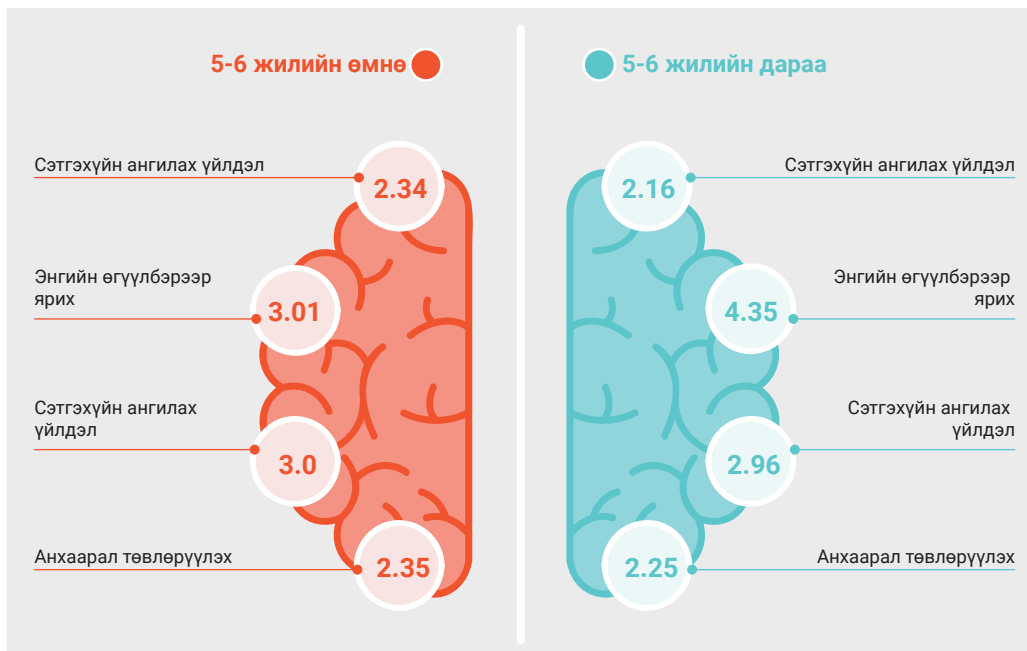

Зураг 2.19 11-14 насны бие бялдарын хөгжлийн өөрчлөлт

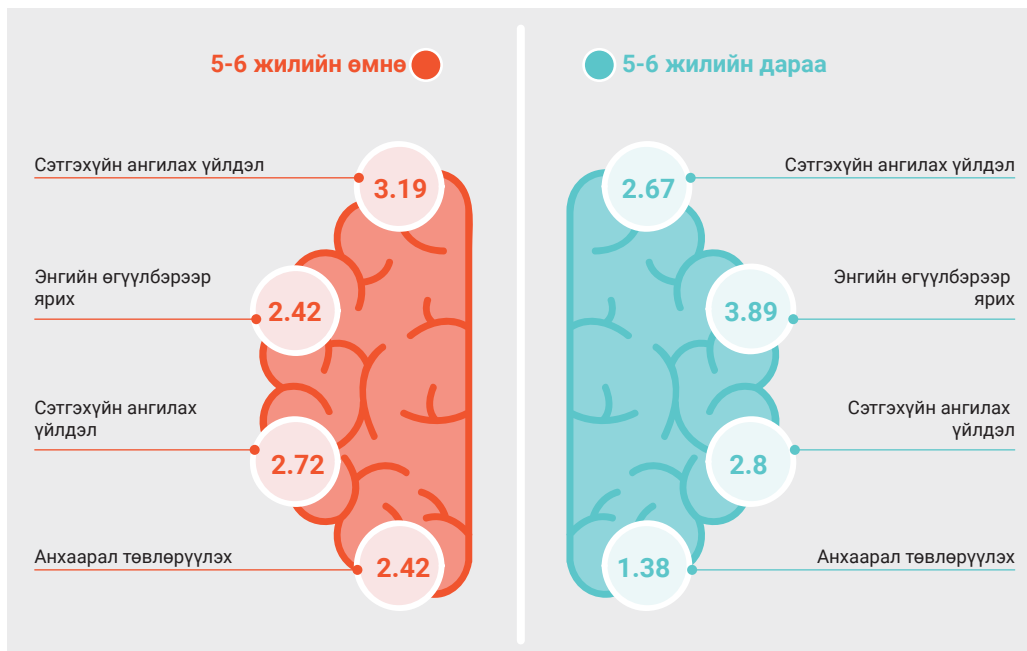

Эх үүсвэр: *БСҮХ, "Монголын хүүхдийн бие бялдар, нийгэмшил, танин мэдэхүний хөгжлийн онцлог" судалгааны үр дүнгээс

Зураг 2.20 6-10 насны танин мэдэхүйн чадварын өөрчлөлт

Зураг 2.21 11-14 насны танин мэдэхүйн чадварын өөрчлөлт

Эх үүсвэр: *БСҮХ, "Монголын хүүхдийн бие бялдар, нийгэмшил, танин мэдэхүйн хөгжлийн онцлог" судалгааны үр дүнгээс

2. БОЛОВСРОЛЫН ХӨГЖЛИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 195 дугаар тогтоолоор батлагдсан эрсдэлийн ангилалд хамааруулах шалгуур үзүүлэлтээр цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургууль, мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагуудын эрсдэлийг үнэлэхэд дараах үзүүлэлттэй гарлаа.

Зураг 2.22 Боловсролын сургалтын байгууллагын эрсдэлийн үнэлгээ, 2023

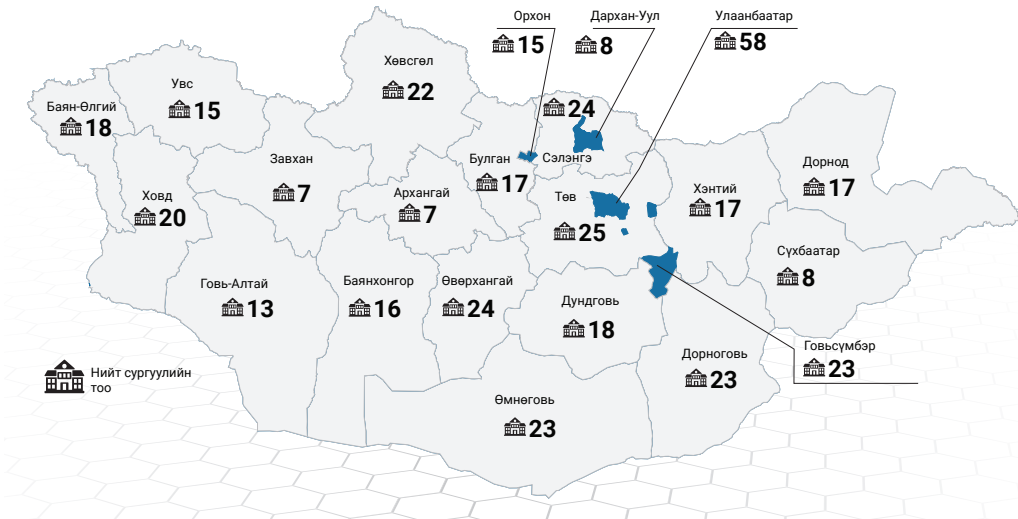
Эх үүсвэр: БШУЯ-ны Салбарын хяналтын газрын эрсдэлийн үнэлгээний нэгдсэн тоон үзүүлэлтээс, 2023 оны жилийн эцэс Эрсдэлийн үнэлгээг аймаг, нийслэл, дүүргийн боловсрол, шинжлэх ухааны хяналтын улсын байцаагчид хийсэн болно.

2.7

ХИЧЭЭЛЭЭС ГАДУУРХ ӨСӨЖ ХӨГЖИХ БОЛОМЖУУД НЭГ ДОРООС ...

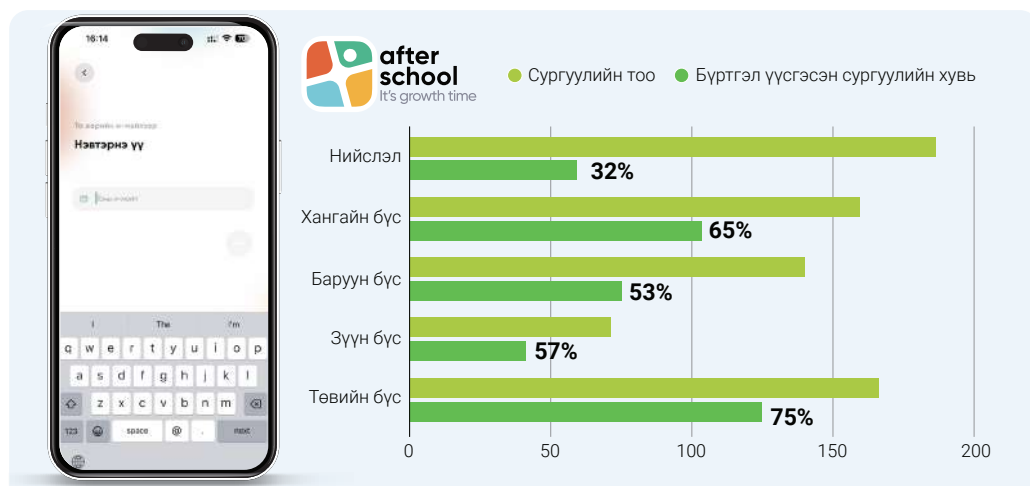
Зурар 2.23 After school цахим платформын хамрагдалтын тоо

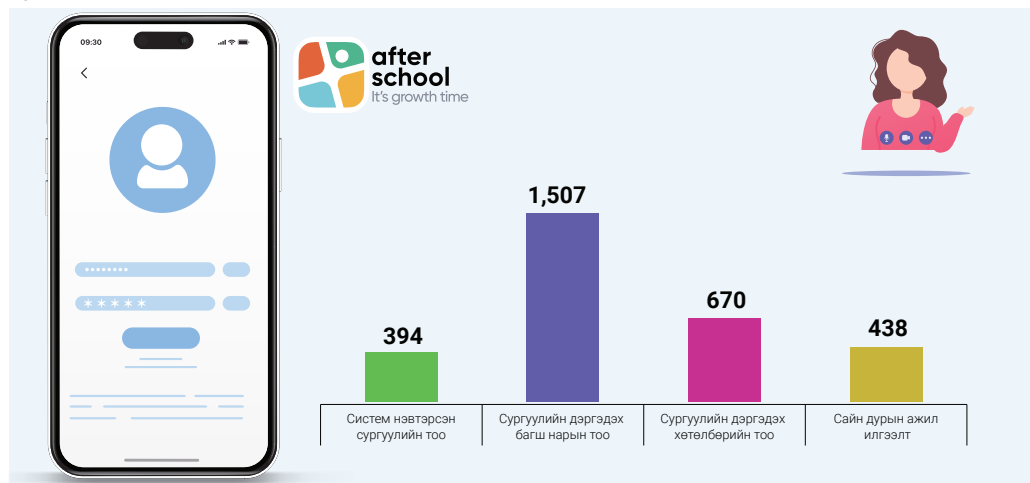
Зураг 2.24 After school цахим платформын хамрагдалтын тоо

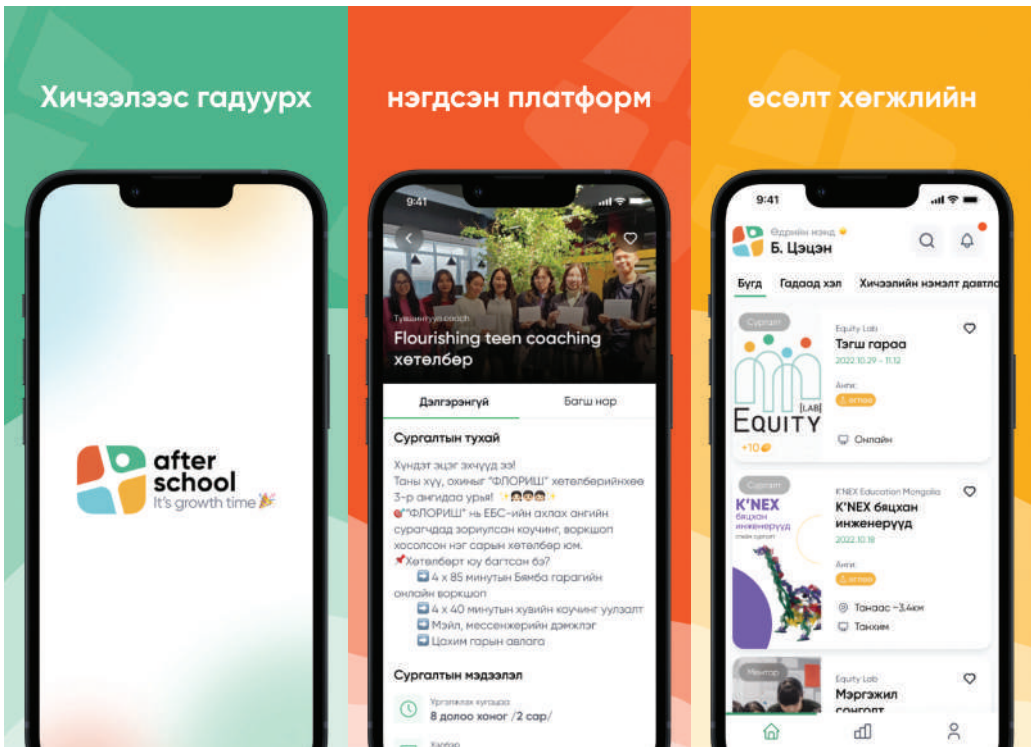
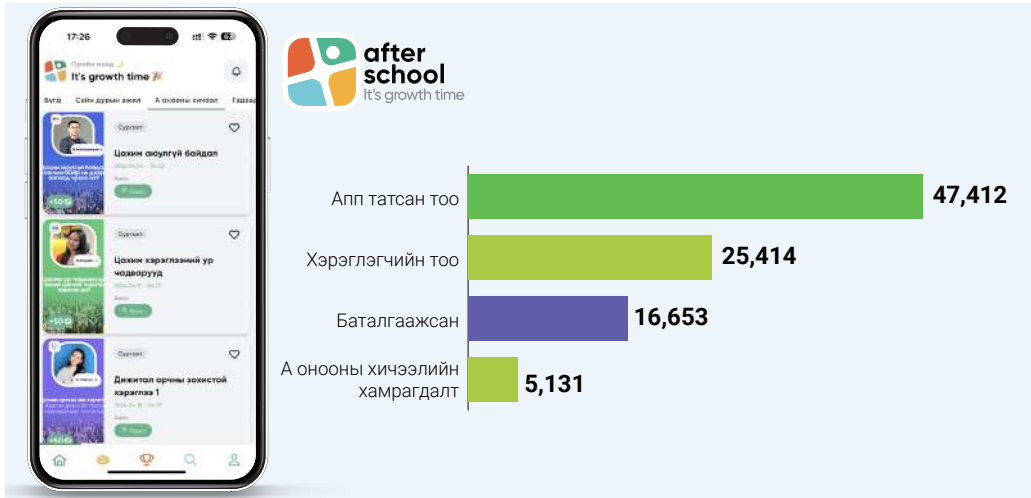
Зураг 2.25 After school цахим платформын системд нэвтрэлт

Зураг 2.26 After school цахим платформын системийн бүртгэл

Зураг 2.27 After school цахим платформын хэрэглээ

2.8

СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН МЕНЕЖМЕНТЭД АРГА ЗҮЙН ДЭМЖЛЭГ ҮЗҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан “Алсын хараа 2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн 2 дугаар бүлгийн 2.1.38-д “Цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын удирдах ажилтанд тавигдах шаардлага, удирдах ажилтныг бэлтгэх, томилох тогтолцоо, ажил үүргийн хуваарийг шинэчилж, сургалтын чанарыг хангах чиг үүргийг нэмэгдүүлж, гүйцэтгэлийн үнэлгээг сайжруулан сургалтын байгууллагын менежментийн чадавхыг дээшлүүлнэ.” гэж заасан.

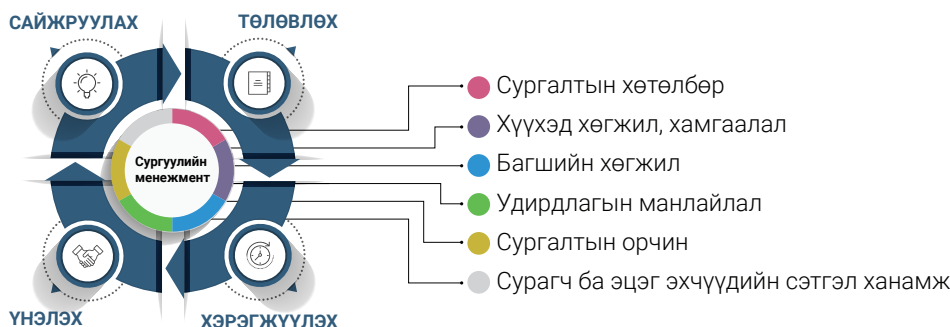
Зураг 2.28 Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2023 оны А/01 дүгээр тушаал

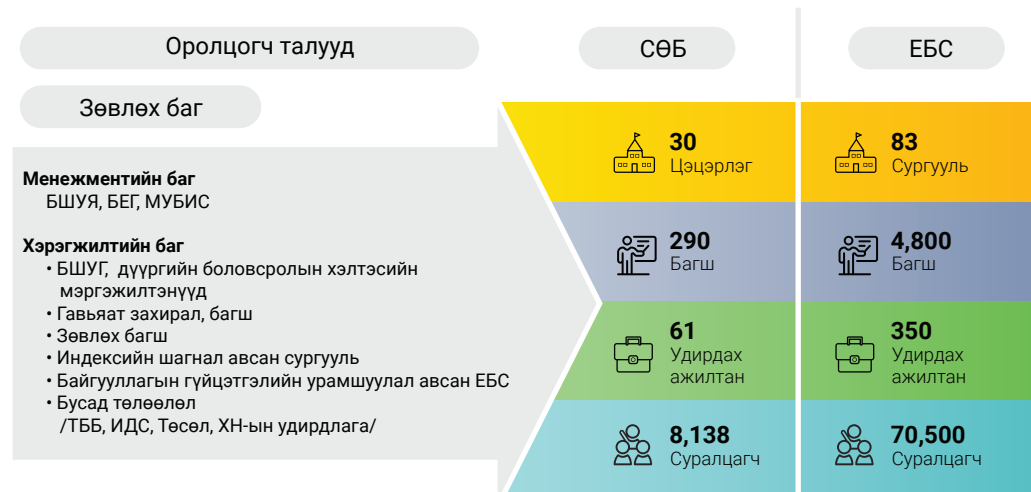
Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2023 оны 01 дүгээр сарын 02-ны өдрийн “2023 оныг сургалтын байгууллагын менежментийг сайжруулах жил болгон зарлах тухай” А/01 дүгээр тушаал гарсан. Сургалтын байгууллагын менежментийг сайжруулах жил болгон зарласны дагуу Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2023 оны 2 дугаар сарын 13-ны өдрийн “Удирдамж, багийн бүрэлдэхүүн батлах тухай” А/49 дүгээр тушаал, Боловсролын ерөнхий газрын даргын 2023 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн “Цэцэрлэгийн менежментийг сайжруулах тухай” А/89 дүгээр тушаал тус тус батлагдаж, сургалтын байгууллагын менежментийг сайжруулах арга хэмжээг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлсэн.

Сургалтын байгууллагын менежментэд арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааны хүрээнд 2022 оны багшийн болон байгууллагын үнэлгээний үр дүнд үндэслэн аймаг, дүүрэг бүрээс 2 ЕБС, 1 цэцэрлэгийг сонгон (нийслэлийн 37, орон нутгийн 46 нийт 83 ЕБС, аймаг, нийслэлийн 30 цэцэрлэг) сургалтын байгууллагын менежментэд арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх сургалт, зөвлөн туслах үйл ажиллагааг үе шаттай зохион байгуулсан.

Зураг 2.29 Сургалтын байгууллагын менежментийг сайжруулах үйл явцын зураглал

Зураг 2.30 Сургалт, зөвлөн туслах үйл ажиллагаанд оролцогч талууд

2023 онд сургалтын байгууллагын менежментэд арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх сургалт, зөвлөн туслах үйл ажиллагаанд хамрагдсан ерөнхий боловсролын 83 сургууль, 30 цэцэрлэг тус бүрийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүнг 2022 оны үр дүнтэй харьцуулбал дараах ахиц гарсан байна. Тухайлбал:

Хүснэгт 2.4 21 аймгийн 46 сургуулийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний 2022, 2023 оны харьцуулсан үр дүн, ахиц (гүйцэтгэлийн үнэлгээний 6 үзүүлэлт тус бүрээр)

Аймаг	Сум	Сургуулийн нэр	Улсын дундаж		Аймгийн дундаж		Сургуулийн дундаж		Есөлт бууралт
			2022	2023	2022	2023	2022	2023	
Завхан	Улиастай	4-р сургууль	71.8%	74.2%	71.7%	74.9%	69.7%	72.2%	2.5%
	Их-Уул	ЕБС	71.8%	74.2%	71.7%	74.9%	66.0%	73.7%	7.7%
Увс	Улаангом	3-р сургууль	71.8%	74.2%	68.5%	75.6%	68.6%	78.2%	9.5%
	Өлгий	ЕБС	71.8%	74.2%	68.5%	75.6%	61.1%	77.4%	16.3%
Говь-Алтай	Тайшир	ЕБС	71.8%	74.2%	73.7%	74.7%	72.3%	70.2%	-2.0%
	Есөнбулаг	2-р сургууль	71.8%	74.2%	73.7%	74.7%	72.8%	77.8%	5.1%
Ховд	Жаргалант	7-р сургууль	71.8%	74.2%	69.9%	73.1%	66.3%	74.8%	8.4%
	Булган	Минжит ЕБС	71.8%	74.2%	69.9%	73.1%	66.3%	65.1%	-1.2%
Архангай	Хотонт	ЕБС	71.8%	74.2%	73.4%	74.7%	68.5%	72.4%	3.9%
	Өгийнуур	ЕБС	71.8%	74.2%	73.4%	74.7%	70.4%	76.3%	5.8%
Төв	Зуунмод	Хүмүүн ЦС	71.8%	74.2%	72.2%	73.2%	72.4%	74.3%	1.9%
	Батсүмбэр	ЕБС	71.8%	74.2%	72.2%	73.2%	70.5%	77.1%	6.6%
Өвөрхангай	Баян-Өндөр	ЕБС	71.8%	74.2%	71.3%	75.4%	64.7%	76.8%	12.1%
	Өлзийт	ЕБС	71.8%	74.2%	71.3%	75.4%	67.8%	73.6%	5.8%
Баянхонгор	Баянхонгор	Эрдэм ЕБС	71.8%	74.2%	70.8%	76.0%	71.9%	80.4%	8.5%
	Бууцагаан	ЕБС	71.8%	74.2%	70.8%	76.0%	69.8%	76.0%	6.1%
Орхон	Баян-Өндөр	13-р сургууль	71.8%	74.2%	73.3%	74.7%	73.8%	76.1%	2.3%
	Баян-Өндөр	7-р сургууль	71.8%	74.2%	73.3%	74.7%	73.3%	77.5%	4.2%
Булган	Рашаант	ЕБС	71.8%	74.2%	70.1%	70.4%	70.6%	74.0%	3.4%
	Хутаг-Өндөр	ЕБС	71.8%	74.2%	70.1%	70.4%	68.9%	73.8%	4.9%
Хөвсгөл	Ханх	ЕБС	71.8%	74.2%	72.5%	74.3%	65.2%	71.5%	6.3%
	Түнэл	ЕБС	71.8%	74.2%	72.5%	74.3%	68.5%	75.8%	7.3%
Хэнтий	Хэрлэн	4-р сургууль	71.8%	74.2%	70.4%	72.8%	68.1%	73.6%	5.5%
	Өмнөдэлгэр	ЕБС	71.8%	74.2%	70.4%	72.8%	72.0%	71.6%	-0.4%
Дорнод	Хэрлэн	5-р сургууль	71.8%	74.2%	72.1%	73.6%	73.3%	79.4%	6.2%
	Чойбалсан	ЕБС	71.8%	74.2%	72.1%	73.6%	68.7%	75.5%	6.7%
Сүхбаатар	Баяндэлгэр	ЕБС	71.8%	74.2%	71.4%	73.4%	68.2%	72.5%	4.3%
	Дарьганга	ЕБС	71.8%	74.2%	71.4%	73.4%	67.1%	69.3%	2.2%
Дархан-Уул	Дархан	1-р сургууль	71.8%	74.2%	72.2%	74.8%	68.8%	76.6%	7.8%
	Хонгор	14-р сургууль	71.8%	74.2%	72.2%	74.8%	70.5%	73.0%	2.6%
Сэлэнгэ	Цагааннуур	ЕБС	71.8%	74.2%	73.4%	75.4%	70.2%	73.9%	3.7%
	Ерөө Бугант тосгон	ЕБС	71.8%	74.2%	73.4%	75.4%	69.5%	75.5%	6.0%
Өмнөговь	Ханбогд	2-р сургууль	71.8%	74.2%	72.2%	73.5%	70.4%	66.4%	-4.0%
	Цогтцэций	1-р сургууль	71.8%	74.2%	72.2%	73.5%	70.9%	74.0%	3.0%
Дундговь	Сайнцагаан	Говийн ирээдүй ЦС	71.8%	74.2%	73.2%	74.2%	68.3%	74.0%	5.8%
	Говь-Угтаал	ЕБС	71.8%	74.2%	73.2%	74.2%	69.2%	71.8%	2.6%
Дорноговь	Сайншанд	1-р сургууль	71.8%	74.2%	71.2%	69.9%	71.3%	74.5%	3.2%
	Иххэт	ЕБС	71.8%	74.2%	71.2%	69.9%	67.2%	69.9%	2.7%
Говьсүмбэр	Сүмбэр	2-р сургууль	71.8%	74.2%	71.5%	74.3%	70.1%	79.1%	9.0%
	Баянтал	ЕБС	71.8%	74.2%	71.5%	74.3%	71.5%	74.9%	3.4%
Баян-Өлгий	Өлгий	5-р сургууль	71.8%	74.2%	68.2%	68.4%	70.0%	73.8%	3.7%
	Өлгий	3-р сургууль	71.8%	74.2%	68.2%	68.4%	69.0%	73.2%	4.2%
	Буянт	ЕБС	71.8%	74.2%	68.2%	68.4%	59.8%	65.8%	6.0%
	Өлгий	2-р сургууль	71.8%	74.2%	68.2%	68.4%	69.0%	66.5%	-2.5%
	Толбо	ЕБС	71.8%	74.2%	68.2%	68.4%	68.0%	71.5%	3.5%
	Алтанцөгц	ЕБС	71.8%	74.2%	68.2%	68.4%	68.3%	70.8%	2.5%

Хүснэгт 2.4-ийн үргэлжлэл

Аймаг	Сум	Сургуулийн нэр	Индекс			Сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилт		Өсөлт бууралт
			2022	2023	Өсөлт бууралт	2022	2023	
Завхан	Улиастай	4-р сургууль	V	V		47.80	53.04	5.24
	Их-Уул	ЕБС	V	V		41.40	47.80	6.40
Увс	Улаангом	3-р сургууль	V	III	▲	47.40	56.52	9.12
	Өлгий	ЕБС	V	II	▲	43.80	52.28	8.48
Говь-Алтай	Тайшир	ЕБС	V	V		57.30	50.00	-7.30
	Есөнбулаг	2-р сургууль	V	IV	▲	47.90	51.56	3.66
Ховд	Жаргалант	7-р сургууль	V	V		46.10	57.52	11.42
	Булган	Минжит ЕБС	V	V		37.60	41.24	3.64
Архангай	Хотонт	ЕБС	V	V		45.00	45.44	0.44
	Өгийнуур	ЕБС	V	III	▲	52.40	56.44	4.04
Төв	Зуунмод	Хүмүүн ЦС	V	V		52.00	50.04	-1.96
	Батсүмбэр	ЕБС	V	II	▲	49.70	52.28	2.58
Өвөрхангай	Баян-Өндөр	ЕБС	V	III	▲	53.40	50.56	-2.84
	Өлзийт	ЕБС	V	V		41.80	46.24	4.44
Баянхонгор	Баянхонгор	Эрдэм ЕБС	V	II	▲	41.30	59.44	18.14
	Бууцагаан	ЕБС	V	III	▲	42.80	49.20	6.40
Орхон	Баян-Өндөр	13-р сургууль	IV	IV		52.80	54.48	1.68
	Баян-Өндөр	7-р сургууль	V	IV	▲	48.80	51.96	3.16
Булган	Рашаант	ЕБС	V	V		42.40	52.76	10.36
	Хутаг-Өндөр	ЕБС	V	V		43.00	47.84	4.84
Хөвсгөл	Ханх	ЕБС	V	V		50.90	53.84	2.94
	Түнэл	ЕБС	V	IV	▲	47.10	52.68	5.58
Хэнтий	Хэрлэн	4-р сургууль	V	V		49.10	50.80	1.70
	Өмнөдэлгэр	ЕБС	V	V		44.90	46.56	1.66
Дорнод	Хэрлэн	5-р сургууль	V	II	▲	48.70	61.56	12.86
	Чойбалсан	ЕБС	V	IV	▲	46.40	56.56	10.16
Сүхбаатар	Баяндэлгэр	ЕБС	V	V		41.00	49.20	8.20
	Дарьганга	ЕБС	V	V		41.40	49.64	8.24
Дархан-Уул	Дархан	1-р сургууль	V	V		44.60	49.92	5.32
	Хонгор	14-р сургууль	V	V		48.80	46.60	-2.20
Сэлэнгэ	Цагааннуур	ЕБС	V	V		44.20	48.80	4.60
	Ерөө Бугант тосгон	ЕБС	V	IV	▲	49.40	52.64	3.24
Өмнөговь	Ханбогд	2-р сургууль	V	V		42.60	39.44	-3.16
	Цогтцэций	1-р сургууль	V	V		40.60	48.76	8.16
Дундговь	Сайнцагаан	Говийн ирээдүй ЦС	V	V		39.40	52.44	13.04
	Говь-Угтаал	ЕБС	V	V		40.00	40.56	0.56
Дорноговь	Сайншанд	1-р сургууль	V	V		46.30	51.12	4.82
	Иххэт	ЕБС	V	V		40.50	52.08	11.58
Говьсүмбэр	Сүмбэр	2-р сургууль	V	III	▲	42.80	57.20	14.40
	Баянтал	ЕБС	V	IV	▲	42.20	53.68	11.48
Баян-Өлгий	Өлгий	5-р сургууль	V	V		40.40	51.88	11.48
	Өлгий	3-р сургууль	V	V		45.10	51.12	6.02
	Буянт	ЕБС	V	V		37.40	34.12	-3.28
	Өлгий	2-р сургууль	V	V		47.40	43.44	-3.96
	Толбо	ЕБС	V	V		37.50	52.12	14.62
	Алтанцөгц	ЕБС	V	V		38.40	43.56	5.16

Хүснэгт 2.4-ийн үргэлжлэл

Аймаг	Сум	Сургуулийн нэр	Хүүхдийн хөгжил, хамгаалал		Өсөлт бууралт	Багш, ажилтны тасралтгүй хөгжлийг дэмжсэн үйл ажиллагаа		Өсөлт бууралт
			2022	2023		2022	2023	
Завхан	Улиастай	4-р сургууль	76.60	82.05	5.45	89.90	86.15	-3.75
	Их-Уул	ЕБС	75.70	88.00	12.30	83.10	91.50	8.40
Увс	Улаангом	3-р сургууль	67.10	90.20	23.10	86.60	91.85	5.25
	Өлгий	ЕБС	71.10	88.55	17.45	85.50	92.25	6.75
Говь-Алтай	Тайшир	ЕБС	63.40	78.35	14.95	98.00	83.75	-14.25
	Есөнбулаг	2-р сургууль	73.40	89.35	15.95	89.10	92.40	3.30
Ховд	Жаргалант	7-р сургууль	63.10	82.05	18.95	84.00	90.65	6.65
	Булган	Минжит ЕБС	76.40	78.20	1.80	85.70	82.80	-2.90
Архангай	Хотонт	ЕБС	76.90	84.85	7.95	89.90	92.45	2.55
	Өгийнуур	ЕБС	69.20	89.90	20.70	89.60	88.20	-1.40
Төв	Зуунмод	Хүмүүн ЦС	73.40	83.80	10.40	88.40	89.15	0.75
	Батсүмбэр	ЕБС	70.80	87.40	16.60	85.10	91.80	6.70
Өвөрхангай	Баян-Өндөр	ЕБС	44.60	91.70	47.10	78.70	93.15	14.45
	Өлзийт	ЕБС	76.90	85.25	8.35	90.30	93.80	3.50
Баянхонгор	Баянхонгор	Эрдэм ЕБС	76.40	90.70	14.30	89.90	95.50	5.60
	Бууцагаан	ЕБС	74.90	88.35	13.45	87.10	93.35	6.25
Орхон	Баян-Өндөр	13-р сургууль	74.70	84.10	9.40	88.10	94.45	6.35
	Баян-Өндөр	7-р сургууль	74.90	88.20	13.30	89.70	92.20	2.50
Булган	Рашаант	ЕБС	77.70	84.50	6.80	90.40	87.45	-2.95
	Хутаг-Өндөр	ЕБС	75.30	83.70	8.40	85.10	92.15	7.05
Хөвсгөл	Ханх	ЕБС	66.00	84.20	18.20	75.50	88.75	13.25
	Түнэл	ЕБС	74.40	88.45	14.05	89.80	91.30	1.50
Хэнтий	Хэрлэн	4-р сургууль	77.60	87.35	9.75	83.80	88.75	4.95
	Өмнөдэлгэр	ЕБС	73.70	86.85	13.15	87.80	90.00	2.20
Дорнод	Хэрлэн	5-р сургууль	73.80	86.30	12.50	89.00	92.40	3.40
	Чойбалсан	ЕБС	73.60	85.25	11.65	85.00	87.85	2.85
Сүхбаатар	Баяндэлгэр	ЕБС	73.80	85.10	11.30	90.10	87.30	-2.80
	Дарьганга	ЕБС	75.90	80.15	4.25	88.00	84.12	-3.88
Дархан-Уул	Дархан	1-р сургууль	76.90	90.00	13.10	89.50	90.85	1.35
	Хонгор	14-р сургууль	76.00	86.30	10.30	89.70	87.70	-2.00
Сэлэнгэ	Цагааннуур	ЕБС	74.40	90.65	16.25	91.70	92.45	0.75
	Ерөө Бугант тосгон	ЕБС	74.80	85.35	10.55	87.30	88.70	1.40
Өмнөговь	Ханбогд	2-р сургууль	71.50	81.25	9.75	87.10	81.45	-5.65
	Цогтцэций	1-р сургууль	76.10	84.40	8.30	90.10	91.85	1.75
Дундговь	Сайнцагаан	Говийн ирээдүй ЦС	75.00	87.90	12.90	90.70	92.75	2.05
	Говь-Угтаал	ЕБС	73.60	87.05	13.45	87.60	91.15	3.55
Дорноговь	Сайншанд	1-р сургууль	75.00	84.05	9.05	91.40	89.65	-1.75
	Иххэт	ЕБС	76.60	82.40	5.80	90.00	73.10	-16.90
Говьсүмбэр	Сүмбэр	2-р сургууль	74.60	89.60	15.00	88.40	92.20	3.80
	Баянтал	ЕБС	73.30	83.80	10.50	88.70	90.55	1.85
Баян-Өлгий	Өлгий	5-р сургууль	76.80	88.25	11.45	89.70	91.50	1.80
	Өлгий	3-р сургууль	59.60	87.25	27.65	72.70	87.25	14.55
	Буянт	ЕБС	59.60	81.25	21.65	68.40	86.00	17.60
	Өлгий	2-р сургууль	54.60	85.75	31.15	89.60	90.35	0.75
	Толбо	ЕБС	75.10	85.45	10.35	90.40	84.20	-6.20
	Алтанцөгц	ЕБС	76.50	89.40	12.90	91.40	92.55	1.15

Хүснэгт 2.4-ийн үргэлжлэл

Аймаг	Сум	Сургуулийн нэр	Сургалтын орчин бүрдүүлэлт		Өсөлт бууралт	Удирдлагын манлайлал, менежмент		Өсөлт бууралт
			2022	2023		2022	2023	
Завхан	Улиастай	4-р сургууль	65.50	66.67	1.17	70.20	73.40	3.20
	Их-Уул	ЕБС	75.00	72.67	-2.33	66.60	74.33	7.73
Увс	Улаангом	3-р сургууль	83.80	78.67	-5.13	71.00	77.73	6.73
	Өлгий	ЕБС		81.50	81.50	74.90	76.27	1.37
Говь-Алтай	Тайшир	ЕБС.	63.30	60.33	-2.97	80.90	78.33	-2.57
	Есөнбулаг	2-р сургууль	77.80	82.17	4.37	84.70	80.67	-4.03
Ховд	Жаргалант	7-р сургууль	77.70	77.17	-0.53	75.00	67.07	-7.93
	Булган	Минжит ЕБС	69.70	56.67	-13.03	70.00	68.20	-1.80
Архангай	Хотонт	ЕБС	55.40	73.33	17.93	78.50	73.60	-4.90
	Өгийнуур	ЕБС	74.90	67.83	-7.07	77.30	81.60	4.30
Төв	Зуунмод	Хүмүүн ЦС.	85.60	77.17	-8.43	77.30	80.13	2.83
	Батсүмбэр	ЕБС	86.80	75.50	-11.30	76.30	83.73	7.43
Өвөрхангай	Баян-Өндөр	ЕБС	81.50	75.75	-5.75	73.60	77.20	3.60
	Өлзийт	ЕБС	68.90	73.33	4.43	66.40	72.60	6.20
Баянхонгор	Баянхонгор	Эрдэм ЕБС.	91.30	76.67	-14.63	79.40	81.67	2.27
	Бууцагаан	ЕБС	85.10	79.50	-5.60	72.70	73.00	0.30
Орхон	Баян-Өндөр	13-р сургууль	87.00	79.33	-7.67	80.10	74.87	-5.23
	Баян-Өндөр	7-р сургууль	84.00	85.00	1.00	83.40	77.47	-5.93
Булган	Рашаант	ЕБС	82.70	76.67	-6.03	73.50	72.93	-0.57
	Хутаг-Өндөр	ЕБС	77.40	80.00	2.60	73.70	73.73	0.03
Хөвсгөл	Ханх	ЕБС	63.90	63.33	-0.57	76.70	62.93	-13.77
	Түнэл	ЕБС	56.00	80.67	24.67	77.40	70.40	-7.00
Хэнтий	Хэрлэн	4-р сургууль	72.10	71.67	-0.43	67.50	70.27	2.77
	Өмнөдэлгэр	ЕБС	89.70	63.33	-26.37	78.00	73.00	-5.00
Дорнод	Хэрлэн	5-р сургууль	94.40	76.67	-17.73	78.80	83.87	5.07
	Чойбалсан	ЕБС	72.70	76.67	3.97	75.10	75.40	0.30
Сүхбаатар	Баяндэлгэр	ЕБС	77.80	72.67	-5.13	72.50	71.67	-0.83
	Дарьганга	ЕБС	69.40	67.33	-2.07	64.80	66.60	1.80
Дархан-Уул	Дархан	1-р сургууль	72.40	76.67	4.27	69.60	81.47	11.87
	Хонгор	14-р сургууль	76.40	76.67	0.27	72.10	76.07	3.97
Сэлэнгэ	Цагааннуур	ЕБС	81.00	65.17	-15.83	75.10	71.27	-3.83
	Ерөө Бугант тосгон	ЕБС	71.90	82.67	10.77	75.40	77.80	2.40
Өмнөговь	Ханбогд	2-р сургууль	86.30	56.67	-29.63	82.30	75.40	-6.90
	Цогтцэций	1-р сургууль	81.10	66.67	-14.43	83.90	82.80	-1.10
Дундговь	Сайнцагаан	Говийн ирээдүй ЦС	69.80	66.50	-3.30	69.10	70.40	1.30
	Говь-Угтаал	ЕБС	74.60	65.00	-9.60	76.50	75.53	-0.97
Дорноговь	Сайншанд	1-р сургууль	77.50	76.67	-0.83	76.50	80.47	3.97
	Иххэт	ЕБС	64.10	74.33	10.23	74.20	73.60	-0.60
Говьсүмбэр	Сүмбэр	2-р сургууль	89.10	83.33	-5.77	73.80	80.13	6.33
	Баянтал	ЕБС	91.00	76.67	-14.33	72.30	77.33	5.03
Баян-Өлгий	Өлгий	5-р сургууль	82.60	61.50	-21.10	72.00	73.50	1.50
	Өлгий	3-р сургууль	89.50	87.35	-2.15	67.60	73.00	5.40
	Буянт	ЕБС	71.30	60.00	-11.30	71.40	70.27	-1.13
	Өлгий	2-р сургууль	87.90	54.00	-33.90	76.70	65.87	-10.83
	Толбо	ЕБС	76.60	67.33	-9.27	72.00	69.67	-2.33
	Алтанцөгц	ЕБС	68.00	60.33	-7.67	69.10	64.73	-4.37

Хүснэгт 2.4-ийн үргэлжлэл

Аймаг	Сум	Сургуулийн нэр	Сургалтын орчин бүрдүүлэлт		Өсөлт бууралт
			2022	2023	
Завхан	Улиастай	4-р сургууль	78.00	78.50	0.50
	Их-Уул	ЕБС	74.63	74.50	-0.13
Увс	Улаангом	3-р сургууль	80.38	81.38	1.00
	Өлгий	ЕБС	84.13	86.50	2.37
Говь-Алтай	Тайшир	ЕБС.	74.50	79.13	4.63
	Есөнбулаг	2-р сургууль	87.38	83.00	-4.38
Ховд	Жаргалант	7-р сургууль	76.38	81.63	5.25
	Булган	Минжит ЕБС	71.50	69.38	-2.12
Архангай	Хотонт	ЕБС	69.00	71.25	2.25
	Өгийнуур	ЕБС	75.00	76.75	1.75
Төв	Зуунмод	Хүмүүн ЦС.	77.25	74.50	-2.75
	Батсүмбэр	ЕБС	79.88	82.00	2.12
Өвөрхангай	Баян-Өндөр	ЕБС	77.50	81.75	4.25
	Өлзийт	ЕБС	71.38	81.88	10.50
Баянхонгор	Баянхонгор	Эрдэм ЕБС.	81.75	85.75	4.00
	Бууцагаан	ЕБС	77.13	85.38	8.25
Орхон	Баян-Өндөр	13-р сургууль	77.13	75.75	-1.38
	Баян-Өндөр	7-р сургууль	82.00	83.00	1.00
Булган	Рашаант	ЕБС	79.63	78.00	-1.63
	Хутаг-Өндөр	ЕБС	78.50	75.13	-3.37
Хөвсгөл	Ханх	ЕБС	74.50	80.13	5.63
	Түнэл	ЕБС	76.00	80.50	4.50
Хэнтий	Хэрлэн	4-р сургууль	73.63	82.00	8.37
	Өмнөдэлгэр	ЕБС	79.63	76.00	-3.63
Дорнод	Хэрлэн	5-р сургууль	79.38	81.25	1.87
	Чойбалсан	ЕБС	77.50	77.38	-0.12
Сүхбаатар	Баяндэлгэр	ЕБС	78.25	78.25	0.00
	Дарьганга	ЕБС	71.50	75.00	3.50
Дархан-Уул	Дархан	1-р сургууль	78.25	81.50	3.25
	Хонгор	14-р сургууль	78.88	74.75	-4.13
Сэлэнгэ	Цагааннуур	ЕБС	72.50	82.00	9.50
	Ерөө Бугант тосгон	ЕБС	71.25	74.50	3.25
Өмнөговь	Ханбогд	2-р сургууль	81.88	73.88	-8.00
	Цогтцэций	1-р сургууль	70.88	76.25	5.37
Дундговь	Сайнцагаан	Говийн ирээдүй ЦС	75.75	77.63	1.88
	Говь-Угтаал	ЕБС	81.13	85.50	4.37
Дорноговь	Сайншанд	1-р сургууль	72.88	71.25	-1.63
	Иххэт	ЕБС	69.25	72.38	3.13
Говьсүмбэр	Сүмбэр	2-р сургууль	77.50	72.60	-4.90
	Баянтал	ЕБС	86.88	72.25	-14.63
Баян-Өлгий	Өлгий	5-р сургууль	77.25	78.63	1.38
	Өлгий	3-р сургууль	77.63	78.88	1.25
	Буянт	ЕБС	80.13	74.75	-5.38
	Өлгий	2-р сургууль	56.38	81.50	25.12
	Толбо	ЕБС	76.88	74.88	-2.00
	Алтанцөгц	ЕБС	88.38	82.25	-6.13

Хүснэгт 2.5 Нийслэлийн 37 сургуулийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний 2022, 2023 оны харьцуулсан үр дүн, ахиц (гүйцэтгэлийн үнэлгээний 6 үзүүлэлт тус бүрээр)

Дүүрэг	Сургуулийн нэр	2022		2023		Өөрчлөлт
		Гүйцэтгэлийн хувь	Индекс түвшин	Гүйцэтгэлийн хувь	Индекс түвшин	
	Улсын дундаж	71.80		74.22		2.42
Нийслэлийн дундаж	72.50		76.26		3.76	
Баянзүрх дүүрэг	132-р сургууль	70.28	V	83.50	I	13.22
Хан-уул дүүрэг	135-р сургууль	61.29	V	82.76	I	21.47
Сонгинохайрхан дүүрэг	12-р сургууль	69.98	V	80.89	I	10.91
Баянзүрх дүүрэг	111-р сургууль	70.95	V	79.21	III	8.26
Сонгинохайрхан дүүрэг	42-р сургууль	70.26	V	79.01	III	8.75
Сүхбаатар дүүрэг	Эрдмийн хөтөч сургууль	66.16	V	78.92	III	12.76
Сонгинохайрхан дүүрэг	Өнөр цогцолбор сургууль	69.50	V	78.85	III	9.35
Чингэлтэй дүүрэг	145-р сургууль	55.74	V	78.74	III	23.00
Баянзүрх дүүрэг	44-р сургууль	61.25	V	78.44	III	17.19
Баянгол дүүрэг	47-р сургууль	72.74	V	77.93	IV	5.19
Сүхбаатар дүүрэг	35-р сургууль	71.91	V	77.77	IV	5.86
Хан-уул дүүрэг	41-р сургууль	72.02	V	77.60	IV	5.58
Сүхбаатар дүүрэг	31-р сургууль	64.52	V	77.55	IV	13.03
Сонгинохайрхан дүүрэг	106-р сургууль	65.54	V	77.05	V	11.51
Сонгинохайрхан дүүрэг	134-р сургууль	64.14	V	76.84	V	12.70
Сүхбаатар дүүрэг	131-р сургууль	55.46	V	76.40	V	20.94
Налайх дүүрэг	Голомт сургууль	71.12	V	76.36	V	5.24
Чингэлтэй дүүрэг	37-р сургууль	60.51	V	76.34	V	15.83
Баянзүрх дүүрэг	102-р сургууль	69.82	V	76.31	V	6.49
Сонгинохайрхан дүүрэг	67-р сургууль	64.99	V	76.17	V	11.18
Баянзүрх дүүрэг	127-р сургууль	70.25	V	76.08	V	5.83
Чингэлтэй дүүрэг	57-р сургууль	69.63	V	75.99	V	6.36
Налайх дүүрэг	119-р сургууль	71.56	V	75.95	V	4.39
Баянгол дүүрэг	13-р сургууль	73.76	V	75.91	V	2.15
Баянгол дүүрэг	20-р сургууль	73.55	V	74.84	V	1.29
Баянзүрх дүүрэг	133-р сургууль	69.20	V	73.56	V	4.36
Чингэлтэй дүүрэг	39-р сургууль	68.60	V	73.35	V	4.75
Баянгол дүүрэг	Эрдмийн өргөө сургууль	72.25	V	73.29	V	1.04
Багануур дүүрэг	Оюуны эрин сургууль	71.59	V	72.43	V	0.84
Хан-уул дүүрэг	156-р сургууль	69.73	V	71.87	V	2.14
Хан-уул дүүрэг	7-р сургууль	72.44	V	71.84	V	-0.60
Баянзүрх дүүрэг	142-р сургууль	70.16	V	71.76	V	1.60
Сонгинохайрхан дүүрэг	124-р сургууль	62.91	V	70.34	V	7.43
Хан-уул дүүрэг	10-р сургууль	65.61	V	69.63	V	4.02
Баянзүрх дүүрэг	126-р сургууль	68.77	V	66.08	V	-2.69
Чингэлтэй дүүрэг	112-р сургууль	49.53	V	65.52	V	15.99
Хан-уул дүүрэг	59-р сургууль	59.61	V	62.81	V	3.20

Хүснэгт 2.5-ын үргэлжлэл

Дүүрэг	Сургуулийн нэр	Сургалтын хөтөлбөр хэрэгжилт			Суралцагчийн хөгжил хамгаалал		
		2022	2023	Өөрчлөлт	2022	2023	Өөрчлөлт
	Нийслэлийн дундаж	54.04	54.97	0.93	74.74	85.36	10.62
Баянзүрх дүүрэг	132-р сургууль	48.32	66.40	18.08	68.75	91.80	23.05
Хан-уул дүүрэг	135-р сургууль	46.48	67.04	20.56	66.80	90.95	24.15
Сонгинохайрхан дүүрэг	12-р сургууль	53.44	56.04	2.60	72.40	90.35	17.95
Баянзүрх дүүрэг	111-р сургууль	53.68	60.72	7.04	82.20	90.80	8.60
Сонгинохайрхан дүүрэг	42-р сургууль	47.92	59.60	11.68	72.65	88.30	15.65
Сүхбаатар дүүрэг	Эрдмийн хөтөч сургууль	57.08	58.64	1.56	75.20	83.45	8.25
Сонгинохайрхан дүүрэг	Өнөр цогцолбор сургууль	56.08	58.88	2.80	75.50	89.70	14.20
Чингэлтэй дүүрэг	145-р сургууль	41.92	68.24	26.32	70.20	82.25	12.05
Баянзүрх дүүрэг	44-р сургууль	51.36	56.52	5.16	59.45	88.15	28.70
Баянгол дүүрэг	47-р сургууль	51.24	58.64	7.40	77.50	88.65	11.15
Сүхбаатар дүүрэг	35-р сургууль	50.12	56.08	5.96	76.05	85.35	9.30
Хан-уул дүүрэг	41-р сургууль	49.20	58.64	9.44	76.20	85.05	8.85
Сүхбаатар дүүрэг	31-р сургууль	54.36	58.48	4.12	78.40	82.75	4.35
Сонгинохайрхан дүүрэг	106-р сургууль	54.56	56.24	1.68	75.80	86.70	10.90
Сонгинохайрхан дүүрэг	134-р сургууль	67.20	54.28	-12.92	69.45	87.95	18.50
Сүхбаатар дүүрэг	131-р сургууль	64.04	57.36	-6.68	74.45	84.65	10.20
Налайх дүүрэг	Голомт сургууль	48.60	51.80	3.20	78.75	86.90	8.15
Чингэлтэй дүүрэг	37-р сургууль	57.72	57.92	0.20	80.70	84.55	3.85
Баянзүрх дүүрэг	102-р сургууль	46.48	50.88	4.40	77.05	86.45	9.40
Сонгинохайрхан дүүрэг	67-р сургууль	56.32	52.96	-3.36	52.00	83.90	31.90
Баянзүрх дүүрэг	127-р сургууль	50.68	59.56	8.88	68.25	85.50	17.25
Чингэлтэй дүүрэг	57-р сургууль	50.44	53.24	2.80	75.40	85.05	9.65
Налайх дүүрэг	119-р сургууль	50.96	53.44	2.48	77.35	84.50	7.15
Баянгол дүүрэг	13-р сургууль	50.76	52.88	2.12	75.90	85.30	9.40
Баянгол дүүрэг	20-р сургууль	53.96	55.72	1.76	75.80	82.85	7.05
Баянзүрх дүүрэг	133-р сургууль	51.64	52.04	0.40	73.30	81.90	8.60
Чингэлтэй дүүрэг	39-р сургууль	46.84	50.60	3.76	74.50	84.55	10.05
Баянгол дүүрэг	Эрдмийн өргөө сургууль	51.80	49.92	-1.88	73.40	81.90	8.50
Багануур дүүрэг	Оюуны эрин сургууль	42.96	49.64	6.68	78.25	88.80	10.55
Хан-уул дүүрэг	156-р сургууль	48.20	45.44	-2.76	68.85	79.30	10.45
Хан-уул дүүрэг	7-р сургууль	40.80	50.60	9.80	79.50	87.65	8.15
Баянзүрх дүүрэг	142-р сургууль	49.72	49.72	0.00	76.80	83.00	6.20
Сонгинохайрхан дүүрэг	124-р сургууль	39.52	47.04	7.52	68.75	83.60	14.85
Хан-уул дүүрэг	10-р сургууль	55.12	55.24	0.12	78.65	83.55	4.90
Баянзүрх дүүрэг	126-р сургууль	48.80	46.56	-2.24	72.50	79.00	6.50
Чингэлтэй дүүрэг	112-р сургууль	62.84	49.20	-13.64	48.80	77.35	28.55
Хан-уул дүүрэг	59-р сургууль	38.28	44.96	6.68	53.90	77.75	23.85

Хүснэгт 2.5-ын үргэлжлэл

Дүүрэг	Сургуулийн нэр	Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжсэн үйл ажиллагаа			Сургалтын орчин бүрдүүлэлт		
		2022	2023	Өөрчлөлт	2022	2023	Өөрчлөлт
	Нийслэлийн дундаж	87.98	89.72	1.74	68.97	78.07	9.10
Баянзүрх дүүрэг	132-р сургууль	87.25	97.30	10.05	73.67	79.33	5.66
Хан-уул дүүрэг	135-р сургууль	88.55	94.55	6.00	0.00	81.00	81.00
Сонгинохайрхан дүүрэг	12-р сургууль	90.10	96.75	6.65	48.33	81.67	33.34
Баянзүрх дүүрэг	111-р сургууль	83.65	95.35	11.70	53.17	77.50	24.33
Сонгинохайрхан дүүрэг	42-р сургууль	86.65	90.05	3.40	66.75	79.17	12.42
Сүхбаатар дүүрэг	Эрдмийн хөтөч сургууль	89.30	91.70	2.40	2.00	89.67	87.67
Сонгинохайрхан дүүрэг	Өнөр цогцолбор сургууль	77.20	91.80	14.60	50.00	78.50	28.50
Чингэлтэй дүүрэг	145-р сургууль	88.10	90.50	2.40	0.00	83.33	83.33
Баянзүрх дүүрэг	44-р сургууль	44.50	93.45	48.95	71.42	83.33	11.91
Баянгол дүүрэг	47-р сургууль	85.05	93.15	8.10	79.25	75.83	-3.42
Сүхбаатар дүүрэг	35-р сургууль	78.10	88.95	10.85	80.08	83.33	3.25
Хан-уул дүүрэг	41-р сургууль	88.35	89.00	0.65	70.67	85.00	14.33
Сүхбаатар дүүрэг	31-р сургууль	89.40	89.75	0.35	5.33	83.33	78.00
Сонгинохайрхан дүүрэг	106-р сургууль	89.40	90.15	0.75	5.42	76.67	71.25
Сонгинохайрхан дүүрэг	134-р сургууль	82.70	89.75	7.05	0.00	76.67	76.67
Сүхбаатар дүүрэг	131-р сургууль	86.85	84.95	-1.90	0.00	76.17	76.17
Налайх дүүрэг	Голомт сургууль	89.20	89.35	0.15	75.83	85.83	10.00
Чингэлтэй дүүрэг	37-р сургууль	87.15	88.40	1.25	5.75	70.00	64.25
Баянзүрх дүүрэг	102-р сургууль	87.90	89.80	1.90	66.08	81.33	15.25
Сонгинохайрхан дүүрэг	67-р сургууль	67.80	94.30	26.50	78.08	75.50	-2.58
Баянзүрх дүүрэг	127-р сургууль	80.70	88.15	7.45	76.17	75.50	-0.67
Чингэлтэй дүүрэг	57-р сургууль	90.25	93.55	3.30	56.50	78.00	21.50
Налайх дүүрэг	119-р сургууль	88.20	87.50	-0.70	68.58	79.33	10.75
Баянгол дүүрэг	13-р сургууль	89.40	92.25	2.85	76.08	77.83	1.75
Баянгол дүүрэг	20-р сургууль	88.70	88.60	-0.10	74.25	78.33	4.08
Баянзүрх дүүрэг	133-р сургууль	90.75	91.25	0.50	52.67	83.33	30.66
Чингэлтэй дүүрэг	39-р сургууль	89.90	90.85	0.95	59.67	76.67	17.00
Баянгол дүүрэг	Эрдмийн өргөө сургууль	87.70	88.85	1.15	72.25	72.00	-0.25
Багануур дүүрэг	Оюуны эрин сургууль	92.05	89.25	-2.80	69.42	56.67	-12.75
Хан-уул дүүрэг	156-р сургууль	90.70	85.80	-4.90	65.58	83.33	17.75
Хан-уул дүүрэг	7-р сургууль	90.55	90.50	-0.05	83.67	56.67	-27.00
Баянзүрх дүүрэг	142-р сургууль	89.55	89.85	0.30	59.33	70.00	10.67
Сонгинохайрхан дүүрэг	124-р сургууль	71.10	84.55	13.45	69.50	64.00	-5.50
Хан-уул дүүрэг	10-р сургууль	88.90	87.65	-1.25	0.00	56.67	56.67
Баянзүрх дүүрэг	126-р сургууль	86.05	73.25	-12.80	63.50	60.00	-3.50
Чингэлтэй дүүрэг	112-р сургууль	84.60	85.50	0.90	0.00	44.83	44.83
Хан-уул дүүрэг	59-р сургууль	81.75	72.65	-9.10	57.00	53.83	-3.17

Хүснэгт 2.5-ын үргэлжлэл

Дүүрэг	Сургуулийн нэр	Удирдлагын манлайлал, менежмент			Сургалтын байгууллагын талаарх хэрэглэгчийн сэтгэл ханамж		
		2022	2023	Өөрчлөлт	2022	2023	Өөрчлөлт
	Нийслэлийн дундаж	80.83	80.14	-0.69	74.08	76.44	2.36
Баянзүрх дүүрэг	132-р сургууль	83.87	85.93	2.06	52.13	83.38	31.26
Хан-уул дүүрэг	135-р сургууль	88.67	83.87	-4.80	50.88	82.50	31.63
Сонгинохайрхан дүүрэг	12-р сургууль	82.20	85.53	3.33	74.88	85.38	10.51
Баянзүрх дүүрэг	111-р сургууль	80.13	74.40	-5.73	74.50	79.25	4.75
Сонгинохайрхан дүүрэг	42-р сургууль	80.73	83.80	3.07	78.75	79.63	0.88
Сүхбаатар дүүрэг	Эрдмийн хөтөч сургууль	81.40	82.67	1.27	81.75	75.88	-5.87
Сонгинохайрхан дүүрэг	Өнөр цогцолбор сургууль	77.53	82.13	4.60	74.00	76.13	2.13
Чингэлтэй дүүрэг	145-р сургууль	83.27	73.33	-9.94	0.00	76.63	76.63
Баянзүрх дүүрэг	44-р сургууль	83.20	79.53	-3.67	82.13	75.75	-6.38
Баянгол дүүрэг	47-р сургууль	80.20	79.73	-0.47	73.50	73.13	-0.37
Сүхбаатар дүүрэг	35-р сургууль	79.87	83.73	3.86	87.00	76.13	-10.87
Хан-уул дүүрэг	41-р сургууль	81.20	78.80	-2.40	76.88	76.38	-0.50
Сүхбаатар дүүрэг	31-р сургууль	74.20	84.00	9.80	70.00	72.88	2.88
Сонгинохайрхан дүүрэг	106-р сургууль	78.07	82.33	4.26	81.25	75.88	-5.37
Сонгинохайрхан дүүрэг	134-р сургууль	74.00	82.33	8.33	56.63	77.25	20.63
Сүхбаатар дүүрэг	131-р сургууль	40.53	85.20	44.67	0.00	77.75	77.75
Налайх дүүрэг	Голомт сургууль	69.27	79.60	10.33	73.63	74.00	0.38
Чингэлтэй дүүрэг	37-р сургууль	78.80	82.67	3.87	0.00	80.88	80.88
Баянзүрх дүүрэг	102-р сургууль	79.13	83.40	4.27	67.63	75.88	8.26
Сонгинохайрхан дүүрэг	67-р сургууль	77.00	82.27	5.27	75.38	73.63	-1.74
Баянзүрх дүүрэг	127-р сургууль	81.60	75.20	-6.40	80.13	76.50	-3.63
Чингэлтэй дүүрэг	57-р сургууль	76.27	78.53	2.26	70.88	72.75	1.88
Налайх дүүрэг	119-р сургууль	75.93	84.13	8.20	76.13	75.63	-0.50
Баянгол дүүрэг	13-р сургууль	77.93	78.07	0.14	71.38	76.63	5.26
Баянгол дүүрэг	20-р сургууль	81.67	75.93	-5.74	75.00	72.88	-2.12
Баянзүрх дүүрэг	133-р сургууль	77.93	71.53	-6.40	68.38	64.88	-3.50
Чингэлтэй дүүрэг	39-р сургууль	70.53	70.80	0.27	78.38	72.50	-5.88
Баянгол дүүрэг	Эрдмийн өргөө сургууль	83.87	81.53	-2.34	72.88	72.38	-0.50
Багануур дүүрэг	Оюуны эрин сургууль	78.80	74.07	-4.73	83.00	81.25	-1.75
Хан-уул дүүрэг	156-р сургууль	83.53	76.27	-7.26	49.75	75.63	25.88
Хан-уул дүүрэг	7-р сургууль	83.47	72.87	-10.60	70.88	72.88	2.01
Баянзүрх дүүрэг	142-р сургууль	73.93	68.40	-5.53	78.13	76.25	-1.88
Сонгинохайрхан дүүрэг	124-р сургууль	73.40	77.40	4.00	71.38	70.75	-0.63
Хан-уул дүүрэг	10-р сургууль	76.87	60.80	-16.07	68.50	70.75	2.25
Баянзүрх дүүрэг	126-р сургууль	76.13	71.53	-4.60	72.75	75.75	3.00
Чингэлтэй дүүрэг	112-р сургууль	41.00	65.87	24.87	0.00	67.38	67.38
Хан-уул дүүрэг	59-р сургууль	68.93	64.20	-4.73	71.63	67.50	-4.13

Хүснэгт 2.6 Сургуулийн өмнөх боловсролын 30 цэцэрлэгийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний 2022, 2023 оны харьцуулсан үр дүн, ахиц (гүйцэтгэлийн үнэлгээний 6 үзүүлэлт тус бүрээр)

Аймаг	Сум	Цэцэрлэгийн нэр	Улсын дундаж		Аймгийн дундаж		Цэцэрлэгийн дундаж		Өсөлт бууралт
			2022	2023	2022	2023	2022	2023	
Архангай	Эрдэнэбулган	2 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	87.66	92.45	88.23	94.70	6.47
Баян-Өлгий	Өлгий	6 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	83.11	86.85	85.38	86.88	1.50
Баянхонгор	Баянхонгор	4 дүгээр цэцэрлэг	87.13	90.22	85.25	90.25	79.65	85.02	5.37
Булган	Булган	7 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	85.29	88.61	84.83	90.21	5.38
Говь-Алтай	Есөнбулаг	3 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	88.19	91.72	81.14	92.59	11.45
Говьсүмбэр	Чойр	6 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	87.76	92.44	84.61	91.11	6.50
Дархан-Уул	Дархан	25 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	89.91	91.84	85.89	93.48	7.59
Дорноговь	Сайншанд	11 дүгээр цэцэрлэг	87.13	90.22	82.56	89.05	84.78	94.22	9.44
Дорнод	Хэрлэн	17 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	87.07	91.48	83.27	93.32	10.05
Дундговь	Сайнцагаан	5 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	88.18	90.87	91.36	86.22	-5.14
Завхан	Улиастай	5 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	88.05	87.00	90.38	85.29	-5.09
Орхон	Эрдэнэт	20 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	87.87	90.87	83.14	90.24	7.10
Өвөрхангай	Арвайхээр	14 дүгээр цэцэрлэг	87.13	90.22	88.24	91.94	78.83	92.65	13.82
Өмнөговь	Даланзадгад	26 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	86.89	87.51	89.76	94.92	5.16
Сүхбаатар	Баруун-Урт	3 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	87.28	89.35	89.70	91.97	2.27
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	5 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	87.38	90.88	77.66	85.33	7.67
Төв	Зуунмод	Дэгдээхэй цэцэрлэг	87.13	90.22	86.78	89.56	79.83	87.43	7.60
Увс	Улаангом	11 дүгээр цэцэрлэг	87.13	90.22	87.90	90.81	91.56	93.56	2.00
Ховд	Жаргалант, Наран баг	16 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	87.15	91.52	92.17	90.22	-1.95
Хөвсгөл	Мөрөн	6 дугаар цэцэрлэг	87.13	90.22	87.38	89.57	90.47	92.82	2.35
Хэнтий	Хэрлэн	9 дүгээр цэцэрлэг	87.13	90.22	85.59	88.14	83.90	94.29	10.39
Багануур	132 дугаар цэцэрлэг		87.13	90.22	87.98	91.03	84.79	89.11	4.32
Багахангай	207 дугаар цэцэрлэг		87.13	90.22	90.96	94.04	88.67	95.06	6.39
Баянзүрх	82 дугаар цэцэрлэг		87.13	90.22	88.49	90.66	81.19	89.56	8.37
Баянгол	93 дугаар цэцэрлэг		87.13	90.22	89.57	92.45	82.56	91.56	9.00
Налайх	279 дүгээр цэцэрлэг		87.13	90.22	88.19	89.83	89.53	89.11	-0.42
Сонгинохайрхан	118 дугаар цэцэрлэг		87.13	90.22	88.04	91.50	79.39	89.01	9.62
Сүхбаатар	17 дугаар цэцэрлэг		87.13	90.22	86.25	90.10	74.93	87.94	13.01
Чингэлтэй	124 дүгээр цэцэрлэг		87.13	90.22	87.44	89.31	83.91	88.17	4.26
Хан-Уул	65 дугаар цэцэрлэг		87.13	90.22	88.90	90.52	91.38	93.88	2.50

Хүснэгт 2.6-гийн үргэлжлэл

Аймаг	Сум	Цэцэрлэгийн нэр	Индекс			Сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилт		
			2022	2023	Өсөлт бууралт	2022	2023	Өсөлт бууралт
Архангай	Эрдэнэбулган	2 дугаар цэцэрлэг	V	II	▼	79.40	96.28	16.88
Баян-Өлгий	Өлгий	6 дугаар цэцэрлэг	V	VI	▼	84.92	70.56	-14.36
Баянхонгор	Баянхонгор	4 дүгээр цэцэрлэг	V	V		86.28	90.72	4.44
Булган	Булган	7 дугаар цэцэрлэг	V	V		87.68	95.77	8.09
Говь-Алтай	Есөнбулаг	3 дугаар цэцэрлэг	V	V		77.44	92.75	15.31
Говьсүмбэр	Чойр	6 дугаар цэцэрлэг	IV	V	▲	85.00	91.43	6.43
Дархан-Уул	Дархан	25 дугаар цэцэрлэг	IV	V	▲	87.76	94.65	6.89
Дорноговь	Сайншанд	11 дүгээр цэцэрлэг	V	III	▼	83.12	98.67	15.55
Дорнод	Хэрлэн	17 дугаар цэцэрлэг	V	IV	▼	82.92	95.32	12.40
Дундговь	Сайнцагаан	5 дугаар цэцэрлэг	IV	V	▲	88.88	97.99	9.11
Завхан	Улиастай	5 дугаар цэцэрлэг	III	VI	▲	95.20	95.85	0.65
Орхон	Эрдэнэт	20 дугаар цэцэрлэг	V	V		77.96	97.29	19.33
Өвөрхангай	Арвайхээр	14 дүгээр цэцэрлэг	V	V		77.04	93.91	16.87
Өмнөговь	Даланзадгад	26 дугаар цэцэрлэг	V	II	▼	87.40	99.59	12.19
Сүхбаатар	Баруун-Урт	3 дугаар цэцэрлэг	V	V		92.92	92.34	-0.58
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	5 дугаар цэцэрлэг	V	V		67.44	82.96	15.52
Төв	Зуунмод	Дэгдээхэй цэцэрлэг	V	V		72.80	89.59	16.79
Увс	Улаангом	11 дүгээр цэцэрлэг	III	III		88.76	95.51	6.75
Ховд	Жаргалант, Наран баг	16 дугаар цэцэрлэг	III	III		82.60	97.47	14.87
Хөвсгөл	Мөрөн	6 дугаар цэцэрлэг	IV	IV		85.92	95.65	9.73
Хэнтий	Хэрлэн	9 дүгээр цэцэрлэг	V	III	▼	78.20	97.76	19.56
Багануур	132 дугаар цэцэрлэг		V	V		86.88	89.30	2.42
Багахангай	207 дугаар цэцэрлэг		V	I	▼	84.72	100.00	15.28
Баянзүрх	82 дугаар цэцэрлэг		V	V		82.08	94.90	12.82
Баянгол	93 дугаар цэцэрлэг		V	V		75.96	94.98	19.02
Налайх	279 дүгээр цэцэрлэг		V	V		88.72	97.32	8.60
Сонгинохайрхан	118 дугаар цэцэрлэг		V	V		59.24	88.96	29.72
Сүхбаатар	17 дугаар цэцэрлэг		V	V		61.20	93.47	32.27
Чингэлтэй	124 дүгээр цэцэрлэг		V	V		77.84	95.51	17.67
Хан-Уул	65 дугаар цэцэрлэг		III	III		87.60	99.48	11.88

Хүснэгт 2.6-гийн үргэлжлэл

Аймаг	Сум	Цэцэрлэгийн нэр	Сургалтын орчин бүрдүүлэлт			Удирдлагын манлайлал, менежмент		
			2022	2023	Өсөлт бууралт	2022	2023	Өсөлт бууралт
Архангай	Эрдэнэбулган	2 дугаар цэцэрлэг	92.00	91.17	-0.83	89.50	100.00	10.50
Баян-Өлгий	Өлгий	6 дугаар цэцэрлэг	87.91	91.56	3.65	77.44	93.33	15.89
Баянхонгор	Баянхонгор	4 дүгээр цэцэрлэг	94.00	80.18	-13.82	72.69	85.94	13.25
Булган	Булган	7 дугаар цэцэрлэг	88.09	90.30	2.21	73.94	80.99	7.05
Говь-Алтай	Есөнбулаг	3 дугаар цэцэрлэг	85.09	91.17	6.08	92.25	98.72	6.47
Говьсүмбэр	Чойр	6 дугаар цэцэрлэг	88.09	91.11	3.02	83.63	96.02	12.39
Дархан-Уул	Дархан	25 дугаар цэцэрлэг	97.91	92.63	-5.28	84.44	96.52	12.08
Дорноговь	Сайншанд	11 дүгээр цэцэрлэг	95.82	89.73	-6.09	84.44	99.37	14.93
Дорнод	Хэрлэн	17 дугаар цэцэрлэг	87.82	91.86	4.04	82.50	94.36	11.86
Дундговь	Сайнцагаан	5 дугаар цэцэрлэг	97.09		-97.09	84.44	91.51	7.07
Завхан	Улиастай	5 дугаар цэцэрлэг	94.91	89.47	-5.44	79.06	85.44	6.38
Орхон	Эрдэнэт	20 дугаар цэцэрлэг	93.18	88.97	-4.21	80.50	90.49	9.99
Өвөрхангай	Арвайхээр	14 дүгээр цэцэрлэг	89.45	91.58	2.13	71.06	95.71	24.65
Өмнөговь	Даланзадгад	26 дугаар цэцэрлэг	96.18	90.29	-5.89	87.88	94.59	6.71
Сүхбаатар	Баруун-Урт	3 дугаар цэцэрлэг	95.82	83.37	-12.45	80.94	94.02	13.08
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	5 дугаар цэцэрлэг	83.27	85.42	2.15	79.00	90.33	11.33
Төв	Зуунмод	Дэгдээхэй цэцэрлэг	79.45	84.82	5.37	80.06	90.93	10.87
Увс	Улаангом	11 дүгээр цэцэрлэг	97.73	89.90	-7.83	87.94	95.08	7.14
Ховд	Жаргалант, Наран баг	16 дугаар цэцэрлэг	98.27	91.15	-7.12	89.69	94.89	5.20
Хөвсгөл	Мөрөн	6 дугаар цэцэрлэг	96.91	91.27	-5.64	85.50	87.10	1.60
Хэнтий	Хэрлэн	9 дүгээр цэцэрлэг	95.73	92.58	-3.15	85.31	97.12	11.81
Багануур	132 дугаар цэцэрлэг		91.45	91.30	-0.15	78.56	93.37	14.81
Багахангай	207 дугаар цэцэрлэг		96.73	93.53	-3.20	90.63	94.19	3.56
Баянзүрх	82 дугаар цэцэрлэг		88.00	85.84	-2.16	84.56	86.01	1.45
Баянгол	93 дугаар цэцэрлэг		82.27	90.27	8.00	88.69	94.40	5.71
Налайх	279 дүгээр цэцэрлэг		94.27	90.01	-4.26	84.13	87.29	3.16
Сонгинохайрхан	118 дугаар цэцэрлэг		89.55	89.94	0.39	85.88	92.60	6.72
Сүхбаатар	17 дугаар цэцэрлэг		81.82	89.13	7.31	72.63	94.38	21.75
Чингэлтэй	124 дүгээр цэцэрлэг		85.45	83.05	-2.40	81.38	79.93	-1.45
Хан-Уул	65 дугаар цэцэрлэг		99.73	91.92	-7.81	96.69	96.75	0.06

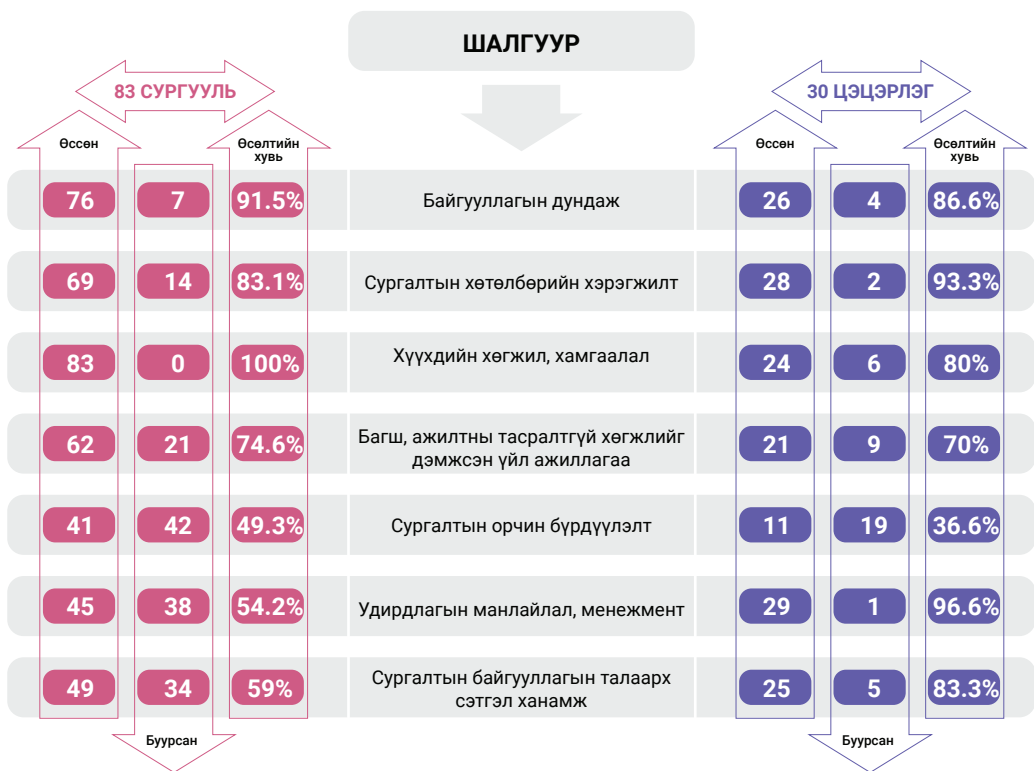
Хүснэгт 2.6-гийн үргэлжлэл

Аймаг	Сум	Цэцэрлэгийн нэр	Удирдлагын манлайлал, менежмент		Өсөлт бууралт
			2022	2023	
Архангай	Эрдэнэбулган	2 дугаар цэцэрлэг	98.00	95.44	-2.56
Баян-Өлгий	Өлгий	6 дугаар цэцэрлэг	95.38	99.63	4.25
Баянхонгор	Баянхонгор	4 дүгээр цэцэрлэг	87.63	93.36	5.73
Булган	Булган	7 дугаар цэцэрлэг	91.00	97.04	6.04
Говь-Алтай	Есөнбулаг	3 дугаар цэцэрлэг	85.38	94.00	8.62
Говьсүмбэр	Чойр	6 дугаар цэцэрлэг	85.40	94.00	8.60
Дархан-Уул	Дархан	25 дугаар цэцэрлэг	95.75	95.42	-0.33
Дорноговь	Сайншанд	11 дүгээр цэцэрлэг	91.00	92.19	1.19
Дорнод	Хэрлэн	17 дугаар цэцэрлэг	87.00	99.41	12.41
Дундговь	Сайнцагаан	5 дугаар цэцэрлэг	94.75	91.78	-2.97
Завхан	Улиастай	5 дугаар цэцэрлэг	93.25	97.28	4.03
Орхон	Эрдэнэт	20 дугаар цэцэрлэг	90.38	93.54	3.16
Өвөрхангай	Арвайхээр	14 дүгээр цэцэрлэг	89.50	96.77	7.27
Өмнөговь	Даланзадгад	26 дугаар цэцэрлэг	94.63	100.00	5.37
Сүхбаатар	Баруун-Урт	3 дугаар цэцэрлэг	96.00	96.33	0.33
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	5 дугаар цэцэрлэг	86.38	93.79	7.41
Төв	Зуунмод	Дэгдээхэй цэцэрлэг	87.13	88.33	1.20
Увс	Улаангом	11 дүгээр цэцэрлэг	98.13	97.18	-0.95
Ховд	Жаргалант, Наран баг	16 дугаар цэцэрлэг	97.00	98.77	1.77
Хөвсгөл	Мөрөн	6 дугаар цэцэрлэг	95.13	95.46	0.33
Хэнтий	Хэрлэн	9 дүгээр цэцэрлэг	94.63	96.59	1.96
Багануур	132 дугаар цэцэрлэг		89.88	88.90	-0.98
Багахангай	207 дугаар цэцэрлэг		97.38	98.79	1.41
Баянзүрх	82 дугаар цэцэрлэг		87.13	91.21	4.08
Баянгол	93 дугаар цэцэрлэг		91.00	91.27	0.27
Налайх	279 дүгээр цэцэрлэг		90.38	90.53	0.15
Сонгинохайрхан	118 дугаар цэцэрлэг		88.25	90.24	1.99
Сүхбаатар	17 дугаар цэцэрлэг		89.88	94.14	4.26
Чингэлтэй	124 дүгээр цэцэрлэг		90.25	91.24	0.99
Хан-Уул	65 дугаар цэцэрлэг		91.88	92.03	0.15

2023 онд сургалтын байгууллагын менежментэд арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх сургалт, зөвлөн туслах үйл ажиллагаанд хамрагдсан ерөнхий боловсролын 83 сургууль, 30 цэцэрлэгийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүнг 2022 онтой харьцуулан үзвэл:

- Ерөнхий боловсролын сургуулийн хувьд байгууллагын үнэлгээний ерөнхий дундаж үзүүлэлтээр 83 сургуулийн 76 сургууль буюу 91.5 % ахисан үзүүлэлттэй гарсан. Үүнээс үзүүлэлт тус бүрээр задалбал сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилт 69 сургууль буюу 83.1%, хүүхдийн хөгжил хамгааллын үзүүлэлтээр 83 сургууль буюу 100% ахисан нь сургалтын байгууллагын менежментийн 6 чиглэл дотроо хамгийн өндөр үзүүлэлтүүд байна. Харин сургалтын орчин бүрдүүлэлтээр 83 сургуулийн 41 буюу 49.3%-ийн ахисан нь сургалтын байгууллагын менежментийн 6 чиглэл дотроо хамгийн бага ахиц үзүүлсэн үзүүлэлт байна.
- Сургуулийн өмнөх боловсролын хувьд байгууллагын үнэлгээний ерөнхий дундаж үзүүлэлтээр 30 цэцэрлэгийн 26 нь буюу 86.6% ахисан үзүүлэлттэй гарсан. Үүнээс үзүүлэлт тус бүрээр задалбал сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилт үзүүлэлтээр 28 цэцэрлэг буюу 93.3%, удирдлагын манлайлал менежментийн үзүүлэлтээр 29 цэцэрлэг буюу 96.6% ахисан нь сургалтын байгууллагын менежментийн 6 чиглэл дотроо хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна. Харин сургалтын орчин бүрдүүлэлтээр 30 цэцэрлэгийн 11 буюу 36.6% ахицтай гарсан нь хамгийн бага ахиц үзүүлсэн үзүүлэлт байна.

Зураг 2.31 Гүйцэтгэлийн үнэлгээний 2022, 2023 оны нэгдсэн үр дүн (гүйцэтгэлийн үнэлгээний 6 үзүүлэлт тус бүрээр)

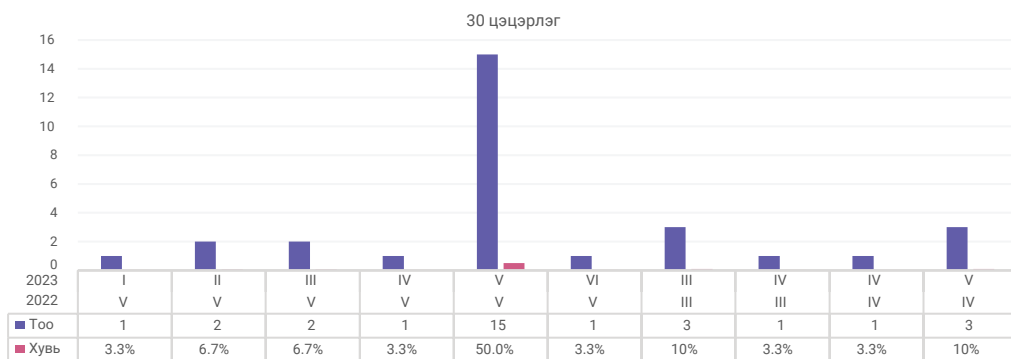
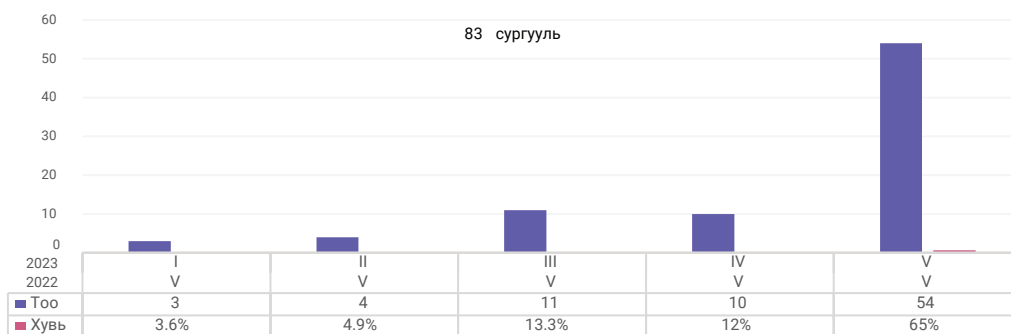
2023 онд сургалтын байгууллагын менежментэд арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх сургалт, зөвлөн туслах үйл ажиллагаанд хамрагдсан ерөнхий боловсролын 83 сургууль, 30 цэцэрлэг гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүнг индексийн түвшний ахицаар харьцуулан харуулбал:

2. БОЛОВСРОЛЫН ХӨГЖЛИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Ерөнхий боловсролын 83 сургуулиас 28 сургууль буюу 33.7%-нь индексийн түвшин ахисан үзүүлэлттэй, 47 сургууль буюу 56.6% нь өмнөх жилийн индексийн түвшиндээ боловч гүйцэтгэлийн дундаж үзүүлэлтээр +1.93-20.9 оноогоор ахисан үзүүлэлттэй бол нийслэлийн 2, орон нутгийн 5 сургуулийн хувьд өмнөх жилийн индексийн түвшиндээ боловч гүйцэтгэлийн дундаж үзүүлэлтээр -0.3-2.6 оноогоор буурсан үзүүлэлттэй гарсан байна.

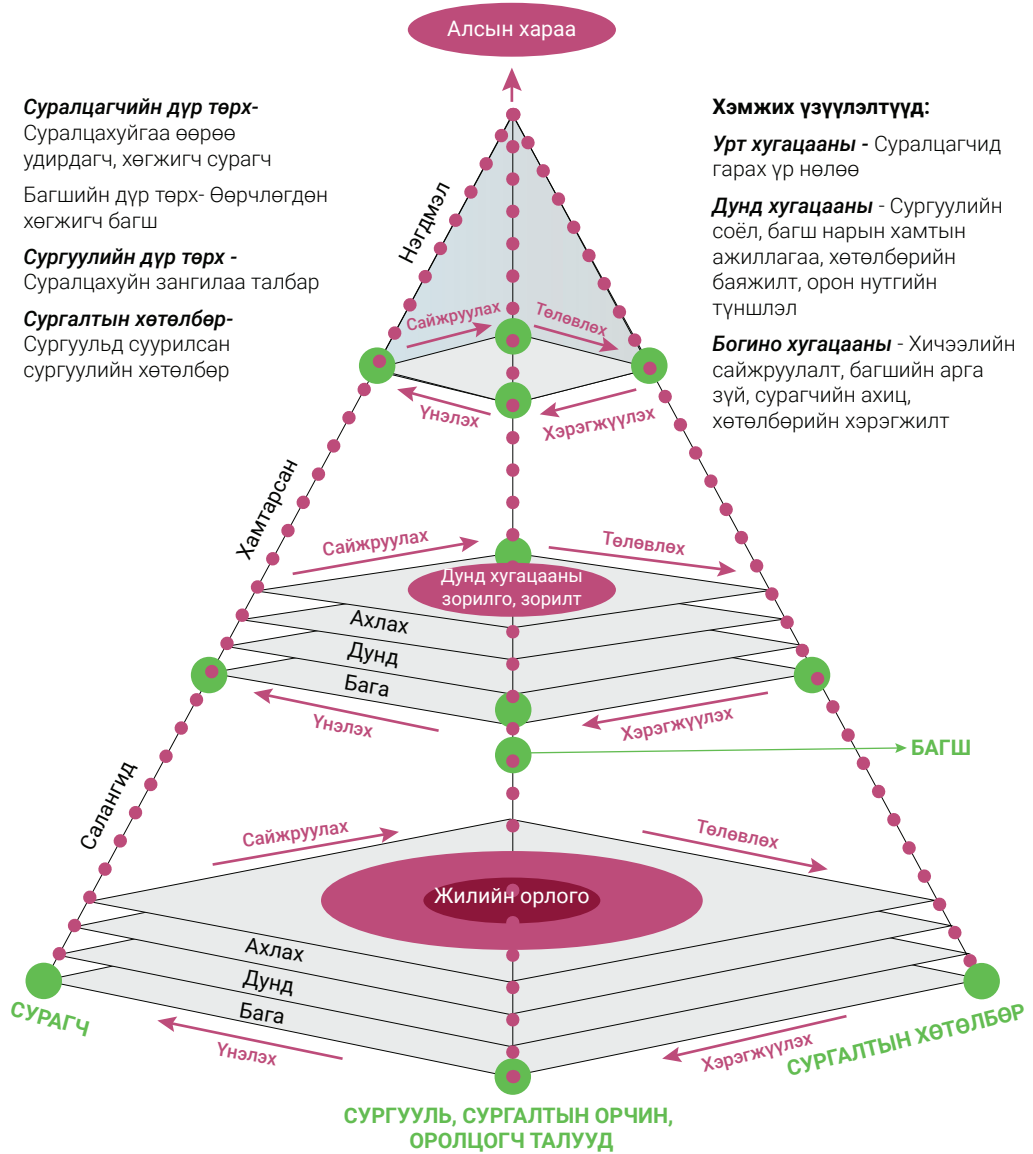
Сургалтын байгууллагын менежментийн загвар цэцэрлэгээр сонгогдон үе шаттай сургалт, зөвлөн туслах үйл ажиллагаанд хамрагдсан 30 цэцэрлэгээс 6 цэцэрлэг нь буюу 20%-нь индексийн түвшин ахисан үзүүлэлттэй, 20 цэцэрлэг буюу 66.6% нь өмнөх жилийн индексийн түвшиндээ боловч гүйцэтгэлийн дундаж үзүүлэлтээр +1.5-13.8 оноогоор ахисан үзүүлэлттэй бол 1 цэцэрлэг өмнөх жилийн индексийн түвшиндээ боловч гүйцэтгэлийн дундаж үзүүлэлтээр -0.42 оноогоор буурсан, 3 цэцэрлэг өмнөх жилийн индексийн түвшин -1.9-5.14 оноогоор буурсан үзүүлэлттэй гарсан байна

Зураг 2.32 Гүйцэтгэлийн үнэлгээний 2022, 2023 оны нэгдсэн үр дүн (индексийн түвшинээр)

2023 оны сургалтын байгууллагын менежментийг сайжруулах сургалт, зөвлөн туслах үйл ажиллагааны үр дүнд үндэслэн “Ерөнхий боловсролын сургуулийн менежментийг дэмжих арга зүйн зөвлөмж” боловсруулан нийт ерөнхий боловсролын сургуулиудад түгээсэн бөгөөд зөвлөмжийн хүрээнд “Сургуулийн менежментийн Гурван давхаргат пирамид загвар”-ыг боловсруулан богино, дунд, урт хугацааны сургуулийн менежментийн төлөвлөгөө гаргахад дэмжлэг үзүүлсэн.

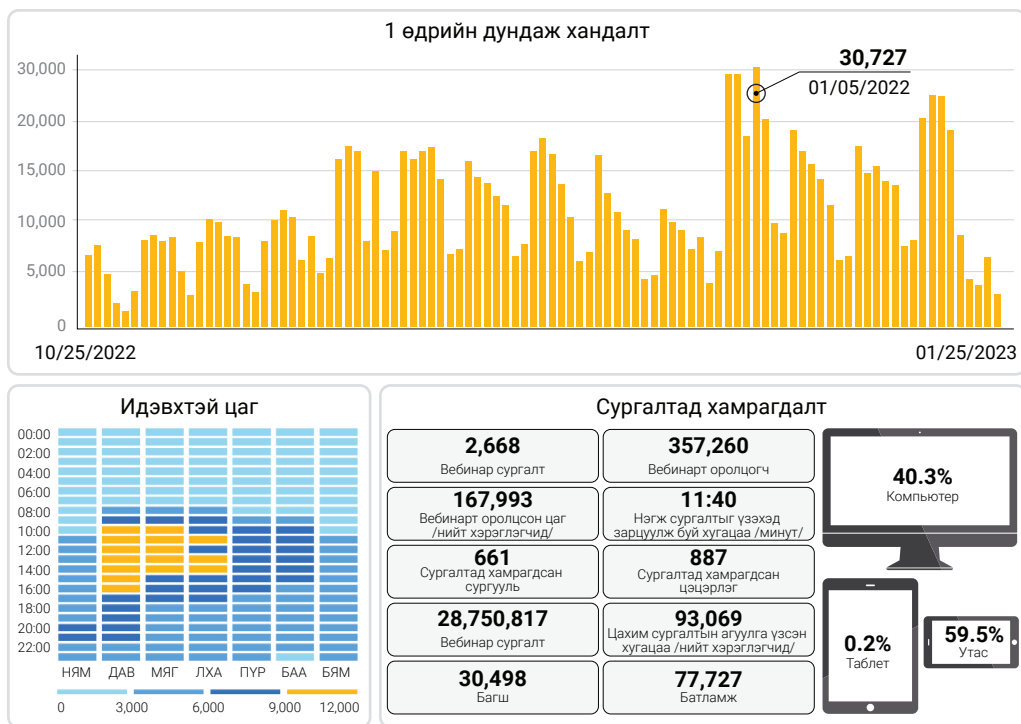
Зураг 2.33 Сургуулийн менежментийн Гурван давхаргат пирамид загвар

2.9

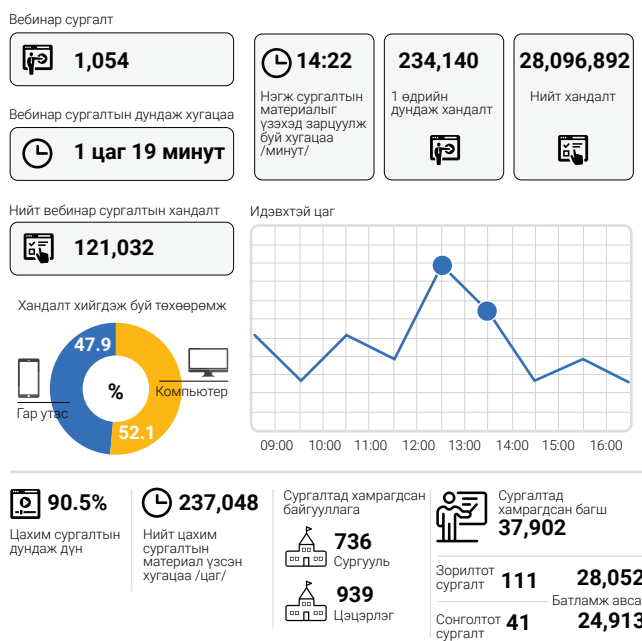
БАГШИЙН ТАСРАЛТГҮЙ ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ “МОДУЛЬ СУРГАЛТ”

Зураг 2.34 БАГШИЙН ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ МОДУЛЬ СУРГАЛТ 2022-2023

Дундаж үнэлгээ /албан тушаалаар/

Англи хэлний багш	88
Арга зүйч	92
Бага боловсролын багш	92
Биеийн тамирын багш	87
Биологийн багш	90
БСУГ-ын мэргэжилтэн	76
Бусад	90
Бусад /багш/	91
Бусад гадаад хэлний багш	81
Газарзүйн багш	90
Дүрслэх урлаг, дизайн технологийн багш	87
ЕБС-ийн захирал	85
Казак, Тува хэлний багш	91
Математикийн багш	91
МХБУЗ-ын багш	92
Мэдээлэл зүйн багш	87
Насан туршийн боловсролын багш	84
Нийгмийн ажилтан	87
НТБҮТ-н захирал	96
НТБҮТ-н мэргэжилтэн	90
Орос хэлний багш	88
Сургалтын менежер /бага, дунд, ахлах/	88
Туслах багш	83
Түүх, нийгмийн ухааны багш	91
Физикийн багш	82
Химийн багш	88
Хөгжмийн багш	86
Эрхлэгч	92

Боловсролын ерөнхий хууль, Засгийн газрын 2024 оны 39 дүгээр тогтоол, Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2022 оны А/170 тоот тушаалын хүрээнд ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багш, удирдах ажилтны тасралтгүй хөгжлийг дэмжих цахим платформд суурилсан “Модул сургалт” -ыг 2022 оноос хойш зохион байгуулж байна. ЗГ-ын 2024 оны 39 дүгээр тогтоолоор ЕБС-ийн нийт хувьсах зардлын 0,9%, цэцэрлэгийн хувьсах зардлын 0,3% нь багш, ажилтны тасралтгүй хөгжилд зориулагдахаар тусгагдсан.

2022-2023 оны хичээлийн жилд их дээд сургууль, судалгааны байгууллага, төрийн бус байгууллага, ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багш, эрдэмтэн, судлаачдын боловсруулсан 111 “Модул сургалт” -д 661 сургууль, 887 цэцэрлэгийн 30 498 багш, ажилтан хамрагдаж давхардсан тоогоор 77,727 батламж авсан бол 2023-2024 оны хичээлийн жилд 152 “Модул сургалт” -д 736 сургууль, 939 цэцэрлэгийн 37 902 багш, ажилтан хамрагдаж давхардсан тоогоор 52 965 батламж авсан байна.

БШУ-ы сайдын 2022 оны А/430 дугаар тушаалын дагуу ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багшийн ажлыг үнэлэх “Багшийн гүйцэтгэлийн үнэлгээ”-г Боловсролын үнэлгээний төвөөс үндэсний хэмжээнд зохион байгуулж байна. БГҮ-ний үр дүнд шинжилгээ хийн багшийн хөгжих хэрэгцээг илрүүлж түүнд үндэслэн “Модул сургалт”-ын сэдэв агуулгыг тодорхойлж, нээлттэй зарлан тусгай шалгуурын дагуу сонгон шалгаруулж байна.

2023 оны БГҮ-ээр 28,006 багш ажлаа үнэлүүлснээс I, II индексийн түвшинд 4231, III-VI индексийн түвшинд 23,775 багш үнэлэгдсэн.

2023-2024 оны хичээлийн жилд БГҮ-ээр I, II индексийн түвшинд үнэлэгдсэн багшид зориулсан 47 “Модуль сургалт-д” хамрагдах 4,231 багшийн 3,872/91,5%, III-VI индексийн түвшинд үнэлэгдсэн багшид зориулсан 95 “Модуль сургалт-д” хамрагдах 23775 багшийн 21,186/89,1% нь хамрагдаж мэдлэг, үр чадвараа дээшлүүлсэн байна.

2.10

ИХ ӨГӨГДЛИЙН ШИНЖИЛГЭЭ: БАГШИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Боловсролын салбар гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтэд 2022 оноос шилжсэнтэй холбогдуулан сургуулийн өмнөх, ерөнхий боловсролын сургуулийн багшийн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнг үнэлэх үнэлгээг зохион байгуулж эхэлсэн бөгөөд 2 дахь удаагийн үнэлгээг 2023 онд зохион байгуулсан.

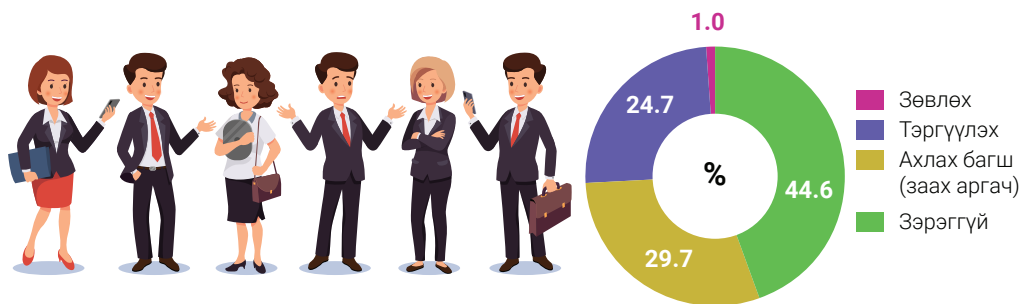
2023 оны багшийн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнгийн үнэлгээнд төрийн өмчийн 681 сургуулийн 28.382 багш, 912978 суралцагч хамрагдсан байна. Багшийн ажлыг үнэлэхэд сургуулийн удирдлага, хамт ажилладаг багш нар, суралцагч, тэдний эцэг эх, асран хамгаалагч гээд олон талын оролцоотой үнэлдэг.

Багшийн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнгийн үнэлгээ нь сайн гүйцэтгэлтэй багшид урамшуулал олгохоос гадна сургалтын

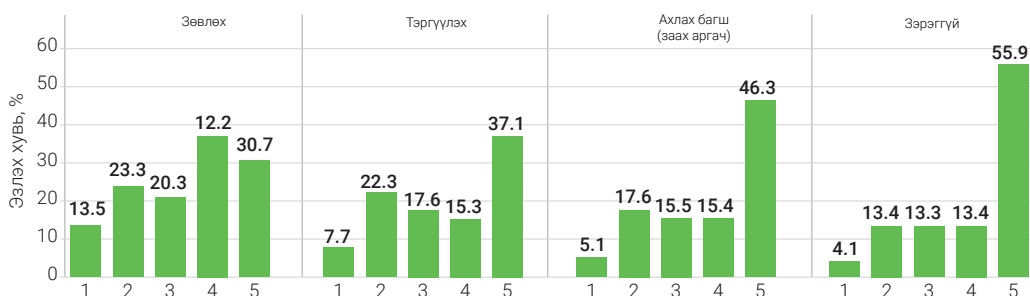
чанарыг сайжруулах, багшийн мэргэжлийн хөгжлийг дэмжих, сурагчийн сурах үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх зорилготой хийгддэг гэдгийг тодруулж хэлмээр байна. Энэ үнэлгээг багшийн албан тушаалын тодорхойлолтод ажил, үүргийн дагуу тодорхойлсон 4 шалгуур, 13 үзүүлэлтээр үнэлдэг.

БШУ-ны сайдын 2022 оны “Багшийн ажлыг үнэлж дүгнэх тухай” А/430 дугаар тушаалаар багшийн үнэлгээний үр дүнд үндэслэн 6 индексийн түвшинд ангилж 1-4 дүгээр индексийн түвшний багш нарт үндсэн цалингийн 25-10% тэнцэх хэмжээний мөнгөн урамшуулал олгохоор заасан байдаг.

Зураг 2.35 Үндсэн багшийн мэргэжлийн зэрэг

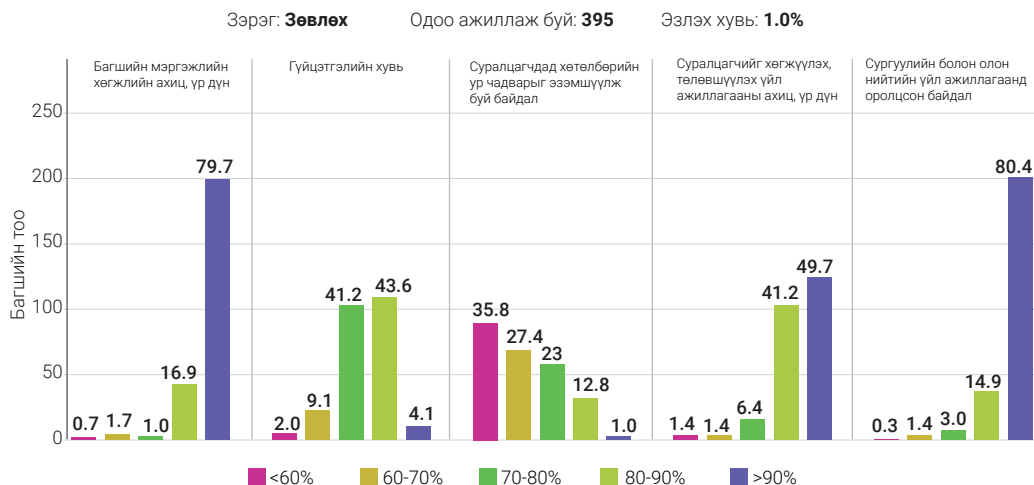

Зураг 2.36 Үнэлгээний индекс багшийн зэргээр

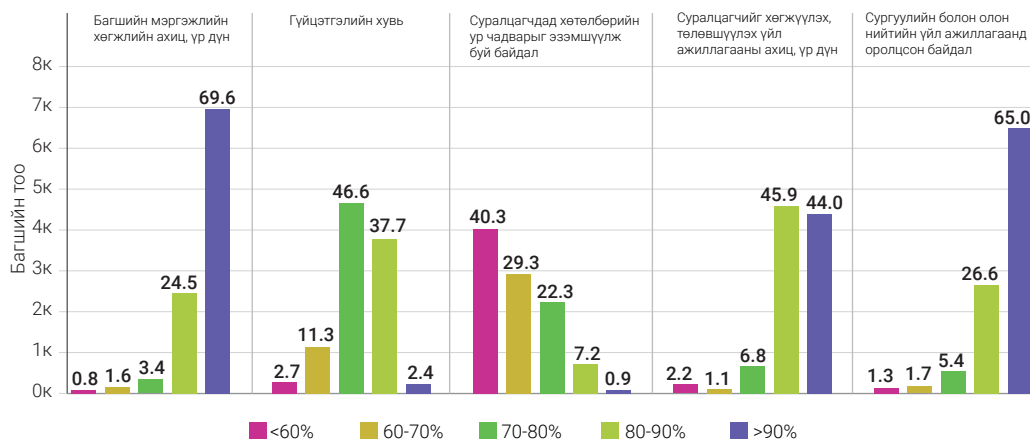
Боловсрол, шинжлэх ухааны яам 2023 оноос эхлэн “Боловсрол – Их Өгөгдөл (Big Data) – AI (Artificial Intelligence)” бүхий боловсролын салбарын их өгөгдлийн шинжилгээний цахим системийг хөгжүүлэх санаачилгыг гарган ажиллаж байна. Энэхүү санаачилгын хүрээнд боловсролын салбарын мэдээллийн сангийн багштай холбоотой өгөгдөл мэдээлэл болон багшийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүнг нэгтгэн хиймэл оюуны тусламжтайгаар дүн шинжилгээ хийхэд нийт зөвлөх багш нарын 4.1 хувь нь 2023 оны гүйцэтгэлийн үнэлгээгээр 90.0%-ээс дээш хувь авсан байна. Мөн зөвлөх зэрэгтэй багш нарын 13.5% нь 2023 онд 1 дүгээр индексэд багтсан байна.

Зураг 2.37 Зөвлөх багш

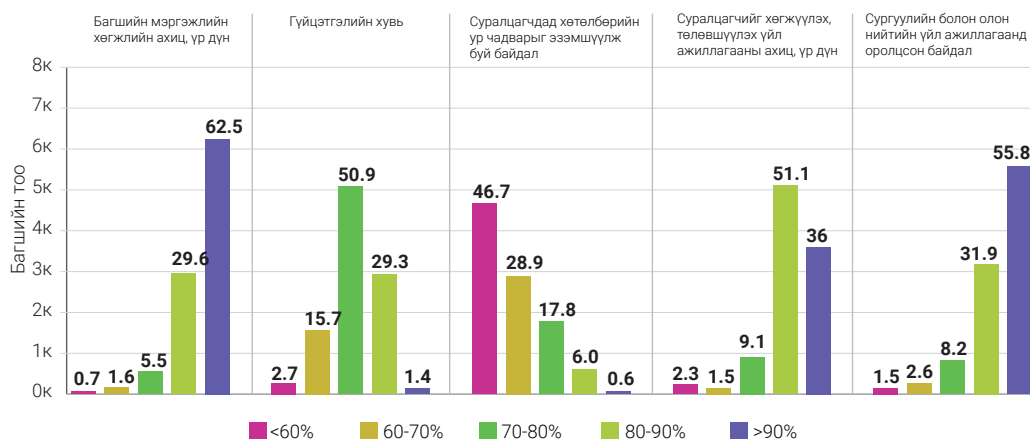
Зураг 2.38 Тэргүүлэх зэргийн багш

Зэрэг: **Тэргүүлэх** Одоо ажиллаж буй: **9,387** Эзлэх хувь: **24.7%**

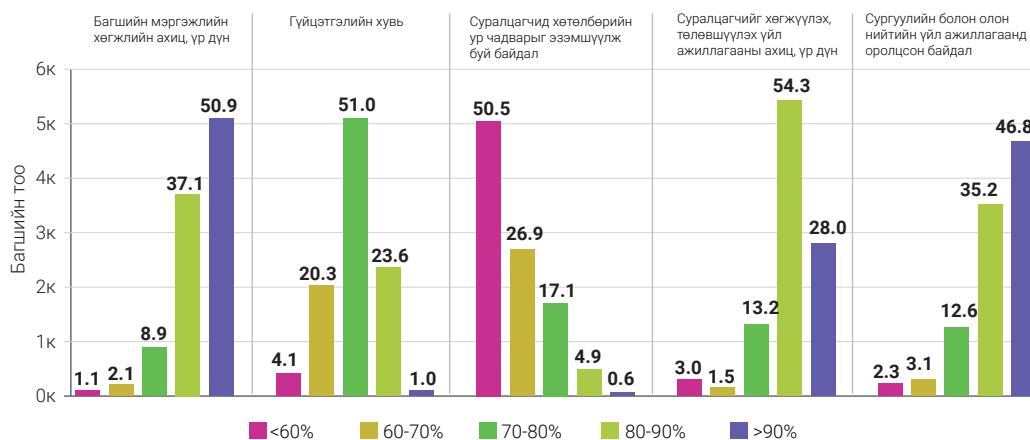
Зураг 2.39 Ахлах багш (заах аргач)

Зэрэг: **Ахлах багш (заах аргач)** Одоо ажиллаж буй: **11,293** Эзлэх хувь: **29.7%**

Зураг 2.40 Зэрэггүй багш

Зэрэг: **Зэрэггүй** Одоо ажиллаж буй: **16,967** Эзлэх хувь: **44.6%**

БАГШ БҮРИЙГ КОМПЬЮТЕРЖУУЛАХ, СУРГУУЛЬ БҮРД ЦАХИМ АНГИ БАЙГУУЛАХ ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын Засгийн газраас "Багш бэлтгэх, багшийн тасралтгүй хөгжил, нийгмийн баталгааг хангах" санаачилгын хүрээнд хэд хэдэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж байгаагийн нэг нь "Багшийн нийгмийн баталгааг хангах хүрээнд орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлд хамруулах, багш бүрийг компьютержуулах" арга хэмжээг 2024 оноос үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх юм. Энэхүү арга хэмжээний хүрээнд Боловсрол, шинжлэх ухааны яамнаас боловсролын салбарын цахим шилжилтийн хүрээнд цахим дэд бүтцийг бэхжүүлэх чиглэлээр нэлээдгүй санаачилгыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байна. Тухайлбал, багш бүрийг компьютержуулах, сургууль бүрд цахим анги байгуулах ажлуудыг төлөвлөн 2024 оны эхний хагас жилд үе шаттайгаар хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна. Улсын хэмжээнд багшид шаардлагатай нийт компьютерийн хангалт 71.3 хувьтай байна.

Үүний үр дүнд сурагчид олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн сургалтын шинэ платформууд (Eduten, Pearson) -аар дамжуулан суралцах, цахим ангид 1-12 дугаар ангийн бүх судлагдахууныг цахим дэд бүтэц ашиглан заах зэрэг шинэ боломжууд бүрдэж байна.

Хүснэгт 2.7 Багш бүрийг компьютержуулах хөтөлбөрийг үе шаттай хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай компьютерын тооцоо, судалгаа, 2024 оны эхний хагас жилийн төлөвлөгөө

Аймаг, дүүрэг	Нийт багшийн тоо	Багш сургалтад ашиглаж байгаа нийт зөврийн компьютерийн тоо-2024	Багш бүрийг компьютержуулах хөтөлбөр, 2024 оны эхний хагас жилийн төлөвлөгөө
Архангай	1,062	1,045	100.0%
Баян-Өлгий	1,640	630	100.0%
Баянхонгор	988	761	100.0%
Булган	689	579	100.0%
Говь-Алтай	805	823	100.0%
Говьсүмбэр	236	250	100.0%
Дархан-Уул	1,070	986	100.0%
Дорноговь	792	666	100.0%
Дорнод	917	577	100.0%
Дундговь	573	486	100.0%
Завхан	974	671	100.0%
Орхон	1,128	1,081	100.0%
Өвөрхангай	1,381	780	100.0%
Өмнөговь	847	791	100.0%
Сүхбаатар	699	682	100.0%
Сэлэнгэ	1,195	787	100.0%
Төв	964	906	100.0%
Увс	1,028	799	100.0%
Ховд	1,121	1,159	100.0%
Хөвсгөл	1,701	1,466	100.0%
Хэнтий	990	921	100.0%
Улаанбаатар	16,193	6,610	100.0%
Чингэлтэй	2,827	684	100.0%
Хан-Уул	1,747	709	100.0%
Сүхбаатар	2,187	1,020	100.0%
Сонгинохайрхан	2,710	1,249	100.0%
Баянгол	2,307	1,047	100.0%
Баянзүрх	3,476	1,478	100.0%
Багахангай, Багнауур, Налайх	889	423	100.0%

03

СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛ

2023 оны ОНЦЛОХ АЖИЛ:

Монгол Улсын Засгийн газраас санаачлан цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг 2022-2023 оны хичээлийн жилээс эхлэн улсын хэмжээнд хэрэгжүүлсний үр дүнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд 3-5 насны хүүхдийн **92.8** хувь нь сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж, өмнөх оноос **2.4** пунктээр нэмэгдлээ.

Цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээний хүрээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд **34** байгууллага дэргэдээ цэцэрлэг ажиллуулж, 100 салбар бүлэгт **2,600** орчим хүүхдийг хамруулж байна.

Бага насны /0-6 хүртэл нас/ хүүхдийн цогц хөгжлийг дэмжих эрх зүйн орчныг бүрдүүлэн хэрэгжүүлж эхэллээ.

Сургуулийн өмнөх боловсролд 5 настай хүүхдийг заавал хамруулан, сургуульд бэлтгэх цогц арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ.

2023-2024 оны хичээлийн жилд хилчдийн **300** хүүхдийг шинээр сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд хамруулах орчин, нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Хүүхдийн цэцэрлэгийн менежментийг сайжруулах загварыг 30 цэцэрлэгт туршин, үндэсний хэмжээнд түгээн дэлгэрүүлэх, удирдах ажилтны манлайлал, үр чадварыг нэмэгдүүлэх цогц ажлыг хэрэгжүүллээ.

Хүснэгт 3.1 Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын үндсэн үзүүлэлт, 2023/2024

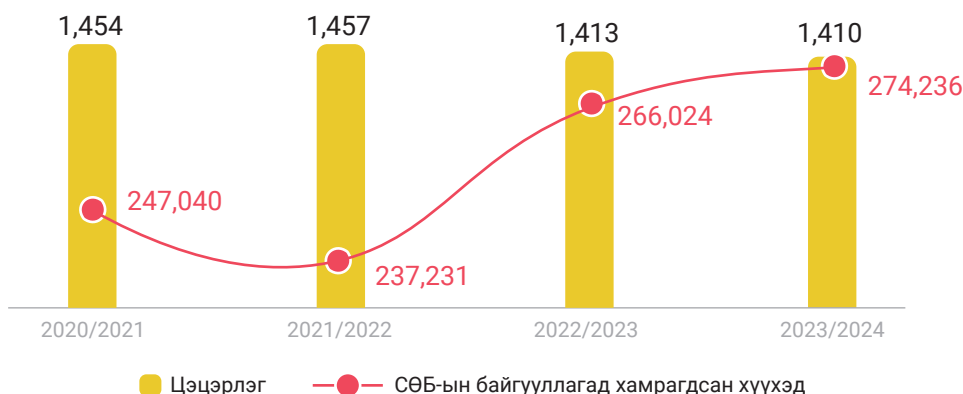
Үзүүлэлт	Бүгд	Хот	Орон нутаг	Төрийн өмчийн	Хувийн өмчийн
Цэцэрлэгийн тоо	1,410	659	751	1,010	400
Ердийн	1,404	655	749	1,008	396
Тусгай	6	4	2	2	4
Бүлгийн тоо	9,034	4,402	4,632	7,682	1,352
Үндсэн	8,609	4,402	4,207	7,257	1,352
Хувилбарт	425	-	425	425	-
Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдагчид	274,236	134,309	139,927	242,109	32,127
Эмэгтэй	134,124	65,884	68,240	118,345	15,779
Эрэгтэй	140,112	68,425	71,687	123,764	16,348
Цэцэрлэгт	260,271	134,309	125,962	228,144	32,127
Эмэгтэй	127,823	65,884	61,939	112,044	15,779
Эрэгтэй	132,448	68,425	64,023	116,100	16,348
Хувилбарт	13,965	-	13,965	13,965	-
Эмэгтэй	6,301	-	6,301	6,301	-
Эрэгтэй	7,664	-	7,664	7,664	-
Халамжид буй хүүхэд	3,794	1,584	2,210	3,553	241
Эмэгтэй	1,729	680	1,049	1,633	96
Эрэгтэй	2,065	887	1,178	1,920	145
Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд	1,977	1,160	817	1,701	276
Эмэгтэй	723	377	346	627	96
Эрэгтэй	1,254	783	471	1,074	180
Малчдын хүүхэд	34,888	1,237	33,651	34,454	434
Эмэгтэй	16,841	608	16,233	16,619	222
Эрэгтэй	18,047	629	17,418	17,835	212
Нийт багш, ажиллагчид	33,999	16,210	17,789	30,163	3,836
Эмэгтэй	28,947	14,107	14,840	25,333	3,614
Эрэгтэй	5,052	2,103	2,949	4,830	222
Үндсэн багшийн тоо	9,733	4,833	4,900	8,472	1,261
Эмэгтэй	9,332	4,591	4,741	8,090	1,242
Эрэгтэй	401	242	159	382	19
Туслах багшийн тоо	8,592	4,353	4,239	7,374	1,218
Эмэгтэй	8,578	4,346	4,232	7,367	1,211
Эрэгтэй	14	7	7	7	7
Цэцэрлэгийн бүлэг дүүргэлт /Улсын дундаж/	30.4	30.5	30.2	31.5	23.8
Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин /2-5 нас/	89.7	93.4	86.4	-	-

3.1 СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА

Монгол Улсын хэмжээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд нийт **1,410 цэцэрлэгт 274,236 хүүхэд** сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж, **33,999** багш, ажиллагчид ажиллаж байна.

Зураг 3.1 Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллага, түүнд хамрагдагчид

Монгол Улсын хэмжээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд нийт **1,410 хүүхдийн цэцэрлэг** үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн **1,010 нь** төрийн өмчийн, **400 нь** хувийн өмчийн цэцэрлэг байна.

“Хүүхдийн цэцэрлэг” гэж /цаашид “цэцэрлэг” гэх/ хоёр наснаас сургуульд элсэх хүртэлх насны хүүхдийг асрах, хамгаалах, хүмүүжүүлэх, сургах цогц үйл ажиллагаагаар хүүхдийн бие бялдар, оюун ухаан, нийгэмшихүйн хөгжлийг дэмжих сургалтын байгууллагыг ойлгоно.

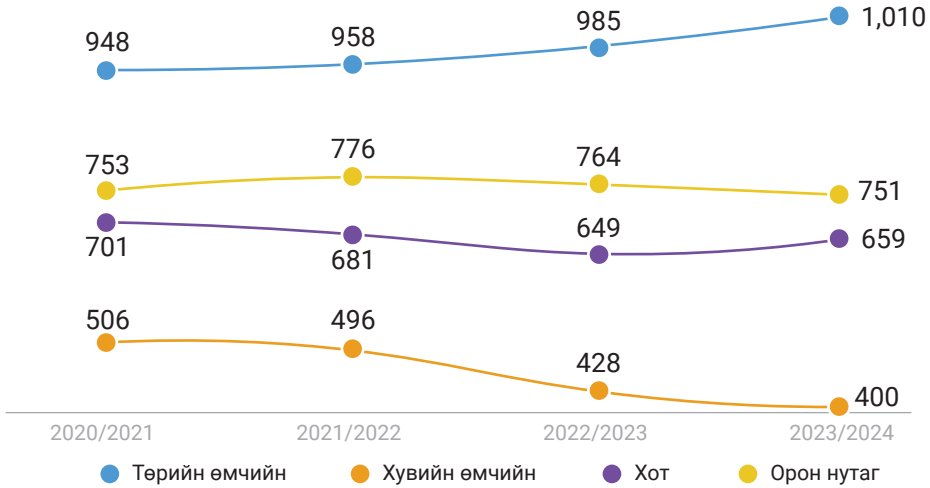
Тайлбар: Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд, Эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан 2021 оны А/292 болон А/525 тоот тушаалаар “Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын үед цэцэрлэгийн сургалт, үйл ажиллагааг зохион байгуулахад мөрдөх түр журам”-ыг баталсан. Тус журмын хэрэгжилттэй холбоотойгоор 2021-2022 оны хичээлийн жилд сургуулийн өмнөх боловсролын салбарын элсэлтийн үйл ажиллагааг 2 удаа зохион байгуулсан. Энэхүү танилцуулгад 2021-2022 оны хаврын улиралд нэмэлтээр зохион байгуулсан элсэлтийн бүртгэлд үндэслэн нэгтгэсэн захиргааны статистикийн мэдээний үр дүнг оруулсан болно.

Сургуулийн өмнөх боловсролд зориулсан хөрөнгө оруулалт:

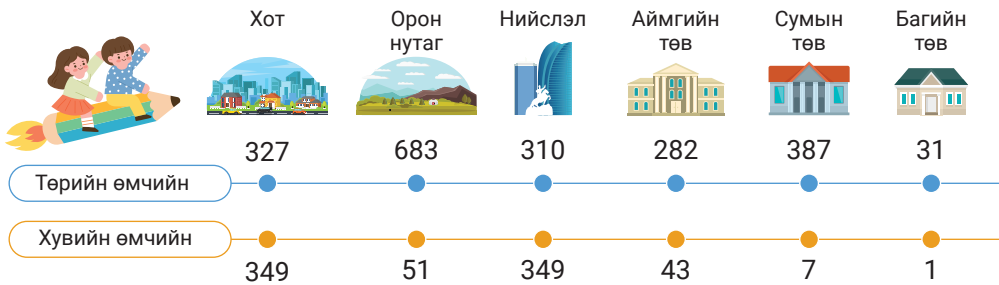

2020-2023 онд шинээр **209** цэцэрлэг ашиглалтад орж, **29,505** хүүхэд сургуулийн боловсролд хамрагдах орчин нөхцөл бүрдсэн.

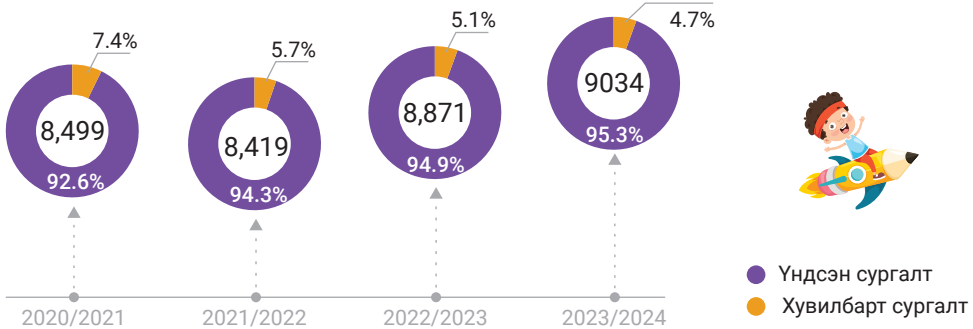
Зураг 3.2 Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллага, өмчийн хэлбэр, байршлаар

Зураг 3.3 Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллага, өмчийн хэлбэр, байршлаар, 2023/2024

Зураг 3.4 Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллагын бүлэг, сургалтын хэлбэрээр

"Сургуулийн өмнөх боловсролын хувилбарт сургалт" (цаашид "хувилбарт сургалт" гэх) гэж оршин суудаг газар болон хөгжлийн бэрхшээлийн улмаас цэцэрлэгийн үндсэн бүлгийн сургалтад тогтмол хамрагдах боломжгүй сургуулийн өмнөх насны хүүхдэд боловсрол эзэмшүүлэх сургалт, үйл ажиллагааг ойлгоно.

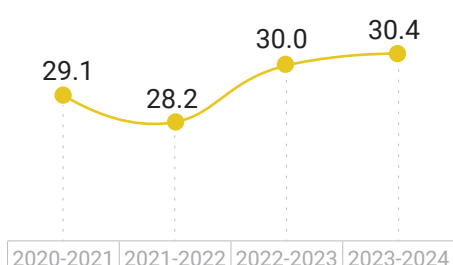
3.2 СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН БҮЛЭГ

Хүснэгт 3.2 Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллагын бүлэг, өмчийн хэлбэрээр

Хичээлийн жил	Бүлгийн тоо	Төрийн өмч	Үүнээс:		Хувийн өмч	Үүнээс:	
			Цэцэрлэгт	Хувилбарт		Цэцэрлэгт	Хувилбарт
2020-2021	8,499	6,871	6,240	631	1,628	1,628	-
2021-2022	8,419	6,965	6,481	484	1,454	1,454	-
2022-2023	8,871	7,448	6,992	456	1,423	1,423	-
2023-2024	9,034	7,682	7,257	425	1,352	1,352	-

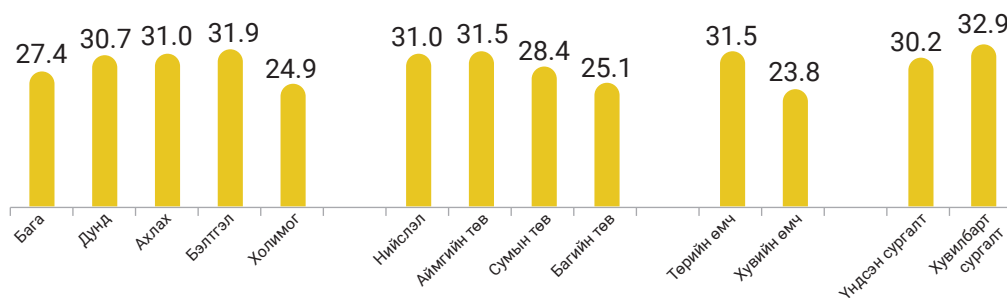
“Бүлэг дүүргэлт” гэж нэг бүлэгт суралцаж байгаа хүүхдийн дундаж тоог хэлнэ.

Зураг 3.5 Бүлэг дүүргэлт, улсын хэмжээнд

Улсын хэмжээнд сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын бүлэг дүүргэлт 2023-2024 оны хичээлийн жилд дунджаар **30.4** байна.

Зураг 3.6 Бүлэг дүүргэлт, анги, өмчийн хэлбэр, байршил, сургалтын хэлбэр

Улсын хэмжээнд цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын бүлэг дүүргэлт **30.2** байна. Харин төрийн өмчийн цэцэрлэгийн бүлэг дүүргэлт **31.5** байгаа нь хувийн цэцэрлэгээс 7.8 пунктээр дээгүүр байна.

3.3 СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛД ХАМРАГДАГЧИД

Хүснэгт 3.3 Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдагчид, өмчийн болон сургалтын хэлбээр

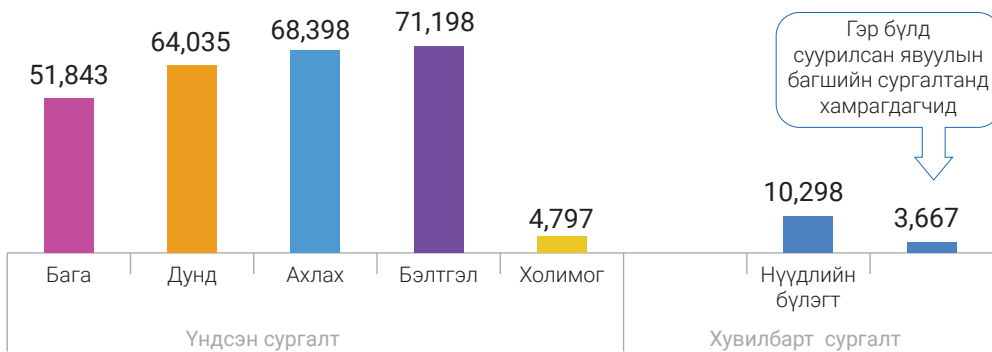
Хичээлийн жил	Хүүхдийн тоо	Үндсэн сургалт	Хувилбарт сургалт	Төрийн өмчийн цэцэрлэгт	Хувилбарт сургалт		Хувийн өмчийн цэцэрлэгт
					Үндсэн	Хувилбарт	
2020/2021	247,040	229,899	17,141	211,748	194,607	17,141	35,292
2021/2022	237,231	222,517	14,714	204,639	189,925	14,714	32,592
2022/2023	266,024	250,457	15,567	231,583	216,016	15,567	34,441
2023/2024	274,236	260,271	13,965	242,109	228,144	13,965	32,127

Сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд нийт **274,236** хүүхэд хамрагдаж байгаа нь өмнөх оноос **8,212 (3.1%)** хүүхдээр өссөн байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны “Нийслэлийн цэцэрлэгийн хүртээмжийг сайжруулах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 218 дугаар тогтоолын дагуу цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг 2022-2023 оны хичээлийн жилээс авч хэрэгжүүлж байна.

Зураг 3.7 Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаж буй хүүхэд, бүлгээр, 2023/2024

Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2022 оны А/224 дугаар тушаалаар “Сургуулийн өмнөх боловсролын хувилбарт сургалт зохион байгуулах журам”-ыг баталсан.

“Нүүдлийн бүлгийн” гэж хувилбарт сургалтад хамрагдсан хүүхдэд сургуулийн өмнөх боловсрол эзэмшүүлэх зорилгоор тогтоосон хугацаанд төвлөрүүлэн зохион байгуулах танхимын сургалт, үйл ажиллагааг ойлгоно.

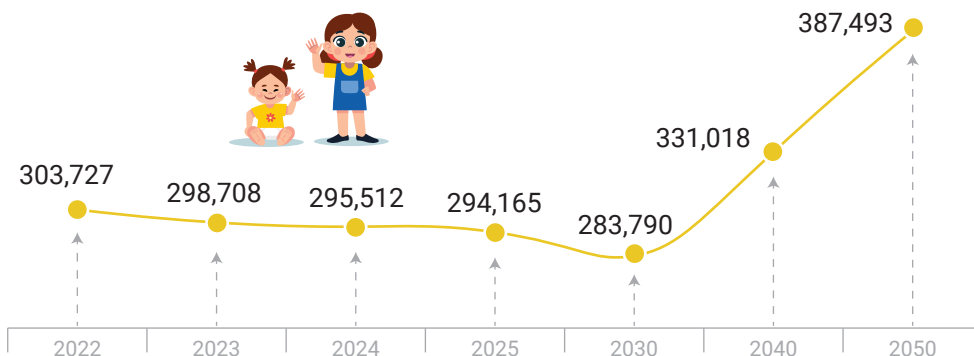
“Гэр бүлд суурилсан” гэж хувилбарт сургалтад хамрагдсан хүүхдийн хөгжлийг гэр бүлийн орчинд эцэг эх, асран хамгаалагчийн дэмжлэгт тулгуурлан багшийн чиглүүлэг, зөвлөмжөөр хэрэгжүүлэх /явуулын/ зайн сургалтыг ойлгоно.

САЛБАРЫН ОНЦЛОГ: СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛ

2022/2023 оны хичээлийн жилээс эхлэн цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг Улаанбаатар хотод хэрэгжүүлж эхэлсэн бөгөөд цаашид улсын хэмжээнд хэрэгжүүлж, сургуулийн өмнөх насны хүүхэд бүрийг үйлчилгээнд хамруулах зорилт тавин ажиллаж байна. Үүний үр дүнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдсан **3-5 насны хүүхдийн хамран сургалт** улсын хэмжээнд **92.8** хувьтай болж өмнөх оноос **2.4** пунктээр өссөн.

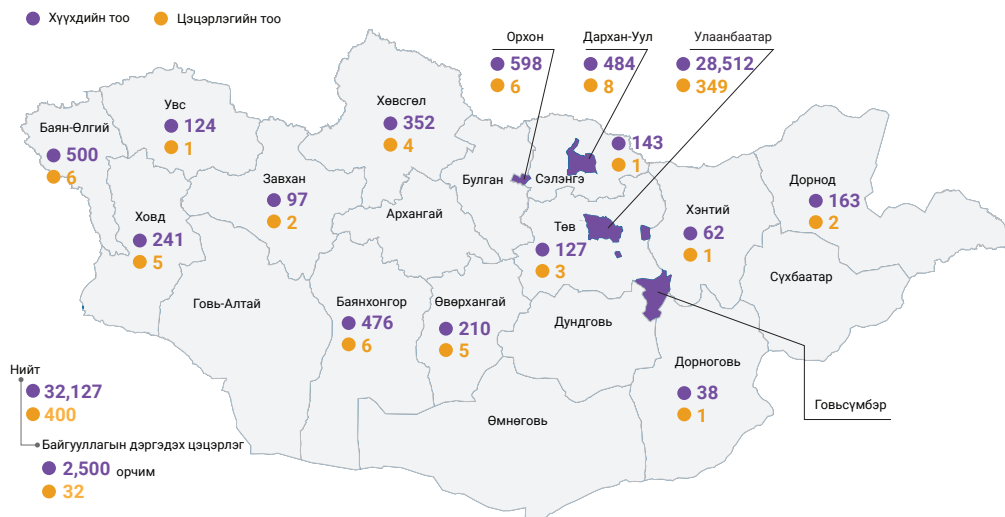

Зураг 3.8 Монгол Улсын 2-5 насны хүн амын өсөлтийн урьдчилсан төлөв байдал

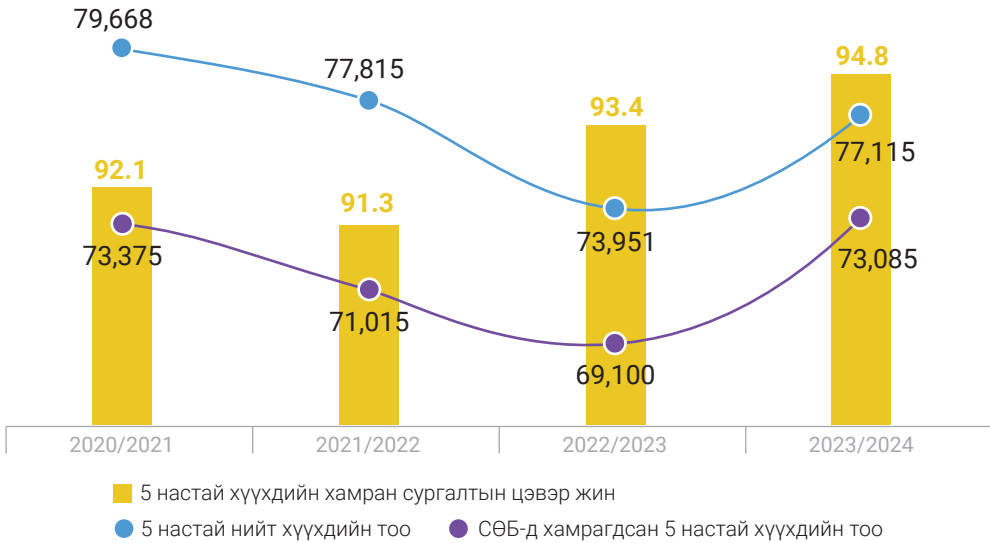
Тайлбар: 2022 оны хүн амыг ҮСХ-ны 2021 оны суурин хүн амыг нас дэвшүүлж тооцон гаргасан.
Эх үүсвэр: 2023-2050 оны хэтийн тооцоог БШУЯ, ҮСХ-ны "Боловсролын хэтийн тооцоо 2020-2050 он" тайлангаас авсан.

Зураг 3.9 Хувийн өмчийн цэцэрлэгийн тоо, түүнд хамрагдсан хүүхдийн тоо

5 НАСТАЙ ХҮҮХДИЙН ХАМРАН СУРГАЛТ

Зураг 3.10 Таван настай хүүхдийн сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалт

Тайлбар: 2022 оны 5 настай хүүхдийн тоог УСХ-ны 2022 оны суурин хүн амын тоог нас дэвшүүлэн тооцсон.

5 настай хүүхдийн хамран сургалтын цэвэр жин 2023-2024 оны хичээлийн жилд 94.8 байгаа нь өмнөх оны хичээлийн жилээс **1.3 пунктээр өссөн байна.**

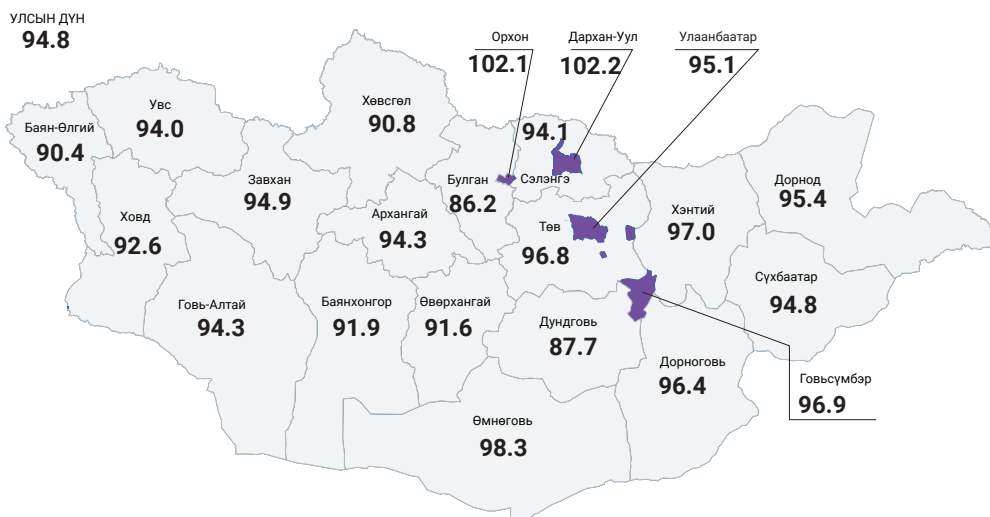

СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН ХАМРАГДАЛТ, ХҮРТЭЭМЖИЙГ НЭМЭГДҮҮЛЭХЭД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО:

Сургуулийн өмнөх боловсролын хамрагдалтыг нэмэгдүүлж, 5 настай бүх хүүхдийг сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд заавал хамруулахын зэрэгцээ малчдын болон ялгаатай хэрэгцээтэй хүүхдийг тэгш хамруулах, хөгжлийг дэмжих бодлогыг хэрэгжүүлж байна.

Цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээний хүрээнд байгууллагын дэргэдэх цэцэрлэгийг байгуулахад төрөөс мэргэжлийн удирдлага, нэг хүүхдэд ногдох хувьсах зардал, хүүхдийн хоолны зардал, мэргэжлийн багшаар хангах, багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх үйл ажиллагааны дэмжлэг үзүүлэн ажиллаж байна.

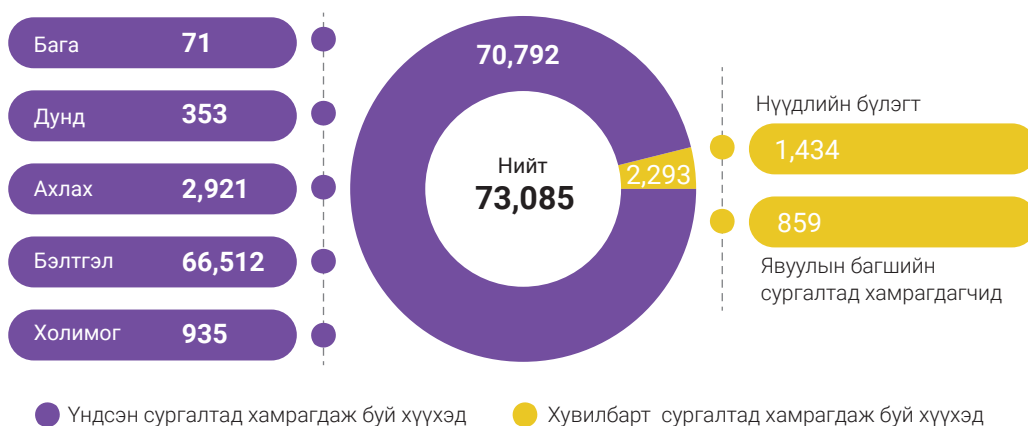
Зураг 3.11 Таван настай хүүхдийн хамран сургалтын цэвэр жин, аймгаар, 2023/2024

Зураг 3.12 Таван настай хүүхдийн хамран сургалтын цэвэр жин, дүүргээр, 2023/2024

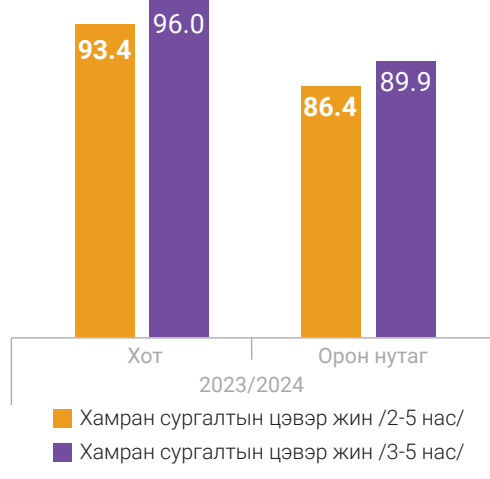
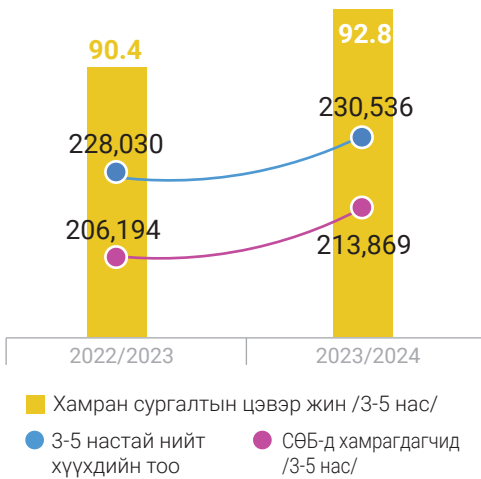
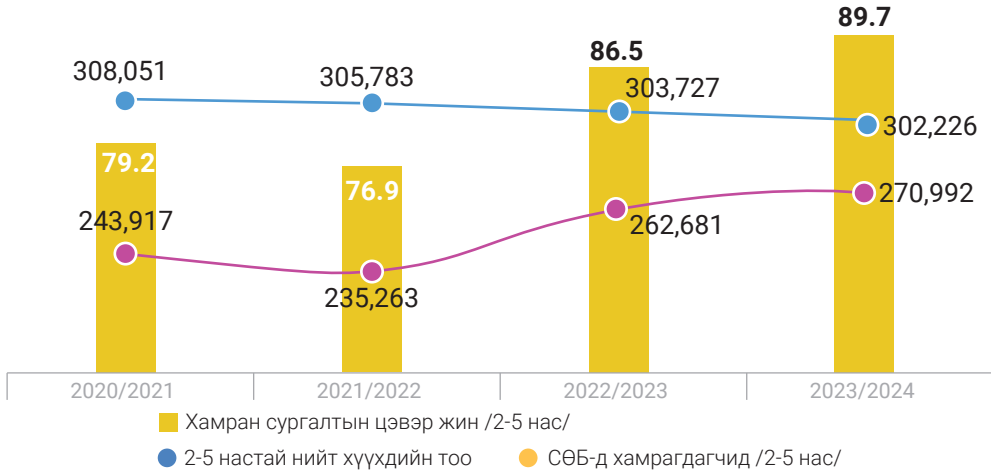

Зураг 3.13 Таван настай хүүхдийн сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдсан тоо, сургалтын хэлбэр, 2023/2024

3.4 СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН ХАМРАН СУРГАЛТ

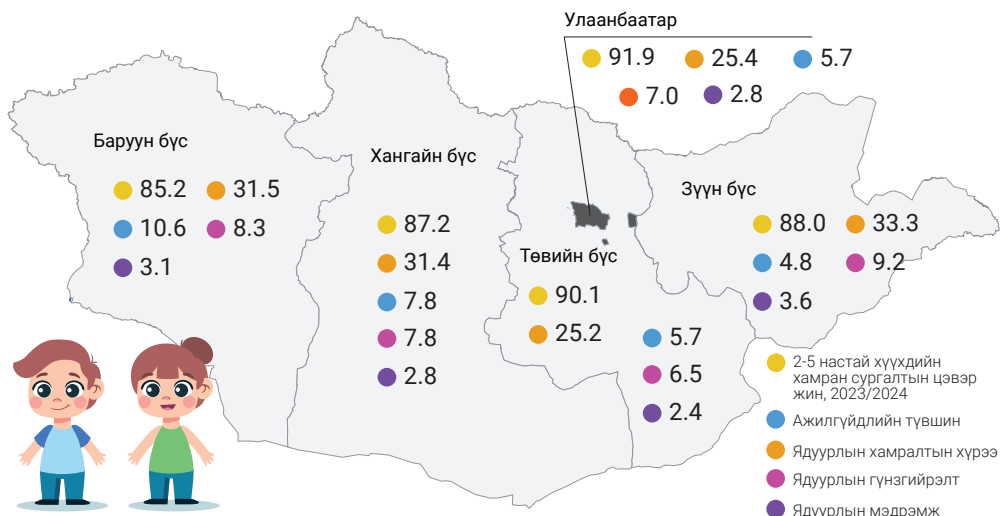
Зураг 3.14 2-5 настай нийт хүүхдийн сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдсан байдал

Монгол Улсын Засгийн газраас санаачлан цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг 2022-2023 оны хичээлийн жилээс эхлэн Улаанбаатар хотод хэрэгжүүлсэн бөгөөд цаашид улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байна.

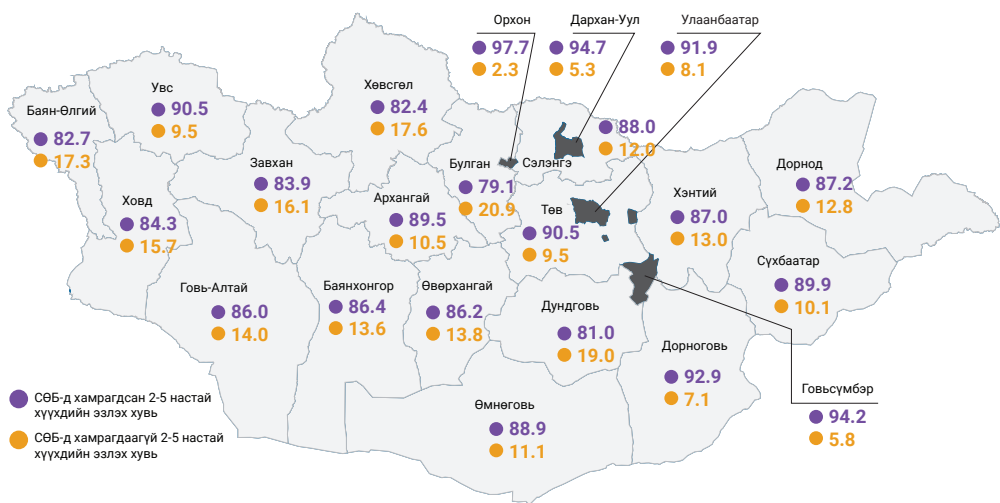
Үүний үр дүнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд 3-5 насны хүүхдийн **92.8** хувь нь сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж өмнөх жилээс **2.4** пунктээр өссөн байна.

Зураг 3.15 2-5 настай хүүхдийн хамран сургалтын цэвэр жин ба ажилгүйдэл, ядуурлын түвшний харьцуулалт, бүсээр, хувиар

Эх үүсвэр: Ядуурлын үр дүнг УСХ-ны ӨНЭЭС-ны 2020 оны үр дүнгээс авсан.
Ажилгүйдлийн түвшинг УСХ-ны 2022 оны АХС-ны жилийн эцсийн тайлангийн үр дүнгээс авсан.

Зураг 3.16 2-5 насны нийт хүүхдийн сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдсан болон хамрагдаагүй хүүхдийн эзлэх хувь, аймгаар, 2023/2024

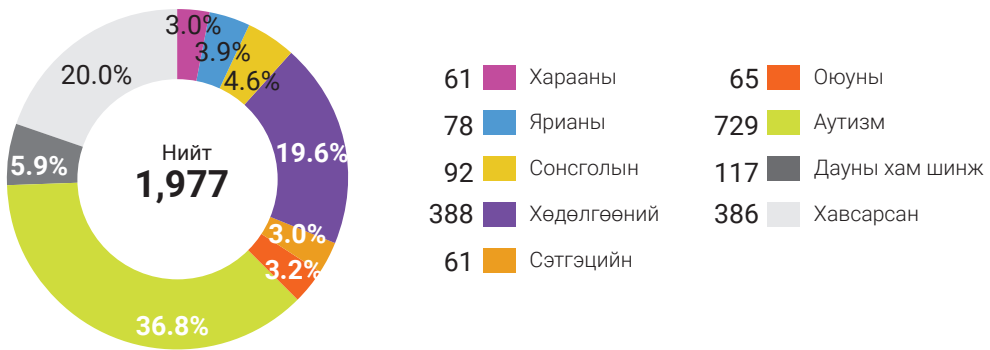

Зураг 3.17 Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдсан малчдын болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тоо

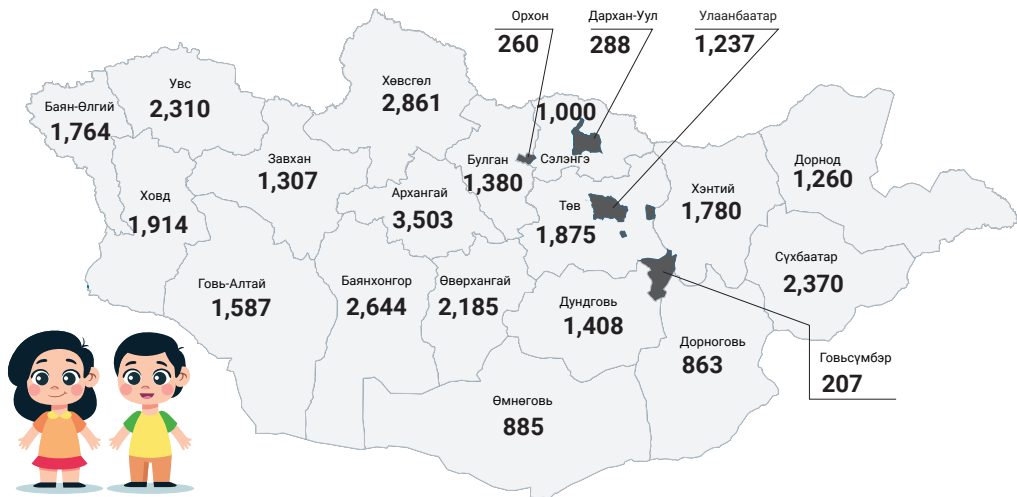

Зураг 3.18 Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаж буй хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, хөгжлийн бэрхшээлийн төрлөөр, 2023/2024

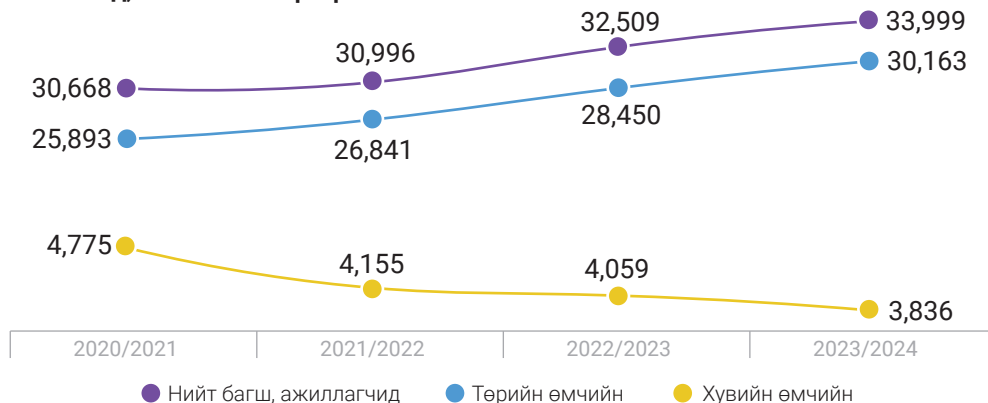

Зураг 3.19 Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаж буй малчдын хүүхэд, аймгаар, 2023/2024

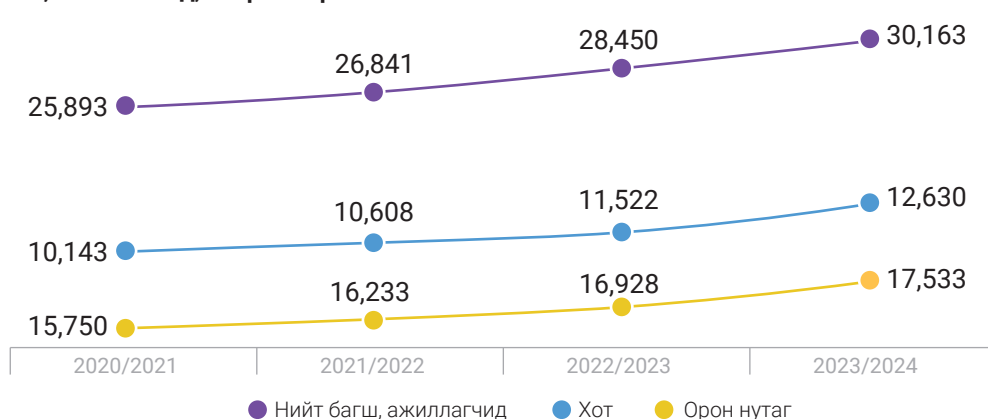

3.5 СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН БАГШ, АЖИЛЛАГЧИД

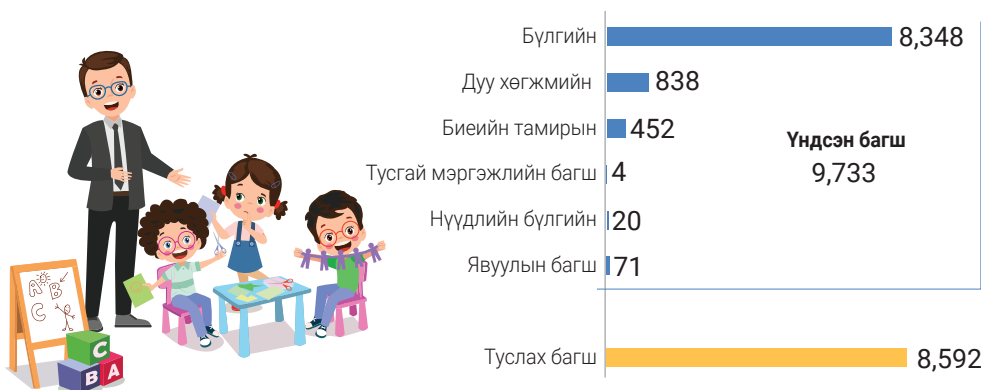
Зураг 3.20 Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллагын нийт багш, ажиллагчид, өмчийн хэлбэрээр

Зураг 3.21 Төрийн өмчийн сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллагын нийт багш, ажиллагчид, байршлаар

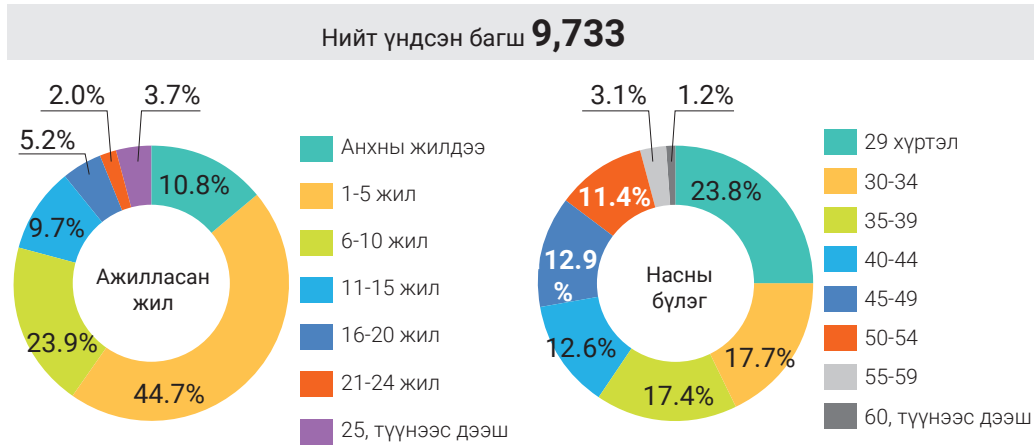
Зураг 3.22 Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллагад ажиллаж байгаа үндсэн болон туслах багшийн (багшийн туслах) тоо, 2023/2024

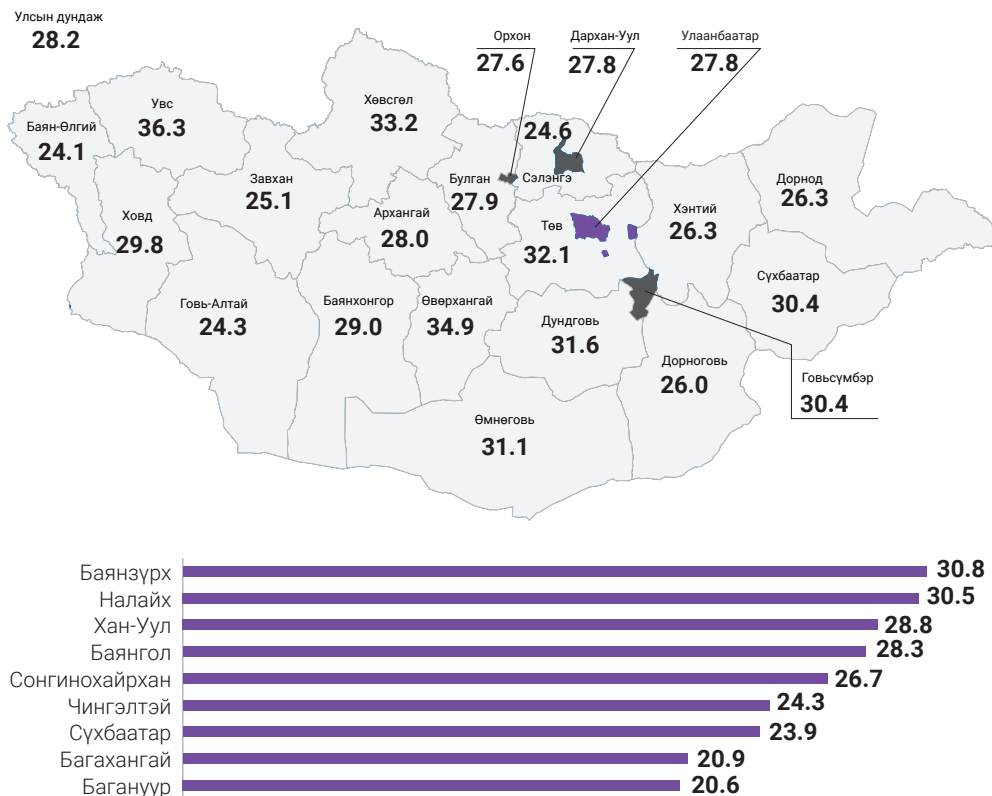
Хүснэгт 3.4 Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллагад ажиллаж байгаа нийт үндсэн багшийн боловсролын түвшин

Хичээлийн жил	Мэргэжлийн багшийн хангалт	Боловсролын түвшин:				
		Доктор	Магистр	Бакалавр	Диплом	Бусад
2020/2021	94.3	2	626	7108	588	503
2021/2022	97.2	-	794	7240	545	245
2022/2023	93.3	-	1118	7263	433	636
2023/2024	92.0	-	1170	7389	392	782

Зураг 3.23 Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын байгууллагад ажиллаж байгаа үндсэн багшийн насны бүлэг, ажилласан жил, 2023/2024

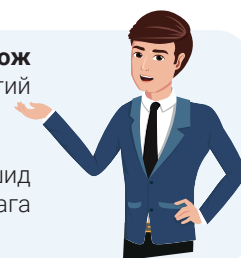

Зураг 3.24 СӨБ-ын нэг багшид ногдох хүүхдийн тоо, аймаг, нийслэл, дүүргээр, 2023/2024

Сургуулийн өмнөх боловсролын нэг үндсэн багшид **28.2 хүүхэд ногдож** байна. Нэг багшид ногдох хүүхдийн тоогоор хамгийн бага нь Баян-Өлгий (**24.1**), хамгийн өндөр нь Увс (**36.3**), Өвөрхангай (**34.9**) аймаг байна.

Нийслэлийн хувьд сургуулийн өмнөх боловсролын нэг үндсэн багшид ногдох хүүхэд хамгийн өндөр нь Баянзүрх дүүрэг (**30.8**), хамгийн бага нь Багануур дүүрэг (**20.6**) байна.

СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛ ДАХЬ ЦАХИМ ШИЛЖИЛТ

Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагад суралцагчийн элсэлтийн цахим бүртгэлийн системийг хөгжүүлэх

04

БАГА, ДУНД БОЛОВСРОЛ

2023 ОНЫ ОНЦЛОХ АЖИЛ:

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчдад олон улсын жишигт нийцсэн, цахим технологид суурилсан хөтөлбөр, хувь хүний онцлог, түвшиндээ тохирсон арга зүйгээр суралцах тэгш боломжийг бүрдүүлээ.

Үүнд:

1. Финляндын "Турку" их сургуулийн эрдэмтдийн боловсруулсан "Eduten" Математикийн цахим платформыг төрийн болон орон нутгийн өмчийн 688 сургуулийн 3-4 дүгээр ангийн 142,189 суралцагч хэрэглэж байна.

" Pearson English" англи хэлний хөтөлбөрөөр төрийн болон орон нутгийн өмчийн ерөнхий боловсролын 688 сургуулийн 5-6 дугаар ангийн 133,696 суралцагч, 2022-2023 онд туршилтад хамрагдсан 38 сургуулийн 7-10 дугаар ангийн 22,426 суралцагч, "Medle" цахим сургуулийн 10-11 дүгээр ангийн англи хэлний хичээл сонгосон 498 суралцагч тус тус хичээллэж байна.

Математикийн хичээлийн үндэсний платформ болох "Сураад.мн"-ыг нийт 72 сургуулийн 6-12 дугаар ангийн 11,500 суралцагч хэрэглэж байна.

Боловсролын цахим шилжилтийн хүрээнд:

Ерөнхий боловсролын сургуульд дотоод сүлжээний орчин бүрдүүлэх, цахим анги байгуулах төсөл арга хэмжээг ерөнхий гэрээний журмаар зохион байгуулах ажлыг хэрэгжүүллээ.

2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 381 сургууль SMS, LMS-ийг, 21 цэцэрлэг, сургууль хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний системийг нэвтрүүлэн сургалтын үйл ажиллагаандаа ашиглаж байгаа бөгөөд БСМС-тэй мэдээлэл солилцож байна.

Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1. дүгээр зүйлийн 7 дугаарт заасны дагуу БШУЯ-наас олгох зөвшөөрлийн үйлчилгээг цахим хэлбэрт шилжүүллээ.

E-Mongolia системээр дамжуулан оюутны болон ЕБС-ийн багшийн цахим үнэмлэхийн лавлагаа авах үйлчилгээг нэвтрүүллээ.

БШУ-ны сайдын 2022 оны А313 тоот тушаалаар шинэчлэгдэн батлагдсан Бага, дунд боловсролын статистикийн маягтаар 2023-2024 оны хичээлийн жилийн статистикийн мэдээг цуглуулж, нэгтгэн, тархаалаа. Ингэснээр хууль, эрх зүйн болон бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийг үнэлэх үзүүлэлтийн хүрээ нэмэгдэж, шинэ үзүүлэлтүүдийг тооцох боломж бүрдсэн.

Монгол Улс 2 дахь удаагаа, Ази тивийн физикийн 23 дугаар олимпиадыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн ивээл дор, Монголд зочлох жилийн хүрээнд 5-р сарын 21-ээс 28-ны хооронд Улаанбаатар хотноо амжилттай зохион байгууллаа.

ЕБС-ийн ачааллыг бууруулах, хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр Засгийн газрын 234-р тогтоол, БШУ-ны сайдын 2023 оны "Ажлын хэсэг байгуулах тухай" А/296 дугаар тушаал, сургууль, цэцэрлэгийн зориулалтаар барилга, талбай түрээслэх үнийн хязгаар тогтоох, түрээслэх тухай А/337, А/349 тушаалыг боловсруулан батлуулж, Хоёроос дээш ээлжийн коэффициенттой ерөнхий боловсролын сургуулиудын ээлжийн коэффициентыг бууруулах, хүүхэд бүр гэрт ойр сургуульдаа суралцах боломжийг бүрдүүлэх цогц арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлэв.

2023-2024 оны хичээлийн жилд гурван ээлжид шилжих эрсдэлтэй, ачаалал өндөртэй сургуулиудын асуудлыг шийдвэрлэх талаар арга хэмжээ авч ажилласны үр дүнд ачаалал өндөртэй, гурван ээлжид шилжих эрсдэлтэй нийт 60 сургуулийн ачааллыг бууруулж, гурван ээлжээр хичээллэх тогтолцоог халж, 2 ээлжээр хичээллэх боломжийг бүрдүүлсэн.

Мөн 4 сургуулийн шинэ барилга, өргөтгөлийг ашиглалтад оруулж, 2880 суралцагч, 28 сургуульд түрээсийн санхүүжилт шийдвэрлэн зохицуулалт хийж, 17,245 суралцагч, 29 сургууль дотоод нөөц бололцоогоо дайчлан сул зай талбайг ашигласнаар 9,133 суралцагч 1-2 дугаар ээлжид шилжин танхимаар, 3 сургуульд цахим, танхимын хосолсон сургалтаар 2,228 суралцагч тус тус хичээллэж байна.

Засгийн газрын 234 дүгээр тогтоолын 1.8-д заасан хосолсон сургалтын эрх зүйн орчин бүрдүүлэх, санхүүжилтийг шийдвэрлэх ажлын хүрээнд "Эдийн засгийн хүндрэлийн үед боловсролын чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх" төслийн санхүүжилтээр 3 ээлжээр хичээллэж болзошгүй нийслэлийн 47 сургуульд 11.7 тэрбум төгрөгийн өртөг бүхий 135 цахим ангийг тавилга, тоног төхөөрөмжийн хамт нийлүүллээ.

Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн дагуу боловсролын байгууллагуудад хоол зүйч ажиллах ёстой. Энэ хүрээнд "Боловсролын Дэлхийн Түншлэл" (GPE) олон улсын байгууллагын дэмжлэгээр ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол зүйчдийг богино хугацааны хөрвүүлэх сургалтаар бэлтгэж эхэллээ.

"Алсын хараа-2050" Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд ерөнхий боловсролын сургууль бүрд мэргэшсэн сэтгэл зүйч ажиллуулах, сурагч болон багш, эцэг эх, асран хамгаалагчдад сэтгэл зүйн мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэх "Боловсролын сэтгэл зүйч"-ийг мэргэшүүлэх сургалтад үе шаттай хамруулсны үр дүнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын 3 сургууль тутмын нэгд нь мэргэшсэн сэтгэл зүйч ажиллаж байна.

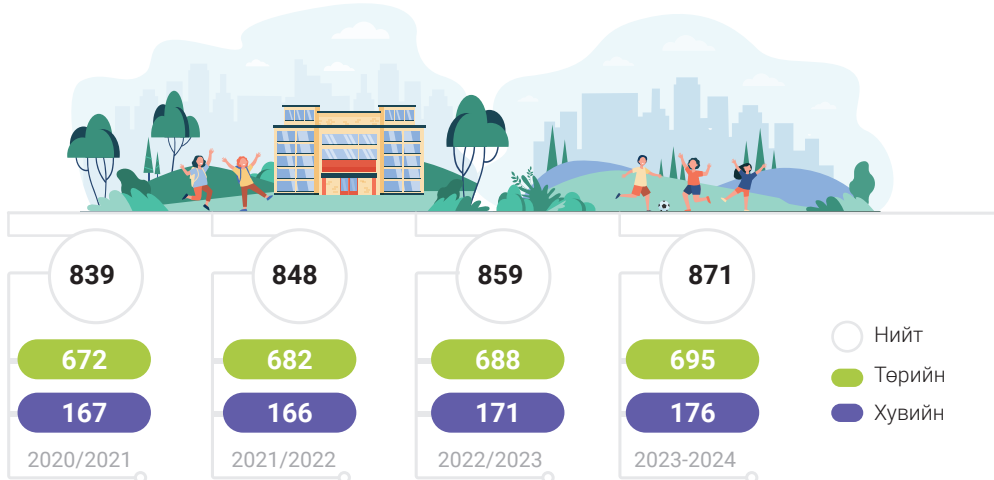
Хүснэгт 4.1 Бага, дунд боловсролын үндсэн үзүүлэлт, 2023/2024

Үзүүлэлт	Бүгд	Хот	Орон нутаг	Төрийн өмчийн	Хувийн өмчийн
Сургууль	871	310	561	695	176
Бага сургууль /1-5-р ангитай/	78	38	40	45	33
Цэцэрлэг-бага сургуулийн цогцолбор /1-5-р ангитай/	10	5	5	10	0
Дунд сургууль /1-9-р ангитай/	108	6	102	106	2
Бүрэн дунд сургууль /1-12, 6-12-р ангитай/	652	245	407	518	134
Ахлах сургууль /10-12-р ангитай/	23	16	7	16	7
Бүлгийн тоо	25,471	11,546	13,925	22,292	3,179
Бага анги	12,107	5,529	6,578	10,538	1,569
Дунд анги	8,688	3,900	4,788	7,705	983
Ахлах анги	4,676	2,117	2,559	4,049	627
Суралцагчид	776,817	382,882	393,935	706,149	70,668
Эмэгтэй	384,867	189,723	195,144	349,998	34,869
Эрэгтэй	391,950	193,159	198,791	356,151	35,799
Суралцагч /өдөр/	771,722	382,096	389,626	701,065	70,657
Эмэгтэй	383,583	189,424	194,159	348,720	34,863
Эрэгтэй	388,139	192,672	195,467	352,345	35,794
Нөхөн олгох хөтөлбөрөөр хичээллэж буй суралцагч	5,095	786	4,309	5,084	11
Эмэгтэй	1,284	299	985	1,278	6
Эрэгтэй	3,811	487	3,324	3,806	5
Нэгдүгээр ангид шинээр элсэгч	72,778	35,734	37,044	65,541	7,237
Эмэгтэй	35,035	17,245	17,790	31,454	3,581
Эрэгтэй	37,743	18,489	19,254	34,087	3,656
Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд	6,283	3,155	3,128	6,165	118
Эмэгтэй	2,483	1,153	1,330	2,449	34
Эрэгтэй	3,800	2,002	1,798	3,716	84
Малчдын хүүхэд	135,917	10,332	125,585	135,087	830
Эмэгтэй	68,453	5,367	63,086	68,093	360
Эрэгтэй	67,464	4,965	62,499	66,994	470
Дотуур байртай сургуулийн тоо	419	16	403	406	13
Дотуур байрны тоо	528	19	509	515	13
Дотуур байранд амьдарч буй хүүхэд	36,029	1,543	34,486	35,123	906
Эмэгтэй	18,491	611	17,880	18,133	358
Эрэгтэй	17,538	932	16,606	16,990	548
Нийт багш, ажиллагчид	59,455	24,111	35,344	52,129	7,326
Эмэгтэй	46,762	19,351	27,411	41,109	5,653
Эрэгтэй	12,693	4,760	7,933	11,020	1,673
Үндсэн багшийн тоо	36,993	16,741	20,252	32,223	4,770
Эмэгтэй	30,341	13,991	16,350	26,570	3,771
Эрэгтэй	6,652	2,750	3,902	5,653	999
Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин /1-5/	96.5	97.5	95.4	-	-
Суурь боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин /1-9/	95.4	97.2	93.8	-	-
ЕБС-ийн бүлэг дүүргэлт	30.3	33.1	28.0	-	-

4.1

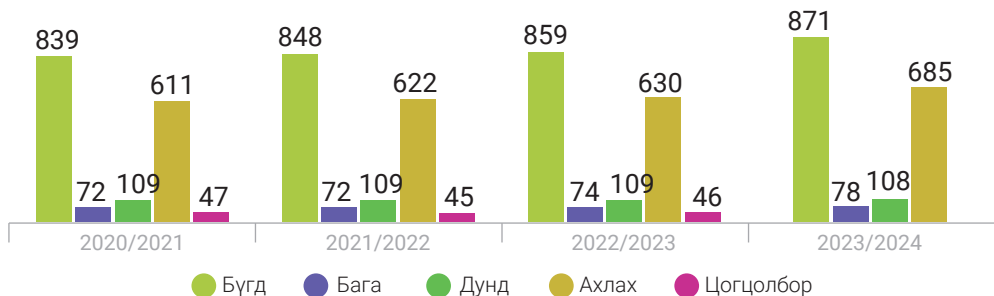
БАГА, ДУНД БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА

Зураг 4.1 Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо, өмчийн хэлбэрээр

Улсын хэмжээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд нийт **871** ерөнхий боловсролын сургуулийн **25,471** бүлэгт **771.7** мянган суралцагчид (өдрөөр) суралцаж, нийт **59.5** мянган багш, ажиллагчид ажиллаж байна.

Зураг 4.2 Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо, ангиллаар

Сургуулийн бүтцийн статистик мэдээлэл нь Боловсролын салбарын багц хууль шинэчлэгдэхээс өмнөх мэдээлэл гэдгийг анхаарна уу.

Зураг 4.3 Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо, ангиллаар, 2023/2024

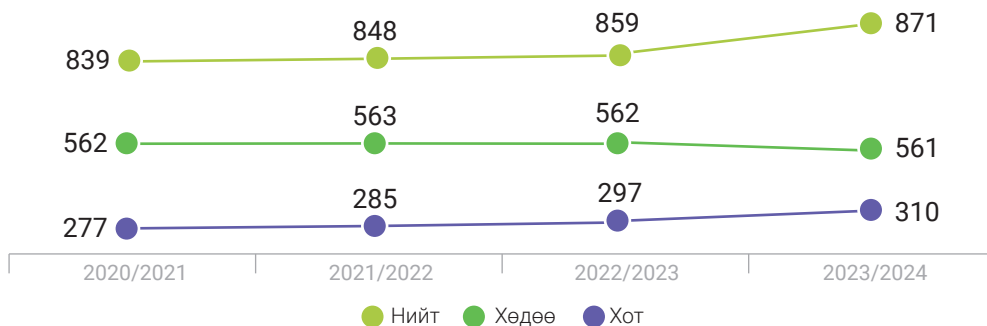

Сургуулийн бүтцийн статистик мэдээлэл нь Боловсролын салбарын багц хууль шинэчлэгдэхээс өмнөх мэдээлэл гэдгийг анхаарна уу.

4. БАГА, ДУНД БОЛОВСРОЛ

Төрийн өмчийн сургуулиудын **45 (6.5%)** нь бага сургууль, **106 (15.3%)** нь дунд сургууль, **534 (76.8%)** нь ахлах сургууль, **10 (1.4%)** нь цогцолбор сургууль байна.

Зураг 4.4 Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо, байршлаар

Хүснэгт 4.2 Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо

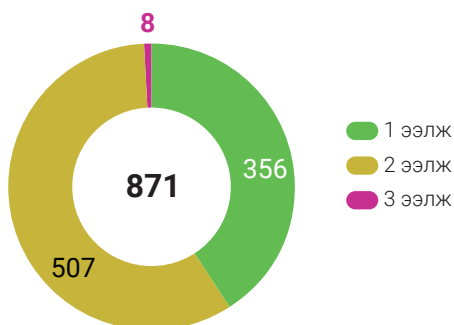
	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023/2024
Нийт сургуулийн тоо	839	848	859	871
Ердийн	735	741	753	769
Мэргэжлийн	15	16	17	23
Гүнзгийрүүлсэн	72	73	70	43
Тусгай	6	6	6	6
Олон улсын хөтөлбөртэй	11	12	13	28

Хүснэгт 4.3 Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо, ангилал, байршлаар, 2023/2024

Байршил	Улсын хэмжээнд				Төрийн өмчийн			
	Бүгд	Бага	Дунд	Ахлах	Бүгд	Бага	Дунд	Ахлах
Баг	44	29	7	15	44	29	8	15
Сум	348	7	97	341	344	4	97	340
Аймаг	169	9	1	160	144	6	1	138
Нийслэл	310	43	4	267	163	16	3	147
Нийт	871	88	109	783	695	55	108	640

Төрийн өмчийн сургуулийн **44 (6.3%)** нь багт, **344 (49.5%)** нь суманд, **144 (20.7%)** нь аймагт, **163 (23.5%)** нь нийслэлд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Зураг 4.5 Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо, хичээллэж байгаа ээлжээр, 2023/2024

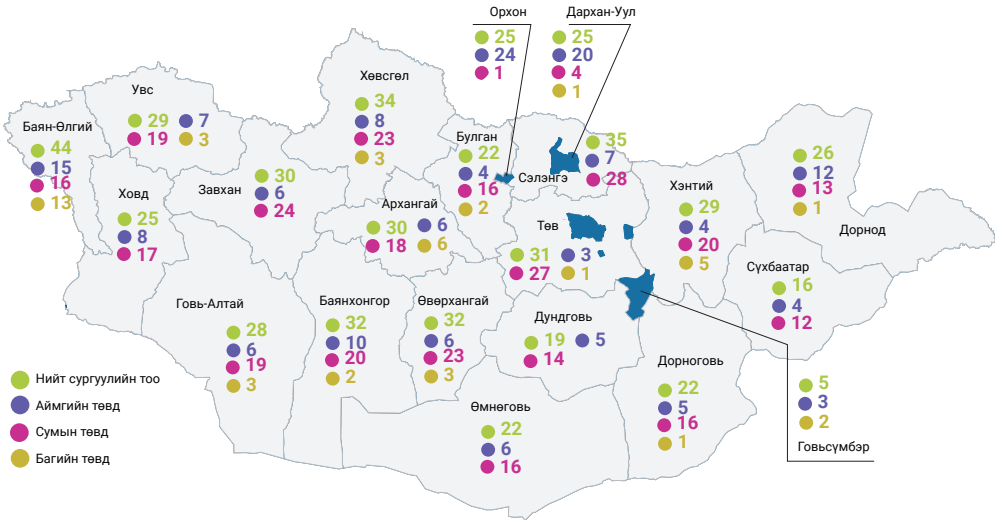
Нийт **871** сургуулийн **356 (40.9%)** нь 1 ээлжээр, **507 (58.2%)** нь 2 ээлжээр хичээллэж байна.

Зураг 4.6 Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо, байршил, ангиллаар, 2023/2024

Зураг 4.7 Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо, аймгаар, 2023/2024

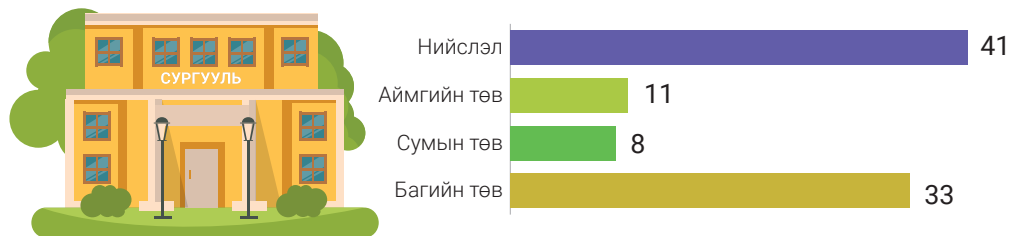

Хүснэгт 4.4 Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн тооны тархалт, 2023/2024

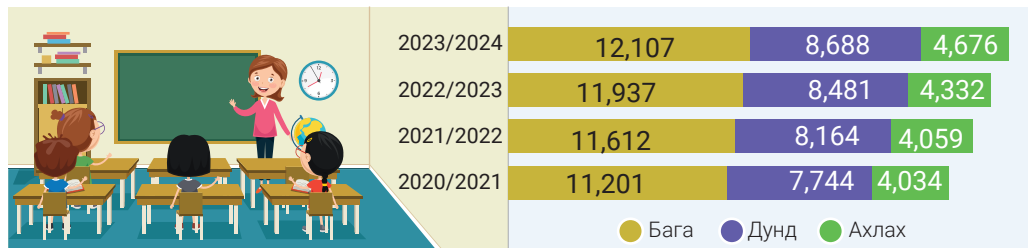
Суралцагчийн тооны тархалт	Багийн төв	Сумын төв	Аймгийн төв	Нийслэл	Сургуулийн тоо
0-499	42	195	46	130	413
500-699	1	72	13	30	116
700-999		42	23	25	90
1000-1499	1	32	35	22	90
1500-1999		7	19	25	51
2000-2999			26	44	70
3000-4499			6	27	33
4500+			1	7	8
Нийт сургуулийн тоо	44	348	169	310	871

Зураг 4.8 100 ба түүнээс доош суралцагчтай сургуулийн тоо, байршлаар, 2023/2024

4.2 ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН БҮЛЭГ

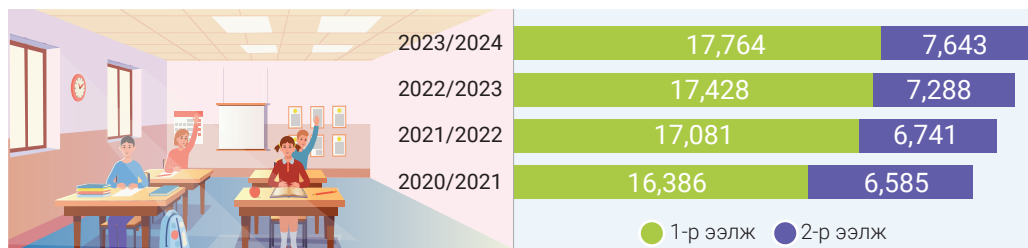
Зураг 4.9 Ерөнхий боловсролын сургуулийн өдрийн ангийн бүлгийн тоо

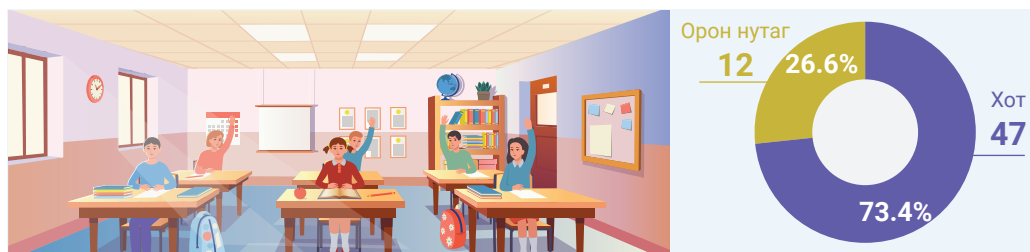
Ерөнхий боловсролын сургуулийн нийт бүлэг 2023-2024 оны хичээлийн жилд **25,471** байгаагийн **69.7** хувь нь нэг ээлжээр, **30.3** хувь нь хоёр ээлжээр, хичээллэж байна.

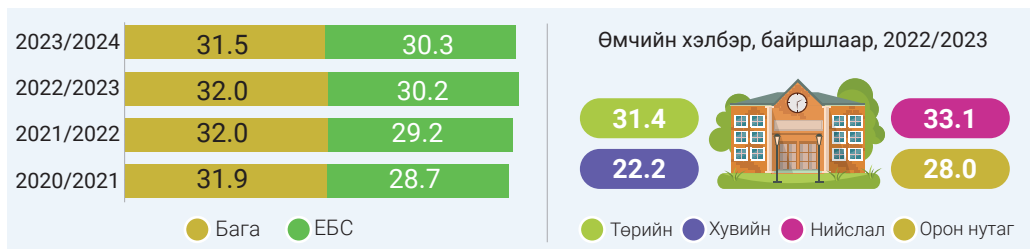
Зураг 4.10 Ерөнхий боловсролын сургуулийн өдрийн ангийн бүлгийн тоо, ээлжээр

Зураг 4.11 Хот, орон нутагт гурван ээлжээр хичээллэж буй бүлгийн тоо, ангиар, 2023/2024

Зураг 4.12 Бүлэг дүүргэлт

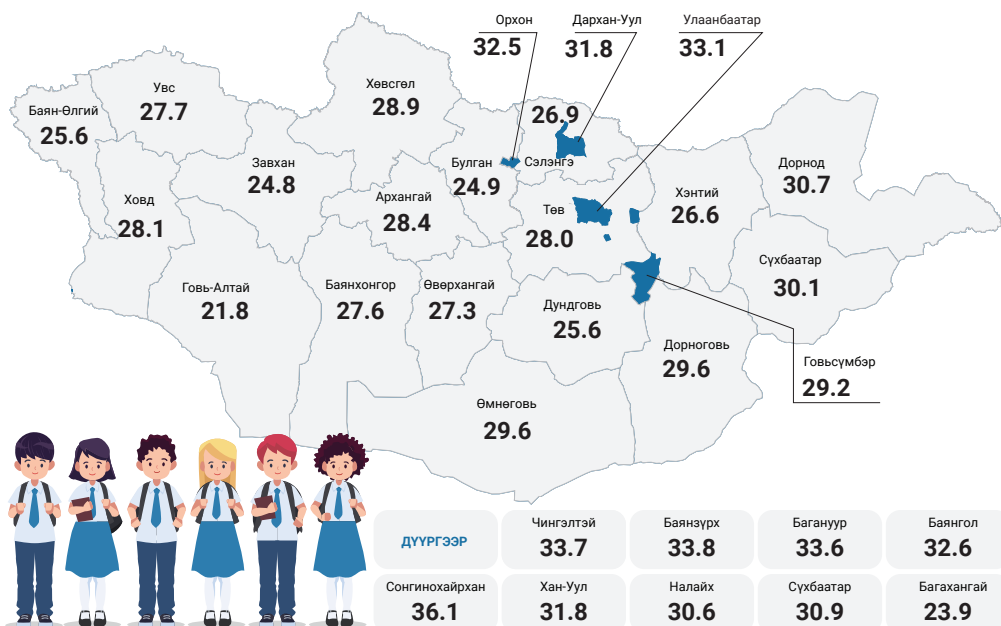

Төрийн өмчийн сургуулийн бүлэг дүүргэлт **31.4** байгаа нь хувийн өмчийн сургуулиас **9.2** пунктээр өндөр байна. Хотод бүлэг дүүргэлт **33.1** байгаа нь орон нутгийн бүлэг дүүргэлтээс **5.1** пунктээр өндөр байна.

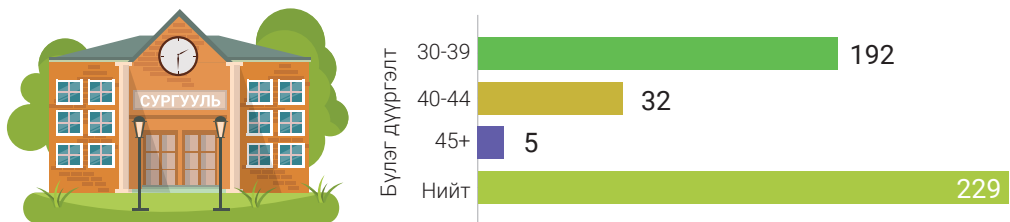
“Бүлэг дүүргэлт” гэж нэг бүлэгт суралцаж байгаа хүүхдийн дундаж тоог хэлнэ.

Зураг 4.13 Бүлэг дүүргэлт, аймаг, нийслэл, дүүргээр, 2023/2024

Зураг 4.14 Бүлэг дүүргэлт норматив хэмжээнээс хэтэрсэн сургуулийн тоо, 2023/2024

Зураг 4.15 Бүлэг дүүргэлт норматив хэмжээнээс хэтэрсэн (нэг ангид 45 ба түүнээс дээш бүлэг дүүргэлттэй) зарим дүүргийн ерөнхий боловсролын сургууль

Улсын хэмжээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд бүлэг дүүргэлт өндөртэй төрийн өмчийн **4** сургууль байна.

4.3 ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН СУРАЛЦАГЧИД

Хүснэгт 4.5 Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчид

Хичээлийн жил	Нийт	Өдөр	Орой	Эчнээ	Дүйцсэн
2023/2024	776,817	771,722	-	-	5,095*
2023/2024	751,513	746,405	33	94	4,981
2021/2022	717,451	712,353	33	102	4,963
2020/2021	686,321	680,837	51	93	5,340

Тайлбар: *Нөхөн олгох хөтөлбөрөөр хичээллэж буй суралцагчийн тоо

Хүснэгт 4.6 Ерөнхий боловсролын сургуульд өдрөөр суралцагчид, боловсролын түвшин, өмчийн хэлбэрээр

	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Нийт суралцагчид	680,837	712,353	746,405	771,722
Төрийн	632,499	658,634	683,708	701,065
Хувийн	48,338	53,179	62,697	70,657
Бага	356,904	371,480	382,002	381,481
Дунд	222,153	238,348	251,347	262,266
Ахлах	10,178,000	102,525	113,056	127,975

Зураг 4.16 Сум болон багийн ерөнхий боловсролын сургуулийн өдрийн ангийн суралцагчид

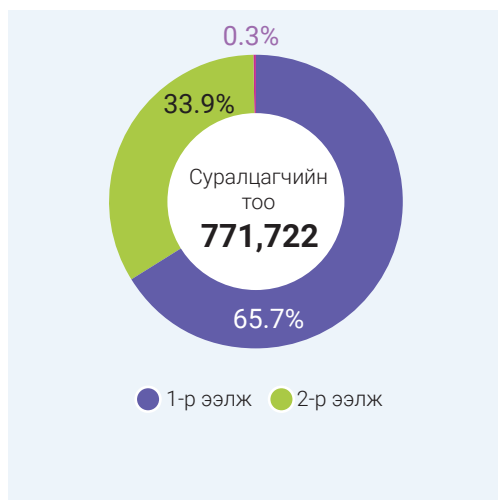
Хүснэгт 4.7 Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчид, байршил, өмчийн хэлбэрээр 2023/2024

Байршил	Улсын хэмжээнд				Төрийн өмчийн			
	Нийт суралцагчид	Бага анги	Дунд анги	Ахлах анги	Нийт суралцагчид	Бага анги	дунд анги	Ахлах анги
Баг	6,055	3,739	1,641	675	5,982	3,666	1,641	675
Сум	179,999	89,044	64,688	26,267	179,606	88,807	64,609	26,190
Аймаг	203,572	97,677	67,914	37,981	194,859	94,149	64,823	35,887
Нийслэл	382,096	191,021	128,023	63,052	320,618	159,665	109,405	51,548
Нийт	771,722	381,481	262,266	127,975	701,065	346,287	240,478	114,300

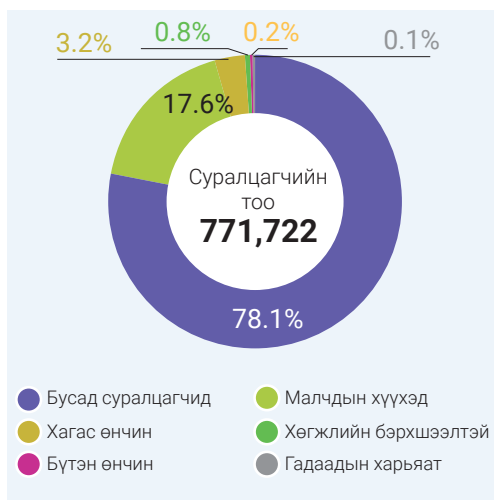
Төрийн өмчийн сургуульд суралцаж буй нийт **701.1** мянган суралцагчийн **0.9** хувь нь багийн төвийн сургуульд, **25.6** хувь нь сумын сургуульд, **27.8** хувь нь аймгийн төвийн сургуульд, **45.7** хувь нь нийслэлд суралцаж байна.

Зураг 4.17 Ерөнхий боловсролын сургуулийн өдрөөр суралцагчид, хичээллэж буй ээлжээр, дүнд эзлэх хувиар, 2023/2024

Зураг 4.18 Ерөнхий боловсролын сургуулийн нийт өдрөөр суралцагчдын дүнд зарим онцлох ангиллын эзлэх хувь, 2023/2024

Хүснэгт 4.8 Ерөнхий боловсролын сургуульд өдрөөр суралцагчдын нийгмийн байдал, харьяалал, аймаг, дүүргээр, 2023/2024

Аймаг	НИЙТ	Малчдын хүүхэд	Гадаадын харьяат	Бүтэн өнчин	Хагас өнчин	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд
Улсын хэмжээнд	771,722	135,917	751	1,501	24,874	6,283
Аймаг						
БҮГД	389,626	125,585	93	714	11,759	3,128
Баян-Өлгий	26,322	8,693	46	74	767	224
Говь-Алтай	11,742	5,422	-	26	359	101
Завхан	15,661	6,263	-	25	479	110
Увс	19,738	6,947	1	28	580	159
Ховд	21,186	7,662	-	30	704	155
Архангай	19,771	10,699	-	23	519	145
Баянхонгор	19,082	8,615	3	31	609	126
Булган	11,370	5,024	-	13	315	82
Орхон	25,779	2,062	5	39	602	198
Өвөрхангай	24,693	9,961	1	63	749	203
Хөвсгөл	30,828	12,850	2	61	836	320
Говьсүмбэр	4,354	835	1	11	134	45
Дархан-Уул	25,849	2,025	12	50	679	232
Дорноговь	15,765	3,170	3	31	611	102
Дундговь	8,795	4,073	-	11	336	88
Өмнөговь	16,366	3,496	-	18	512	193
Сэлэнгэ	22,152	3,294	13	46	666	153
Төв	19,116	6,346	-	28	619	81
Дорнод	19,679	4,456	5	43	697	172
Сүхбаатар	14,191	6,436	1	23	470	108
Хэнтий	17,187	6,256	-	40	516	131
Дүүрэг						
Улаанбаатар	382,096	10,332	658	787	13,115	3,155
Багануур	7,024	938	2	11	244	79
Багахангай	813	83	-	2	40	8
Баянгол	60,783	1,146	39	81	1,639	546
Баянзүрх	96,812	2,305	263	226	3,273	755
Налайх	9,153	544	3	39	497	49
Сонгинохайрхан	66,422	2,638	13	189	2,756	322
Сүхбаатар	48,022	692	160	70	1,326	718
Чингэлтэй	30,228	631	14	63	1,352	147
Хан-Уул	61,418	1,354	155	106	1,952	531
Бусад	1,421	1	9	-	36	-

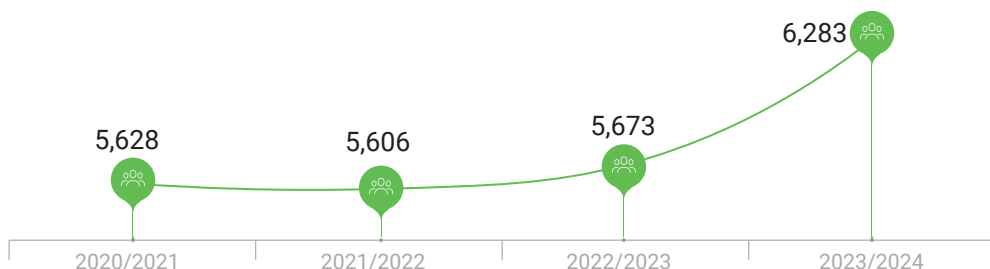
БОЛОВСРОЛЫН САЛБАРЫН ГҮЙЦЭТГЭЛД СУУРИЛСАН ТӨСВИЙН ШИНЭЧЛЭЛИЙН ХҮРЭЭНД:

Төсвийн шинэчлэлийг "Хүртээмжээс-чанарт" зорилгын хүрээнд боловсролын чанарыг хэмжиж, гүйцэтгэл үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог цахим шилжилттэй хослуулан хэрэгжүүлж байна.

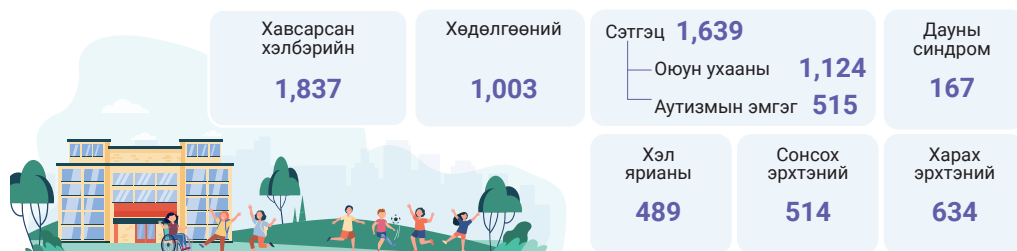
Сургалтын чанарыг сайжруулах, тэгш хамран сургах боломжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор багшийн цахим хэрэглээний зардал, хичээл практикийн зардлыг нийт хувьсах зардлын тодорхой хувиар тооцож олгох **үндэсний цөөнх, хөгжлийн бэрхшээлтэй, малчин өрхийн хүүхдэд** итгэлцүүрээр тооцож нэмэгдүүлж олгох зохицуулалтыг хувьсах зардалд тусгалаа.

Зураг 4.19 Ерөнхий боловсролын сургуульд суралцаж байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тоо

Зураг 4.20 Ерөнхий боловсролын сургуульд суралцаж байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тоо, бэрхшээлийн төрлөөр, 2023/2024

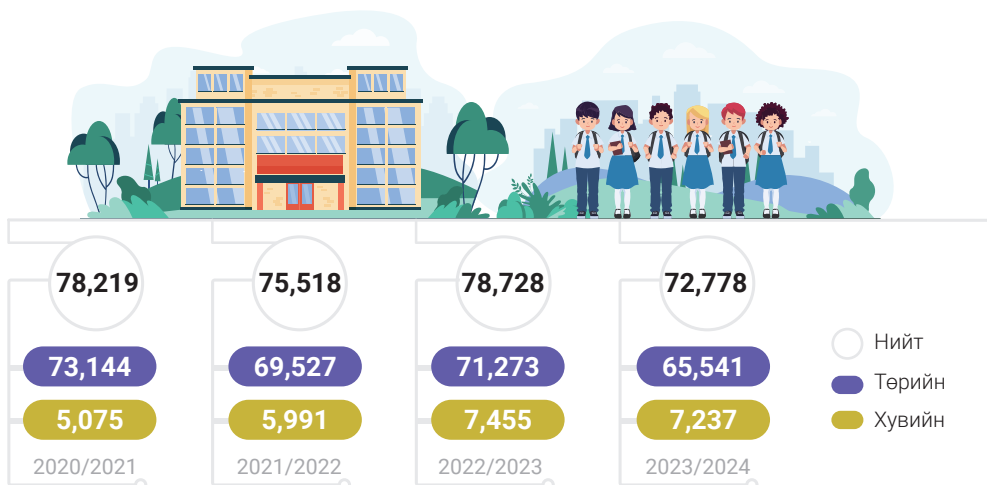
Шинэчлэн батлагдсан Боловсролын ерөнхий хуульд зарим онцлог шинэчлэл, өөрчлөлтүүдийг тусгасны нэг нь **"Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд залуучууд бусад үе тэнгийнхэнтэй хамтдаа суралцах тэгш боломжийг бүрдүүлэх"** чиглэлээр шинэ заалтыг тусгалаа.

Тухайлбал, сонсголын бэрхшээлтэй хүүхэд залуучуудын сургалтын хэл дохионы хэл байх, тохирох орчин, сурах бичгээр хангахтай холбоотой зохицуулалт өмнөх хуульд байхгүй байсныг харгалзан зарим шинэ заалтуудыг нэмж батлуулсан.

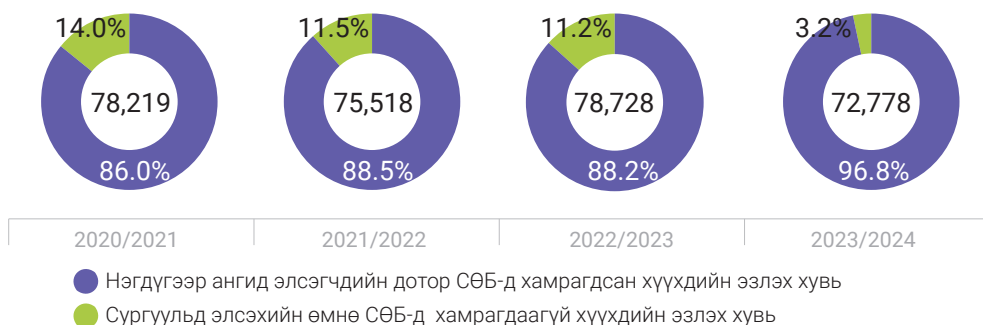

4.4 НЭГДҮГЭЭР АНГИД ЭЛСЭГЧИД

Зураг 4.21 Нэгдүгээр ангид элсэн суралцагчид, өмчийн хэлбэрээр

Зураг 4.22 Нэгдүгээр ангид элсэгчдийн дотор сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдсан хүүхдийн эзлэх хувь

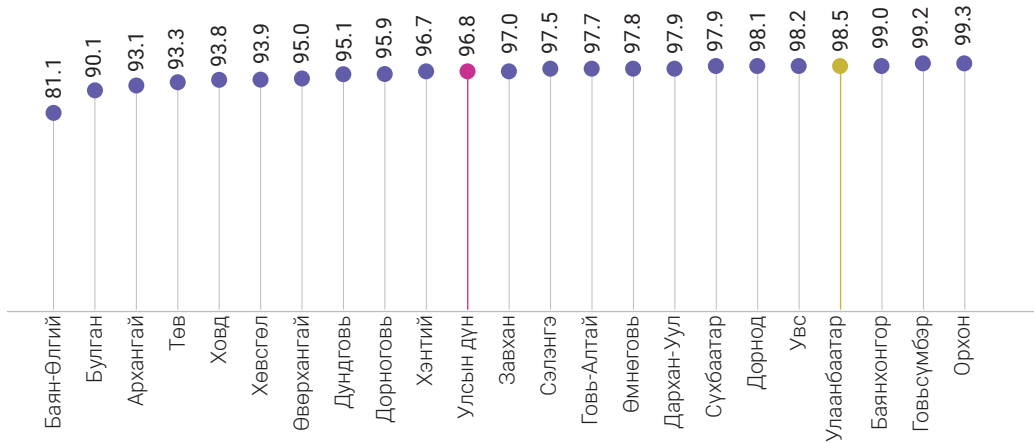

2023-2024 оны хичээлийн жилд 5 настай **73,085** хүүхэд сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаж, хамран сургалт **94.8** хувьд хүрч, өмнөх хичээлийн жилээс **1.3** пунктээр өссөн байна. 2023 оны 11 сарын байдлаар сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдсан **5** настай хүүхдэд нийт төсвийн **25.4** хувь буюу **160.5** тэрбум төгрөгийг зарцуулсан байна.

Энэхүү үр дүн нь нэгдүгээр ангид элсэгчдийн дотор СӨБ-д хамрагдсан хүүхдийн эзлэх хувь 2023-2024 оны хичээлийн жилд **96.8** хувьд хүрч өмнөх оноос **10.1** пунктээр өсөхөд нөлөөлсөн байна.

Зураг 4.23 Нэгдүгээр ангид элсэгчдийн дотор сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдсан хүүхдийн эзлэх хувь, аймгаар, 2023/2024

Зураг 4.24 Нэгдүгээр ангид элсэгчдийн элсэлтийн цэвэр жин

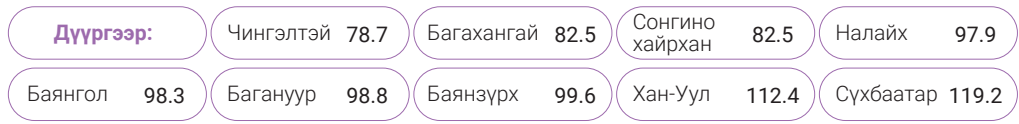
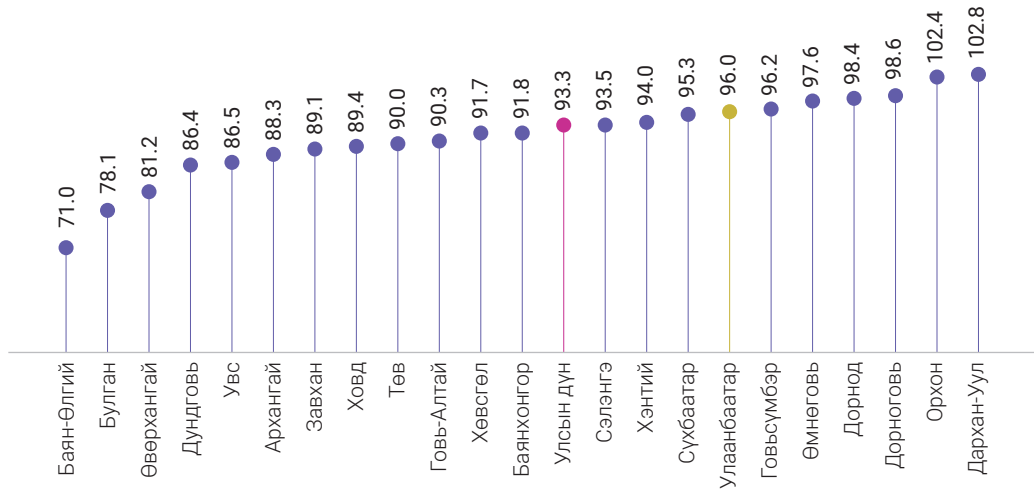

"Цэвэр жин" гэдэг нь тухайн шатанд хамрагдвал зохих насны хүүхдийн хэдэн хувь нь хамрагдсаныг илэрхийлнэ.

Нэгдүгээр элсэгчдийн элсэлтийн цэвэр жин 2023-2024 оны хичээлийн жилд 93.3 хувь

болж өмнөх хичээлийн жилээс 0.9 пунктээр өссөн байна.

Зураг 4.25 Нэгдүгээр ангид элсэгчдийн элсэлтийн цэвэр жин, аймаг, дүүргээр, 2023/2024

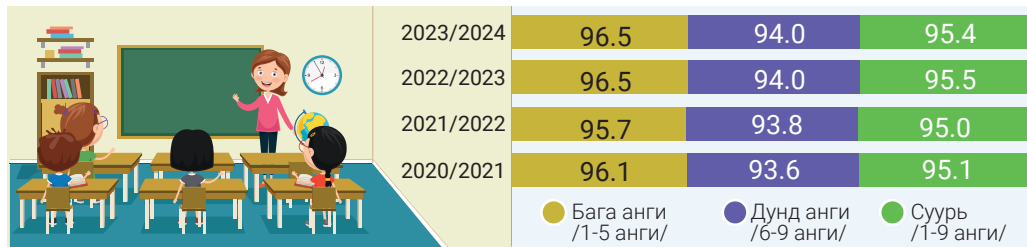

Тайлбар: 2023-2024 оны хичээлийн жилийн хамран сургалтын цэвэр жинг тооцохдоо ҮСХ-ны 2022 оны жилийн эцсийн суурин хүн амын тоог нас дэвшүүлэн тооцсон.

4.5

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН ХАМРАН СУРГАЛТ

Зураг 4.26 Хамран сургалтын цэвэр жин, ангиар

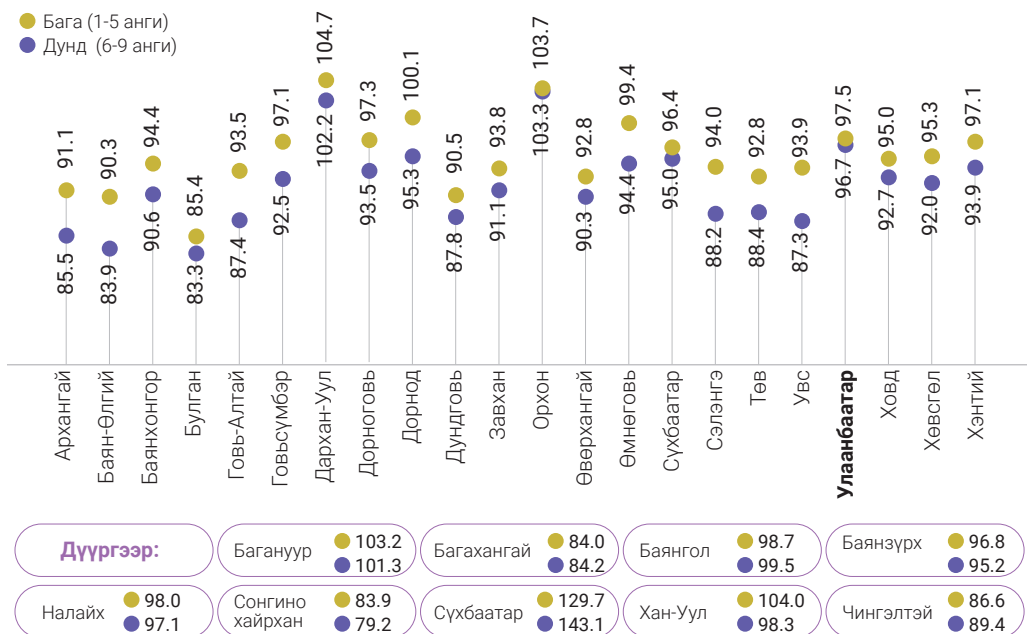

Тайлбар: Хүн амын тоо /2022 оны жилийн эцсийн суурин хүн амын тоог 2023 онд нас дэвшүүлэн тооцсон урьдчилсан гүйцэтгэл/.

Бага боловсролын (1-5-р анги) хамран сургалтын цэвэр жин 2023-2024 оны хичээлийн жилд **96.5** хувь байгаа бол дунд ангийн (6-9-р ангийн) хамран сургалтын цэвэр жин **94.0** хувь байна.

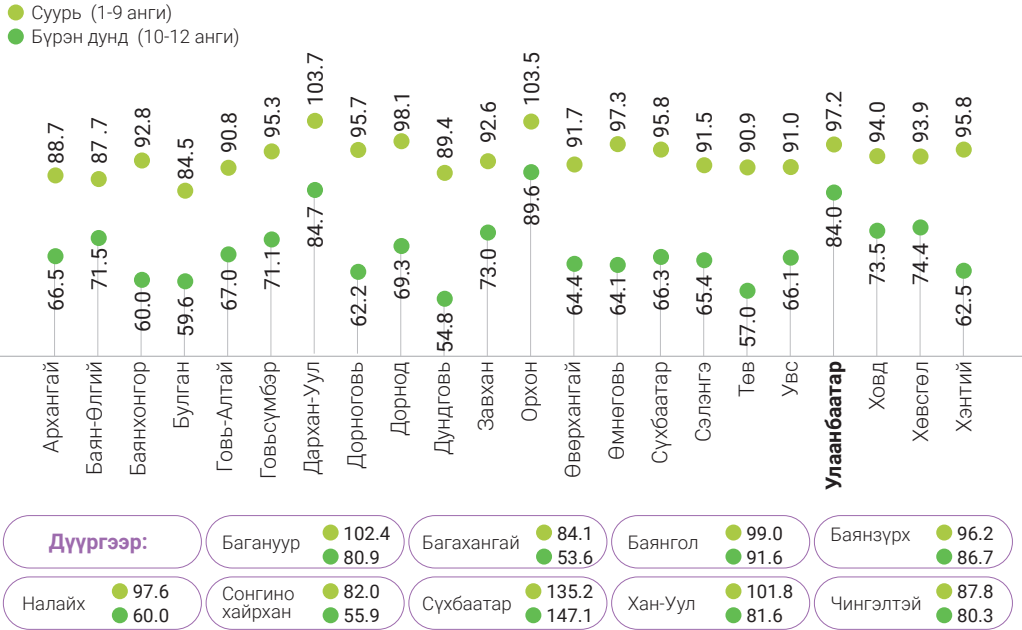

Зураг 4.27 Бага болон дунд боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин, аймаг, дүүргээр, 2023/2024

Сүхбаатар, Хан-Уул дүүрэгт боловсролын аль ч түвшинд хамран сургалт **100** хувиас илүү байгаа нь хүн амын нягтрал их, шилжилт хөдөлгөөний урсгал илүү төвлөрсөнтэй холбоотой байж болох юм.

Зураг 4.28 Суурь болон бүрэн дунд боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин, аймаг, дүүргээр, 2023/2024

4.6 ЭЭЛЖИЙН КОЭФФИЦИЕНТ

Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд, Нийгмийн хамгаалал, Хөдөлмөрийн сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2007 оны 8 дугаар сарын 31-ний өдрийн 307/91/237 тоот тушаалаар анги дүүргэлтийг бага ангид **30-35** хүүхэдтэй, дунд, ахлах ангид **32-35** хүүхэдтэй байх нормативыг баталсан.

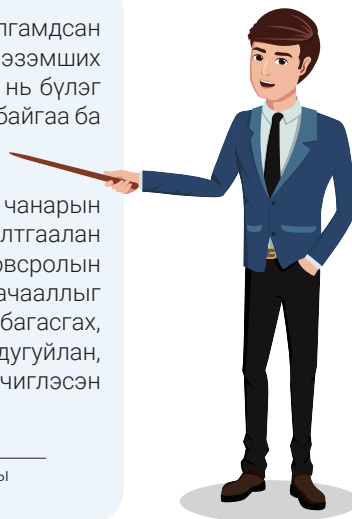
Хүснэгт 4.9 Төрийн өмчийн ЕБС-ийн ээлжийн коэффициент ба бүлэг дүүргэлтийн харьцуулалт, 2023/2024

Ээлжийн коэффициент	Бүлэг дүүргэлт ба сургуулийн тоо				Нийт сургуулийн тоо
	30 хүртэлх хүүхэдтэй	30-40 хүртэлх	40-50 хүртэлх	50+	
0-0.5 хүртэлх	38				38
0.5-1 хүртэлх	168	5			173
1-1.5 хүртэлх	182	34	3		219
1.5-2 хүртэлх	59	62	5		126
2+	27	84	27	1	139
Бүгд	474	185	35	1	695

Бага, дунд боловсролын хүртээмжтэй холбоотой тулгамдсан асуудлын нэг нь 2030 он хүртэлх бага, дунд боловсрол эзэмших хүүхдийн тооны өсөлт юм. Хүн ам зүйн энэхүү өөрчлөлт нь бүлэг дүүргэлт, ээлжийн коэффициентыг улам нэмэгдүүлэхээр байгаа ба цаашлаад сургалтын чанарт ч нөлөөлөх талтай юм.*

Иймд Боловсрол, шинжлэх ухааны яамнаас Боловсролын чанарын ялгааг арилгах чиглэлээр суралцагчийн тооноос шалтгаалан ээлжийн коэффициент өндөр байгаа ерөнхий боловсролын сургуулийн бүтэц, зохион байгуулалтыг өөрчлөх замаар ачааллыг бууруулах, нэг багшид ногдох суралцагчийн тоог багасгах, суралцагч хичээлээс гадуур сургуулийн орчинд хөгжих, дугуйлан, бусад хөтөлбөрт хамрагдах боломжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

* Эх үүсвэр: БШУЯ, Боловсролын салбарын хөгжлийн дунд хугацааны төлөвлөгөө, 2021-2030 он.

Хүснэгт 4.10 Ерөнхий боловсролын суралцагчдын анги дэвшилтийн хувь, 2023/2024

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
99.3	99.3	99.4	99.5	99.5	99.7	98.9	99.4	99.1	83.2	97.9	99.3

Зураг 4.29 Гурван ээлжээр хичээллэдэг сургуулийг хоёр ээлжид оруулах чиглэлээр авч буй арга хэмжээ

2023-2024 оны хичээлийн жилд сургуулийн зориулалттай түрээсийн байрны мэдээлэл

Чингэлтэй

1 сургуулийн байр /5-р сургууль/

Баянгол дүүрэг

3 сургуулийн байр /141-р сургууль, 28-р сургууль, Оюуны ундраа/

Сонгинохайрхан

5 сургуулийн байр /Өнөр цогцолбор, 62, 12, 122, 42-р сургуулиуд/

Хан-уул дүүрэг

7 сургуулийн байр /15, 18, 52, 115,32, 75, 10-р сургуулиуд/

Баянзүрх дүүрэг

9 сургуулийн байр /120, 44, 30, 53, 91, 21, 111, 14, 14-р сургуулиуд/

Налайх дүүрэг

1 сургуулийн байр /Голомт цогцолбор сургууль/

416 бүлэг 2 ээлжээр 14,985 хүүхэд
/БШУ-ны сайдын 2023 оны А/326, А/349 дүгээр тушаал

Төсөв
2023-2024 оны хичээлийн жилд **7,434.9** сая төгрөг шаардагдана. Үүнээс 2023 оны санхүүгийн жилд **3,130.5** сая төгрөг.

НИЙТ
26 сургууль
26 байр

2022-2023 оны хичээлийн жилд ачаалал өндөртэй, гурван ээлжид шилжих эрсдэлтэй нийт **68 сургууль** үйл ажиллагаа явуулж, **33.0** мянга орчим сурагч суралцаж байсан тул асуудлыг шийдвэрлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас 2023 онд "Ерөнхий боловсролын сургуулийн ачааллыг бууруулах, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх талаар авах арга хэмжээний тухай" **234 дүгээр тогтоолыг баталж**, 2023-2024 оны хичээлийн жилд гурван ээлжид шилжих эрсдэлтэй, ачаалал өндөртэй сургуулиудын асуудлыг шийдвэрлэх талаар арга хэмжээ авч ажилласан.

3 ээлжээр хичээллэх эрсдэлтэй **68** сургуулийн **47** нь Улаанбаатар хотод, **21** нь хөдөө орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа тул Боловсрол, шинжлэх ухааны яамнаас холбогдох яамд, агентлагуудтай хамтран хөрөнгө оруулалтын ажлуудыг эрчимжүүлэх, түрээсийн зориулалтаар ашиглах барилга байгууламж судлах, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газраас зарим төсвийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэх, засвар тохижилтын ажлуудыг зохион байгуулах арга хэмжээг шуурхай авч ажиллалаа.

Энэхүү ажлын үр дүнд 2023-2024 оны хичээлийн жилийн эхэнд нийт 60 сургуулийн ачааллыг бууруулж, гурван ээлжээр хичээллэх эрсдлийг арилгаж, **2** ээлжээр шинэ хичээлийн жилд үйл ажиллагаа явуулах боломжийг бүрдүүлсэн үр дүн гарсан байна.

Харин 2023-2024 оны хичээлийн жилийн эхэнд **8** сургуулийн **64** бүлэгт **2,418** хүүхэд гурван ээлжээр хичээллэж байгаа ба эдгээр сургуулиудын ачааллыг бууруулахад онцгой анхаарч ажиллаж байна.

4.7

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН ДОТУУР БАЙР

Зураг 4.30 Дотуур байртай сургуулийн тоо, дотуур байрны тоо, 2023/2024

Зураг 4.31 Дотуур байрны хүчин чадал, түүнд амьдарч буй хүүхдийн тоо, 2023/2024

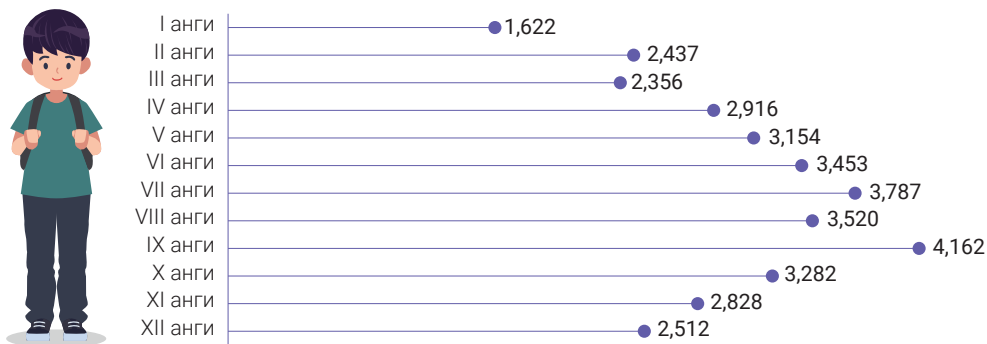
Зураг 4.32 Дотуур байрны тоо, тэдгээрийн стандарт хангалт, 2023/2024

Хүснэгт 4.11 Дотуур байрны хангалтын хувь

	Суралцагчид			Малчдын хүүхэд			Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд
	Хүсэлт гаргасан	Амьдарч буй	Дотуур байрны хангалт	Хүсэлт гаргасан	Амьдарч буй	Дотуур байрны хангалт	
2023/2024	37,062	36,029	97	28,845	28,122	97	323
2022/2023	35,616	35,077	98	27,240	26,870	99	376
2021/2022	34,546	32,576	94	26,458	25,169	95	430
2021/2022	34,546	32,576	94	26,458	25,169	95	430

Зураг 4.33 Дотуур байранд амьдарч буй суралцагчид, ангиар, 2023/2024

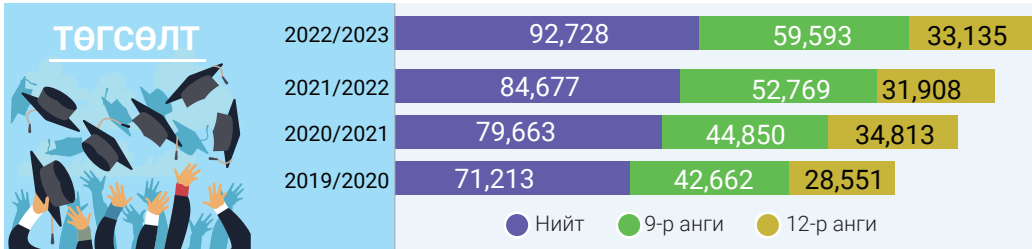
Зураг 4.34 Дотуур байранд ажиллаж байгаа нийт багш, ажиллагчдын тоо

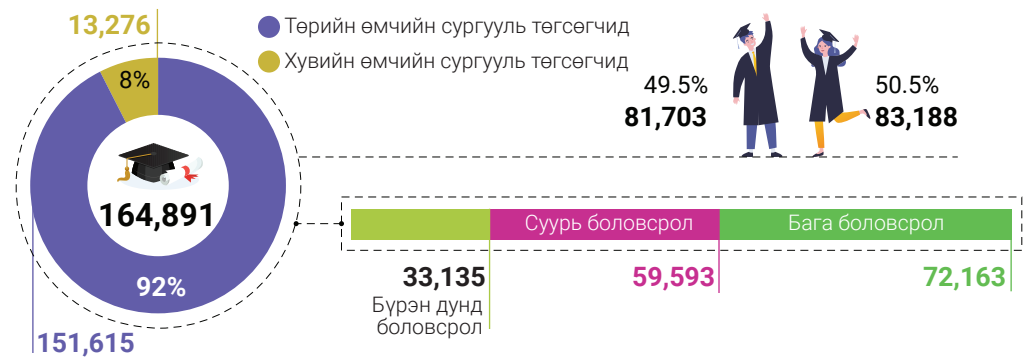
4.8

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙГ ТӨГСӨГЧИД

Зураг 4.35 Ерөнхий боловсролын сургуульд өдрөөр суралцаж суурь, бүрэн дунд боловсрол эзэмшсэн төгсөгчид

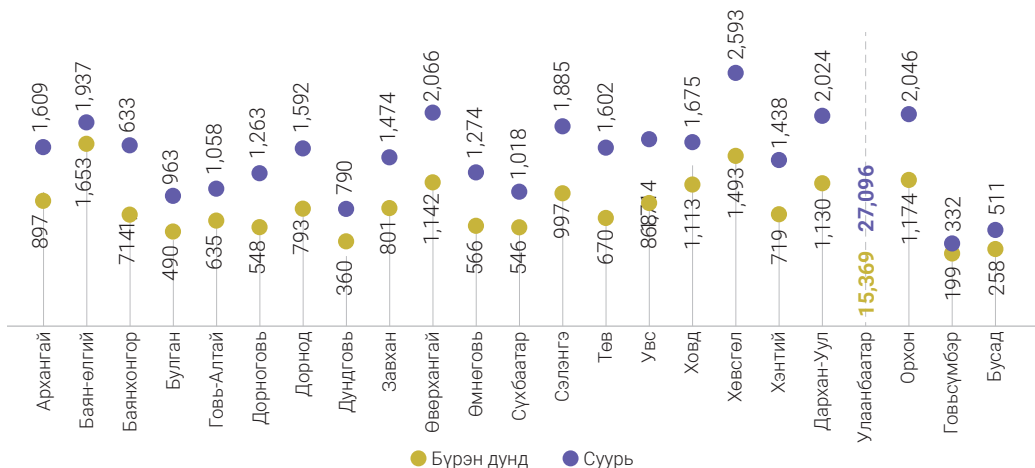

Зураг 4.36 Ерөнхий боловсролын сургуулийг өдрөөр төгсөгчид, боловсролын түвшнээр, 2021/2022

2022-2023 оны хичээлийн жилд ЕБС-ийг нийт **92.7** мянган хүүхэд (9-р ангийг **59.6** мянга, 12-р ангийг **33.1** мянга) өдрөөр суралцан төгссөн нь өмнөх оны хичээлийн жилээс **8.1 (9.5)** мянгаар өссөн байна.

Зураг 4.37 Ерөнхий боловсролын сургуулийн 9 болон 12 дугаар ангийг өдрөөр суралцан төгсөгчид, аймгаар, 2021/2022

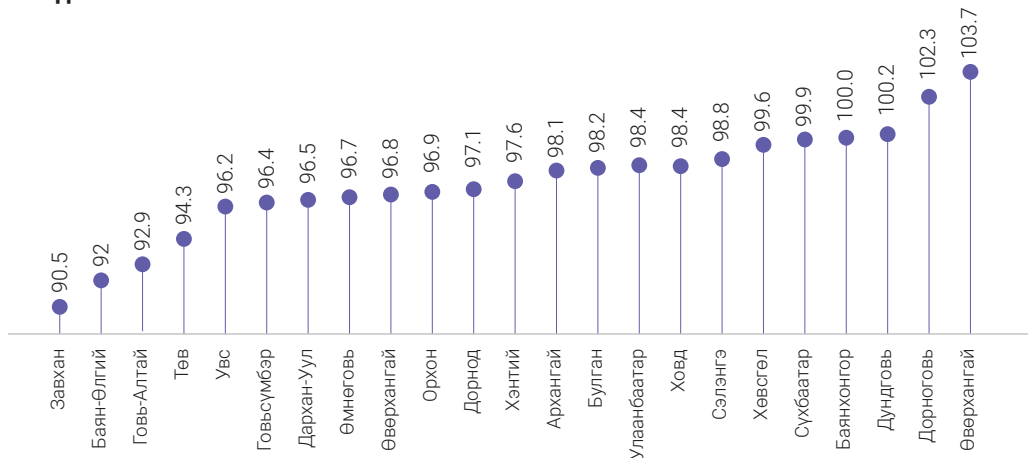

Тайлбар: Бусад гэдэгт БНСУ дахь Монгол сургууль, Кембрижийн хөтөлбөрөөр хичээллэж байгаа сургуулиудыг хамруулав.

Улсын хэмжээнд 2022-2023 оны хичээлийн жилд бага анги төгсөгчдийн бохир жин **98.1** болж өмнөх жилээс **1.6** пунктээр өссөн байна.

Зураг 4.38 Бага анги төгсөлтийн (өдөр) бохир жин, аймгаар, 2021/2022 оны хичээлийн жилд

4.9 ЭЛСЭЛТИЙН ЕРӨНХИЙ ШАЛГАЛТ

ЭЛСЭЛТИЙН ЕРӨНХИЙ ШАЛГАЛТЫГ ЖИЛД ХОЁР УДАА ЗОХИОН БАЙГУУЛДАГ ТОГТОЛЦООНД ШИЛЖЛЭЭ.

Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2022 оны А/47 тоот тушаалд “Оюутан элсүүлэх журам”-ын дагуу элсэлтийн ерөнхий шалгалтыг жилд хоёр удаа зохион байгуулах нэмэлт өөрчлөлтийг тусгасан.

Энэ нь шалгуулагч өмнөх шалгалтын дүн оноогоо ахиулах замаар их, дээд сургуульд суралцах боломжийг дэмжиж байгаагаараа онцлогтой.

2023 онд аймгуудын Засаг дарга нартай байгуулсан гэрээнд туссан онцлог ажлын нэг нь “Сургуулийн өмнөх насны хүүхдийн хөгжил, хамгаалал болон сургуульд бэлтгэгдсэн байдлын үнэлгээ, ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдаас авах улсын шалгалт, чанар болон гүйцэтгэлийн үнэлгээ, ерөнхий боловсролын сургууль төгсөгч, их, дээд сургууль, коллежид элсэгчдээс авах монгол хэл, бичиг, элсэлтийн ерөнхий шалгалтыг чанартай зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлэх” тухай заалтыг тусгасан байна.

Зураг 4.39 Элсэлтийн ерөнхий шалгалтад орсон хүний тоо, 2023 он

Хүснэгт 4.12 Элсэлтийн ерөнхий шалгалтын статистикийн мэдээлэл, сургуулийн байршлаар, 2022 он

Шалгалтын нэр	Улаанбаатар			Аймгийн төв		
	Ш.Тоо	А.О.Д	Х.О.Д	Ш.Тоо	А.О.Д	Х.О.Д
Англи хэл	10,323	38.9	516	4,771	35.5	504
Биологи	2,068	47.1	513	1,794	51.3	533
Газар зүй	299	48.1	517	123	57.6	567
Математик	9,655	27.9	501	5,806	31.6	524
Монгол улсын түүх	531	35.6	506	140	47.4	567
Монгол хэл	4,423	49.6	497	2,338	54.2	532
Нийгмийн тухай мэдлэг	8,597	41.8	500	4,564	47.2	529
Орос хэл	382	72.0	607	169	65.3	557
Физик	3,568	31.5	501	2,218	36.8	528
Хими	2,139	33.5	517	1,863	34.7	526

Шалгалтын нэр	Сумын төв			Багийн төв		
	Ш.Тоо	А.О.Д	Х.О.Д	Ш.Тоо	А.О.Д	Х.О.Д
Англи хэл	2,773	28.1	468	35	28.8	475
Биологи	1,364	41.8	487	20	33.8	446
Газар зүй	150	47.1	512	2	37.0	471
Математик	3,618	26.6	496	62	24.1	480
Монгол улсын түүх	157	46.1	553	2	30.5	468
Монгол хэл	2,298	51.3	510	34	45.7	468
Нийгмийн тухай мэдлэг	3,363	42.5	503	50	41.1	490
Орос хэл	118	42.8	397	7	40.0	382
Физик	1,518	29.6	492	29	29.8	487
Хими	1,330	26.4	484	20	22.5	454

Хүснэгт 4.13 Элсэлтийн ерөнхий шалгалтын статистикийн мэдээлэл, сургуулийн өмчийн хэлбэрээр, 2022 он

Шалгалтын нэр	Төрийн өмчит сургууль (1779)			Хувийн өмчит сургууль (632)		
	Ш.Тоо	А.О.Д	Х.О.Д	Ш.Тоо	А.О.Д	Х.О.Д
Англи хэл	16,090	34.4	497	1,814	53.8	583
Биологи	4,935	46.5	509	311	57.1	559
Газар зүй	520	48.6	520	54	61.6	584
Математик	17,379	28.1	503	1,764	35.7	546
Монгол улсын түүх	755	38.8	521	75	47.7	568
Монгол хэл	8,704	51.0	508	390	54.5	533
Нийгмийн тухай мэдлэг	15,464	43.0	506	1,111	48.5	538
Орос хэл	562	61.1	528	114	83.9	692
Физик	6,592	31.8	502	742	41.3	550
Хими	4,982	31.4	508	370	42.0	560

Хүснэгт 4.14 Элсэлтийн ерөнхий шалгалтын статистикийн мэдээлэл, хүйсээр, 2022 он

Шалгалтын нэр	Эрэгтэй			Эмэгтэй		
	Ш.Тоо	А.О.Д	Х.О.Д	Ш.Тоо	А.О.Д	Х.О.Д
Англи хэл	8,725	35.8	499	11,097	35.1	501
Биологи	1,299	41.7	483	4,728	45.7	505
Газар зүй	443	44.1	495	360	46.2	506
Математик	10,463	27.6	496	10,649	28.2	504
Монгол улсын түүх	540	35.9	505	674	34.9	497
Монгол хэл	3,440	44.6	460	7,090	52.5	519
Нийгмийн тухай мэдлэг	7,573	38.1	475	11,169	44.9	517
Орос хэл	248	62.7	542	539	61.0	528
Физик	5,746	30.5	494	2,316	34.2	515
Хими	1,383	29.9	494	4,784	30.6	502

Эх үүсвэр: Боловсролын үнэлгээний төвийн статистикийн тайлангийн систем, 2022 он

Тайлбар: 2022 оноос өмнө төгсөгчдийн мэдээлэл хасагдсан болно.

Ш.Тоо - Шалгуулагчийн тоо, А.О.Д - Анхны онооны дундаж, Х.О.Д - Хэмжээст онооны дундаж

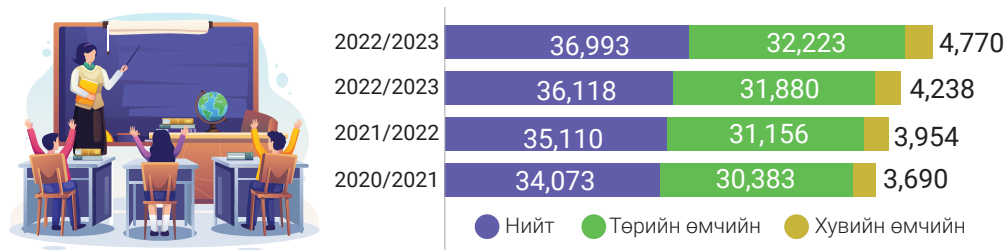
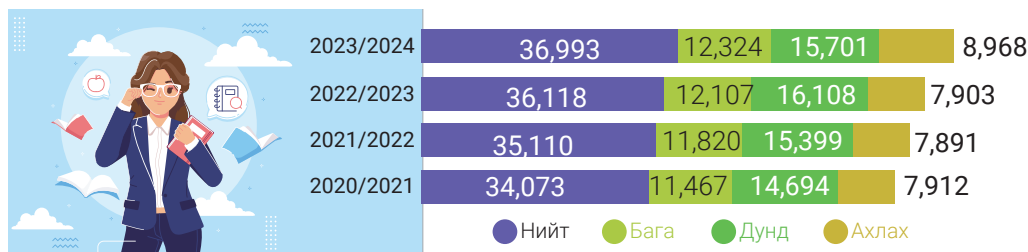
Хүснэгт 4.15 Элсэлтийн ерөнхий шалгалтад 800 оноо авсан шалгуулагчид, шалгалтын төрлөөр, 2022 он

ШАЛГАЛТЫН НЭР	Нийт шалгуулагчийн тоо	800 оноо авсан шалгуулагчийн тоо	Дүнд эзлэх хувь
Англи хэл	19,822	33	0.17
Биологи	6,027	9	0.15
Газар зүй	803	1	0.12
Математик	21,112	30	0.14
Монгол улсын түүх	1,214	1	0.08
Монгол хэл	10,530	14	0.13
Нийгмийн тухай мэдлэг	18,742	20	0.11
Орос хэл	787	30	3.81
Физик	8,062	11	0.14
Хими	6,167	9	0.15

4.10 АЖИЛЛАГЧИД БОЛОН ҮНДСЭН БАГШ

Зураг 4.40 Ерөнхий боловсролын сургуулийн ажиллагчид, өмчийн хэлбэрээр

Зураг 4.41 Ерөнхий боловсролын сургуулийн үндсэн багш, өмчийн хэлбэрээр**Зураг 4.42 Ерөнхий боловсролын сургуулийн үндсэн багш, ангиллаар**

Ерөнхий боловсролын сургуулийн багшийн ажил мэргэжлийн стандартыг боловсруулах ажлын хэсэг (Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2022 оны А/364 дүгээр тушаал)-ээс боловсруулсан стандартын төслийг Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлөөр хэлэлцүүлж, зөвлөлийн 2022 оны 02 дугаар сарын 3-ны өдрийн 3 дугаар тогтоолоор батлагдлаа.

Ерөнхий боловсролын сургуулийн бага боловсролын багшийн ажил мэргэжлийн стандарт 2341-01 индексээр, бүрэн дунд боловсролын багш 2330 индексээр бүртгэгдсэн. Багшийн ажил мэргэжлийн стандарт батлагдсанаар багшийн албан тушаалын тодорхойлолт шинэчлэх, багш бэлтгэдэг их, дээд сургуулийн хөтөлбөрийг шинэчлэх, багшийн ажлын норм, нормативыг шинэчлэн тогтоох суурь болох юм.

Монгол Улсын Их Хурлын 2023 оны хаврын чуулганаар Боловсролын багц хуулийг 2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдөр шинэчлэн баталж, 8 сарын 3-ны өдрөөс эхлэн хэрэгжүүлж эхэлсэн. Хууль шинэчлэгдсэнээр гарсан гол өөрчлөлт, шинэчлэлийн нэг нь Багшийн хөгжлийн асуудал байсан. Тодруулбал, Монгол Улсад багш бэлтгэх тогтолцоог шинэчилж, багш мэргэжилтнүүдийг бэлтгэх их дээд сургуулиудад магадлан итгэмжлэгдсэн байх шаардлагыг тависан. Мөн ажлын байран дээр багшийн мэргэжлийн тасралтгүй суралцах, хөгжих боломжийг олгосон явдал юм.

Боловсролын багц хуулийн шинэчлэлийг Монгол Улс анх удаа хийсэнтэй холбогдуулан Монгол Улсын засгийн газраас Боловсролын салбарын реформыг хэрэгжүүлэхдээ багш бэлтгэх тогтолцоонд онцгойлон анхаарч байна. Тодруулбал, багш мэргэжлээр суралцах оюутны сургалтын төлбөрийг энэ хичээлийн жилээс 2030 он хүртэл төр 100 хувь, багш нар дотооддоо магистрт суралцах бол сургалтын төлбөрийг төр 100 хувь хариуцахаар болсны зэрэгцээ МУБИС-ийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, хөтөлбөрийг шинэчлэх, элсэгчдийн босго оноог өндөрсгөх зэрэг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна. Багш бэлтгэх тогтолцоог шинэчилж, багшийн хөгжлийг 2030 он хүртэл бодитой дэмжсэнээр олон улсад өрсөлдөхүйц, эх хэлээ дээдэлсэн, англи хэлний өндөр мэдлэгтэй олон мянган чадварлаг багшийг бэлтгэх юм.

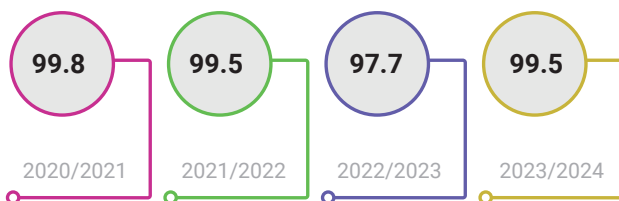
БОЛОВСРОЛЫН САЛБАРЫН ГҮЙЦЭТГЭЛД СУУРИЛСАН ТӨСВИЙН ШИНЭЧЛЭЛ-БАГШИД ЭЭЛТЭЙ БОДЛОГО

Багшийн нийгмийн хамгааллыг сайжруулах, ажлын ачааллыг гүйцэтгэлд тооцох, багшийн мэргэжлийн тасралтгүй хөгжлийг хангахын тулд хувьсах зардлын бүрэлдэхүүнд ангийн хүүхдийн тооноос хамаарсан нэмэгдлийг шинээр тусгаж, багшийн хөгжлийн зардлыг багш бүрээр тооцон олгодог болсон.

Хувьсах зардлын бүрэлдэхүүнд эрүүл мэндийн эрт илрүүлгийн шинжилгээний багцад ороогүй, багшийн ажлын онцлогоос хамаарсан эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үйлчилгээний зардлыг баталснаар багш нар шинжилгээндээ хамрагдаад байна.

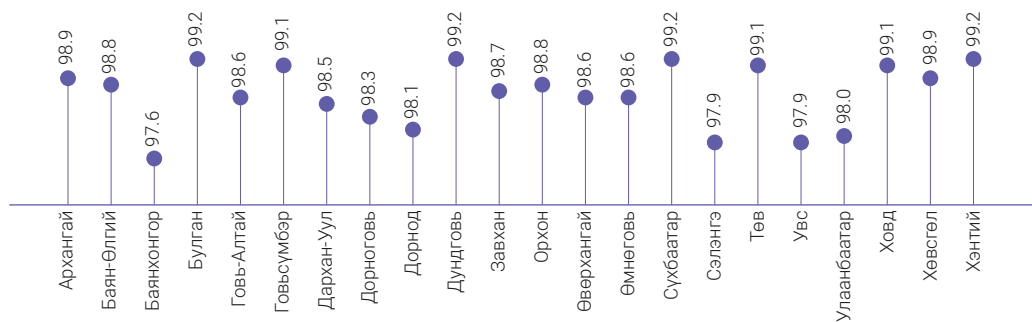

Зураг 4.43 Ерөнхий боловсролын сургуулийн мэргэжлийн багшийн хангалтын хувь

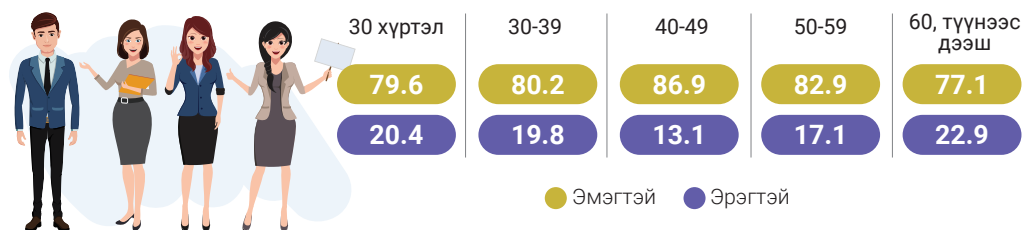

Мэргэжлийн багшийн хангалт 2023-2024 оны хичээлийн жилд 99.5 хувь болж өмнөх оны хичээлийн жилээс 1.8 пунктээр өссөн байна.

Зураг 4.44 Мэргэжлийн багшийн хангалтын хувь, аймгаар, 2023/2024

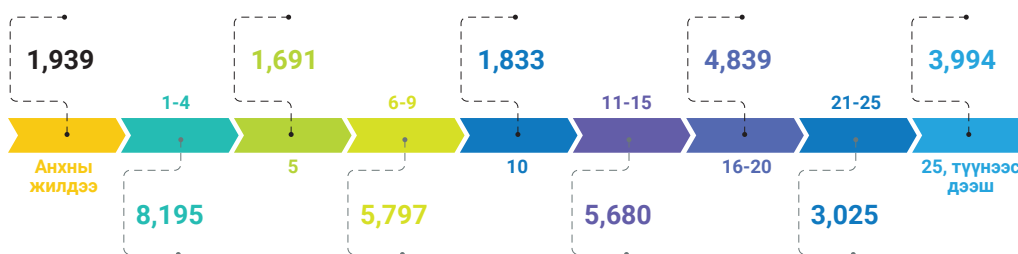

Зураг 4.45 Ерөнхий боловсролын сургуулийн үндсэн багшийн насны бүлэг, хүйс, дүнд эзлэх хувь, 2023/2024

БАГШИЙН МЭРГЭЖЛИЙН ХӨГЖИЛ, АЖЛЫН АЧААЛЛЫН ЧИГЛЭЛЭЭР:

- Багшийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүнд суурилсан мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, үйл ажиллагааны шинэчлэлийг хэрэгжүүлж байна.
- Багшийн хөгжилд багш бэлтгэх их, дээд сургууль, ахмад багш нар, багш нарын мэргэжлийн холбоо, иргэний нийгмийн байгууллага гэх мэт олон талын оролцоог хангаж байна.
- Багш нар мэргэжлийн хөгжлийн зардлаа хэрэгцээндээ нийцүүлэн өөрөө зарцуулдаг, сонгож суралцдаг боллоо. 2022-2023 оны хичээлийн жилд хувьсах зардлын **0.6** хувийг мэргэжлийн хөгжилд зориулан зарцуулах боломжтой боллоо.
- Багш үндсэн сургалтаас гадна өөрийн хэрэгцээнд нийцүүлэн модуль сургалтад хамрагдах, ажлын байрандаа мэдлэг, туршлагатай багшаас суралцах, өөрийн туршлагаа түгээн дэлгэрүүлэх боломжоор хангагдаж байна.
- Багшийн ажлын ачааллыг бууруулах, нормыг шинэчлэх хүрээнд багшийн ажил мэргэжлийн стандарт боловсруулж, ажил үүргийн шинжилгээ, ачааллын судалгааг хийлээ.
- Монгол Улсын Засгийн газраас багш бэлтгэх, багшийн тасралтгүй хөгжил, нийгмийн баталгааг хангах ажлын хүрээнд багш бүрийг компьютержуулах арга хэмжээг 2024 оноос үе шаттайгаар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөөд байна.

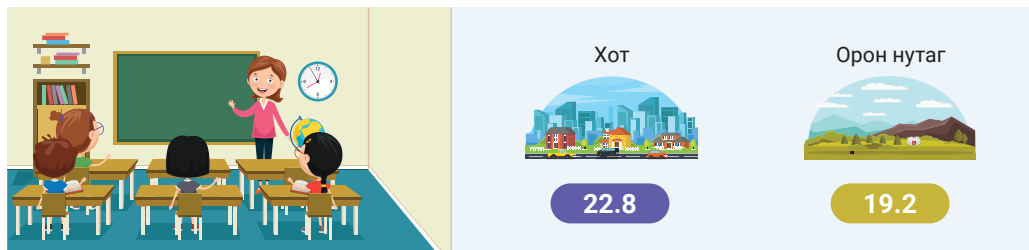
Зураг 4.46 Ерөнхий боловсролын сургуулийн үндсэн багшийн насны бүлэг, 2023/2024**Зураг 4.47 Ерөнхий боловсролын сургуулийн үндсэн багшийн ажилласан жил, 2023/2024**

Боловсролын салбарын гүйцэтгэлд суурилсан төсвийн шинэчлэл - Ерөнхий боловсролын сургуулийн багшийн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнд суурилсан урамшууллыг олгож эхлээд байна.

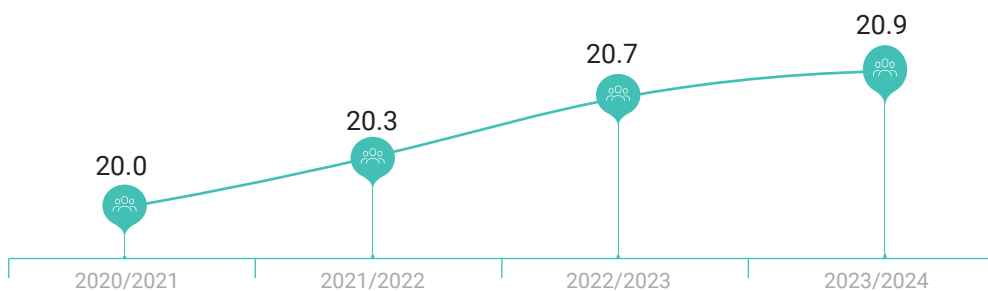
Багш нарын цалингийн зэрэглэл, шатлалд өөрчлөлт орууллаа./ Засгийн газрын 2022 оны 107 тоот тогтоол батлагдсан/

- Багшийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүнгээс хамаарч 10-25 хувийн урамшуулалт цалинг сар бүр авах боломжийг бүрдүүллээ.
- Үндсэн цалинг багш нарын ажилласан жилээс үл хамаарахаар тогтоосноор суурь цалин дунджаар 20-34 хувиар нэмэгдэх, багш мэргэжлийн нэр хүндийг өсгөх, нийгмийн баталгааг нь хангах нөхцөл бүрдэж байна.

Зураг 4.48 Нэг багшид ногдох хүүхдийн тоо, 2023/2024

Зураг 4.49 Ерөнхий боловсролын сургуулийн нэг багшид ногдох хүүхдийн тоо

Зураг 4.50 Ерөнхий боловсролын сургуулийн нэг багшид ногдох хүүхдийн тоо , аймгаар, 2023/2024

4.11

БОЛОВСРОЛЫН СЭТГЭЛ ЗҮЙЧ

Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2021 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн А/222 дугаар тушаалаар ерөнхий боловсролын сургуульд **“БОЛОВСРОЛЫН СЭТГЭЛ ЗҮЙЧ”**-ийг ажиллуулж эхэлсэн.

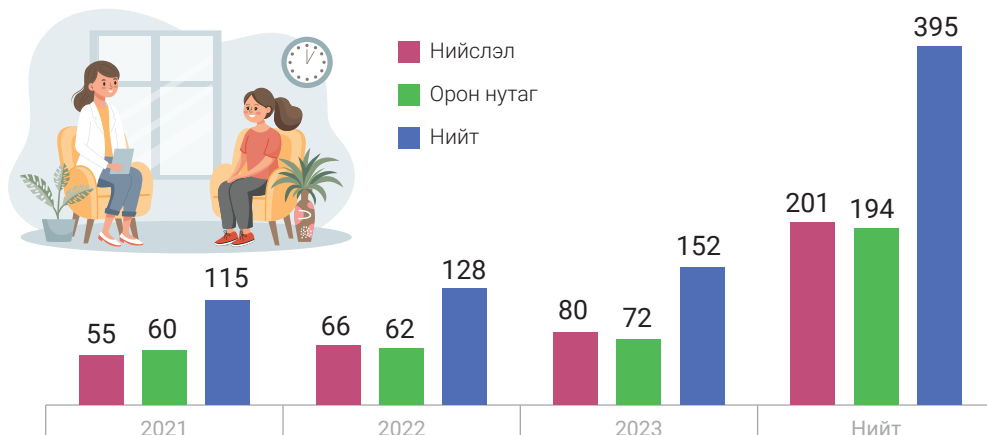
2023-2024 оны хичээлийн жилд улсын хэмжээнд 395 сэтгэл зүйч ерөнхий боловсролын сургуульд ажиллаж байна.

Хүснэгт 4.16 Боловсролын сэтгэл зүйч, аймгаар

Аймаг	2021-2022 оны хичээлийн жил			2022-2023 оны хичээлийн жил			2023-2024 оны хичээлийн жил		
	Сэтгэл зүйчтэй сургууль	Аймгийн төв	Сум	Сэтгэл зүйчтэй сургууль	Аймгийн төв	Сум	Сэтгэл зүйчтэй сургууль	Аймгийн төв	Сум
Архангай	4	2	2	2	1	1	4	2	2
Баян-Өлгий	3	3		1	1		3	1	2
Баянхонгор	1	1		4	2	2	3	2	1
Булган	4	1	3	1	1		3	1	2
Говь-Алтай	3	2	1	4	2	2	1		1
Говьсүмбэр	1	1		1	1		3	2	1
Дархан-Уул	2	2		4	3	1	5	2	3
Дорноговь	2	2		2	1	1	3	2	1
Дорнод				2	2		4	3	1
Дундговь	2	1	1				3	2	1
Завхан	2	2		1	1		3	2	1
Орхон	7	7		10	8	2	6	4	2
Өвөрхангай	2	2		7	4	3	4	2	2
Өмнөговь	1	1		3	2	1	4	3	1
Сүхбаатар				6	4	2	4	2	2
Сэлэнгэ	1	1		2	1	1	5	2	3
Төв				2	1	1	3		3
Увс	7	5	2	1	1		1	1	
Ховд	9	4	5				3	2	1
Хөвсгөл	5	2	3	6	4	2	4	2	2
Хэнтий	4	3	1	3	1	2	3	2	1
Нийт	60	42	18	62	41	21	72	39	33

Зураг 4.51 Боловсролын сэтгэл зүйч, байршлаар

Хүснэгт 4.17 Боловсролын сэтгэл зүйч, дүүргээр

Нийслэл	2021-2022 оны хичээлийн жил	2022-2023 оны хичээлийн жил	2023-2024 оны хичээлийн жил
Багануур дүүрэг	2	2	2
Багахангай дүүрэг		1	1
Баянгол дүүрэг	10	14	12
Баянзурх дүүрэг	14	13	16
Сухбаатар дүүрэг	9	9	12
Налайх дүүрэг	3		1
Хан -Уул дүүрэг	6	9	15
Сонгино хайрхан дүүрэг	9	8	11
Чингэлтэй дүүрэг	2	10	10
Нийт	55	66	80

Зураг 4.52 Боловсролын сэтгэл зүйчийн үйл ажиллагааны үр дүн...

287,386 Монгол Улсын нийт сурагчдын **37.2%** нь сэтгэл зүйн үйлчилгээ авсан байна.

Хүснэгт 4.18 Боловсролын сэтгэл зүйчийн үйл ажиллагааны үр дүн

2023-2024 оны хичээлийн жил	Сурагч	Эцэг эх, асран хамаалагч	Багш, сургуулийн ажилтан	Нийт
Сэтгэл зүйн зөвлөгөө	9,650	2,658	2,307	14,615
Сэтгэл зүйн булгийн зөвлөгөө	24,932	1,506	4,530	30,968
Сэтгэл зүйн сургалт	185,604	41,215	21,005	247,824
Сэтгэл зүйн оношилгоо	67,200	9,306	8,857	85,363
Нийт	287,386	54,685	36,699	378,770

Хүснэгт 4.19 Сэтгэл судлал мэргэжлээр суралцаж байгаа оюутны мэдээлэл

Сургууль	1-р дамжаа	2-р дамжаа	3-р дамжаа	4-р дамжаа	Нийт
Дархан дээд сургууль	20	17	6	18	61
Дорнод их сургууль	12	6	9		27
Дотоод хэргийн их сургууль	6		11	11	28
Их засаг ОУИС	56	82	21	27	186
МУБИС	371	226	171	146	914
МУИС	70	106	134	125	435
МҮИС	20	э	16		39
Нийгэм, сэтгэл судлалын дээд сургууль	47	57	58	52	214
Олон улсын Улаанбаатарын их сургууль	36	55	38	23	152
Отгонтэнгэр их сургууль	28	27	50	8	113
Сити их сургууль	5	6			11
Улаанбаатар эрдэм их сургууль	15	115	8	5	143
Хүмүүнлэгийн ухааны их сургууль	116	103	118	70	407
ШУТИС	16	26	31	23	96
Нийт	818	829	671	508	2,826

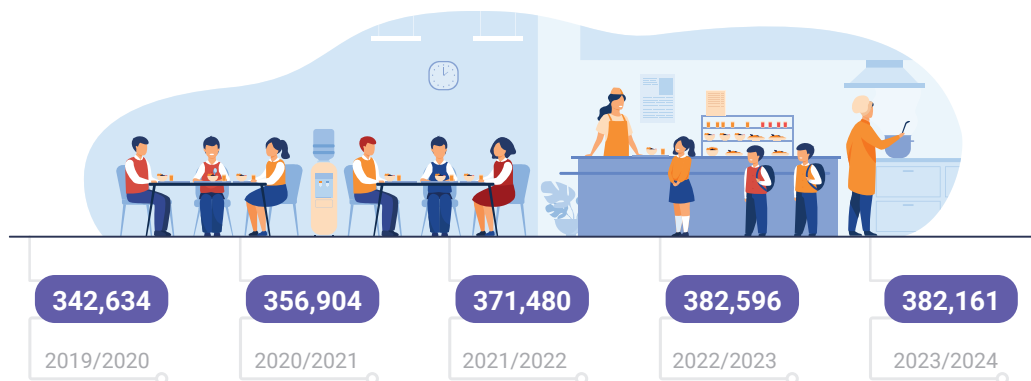

4.12

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН ҮДИЙН ХООЛ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2023-2024 оны хичээлийн жилд "Ерөнхий боловсролын сургууль, дотуур байр, цэцэрлэгийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд тавих шаардлага" MNS7005:2023 стандартыг баталж, ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн хоол үйлдвэрлэлийн орчин нөхцөл, хоолны чанар, аюулгүй байдлыг хангах боломж бүрдлээ.

Зураг 4.53 Үдийн хоолны үйлчилгээнд хамрагдаж буй 1-5 дугаар ангийн нийт суралцагчийн тоо

2023-2024 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын сургуулийн I-V ангийн болон тусгай 6 сургуулийн нийт **382,161** суралцагч үдийн хоолны үйлчилгээнд хамрагдаж байгаа бөгөөд өмнөх оны хичээлийн жилээс **435** суралцагчаар буурсан байна. Энэ нь энэ хичээлийн жилд нэгдүгээр ангид элсэгчдийн тооны бууралттай холбоотой юм.

Зураг 4.54 Ерөнхий боловсролын сургуулийн үдийн хоолны хүртээмж, сургуулийн тоо

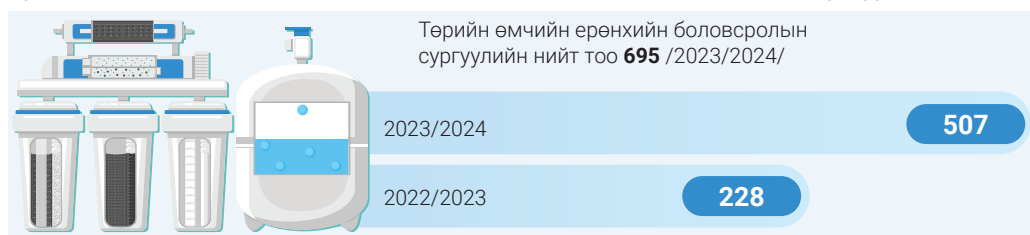

2023-2024 оны хичээлийн жилд ЕБС-ийн үдийн хоолны газрын хоол үйлдвэрлэлийн захиргааны статистикийн тайлан ирүүлсэн нийт **871** сургуулийн **649 (74.5%)** нь хоолны газартай, **222 (25.5%)** нь хоолны газаргүй байна. Хоолны газартай **649** сургуулийн **501 (77.2%)** нь төрийн өмчийн, **148 (22.8%)** нь хувийн өмчийн сургууль байна. Хоолны газартай **649** сургуулийн **621 (95.7%)** нь нэг хоолны газартай байгаа бол **28 (4.3%)** нь 2-4 хоолны газартай сургууль байна.

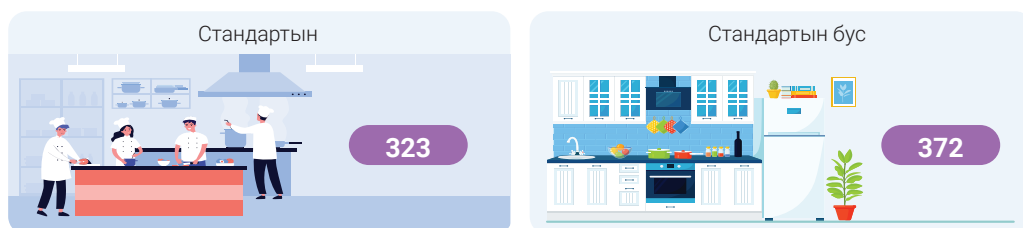
Эх үүсвэр: Ерөнхий боловсролын сургуулийн 2018-2021 оны захиргааны статистик мэдээ, 2022-2023 оны хичээлийн жилд 1-5 дугаар ангийн үдийн хоолны үйлчилгээний зохион байгуулалтын мэдээлэл, 2022 оны 10 сарын байдлаар, БШУЯ-ны Суралцагчийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэлтэс

Зураг 4.55 Ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмжөөр хангагдсан төрийн өмчийн сургуулийн тоо

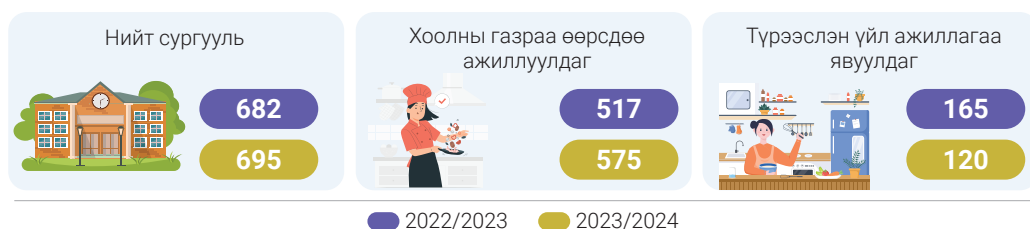
2021 онд **596** сургуульд **5393** ширхэг ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж шаардлагатай байсан бол 2023 оны байдлаар **172** сургуульд **262** ширхэг ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж нийлүүлснээр **397** сургуульд **5028** ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж шаардлагатай байна. 2023 оны статистикийн мэдээгээр баллонтой **3674**, шугамд холбогдсон **2047** нийт **5721** ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж ерөнхий боловсролын сургуульд 507 сургуульд байна. Төрийн өмчийн **695** сургуулийн **72.9%** нь ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмжөөр хангагдаад байна.

Зураг 4.56 Үдийн хоол үйлдвэрлэлийн байрны нөхцөл байдал, сургуулийн тоогоор, 2023-2024

Улсын хэмжээнд 2022-2023 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн нийт **682** ерөнхий боловсролын сургуульд **821** хоолны газар байна. Нийт хоолны газрын **597 (72.6%)** нь зориулалтын гал тогоотой, **224 (27.2%)** нь зориулалтын бус /анги танхимыг өргөтгөн засварласан, технологи урсгал буруу, шаардлагатай өрөө тасалгаагаар хангагдаагүй, зай талбай бага/, хүчин чадал хүрэлцээгүй гал тогоотой байгаа бол **9 (1.1%)** сургууль нь зориулалтын хоолны газаргүй байна.

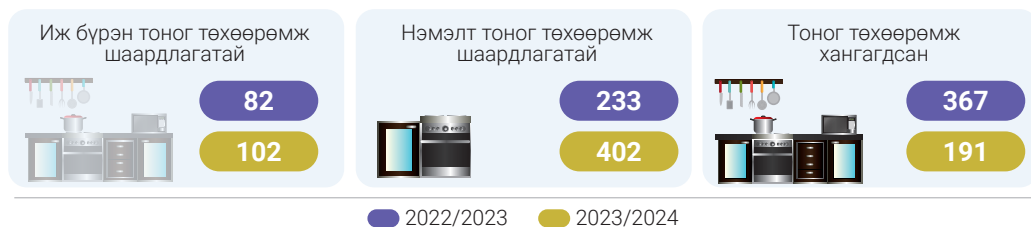
Зураг 4.57 Хоол үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны хэлбэр

Улсын хэмжээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн нийт **695** ерөнхий боловсролын сургуульд **523** хоолны газар байна. Нийт сургуулийн **323 (46.5%)** нь стандартын гал тогоотой, **372 (53.5%)** нь стандартын бус /анги танхимыг өргөтгөн засварласан, технологи урсгал буруу, шаардлагатай өрөө тасалгаагаар хангагдаагүй, зай талбай бага/ гал тогоотой байгаа бол **120 (17.3%)** сургууль нь түрээсийн хоолны газартай байна.

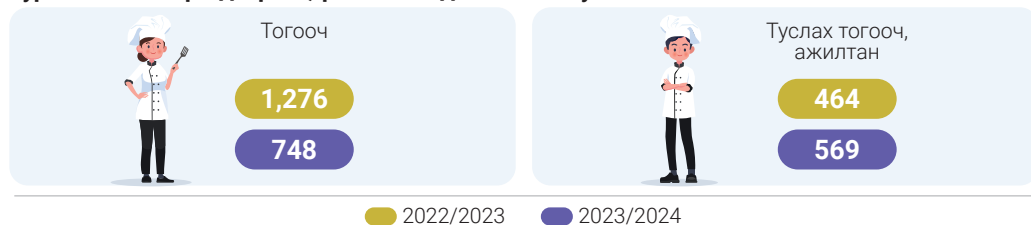
Эх үүсвэр: ЕБС-ийн хоол үйлдвэрлэлийн орчин нөхцөлийн судалгаа, 2021-2022 оны хичээлийн жил, БШУЯ-ны Суралцагчийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэлтэс

Зураг 4.58 Хоол үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийн хангалт

2023-2024 оны хичээлийн жилд нийт төрийн өмчийн сургуулийн **85.3** хувь нь хоол үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжөөр хангагдаад байна.

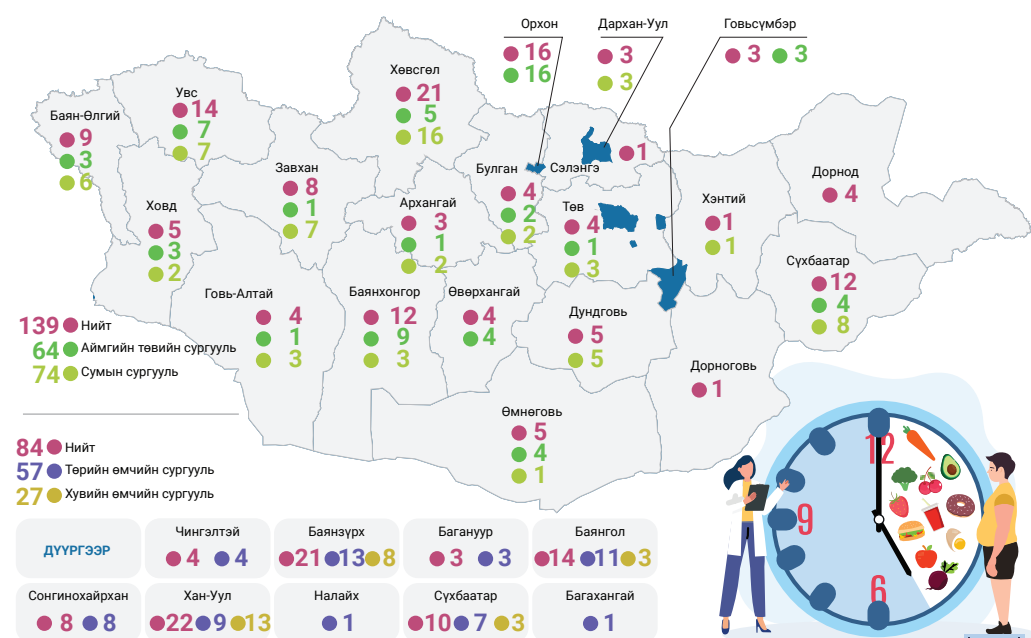
Зураг 4.59 Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ажиллаж буй ажилтны тоо

Тайлбар: 2023-2024 оны хичээлийн жилийн тогоочийн тоонд зөвхөн ЕБС-ийн мэргэжлийн тогоочийн тоог оруулж тоолсон.

4.13 ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН ХООЛ ЗҮЙЧ

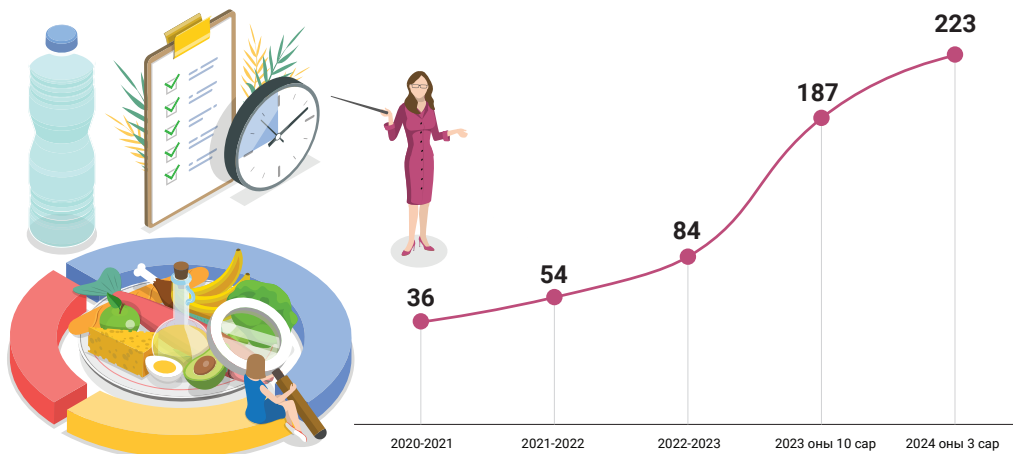
Зураг 4.60 Хоол зүйчтэй сургууль

“Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай” хууль 2019 онд батлагдаж 2020 оноос эхлэн ерөнхий боловсролын сургууль халуун хоолоор үйлчилж эхэлсэн.

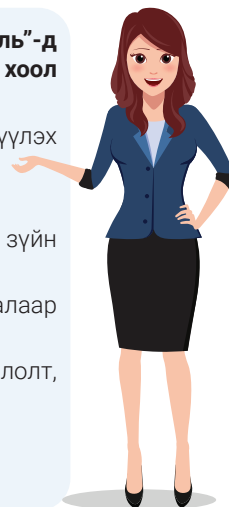
Тус хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.6 дахь заалтад “Сургуулийн хоол зүйч сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг удирдан зохион байгуулж, суралцагч, ажилтан, эцэг эхэд мэргэжлийн зөвлөгөө өгнө.” гэж тусгасан.

Зураг 4.61 Хоол зүйчийн тоо

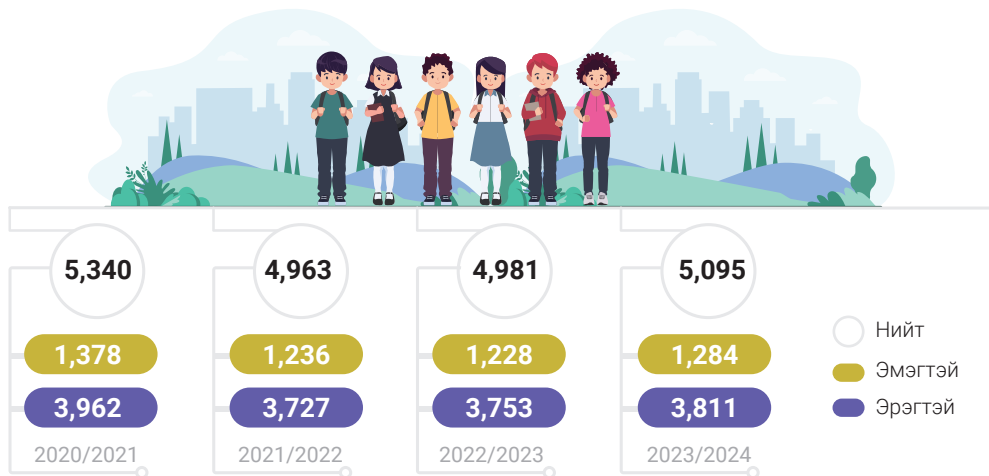
“Ерөнхий боловсролын хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хууль”-д сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг удирдан зохион байгуулах хоол зүйч нь дараах эрх, үүрэгтэй:

1. Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд зохистой дадал нэвтрүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулах, хяналт тавих;
2. Хоолны цэс боловсруулж, сургуулийн захирлаар батлуулах;
3. Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд оролцогчдод мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөөг өгөх;
4. Сургуулийн хоол үйлдвэрлэлийн хүнсний хангамжийн талаар сургуулийн захиргаанд захиалга, хүсэлт, шаардлага гаргах;
5. Суралцагчид хооллох зөв дадал, хооллох соёл; тэнцвэртэй хооллолт, шимт бодисын тухай суурь ойлголтыг эзэмшүүлэх;
6. Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хянах;
7. Давтан сургалтад хамрагдах.

4.14 НӨХӨН ОЛГОХ ХӨТӨЛБӨРӨӨР* СУРАЛЦАГЧ, ТӨГСӨГЧИД

Зураг 4.62 Нөхөн олгох хөтөлбөрөөр суралцагчдын тоо

Зураг 4.63 Нөхөн олгох хөтөлбөрөөр төгсөгчид, 2022/2023

Хүснэгт 4.8 Нөхөн олгох хөтөлбөрөөр төгсөгчид, аймгаар, боловсролын түвшнээр, 2022/2023

Аймаг	Нөхөн олгох хөтөлбөрөөр төгсөгчид	Бага боловсрол	Суурь боловсрол	Бүрэн дунд боловсрол
Архангай	68	-	28	40
Баян-Өлгий	103	4	42	57
Баянхонгор	147	10	61	76
Булган	46	-	19	27
Говь-Алтай	86	6	37	43
Дорноговь	6	3	3	-
Дорнод	29	8	15	6
Дундговь	16	2	9	5
Завхан	67	3	30	34
Өвөрхангай	95	13	35	47
Өмнөговь	19	9	10	-
Сүхбаатар	47	15	32	-
Сэлэнгэ	95	24	36	35
Төв	85	5	35	45
Увс	147	14	72	61
Ховд	176	6	63	107
Хөвсгөл	96	6	42	48
Хэнтий	18	-	9	9
Дархан-Уул	33	10	21	2
Улаанбаатар	408	60	147	201
Орхон	50	5	15	30
Говьсүмбэр	24	-	10	14

Тайлбар: **Сургуульд элсэх хуулийн насандаа сургуульд ороогүй эсхүл сургууль сурч байгаад завсардсан хүүхдэд бага, суурь, бүрэн дунд боловсролыг нөхөн эзэмшүүлэх* хөтөлбөр юм.

4.15

БОЛОВСРОЛЫН ЦАХИМ ШИЛЖИЛТ*

Боловсролын салбарын мэдээллийн системийн багш, ажилтны мэдээлэл солилцох сервисийг ХУР системд байршуулах ажлыг амжилттай хэрэгжүүлсэн жил байлаа. Багш карт, оюутан карт, оюутны автобусны карт захиалах, Оюутан цэрэг-2023, суурь, бүрэн дунд боловсрол, их, дээд боловсролын лавлагаа, суралцаж байгаа тодорхойлолт, нийслэлийн цэцэрлэгт хамрагдах зэрэг үйлчилгээнүүдийг ХУР төрийн мэдээлэл солилцооны системээр дамжуулан иргэдэд хүргэж байна.

БОЛОВСРОЛЫН САЛБАРЫН ЦАХИМ ШИЛЖИЛТИЙН ХҮРЭЭНД ХИЙГДЭЖ БҮЙ ОНЦЛОГ АЖЛУУД:

Боловсролын салбарын мэдээллийн системийн багш, ажилтны мэдээлэл солилцох сервисийг ХУР системд байршуулсан.

Бага, дунд боловсролын статистикийн шинэчлэгдсэн маягтын системийн хөгжүүлэлтийг хийж, 2023-2024 оны хичээлийн жилийн тайланг шинэчилсэн маягтын дагуу боловсруулан гаргасан.

БШУ-ны сайдын 2022 оны “Шаардлага батлах тухай” А/111 дүгээр тушаалаар “Боловсрол сургалтын байгууллагын болон суралцахуйн удирдлагын системд тавих шаардлага /LMS, SMS/”, А/370 дугаар тушаалаар “Цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургууль/дотуур байрны хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний системд тавих шаардлага”-ыг тус тус баталсан. ТХААГ-аас тус шаардлагад нийцүүлэн гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж LMS, SMS систем дээр 4, хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний систем нийт давхардсан тоогоор 5 аж, ахуйн нэгжтэй ерөнхий гэрээ байгуулснаар дээрх системүүдийг цэцэрлэг, сургууль сонголттойгоор боловсрол, сургалтын үйл ажиллагаанд ашиглаж, ашиглалт, үйлчилгээний зардлыг хувьсах зардлын цахим хэрэглээний зардлаас санхүүжүүлдэг болсон. 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 381 сургууль SMS, LMS-ийг, 21 цэцэрлэг, сургууль хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний системийг нэвтрүүлэн сургалтын үйл ажиллагаандаа ашиглаж байгаа бөгөөд БСМС-тэй мэдээлэл солилцож байна.

2023-2024 оны хичээлийн жилд Олон улсын хөтөлбөртэй төрийн өмчийн 4-н ерөнхий боловсролын сургуулийн элсэлтийн бүртгэлийг цахимаар зохион байгууллаа.

Боловсрол, сургалтын байгууллагад ашиглагдаж буй сургуулийн удирдлагын систем, сургалтын удирдлагын системтэй мэдээлэл солилцох ажлын хүрээнд 2023 онд 20 орчим сервисийг нэмэлтээр хөгжүүлж, хувийн хэвшлийн компаниудад нийт 40 гаран сервисийн үйлчилгээг гарган мэдээлэл солилцох орчин нөхцлийг бүрдүүлж ажилласан.

Боловсролын салбарт суурь, бүрэн дунд боловсролын гэрчилгээ, дээд боловсролын сургалтын байгууллага төгссөн тухай дипломын лавлагаа, боловсролын сургалтын байгууллагад суралцаж байгаа тухай тодорхойлолт болон ерөнхий боловсролын сургуулийн Улсын шалгалтын нэгдсэн дүнгийн хуулбар, ЭЕШ-ын дүн оноо лавлагаа гэсэн 6 төрлийн лавлагааг Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн систем буюу E-Mongolia системээр дамжуулан олгож байна. Мөн 2023 онд ХУР систем дээр оюутны болон багшийн сервисийг шинээр байрлуулсан бөгөөд E-Mongolia системийн бичиг баримт хэсэгт оюутны болон багшийн үнэмлэх гардаг болсон. Тус үнэмлэх цахимжсанаар оюутан болон багшид тэдгээрт төрөөс үзүүлж буй тэтгэлэг, хөнгөлөлт, урамшуулал, автобусны карт, төлбөрийн НӨАТ-ын буцаан олголт, багшийн үнэмлэхийн лавлагаа зэрэг үйлчилгээ цахим хэлбэрт шилжсэн. Мөн 8-9 сард E-Mongolia системээр СӨБ, ЕБС-ийн 2023-2024 оны хичээлийн элсэлтийг амжилттай зохион байгуулсан. И-Монгол академи болон ГТСМТ төвтэй хамтран Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1. дүгээр зүйлийн 7 дугаарт заасан БШУЯ-ны олгох зөвшөөрлийг цахим хэлбэрт шилжүүлээ.

Тайлбар: *Энэ бүлгийн мэдээллийг Боловсролын мэдээллийн технологийн төвийн 2023 оны жилийн эцсийн тайлангаас бэлтгэв.

Зураг 4.64 Боловсролын салбарын мэдээллийн нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон сургуулийн тоо, 2023/2024

Зураг 4.65 Боловсролын салбарын мэдээллийн нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон сургуулийн барилгын тоо, 2023/2024

ХҮН БҮРД БОЛОВСРОЛЫГ ЦАХИМААР

Монгол Улсын өнцөг булан бүрд ажиллаж, амьдарч байгаа шилдэг багшийн бэлтгэсэн цахим хичээлийг суралцагч орон зай, цаг хугацаанаас үл хамааран насан туршдаа суралцах, цахим контентын нэгдсэн сан бүрдүүлэх зорилго бүхий **MEDLE.MN** сургалтын нэгдсэн платформыг 2021 оноос хойш боловсруулан хөгжүүлж байна.

“MEDLE” цахим сургууль нээгдсэнээр Монгол Улс боловсролын салбарын цахим шилжилтээрээ дахин нэг алхам урагшилж байна. 2023-2024 оны хичээлийн жилийн ахлах ангийн 16-н хичээлийн сонголтыг 10-р ангийн 43094, 11-р ангийн 37668 суралцагч хичээл сонголт хийсэн байна.

Medle.mn-д 2023 оны нийт хандалт, хэрэглээг 2022 онтой харьцуулахад хандалт 14 саяас 21 сая буюу 45.8%, Хэрэглэгчийн тоо 946 мянгаас 1,24 сая буюу 30.7%, хэрэглэгчийн зарцуулах дундаж хугацаа 11.9%-аар тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

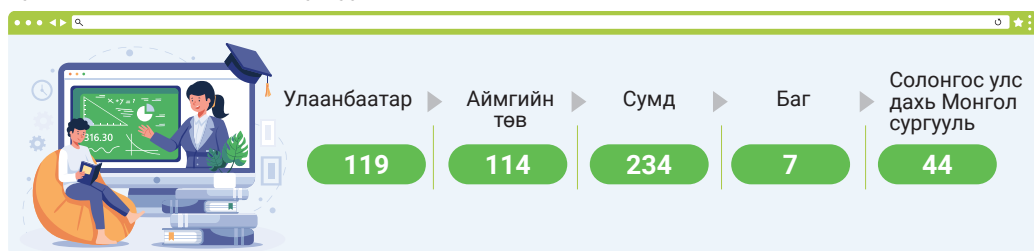
21 аймаг 9 дүүргийн төрийн өмчийн 475 сургуулийн 10, 11-р ангийн 15265 суралцагч цахимаар 16 хичээлийг судалж, 284 багш ажиллаж байна.

МОНГОЛЫН АНХНЫ ЦАХИМ СУРГУУЛЬ-MEDLE.MN

Дэлхий нийтээр технологийн дэвшлийг ашиглаж буйтай холбоотойгоор сургалтын байгууллагын хэв шинж өөрчлөгдөж байна. Монгол Улсад анх удаа ерөнхий боловсролын цахим сургуулийг хөгжүүлэх эхлэлийг тавилаа.

Энэ бол “Medle” цахим сургууль юм. Хот, хөдөөгийн 10 дугаар ангид суралцаж буй **15,000** орчим суралцагчдад ирээдүйд эзэмших ажил, мэргэжлийн дагуу хичээлээ сонгон цахимаар судлах боломжийг бүрдүүллээ.

Зураг 4.66 "MEDLE" цахим сургуулийн хамрах хүрээ

2023-2024 оны хичээлийн жилд "MEDLE" цахим сургуулийн хамрах хүрээ Нийслэл хотод 119, орон нутаг буюу аймгийн төвүүдэд 114, сумын төвд 234, багт 7, Солонгос улс дахь Монгол сургуульд 1 байна.

Зураг 4.67 "Medle" цахим сургуулийн хичээл сонголт

Зураг 4.68 “Medle” цахим сургуулийн багш

Зураг 4.69 Цахим сургууль 2023-2024 оны хичээлийн жилд

Цахим сургууль 2023-2024 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын сургуулийн 10, 11, 12 дугаар ангийн 2250 бүлгийн 45 000 сурагчдад 563 үндсэн багш сургалт зохион байгуулахаар төлөвлөн ажиллаж байгаа бөгөөд ирэх жил буюу 2024-2025 оны хичээлийн жилд 45 000 сурагчидтай сургалтын үйл ажиллагаа эрхлэн явуулах болно.

Зураг 4.70 Цахим сургууль 2023-2024 оны хичээлийн жилд багшийн хөгжлийн сургалт

2023-2024 оны хичээлийн жилд Цахим сургуулийн багш бэлтгэх модуль-1,2 сургалтад 2300 багш 4600 цаг, цахим сургуулийн 334 багш 8640 цаг, багшийн цахим ур чадвар дээшлүүлэх 226 платформд суурилсан 128 хосолсон цагийн сургалт зохион байгуулахаар ажиллаж байна.

05

МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОН ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛ

2023 ОНЫ ОЦЛОХ АЖИЛ:

2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдөр Улсын Их Хурлаар Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийг шинэчлэн батлуулсан.

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын байгууллагаар мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх мэргэжлийн нэр, индекс, сургалтын хөтөлбөрүүдийг Олон Улсын жишигт нийцүүлэх сургалтад Олон Улсын Пийрсон, Эсэл, Коосэний хөтөлбөрүүдийг судлан нэвтрүүлж, мэргэжлийн боловсролын 2.5 жилийн сургалтын хугацааг 3 жил болгож стандарт, хөтөлбөр, агуулгын шинэчлэлийг хэрэгжүүллээ.

БШУ-ны сайдын 2023 оны 02 дугаар сарын 15-ны өдрийн А/56 дугаар тушаалаар "ЧАНАРЫН ҮНЭЛГЭЭ" зохион байгуулах удирдамж, арга зүйг баталж, мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын 69 байгууллагыг чанарын үнэлгээнд хамрууллаа. Салбар дундын 9 чадамжийн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан "Цахим үйлчилгээний ажилтан" мэргэжлийн ангиудыг нээж, ялгаатай хэрэгцээ, ур чадварын түвшинг харгалзан сургалтын хөтөлбөрт тохируулга хийж, төгсөгчид суралцсан хугацаанд нь тэтгэлгийг тооцон олгож болох зэргээр тэгш хамруулах тогтолцоог бүрдүүллээ.

2023-2024 оны хичээлийн жилд Pearson ВТЕС хөтөлбөрийг 6 сургууль хэрэгжүүлж байна. Pearson ВТЕС хөтөлбөрөөр 6 сургуульд нийт 314 суралцагч суралцаж байна.

БШУ-ны сайдын 2023 оны А/228 дугаар тушаалаар "Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын салбарын мэдээллийн систем"-ийн шинэчлэлт хөгжүүлэлтэд мэргэжил арга зүй, удирдлага, зохион байгуулалтаар ханган ажиллах үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулагдан ажиллаж байна.

Боловсролын багц хуулийн шинэчлэлтэй уялдуулан мэргэжлийн боловсрол болон бүрэн дунд боловсролын хөтөлбөрийг хослуулан эзэмшүүлэх хөтөлбөрийн хугацааг 3 жил болголоо.

ЮНЕСКО-ийн Монголын Үндэсний комисс, ЮНЕСКО, Германы олон улсын хамтын ажиллагааны нийгэмлэг (GIZ) болон Мэргэжлийн боловсрол, сургалт-түншлэл ЮНЕВОК төв хамтран "МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОН ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТЫН (МТБС) ҮНДЭСНИЙ ХОЁРДУГААР ФОРУМ"-ЫГ зохион байгууллаа.

Хүснэгт 5.1 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын үндсэн үзүүлэлт, 2023/2024

Үзүүлэлт	Нийт	Төрийн өмчийн	Хувийн өмчийн
СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА			
Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын тоо	76	48	28
Мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төв	40	20	20
Политехник коллеж	33	25	8
Бусад	3	3	-
Үүнээс: Нийслэл	36	13	23
Орон нутаг	40	35	5
СУРАЛЦАГЧ			
Нийт суралцагчид	38,294	26,828	11,466
Үүнээс: эрэгтэй	24,179	17,794	6,385
эмэгтэй	14,115	9,034	5,081
Үүнээс: Нийслэл	19,141	9,305	9,836
Орон нутаг	19,153	17,523	1,630
Техникийн боловсрол	4,460	3,345	1,115
Мэргэжлийн боловсрол	33,468	23,179	10,289
Мэргэжлийн сургалт	366	304	62
Малчин өрхөөс суралцагч	8,816	7,395	1,421
Хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагч	638	446	192
Үүнээс: эрэгтэй	357	243	114
эмэгтэй	281	203	78
Төгсөх ангид суралцагч	20,124	13,576	6,548
Үүнээс: эрэгтэй	11,807	8,476	3,331
эмэгтэй	8,317	5,100	3,217
ШИНЭЭР ЭЛСЭГЧ			
Шинээр элсэгчид	21,199	14,165	7,034
Үүнээс: Эрэгтэй	12,813	9,058	3,755
Эмэгтэй	8,386	5,107	3,279
Үүнээс: Нийслэлд	9,824	4,311	5,513
Орон нутагт	11,375	9,854	1,521
Техникийн боловсрол	1,299	949	350
Мэргэжлийн боловсрол	19,534	12,912	6,622
Мэргэжлийн сургалт	366	304	62
Малчин өрхөөс шинээр элсэгч	4,507	3,503	1,004
БАГШ, АЖИЛТАН			
Нийт багш, ажилтан	4,168	3,434	734
Үүнээс: Эрэгтэй	1,439	1,191	248
Эмэгтэй	2,729	2,243	486
Үүнээс: Нийслэлд	1,562	916	646
Орон нутагт	2,606	2,518	88
Үндсэн багш	2,351	1,914	437
Үүнээс: Эрэгтэй	827	677	150
Эмэгтэй	1,524	1,237	287
Үүнээс: Нийслэлд	1,027	639	388
Орон нутагт	1,324	1,275	49

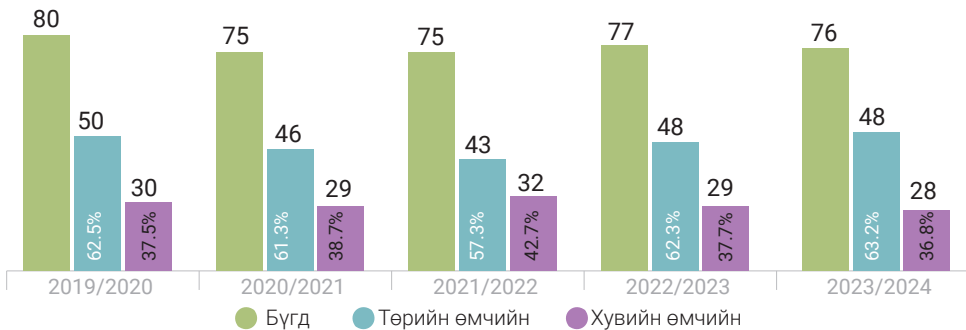
5.1 МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОН ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА

Монгол Улсын хэмжээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд мэргэжлийн боловсрол, техникийн боловсролын түвшинд сургалтын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй **76** сургалтын байгууллага байгаагаас сургалтын үйл ажиллагаа явуулж байна.

Сургалтын үйл ажиллагаа явуулж байгаа техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын **48** буюу **63.2** хувь нь төрийн өмчийн, **28** буюу **36.8** хувь нь хувийн өмчийнх байна.

Зураг 5.1 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын тоо, өмчийн хэлбэрээр, дүнд эзлэх хувь

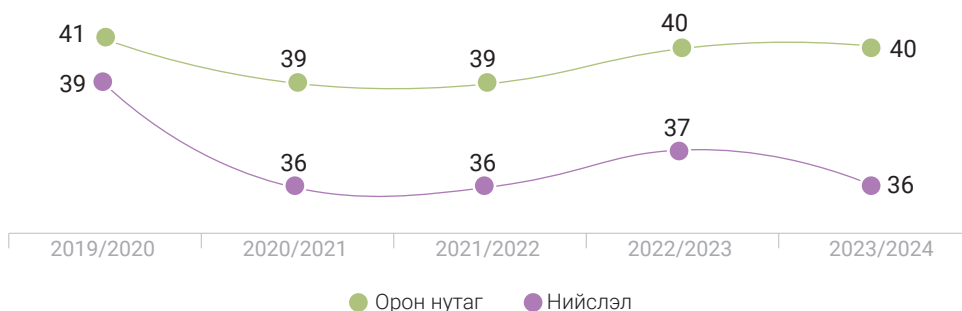
Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагаас төрийн өмчийн / БШУЯ-ны харьяа/ **37**, төрийн өмчийн их, дээд сургуулийн харьяа **8**, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны харьяа **1**, "УБТЗ ХНН"-ийн харьяа **1**, ШШГЕГ-ын харьяа **1**, хувийн өмчийн **29** сургалтын байгууллага 2022-2023 оны хичээлийн жилд сургалтын үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

Хүснэгт 5.2 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага, хэв шинж, байршлаар

Үзүүлэлт		2021/2022 оны хичээлийн жил			2023/2024 оны хичээлийн жил		
		Нийт	Төрийн өмчийн	Хувийн өмчийн	Нийт	Төрийн өмчийн	Хувийн өмчийн
Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага		75	43	32	76	48	28
Хэв шинж	Мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төв	44	19	25	40	20	20
	Политехник коллеж	30	23	7	33	25	8
	Бусад	1	1		3	3	-
Байршил	Үүнээс: Нийслэлд	36	10	26	36	13	23
	Орон нутагт	39	33	6	40	35	5

Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагаас **40** буюу **52.6** хувь нь мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төв, **33** буюу **43.4** хувь нь политехник коллеж, **3** буюу **4** хувь нь бусад хэв шинж бүхий сургалтын байгууллага байна.

Зураг 5.2 Нийслэл, орон нутаг дахь мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын тоо

Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын **40** буюу **52.6** хувь нь орон нутагт, **36** нь буюу **47.4** хувь нь нийслэлд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 293 дугаар тогтоолоор их, дээд сургуулийн харьяа мэргэжлийн боловсрол, сургалтын 5 байгууллага байгуулагдаж Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2022 оны А/335 дугаар тушаалаар сургалт эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг олгосон. Үүнд:

Үндэсний батлан хамгаалахын их сургуулийн харьяа Батлан хамгаалахын мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төв

Дотоод хэргийн их сургуулийн Цагдаагийн сургуулийн харьяа Ахлагчийн мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төв

Үндэсний батлан хамгаалахын их сургуулийн Цэргийн нэгдсэн дээд сургуулийн харьяа Цэргийн хөгжмийн политехник коллеж

Орхон аймгийн Шинжлэх ухаан технологийн их сургуулийн Эрдэнэт цогцолбор дээд сургуулийн харьяа "Эрдэнэт политехник коллеж"

Монгол Улсын консерваторын харьяа Завхан аймаг дахь Хөгжим бүжгийн коллеж

Тусгай зөвшөөрөл нь хүчингүй болсон сургалтын байгууллага 2 байна. Үүнд:

"Монголын цогц сургалт хөгжлийн академи" НҮТББ-ын дэргэдэх мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төв

Дорноговь аймаг дахь Төмөр замын мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төв

5.2

МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОН ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ЧАНАРЫН ҮНЭЛГЭЭ

БШУ-ны сайдын 2023 оны А/56 дугаар тушаалаар “Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын чанарын үнэлгээг зохион байгуулах удирдамж, арга зүй”-г баталж, чанарын үнэлгээнд боловсрол, соёл урлаг, цагдаа, батлан хамгаалах онцгой байдлын салбараас бусад мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалт зохион байгуулж улсын хэмжээнд өмчийн бүх хэлбэрийн нийт 69 мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагыг хамруулсан. Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол сургалтын байгууллагын чанарыг үнэлэх нь суралцагчдыг ажил мэргэжлийн хувьд салбарын стандартад нийцсэн мэргэжилтэн бэлтгэх, эдийн засгийн хөгжлийг дэмжих, насан туршийн суралцахуй, нийгмийн оролцоонд хувь нэмэр оруулахад чухал ач холбогдолтой бөгөөд чанарын үнэлгээний үр дүнд үндэслэн сургуулийн менежментийн чанарыг сайжруулах боломжтой юм.

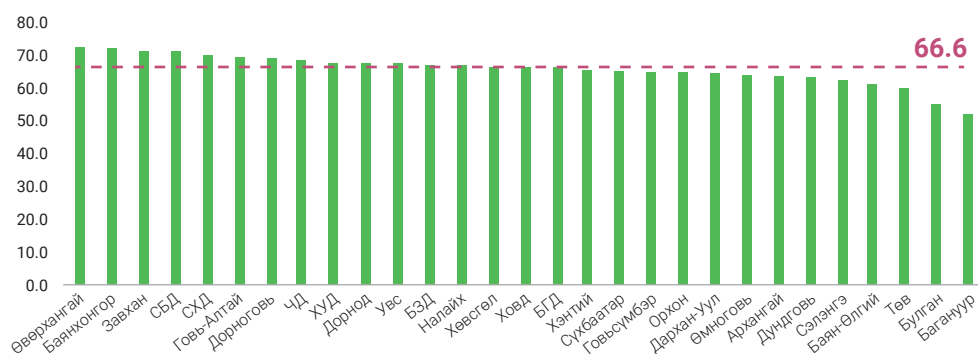
Мэргэжлийн боловсролын салбарын хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлт ихтэй байдаг 8 мэргэжлийн хөтөлбөрийг сонгон чанарын үнэлгээ зохион байгуулсан бөгөөд судалгаанд хамрагдсан 21 аймаг, 8 дүүргийн үр дүнг харууллаа.

Суралцагчдаас авсан бичгийн шалгалтын үр дүнг мэргэжлийн хөтөлбөрөөр задлан шинжилсэн үр дүнг нэгтгэн харууллаа.

Зураг 5.3 Шалгалтын ерөнхий үр дүн, хөтөлбөрөөр

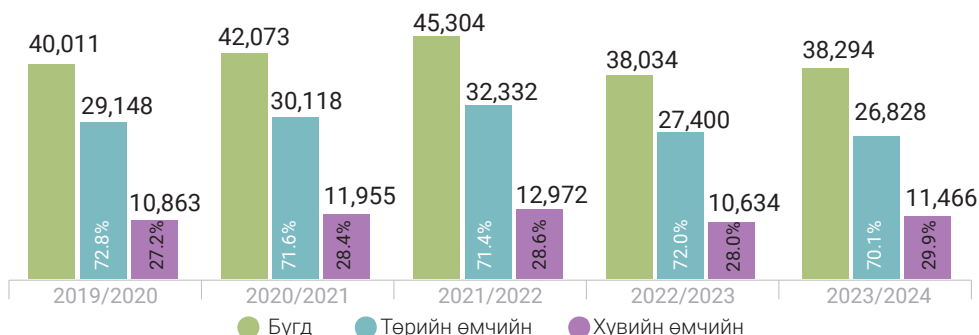
Зураг 5.4 Аймаг, дүүргээр харьцуулсан дүн

Графикаас харахад Өвөрхангай, Баянхонгор, Завхан, Говь-Алтай, Дорноговь, Дорнод, Увс, аймаг, СБД, СХД, ЧД, ХУД, БЗД, Налайх дүүргийн дундаж улсын дунджаас дээгүүр болон ойролцоо үр дүн үзүүлсэн байна. Бусад аймаг, дүүргийн хувьд улсын дунджаас доогуур үзүүлэлттэй шалгагдсан байна.

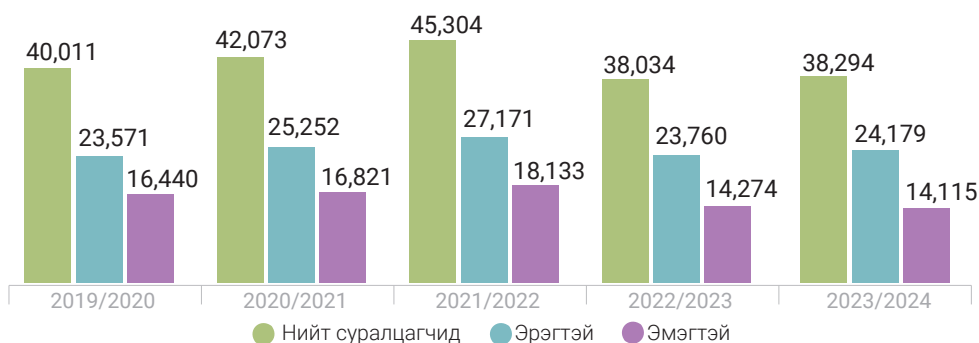
5.3 МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОН ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН СУРАЛЦАГЧ

Зураг 5.5 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт суралцагч, өмчийн хэлбэр, хувиар

Техникийн болон мэргэжлийн боловсролын сургалтын **76** байгууллагад 2023-2024 оны хичээлийн жилд **38,294** суралцагч суралцаж байгаагаас **26,828** буюу **70.1** хувь нь төрийн өмчийн, **11,466** буюу **29.9** хувь нь хувийн өмчийн сургалтын байгууллагад суралцаж байна

Зураг 5.6 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагч, хүйсээр

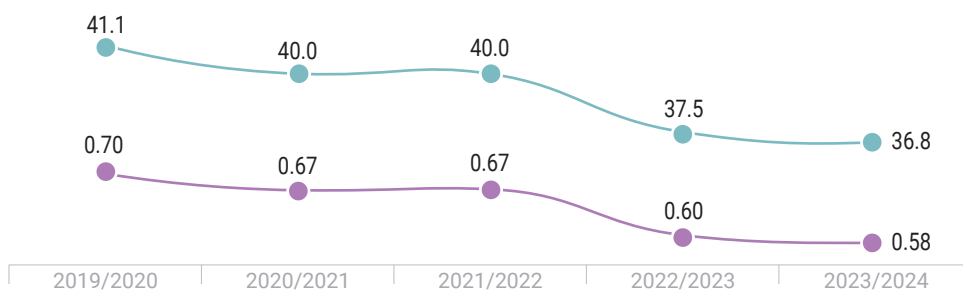

Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын суралцагчдыг хүйсээр авч үзвэл, нийт суралцагчдын **14,115** буюу **36.8** хувийг эмэгтэй, **24,179** буюу **63.2** хувийг эрэгтэй суралцагч эзэлж байна.

Жендерийн тэнцвэрт байдлын индекс буюу **100** эрэгтэй суралцагч тутамд ногдох эмэгтэй суралцагчийн тоо **60** болж өмнөх хичээлийн жилээс **7** пунктээр буурсан байна.

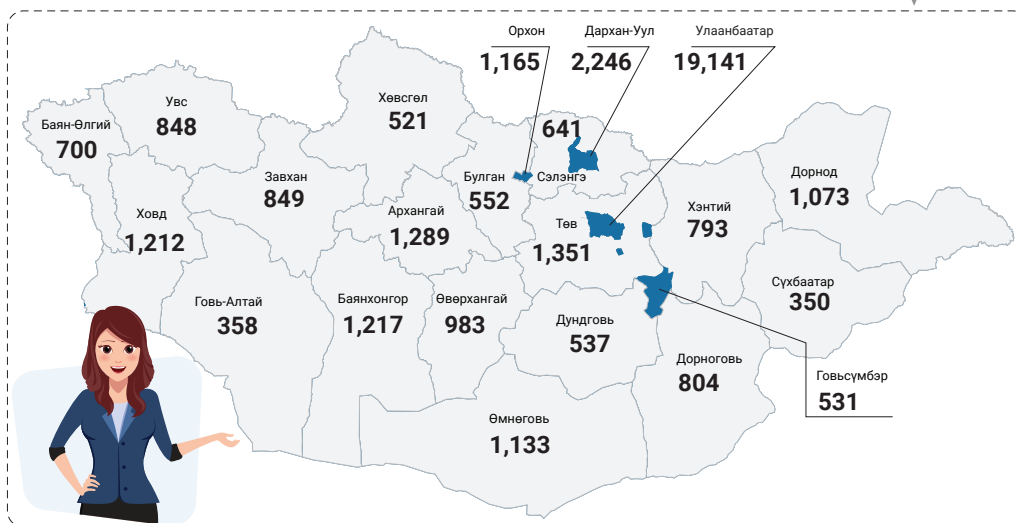
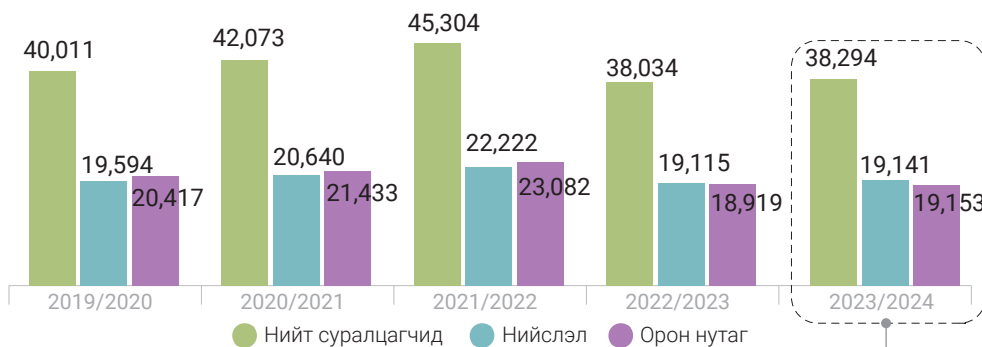

Зураг 5.7 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын салбарын суралцагчдын хүйсийн тэнцвэрт байдлын индекс, хувиар

● Нийт суралцагчдад эмэгтэй суралцагчийн эзлэх хувь ● Хүйсийн тэнцвэрт байдлын индекс

Зураг 5.8 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчдын тоо, нутаг дэвсгэрийн байршлаар

Нийт суралцагчийн **19,141** буюу **49.9** хувь нь Улаанбаатар хотын **36** сургалтын байгууллагад, **19,153** буюу **50.1** хувь нь орон нутгийн **40** сургалтын байгууллагад суралцаж байна. Аймаг арав авч үзвэл, 2023-2024 оны хичээлийн жилд хамгийн олон суралцагчтай нь Дархан-Уул аймгийн сургалтын 3 байгууллагад **2,246**, хамгийн цөөн суралцагчтай нь Сүхбаатар аймгийн сургалтын 1 байгууллагад **350** суралцагч суралцаж байна.

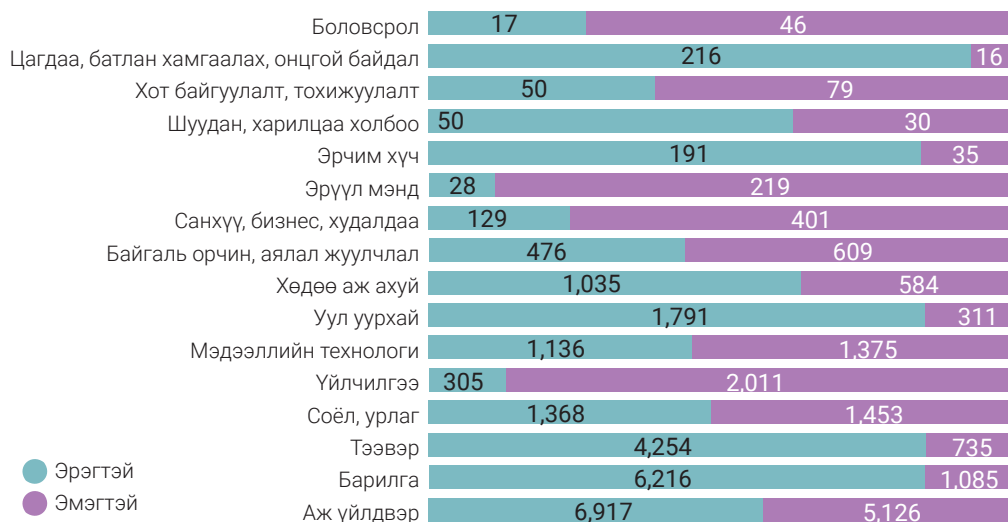
Зураг 5.9 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт суралцагчид, сургалтын хэв шинжээр

Хүснэгт 5.3 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчид, мэргэжлийн салбараар, 2023/2024 оны хичээлийн жилийн эхний хагас жилд

Д/д	Салбар	Мэргэжлийн тоо	Нийт суралцагчид	Үүнээс:			Хувь
				Техникийн боловсрол	Мэргэжлийн боловсрол	Мэргэжлийн сургалт	
1	Боловсрол	2	63	40	23	-	0.2%
2	Соёл, урлаг	30	2821	285	2521	15	7.4%
3	Цагдаа, батлан хамгаалах, онцгой байдал	15	232	-	232	-	0.6%
4	Санхүү, бизнес, худалдааны	4	530	75	455	-	1.4%
5	Мэдээллийн технологи	13	2511	217	2294	-	6.6%
6	Шуудан, харилцаа холбоо	2	80	-	80	-	0.2%
7	Байгаль орчин, аялал жуулчлал	7	1085	17	1068	-	2.8%
8	Барилга	27	7301	685	6543	73	19.1%
9	Тээвэр	21	4989	1047	3799	143	13.0%
10	Эрчим хүч	8	226	57	169	-	0.6%
11	Уул уурхай	20	2102	258	1844	-	5.5%
12	Хөдөө аж ахуй	16	1619	349	1259	11	4.2%
13	Аж үйлдвэр	40	12043	1299	10635	109	31.4%
14	Хот байгуулалт, тохижуулалт	3	129	-	129	-	0.3%
15	Үйлчилгээ	8	2316	131	2170	15	6.0%
16	Эрүүл мэнд	2	247	-	247	-	0.6%
Дүн		218	38,294	4,460	33,468	366	100.0%

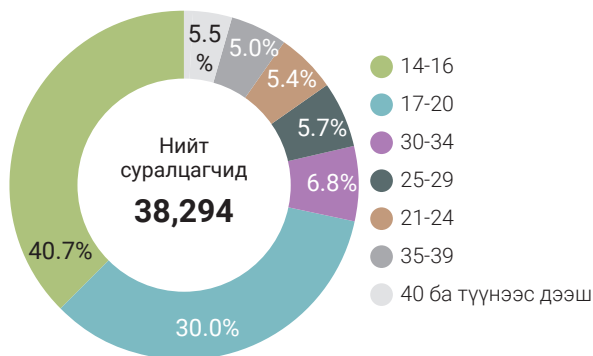
Зураг 5.10 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчид, мэргэжлийн салбараар, хүйсээр, 2023/2024 оны хичээлийн жилийн эхний хагас жилд

Нийт суралцагчдыг мэргэжлийн салбараар авч үзвэл, 2023-2024 оны хичээлийн жилд хамгийн олон суралцагчтай мэргэжлийн салбаруудаас аж үйлдвэрийн салбарын **40** мэргэжлийг нийт суралцагчдын **31.4** хувь нь, барилгын салбарын **27** мэргэжлийг нийт суралцагчдын **19.1** хувь нь тус тус сонгон суралцаж байгаа бол хамгийн бага суралцагчтай нь боловсролын салбарын **2** мэргэжил, шуудан, харилцаа холбоо мөн адил **2** мэргэжлийг нийт суралцагчдын **0.2** хувь нь тус тус сонгож суралцаж байна.

Зураг 5.11 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчид, насаар, 2023/2024 оны хичээлийн жилийн эхний хагас жилд

Нийт суралцагчдын 15,588 буюу 40.7 хувийг 14-16, 11,468 буюу 30.0 хувийг 17-20, 2,591 буюу 6.8 хувийг 30-34, 2,218 буюу 5.7 хувийг 25-29, 2,049 буюу 5.4 хувийг 21-24, 2,303 буюу 6.0 хувийг 35-39, 2,076 буюу 5.5 хувийг 40 ба түүнээс дээш насныхан эзэлж байна.

Нийт 38,294 суралцагчаас **18** хүртэлх насны суралцагчид 21,650 байна. **18** хүртэлх насны суралцагчаас хагас өнчин 2,125 буюу нийт суралцагчийн 5.5 хувийг, бүтэн өнчин 182 буюу нийт суралцагчийн 0.5 хувийг эзэлж байна. Хөгжлийн бэрхшээлтэй 638 суралцагч сурч байгаа нь нийт суралцагчийн 1.6 хувийг эзэлж байна.

Зураг 5.12 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчид, тэдгээрийн хөгжлийн бэрхшээлийн төрлөөр, 2023/2024 оны хичээлийн жилийн эхний хагас жилд

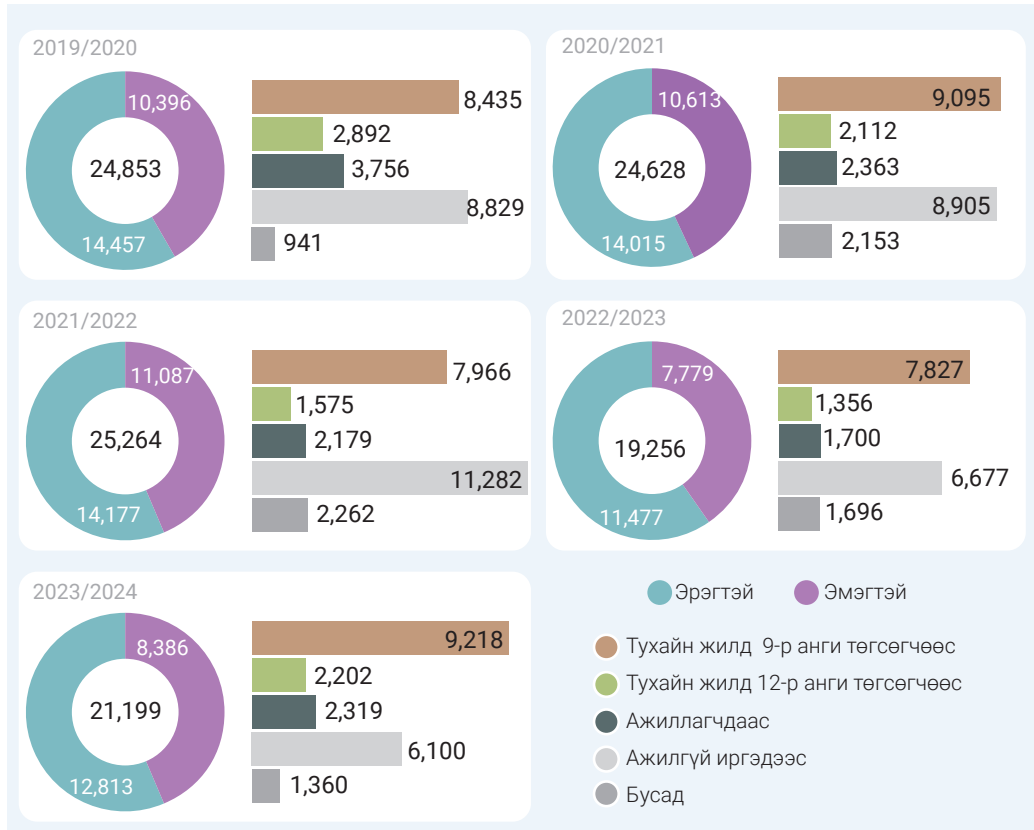

Шинээр элсэгчид. Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад 2023-2024 оны хичээлийн жилийн эхний хагас жилд **21,199** суралцагч шинээр элссэн байна. Нийт шинээр элсэгчдийн **8,386** буюу **39.6** хувь нь эмэгтэй, **12,813** буюу **60.4** хувь нь эрэгтэй байна. Жендерийн тэнцвэрт байдлын индекс буюу **100** эрэгтэй шинээр элсэгч тутамд ногдох эмэгтэй шинээр элсэгчийн тоо **65** байна.

Хүснэгт 5.4 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт элсэгчдийн тоо

Үзүүлэлт	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Нийт шинээр элсэгч	24,853	24,628	25,264	19,256	21,199
Үүнэс: Эмэгтэй	10,396	10,613	11,087	7,779	8,386
Эрэгтэй	14,457	14,015	14,177	11,477	12,813
Шинээр элсэгчдийн дотор тухайн жилд 9-р анги төгсөгчийн тоо	8,435	9,095	7,966	7,827	9,218
Шинээр элсэгчдийн дотор тухайн жилд 12-р анги төгсөгчийн тоо	2,892	2,112	1,575	1,356	2,202
Ажиллагчдаас	3,756	2,363	2,179	1,700	2,319
Ажилгүй иргэдээс	8,829	8,905	11,282	6,677	6,100
Бусад	941	2,153	2,262	1,696	1,360

Зураг 5.13 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт элсэгчид, хүйсээр

Шинээр элсэгчдийн **9,218** буюу **43.5** хувь нь тухайн жилд ерөнхий боловсролын **9** дүгээр ангийг төгссөн суурь боловсрол эзэмшигчээс, **2,202** буюу **10.4** хувь нь тухайн жилд ерөнхий боловсролын **12** дугаар анги төгссөн бүрэн дунд боловсрол эзэмшигчээс, **6,100** буюу **28.8** хувь нь ажилгүй иргэдээс, **2,319** буюу **10.9** хувь нь ажиллагчдаас, **1,360** буюу **6.4** хувь нь бусад хүрээнээс элссэн байна.

2022-2023 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын сургуулийн нийт төгсөгчдөөс:

- Суурь боловсрол эзэмшсэн нийт **60,372** төгсөгчдийн **9,218** буюу **15.3** хувь нь:
- Бүрэн дунд боловсрол эзэмшсэн нийт **34,078** төгсөгчдийн **2,202** буюу **6.5** хувь нь мэргэжлийн болон

Хүснэгт 5.5 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын шинээр элсэгч, суралцагч, төгсөх ангид суралцагчид, мэргэжлийн салбараар, хүйсээр, 2023/2024 оны хичээлийн жилийн эхний хагас жилд

№	Салбар	Шинээр элсэгчид		Техникийн боловсрол		Мэргэжлийн боловсрол		Мэргэжлийн сургалт	
		Бүгд	Эм	Бүгд	Эм	Бүгд	Эм	Бүгд	Эм
1	Боловсрол	16	8	16	8	0	0	0	0
2	Соёл, урлаг	1,085	554	78	36	992	516	15	2
3	Цагдаа, батлан хамгаалах, онцгой байдал	232	16	0	0	232	16	0	0
4	Санхүү, бизнес, худалдаа	497	368	42	40	455	328	0	0
5	Мэдээллийн технологи	1,466	811	58	16	1,408	795	0	0
6	Шуудан, харилцаа холбоо	40	14	0	0	40	14	0	0
7	Байгаль орчин, аялал жуулчлал	882	477	0	0	882	477	0	0
8	Барилга	3,723	595	138	26	3,512	567	73	2
9	Тээвэр	2,639	564	350	107	2,146	415	143	42
10	Эрчим хүч	113	19	0	0	113	19	0	0
11	Уул уурхай	1,340	244	73	18	1,267	226	0	0
12	Хөдөө аж ахуй	1,208	480	120	32	1,077	438	11	10
13	Аж үйлдвэр	6,365	2,889	387	166	5,869	2,645	109	78
14	Хот байгуулалт, тохижилт	129	79	0	0	129	79	0	0
15	Үйлчилгээ	1,229	1,054	37	33	1,177	1,007	15	14
16	Эрүүл мэнд	235	214	0	0	235	214	0	0
Дүн		21,199	8,386	1,299	482	19,534	7,756	366	148

№	Салбар	Суралцагчид		Техникийн боловсрол		Мэргэжлийн боловсрол		Мэргэжлийн сургалт	
		Бүгд	Эм	Бүгд	Эм	Бүгд	Эм	Бүгд	Эм
1	Боловсрол	63	46	40	23	23	23	0	0
2	Соёл, урлаг	2,821	1,453	285	167	2,521	1,284	15	2
3	Цагдаа, батлан хамгаалах, онцгой байдал	232	16	0	0	232	16	0	0
4	Санхүү, бизнес, худалдаа	530	401	75	72	455	329	0	0
5	Мэдээллийн технологи	2,511	1,375	217	86	2,294	1,289	0	0
6	Шуудан, харилцаа холбоо	80	30	0	0	80	30	0	0
7	Байгаль орчин, аялал жуулчлал	1,085	609	17	10	1,068	599	0	0
8	Барилга	7,301	1,085	685	131	6,543	952	73	0
9	Тээвэр	4,989	735	1,047	268	3,799	425	143	42
10	Эрчим хүч	226	35	57	14	169	21	0	0
11	Уул уурхай	2,102	311	258	67	1,844	244	0	0
12	Хөдөө аж ахуй	1,619	584	349	111	1,259	463	11	10
13	Аж үйлдвэр	12,043	5,126	1,299	621	10,635	4,427	109	78
14	Хот байгуулалт, тохижилт	129	79	0	0	129	79	0	0
15	Үйлчилгээ	2,316	2,011	131	110	2,170	1,887	15	14
16	Эрүүл мэнд	247	219	0	0	247	219	0	14
Дүн		38,294	14,115	4,460	1,680	33,468	12,287	366	160

№	Салбар	Төгсөх ангид суралцагчид		Техникийн боловсрол		Мэргэжлийн боловсрол		Мэргэжлийн сургалт	
		Бүгд	Эм	Бүгд	Эм	Бүгд	Эм	Бүгд	Эм
1	Боловсрол	38	32	15	9	23	23	0	0
2	Соёл, урлаг	1,048	578	134	98	899	478	15	2
3	Цагдаа, батлан хамгаалах, онцгой байдал	232	16	0	0	232	16	0	0
4	Санхүү, бизнес, худалдаа	480	354	25	25	455	329	0	0
5	Мэдээллийн технологи	1,133	673	130	60	1,003	613	0	0
6	Шуудан, харилцаа холбоо	41	12	0	0	41	12	0	0
7	Байгаль орчин, аялал жуулчлал	848	443	17	10	831	433	0	0
8	Барилга	3,591	630	531	104	2,987	524	73	2
9	Тээвэр	2,639	585	540	130	1,956	413	143	42
10	Эрчим хүч	169	35	57	14	112	21	0	0
11	Уул уурхай	1,319	244	138	28	1,181	216	0	0
12	Хөдөө аж ахуй	1,189	493	102	32	1,076	451	11	10
13	Аж үйлдвэр	5,912	2,970	812	419	4,991	2,473	109	78
14	Хот байгуулалт, тохижилт	129	79	0	0	129	79	0	0
15	Үйлчилгээ	1,120	960	94	77	1,011	869	15	14
16	Эрүүл мэнд	236	213	0	0	236	213	0	0
Дүн		20,124	8,317	2,595	1,006	17,163	7,163	366	148

5.4

МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОН ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТӨГСӨГЧИД

2022-2023 оны хичээлийн жилд мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын **76** байгууллагыг **19,940** суралцагч 16 салбарын **218** мэргэжлээр ур чадвар эзэмшин төгссөн. Төгсөгчдийн **39.6%** буюу **7,902** нь ажлын байртай, **8.6%** буюу 1,710 нь дараагийн шатны боловсролын түвшинд дэвшин суралцсан статистик мэдээ гарсан байна.

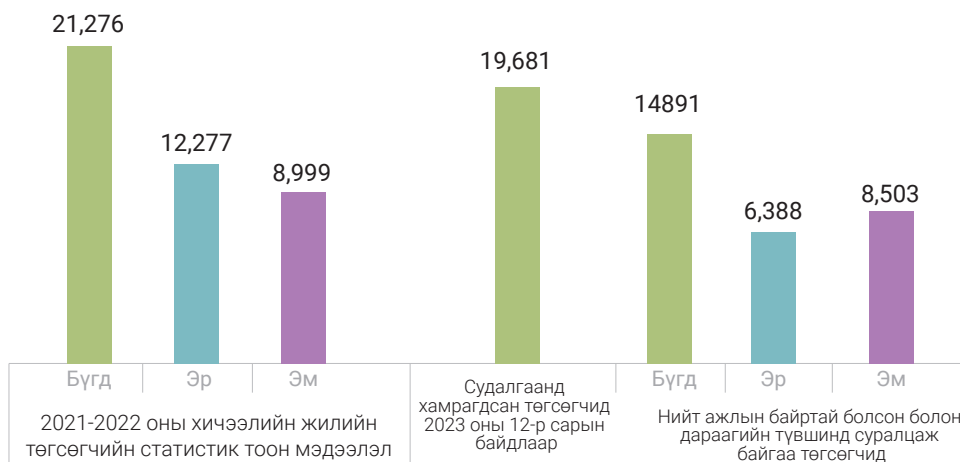

Төгсөгчдийн статистик мэдээллийг 2021 оны 07 дугаар сард захиргааны статистик мэдээллээр гарган түүнээс хойш тухайн оны төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн талаар мөшгөх судалгаа хийгдээгүй бөгөөд төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлт хэрхэн өөрчлөгдсөн талаарх тоон мэдээллийг цуглуулах шаардлага бий болсон.

Иймд төгсөгчдөөс мэргэжлээрээ ажиллаж байгаа, эзэмшсэн мэргэжлээс өөр ажил эрхэлж байгаа, өөртөө ажлын байр бий болгон ажиллаж байгаа, гадаадад ажил хөдөлмөр эрхэлж байгаа зэрэг хөдөлмөр эрхлэлттэй холбоотой “Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын 2021-2022 оны хичээлийн жилийн төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн судалгаа”-г салбарын бодлого, үйл ажиллагаанд дүн шинжилгээ хийх зорилгоор 2023 оны 4-р улиралд зохион байгуулан үр дүнг нэгтгэн дор харууллаа.

Судалгаанд 2021-2022 оны хичээлийн жилд мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын **76** байгууллага үйл ажиллагаа явуулж байснаас 2023 оны 12 дугаар сарын байдлаар дээрх сургалтын байгууллагуудаас **4** байгууллага төгсөлт хийгээгүй учир судалгаанд нийт **72** сургалтын байгууллагын **19,681** төгсөгчийг хамруулсан. Судалгаанд хамрагдсан төгсөгчдийн **14,891** нь хөдөлмөр эрхлэх буюу дараагийн боловсролын түвшинд суралцаж **4,790** нь бусад шалтгаантай /цэрэгт явсан, хүүхдээ хараад гэртээ байгаа, ямар нэгэн тодорхой шалтгаантай, холбоо барих боломжгүй, ажилгүй зэрэг/ байна. Өөрөөр хэлбэл 2021 оны нийт төгсөгчдийн **92.5** хувь нь энэхүү судалгаанд хамрагдсан байна.

Зураг 5.14 2021-2022 оны хичээлийн жилийн төгсөгчид, судалгаанд оролцогчдын тоо

2022 онд төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлт нь **1** жилийн дараа буюу 2023 оны 12 дугаар сарын байдлаар нийт төгсөгчдийн **69.9** хувь нь хөдөлмөр эрхэлж, **8.5** хувь нь дараагийн боловсролын түвшинд элсэн суралцсан байна. Ийнхүү 2022 оны төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлт өмнөх хичээлийн жилийн хөдөлмөр эрхэлж байгаа төгсөгчдөөс **2.9** хувиар өссөн байна.

Зураг 5.15 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын 2021-2022 оны хичээлийн жилийн төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлт, дараагийн боловсролын түвшинд суралцсан төгсөгч /хувиар/

Төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн хувь 1 жилийн дараа нэмэгдэх болсон гол шалтгаан нь 2020, 2021 онд цар тахлын халдвар хамгааллын дэглэм, хөл хорионы улмаас аж ахуйн нэгж байгууллагуудын үйл ажиллагаа зогсож, нэлээдгүй иргэд ажилгүй болж байсан үе байсан. Цар тахлын хөл хорио үе шаттайгаар суларч, цуцлагдсаны дараа аж ахуйн нэгж байгууллагуудын үйл ажиллагаа жигдэрч, хэвийн горимд шилжсэнээр ажиллагчдын тоо цар тахлын өмнөх түвшинд хүрч нэмэгдсэн байна.

Эх үүсвэр: ХНХЯ, Хөдөлмөрийн зах зээлийн тойм 2022 оны III улирал

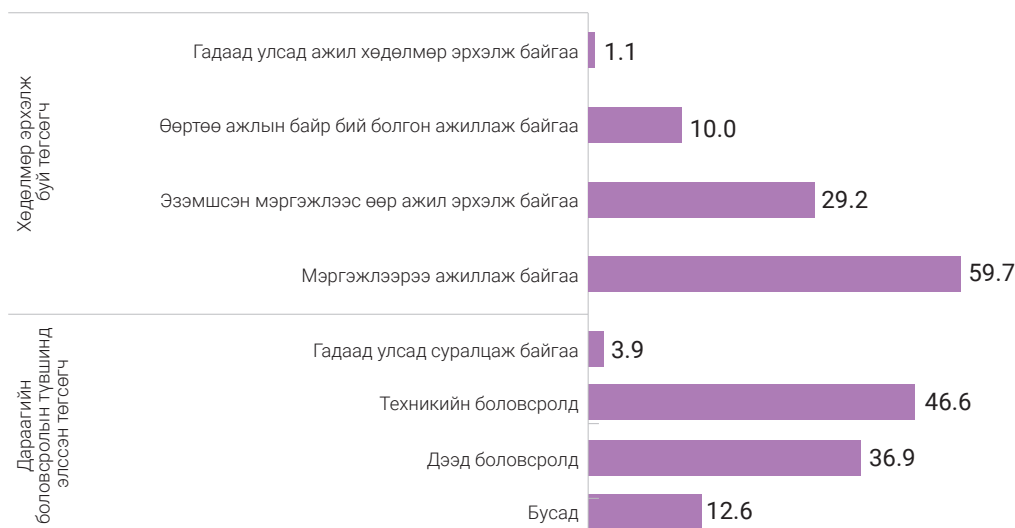
Судалгаанд оролцогч нийт **19,681** төгсөгчөөс **7,814** буюу **39.7** хувь нь мэргэжлээрээ ажиллаж байгаа, **3,825** буюу **19.4** хувь нь эзэмшсэн мэргэжлээс өөр ажил эрхэлж байгаа, **1,308** буюу **6.6** хувь нь өөртөө ажлын байр бий болгон ажиллаж байгаа, **144** буюу **0.7** хувь нь гадаадын улсад ажил хөдөлмөр эрхэлж байгаа, **663** буюу **3.4** хувь нь дээд боловсролд, **837** буюу **4.3** хувь нь техникийн боловсролд, **70** буюу **0.4** хувь нь гадаад улсад боловсрол эзэмшин суралцаж байна.

Хүснэгт 5.6 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын 2020-2021 оны хичээлийн жилийн төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн судалгаа, сургалтын байгууллагын өмчийн хэлбэрээр, 2023 оны 12 дугаар сарын байдлаар

Үйл ажиллагаа явуулсан сургалтын байгууллага эсэх / 2023 оны 12-р сарын байдлаар/	Судалгаанд хамрагдсан төгсөгчийн тоо	Ажлын байртай болсон төгсөгч						Дараагийн боловсролын түвшинд элссэн төгсөгч				
		Бүгд	Мэргэжлээрээ ажиллаж байгаа төгсөгч	Эзэмшсэн мэргэжлээс өөр ажил эрхэлж байгаа төгсөгч	Өөртөө ажлын байр бий болгон ажиллаж байгаа төгсөгч	Гадаадын улсад ажил хөдөлмөр эрхэлж байгаа төгсөгч	Бүгд	Дээд боловсрол	Техникийн боловсрол	Гадаадын улсад суралцаж байгаа төгсөгч	Бусад	
Бүгд	76	19,681	13,093	7,814	3,825	1,308	144	1,798	663	837	70	229
Төрийн өмчийн коллеж	25	9,127	6,117	4,095	1,639	346	35	912	237	480	25	171
Төрийн бус өмчийн коллеж	8	3,209	2,099	1,346	529	205	19	560	178	324	10	48
Төрийн өмчийн мсүт	20	4,323	2,921	1,477	1,073	331	40	105	64	27	7	7
Төрийн бус өмчийн мсүт	20	2,857	1,898	857	575	417	49	159	130	6	21	2
Төрийн өмчийн бусад хэв шинж бүхий сургалтын байгууллага	3	165	58	39	9	9	1	62	54	0	7	1

Зураг 5.16 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын 2020-2021 оны хичээлийн жилийн төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлт, дараагийн боловсролын түвшинд суралцсан төгсөгч, хувиар

ТӨГСӨГЧИД БА ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРЭЛТ

Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн барометрийн судалгааны 2023 оны үр дүнгийн тайланд Ажиллах хүчний нийт эрэлтийн 10.0 хувийг үйлдвэрлэл, аж ахуйн туслах ажилтан, 5.1 хувийг барилгын туслах ажилтан, 3.6 хувийг худалдагч, 3.0 хувийг цэвэрлэгч, үйлчлэгч зэрэг ажил мэргэжлүүд эзэлж байна. Эдгээр ажил мэргэжлийн эрэлт жил бүрийн эрэлтэд багагүй хувийг эзэлдэг бөгөөд энэ оны нийт эрэлтийн 21.7 хувийг бүрдүүлж байна. Түүнчлэн засалчин, шаварчин, жолооч, оёдолчин, мужаан, тогооч, зөөгч, гагнуурчин, цахилгаанчин, сантехникч зэрэг мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагаар бэлтгэдэг ажил мэргэжлийн эрэлт их байгаа бол дээд боловсролын хувьд нягтлан бодогч, менежерүүд, инженер, малын эмч зэрэг ажил мэргэжлүүд эрэлттэй ажил мэргэжлийн хүрээнд нэрлэгдэж байна.

Хүснэгт 5.7 Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын төгсөгчид, 2022-2023 оны хичээлийн жилд

Салбар, дэд салбар	Нийт төгсөгчид
Бүгд	19,940
I.Боловсролын салбар	10
II.Соёл, урлагийн салбар	1,049
III.Цагдаа, батлан хамгаалах, онцгой байдлын салбар	91
IV.Санхүү, бизнес, худалдааны салбар	464
V.Мэдээллийн технологийн салбар	1,143
VI.Шуудан, харилцаа холбооны салбар	61
VII.Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбар	853
VIII.Барилгын салбар	3,974
IX.Тээврийн салбар	2,105
X.Эрчим хүчний салбар	111
XI.Уул уурхайн салбар	1,265
XII.Хөдөө аж ахуйн салбар	1,003
XIII.Аж үйлдвэрийн салбар	6,253
XIV.Хот байгуулалт, тохижилтын салбар	102
XV.Үйлчилгээний салбар	1,243
XVI.Эрүүл мэндийн салбар	213

Хүснэгт 5.8 Эрэлттэй мэргэжил, хувиар

Д/д	ISCO код	Ажил мэргэжлийн нэр	Дүнд эзлэх хувь
1	932912	Үйлдвэрлэл, аж ахуйн туслах ажилтан	10.0
2	931211	Туслах ажилтан, барилгын туслах	5.1
3	521111	Мухлаг /лангууны худалдагч	3.6
4	911211	Цэвэрлэгч, албан тасалгааны	3.0
5	832211	Жолооч, машины	3.0
6	753311	Оёдолчин, зөөлөн эдлэлийн	2.3
7	712311	Засалчин, шаварчин	2.2
8	343411	Тогооч	1.8
9	122111	Дарга, эрхлэгч / менежер/, алба, хэлтэс, тасгийн / борлуулалтын/	1.7
10	522312	Худалдаачин /бөөний газрын/	1.6
11	241117	Нягтлан бодогч, тооцооны	1.6
12	752222	Нарийн мужаан	1.5
13	721214	Гагнуурчин	1.3
14	513111	Зөөгч	1.3
15	214112	Инженер, байгууламжийн	1.2
16	741111	Цахилгаанчин	1.2
17	712619	Сантехникч, сантехникийн системийн эд анги, зангилааг бэлтгэх	1.2
18	225011	Малын эмч	1.2
19	142016	Менежер, бөөний худалдааны / захиалгаар үйлчлэх дэлгүүрийн/	1.0
20	731121	Засварчин, багажны / нарийн/	0.9

Хүснэгт 5.9 Эрэлттэй мэргэжил, оноор

2024 онд эрэлттэй байх ажил мэргэжил		2023 онд эрэлттэй байх ажил мэргэжил	
ISCO код	Ажил мэргэжлийн нэр	ISCO код	Ажил мэргэжлийн нэр
932912	Үйлдвэрлэл, аж ахуйн туслах ажилтан	712311	Засалчин, шаварчин
931211	Туслах ажилтан, барилгын туслах	911211	Цэвэрлэгч/үйлчлэгч, албан тасалгааны
521111	Мухлаг /лангууны худалдагч	932912	Үйлдвэрлэл, аж ахуйн туслах ажилтан
911211	Цэвэрлэгч, албан тасалгааны	833212	Операторч, хүнд даацын авто машины
832211	Жолооч, машины	931211	Туслах ажилтан, барилгын туслах
753311	Оёдолчин, зөөлөн эдлэлийн	521111	Мухлаг /лангууны худалдагч
712311	Засалчин, шаварчин	322101	Туслах сувилагч
343411	Тогооч	241112	Нягтлан бодогч
122111	Дарга, эрхлэгч /менежер/, алба, хэлтэс, тасгийн /борлуулалтын/	832211	Жолооч, машины
522312	Худалдаачин /бөөний газрын/	231038	Багш, англи хэлний
241117	Нягтлан бодогч, тооцооны	142012	Менежер, бөөний худалдааны / дэлгүүрийн/
752222	Нарийн мужаан	711515	Мужаан, засварын
721214	Гагнуурчин	226201	Эм зүйч
513111	Зөөгч	343411	Тэргүүлэх шеф тогооч /Head chef/
214112	Инженер, байгууламжийн	214417	Инженер, дотоод шаталтат хөдөлгүүрийн
741111	Цахилгаанчин	933316	Ачигч, дэлгүүрийн
712619	Сантехникч, сантехникийн системийн эд анги, зангилааг бэлтгэх	225011	Малын эмч
225011	Малын эмч	721214	Гагнуурчин
142016	Менежер, бөөний худалдааны / захиалгаар үйлчлэх дэлгүүрийн/	711411	Арматурчин
731121	Засварчин, багажны /нарийн/	723119	Автомашин хөдөлгүүрийн засварчин, моторчин

Эх үүсвэр: ХНХЯ, ХСИ, "Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн барометрийн судалгааны 2023 оны үр дүнгийн тайлан"

5.5

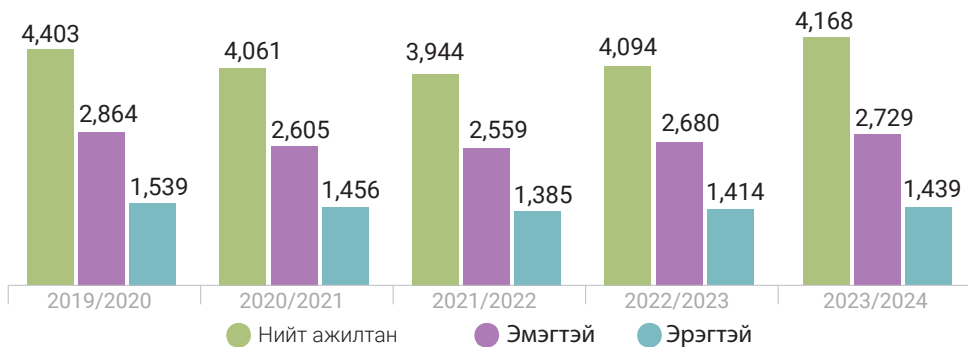
МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОН ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН БАГШ, АЖИЛЛАГЧИД

Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад 2023-2024 оны хичээлийн жилд нийт **4,168** ажилтан ажиллаж байгаагаас төрийн өмчийн сургалтын байгууллагад **3,434**, хувийн өмчийн сургалтын байгууллагад **734** багш, ажилтан ажиллаж байна.

Хүснэгт 5.10 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт багш, ажиллагчид, хүйс, албан тушаалаар

Үзүүлэлт	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Нийт ажиллагчид	4,403	4,061	3,944	4,094	4,168
эмэгтэй	2,864	2,605	2,559	2,680	2,729
эрэгтэй	1,539	1,456	1,385	1,414	1,439
Үндсэн багш	2,388	2,242	2,124	2,252	2,351
Бусад ажиллагчид	1,835	1,652	1,649	1,686	1,660
Захирал болон дэд захирал	103	94	97	81	81
Сургалтын албаны дарга	77	73	74	75	76

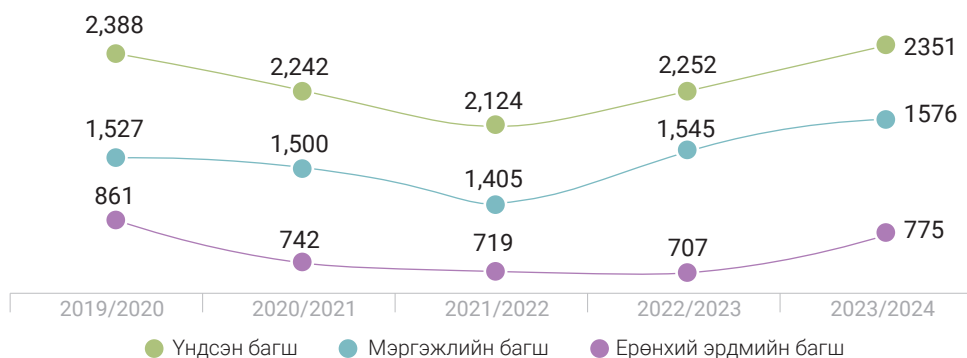
Зураг 5.17 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт багш, ажилтан, хүйс, албан тушаалаар

Нийт ажилтны **2,729** буюу **65.4** хувь нь эмэгтэй, **1,439** буюу **34.6** хувь нь эрэгтэй ажилтан байна. Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын нийт ажилтны дотор үндсэн багш **2,351** буюу **56.4** хувь, захирал болон дэд захирал **81** буюу **2.0** хувь, сургалтын менежер **76** буюу **1.8** хувь, бусад ажилтан **1,660** буюу **39.8** хувийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 5.18 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт үндсэн багш

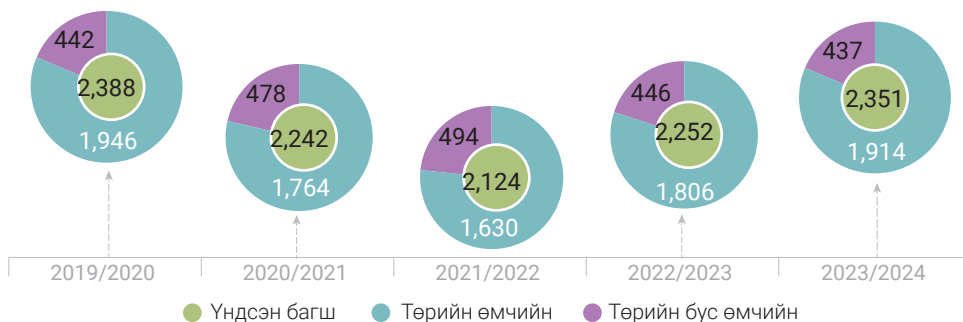
2023-2024 оны хичээлийн жилд нийт ажилтны **2,351** буюу **56.4** хувийг үндсэн багш эзэлж байна.

Үндсэн багшийн **1,576** буюу **67.0** хувь нь мэргэжлийн, **775** буюу **33.0** хувь нь ерөнхий эрдмийн багш байна.

Нийт багшийн **1,524** буюу **64.8** хувь нь эмэгтэй, **827** буюу **35.2** хувь нь эрэгтэй багш байна.

Зураг 5.19 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын үндсэн багш, өмчийн хэлбэрээр

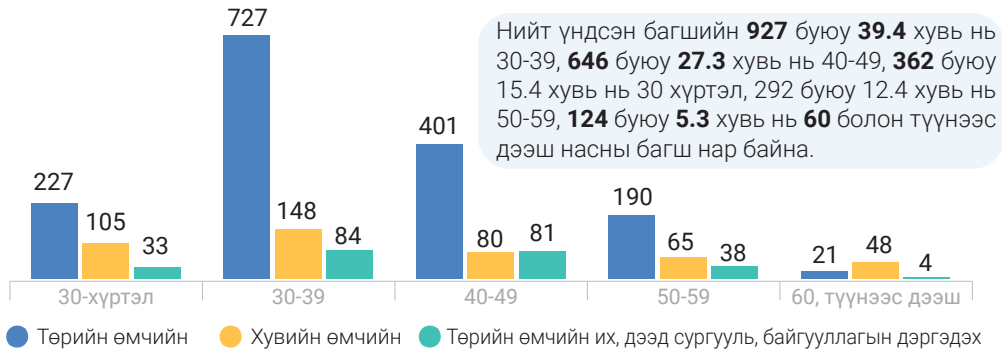
Нийт үндсэн багшийн **1,914** буюу **81.4** хувь нь төрийн өмчийн, **437** буюу **18.6** хувь нь хувийн өмчийн техникийн болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын үндсэн багш байна.

Хүснэгт 5.11 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын үндсэн багшийг нас, өмчийн хэлбэрээр, 2023/2024

Багшийн нас	Үндсэн багш	Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага	
		Төрийн өмчийн	Хувийн өмчийн
Сургалтын байгууллага	76	48	28
Үндсэн багш	2,351	1,914	437
30 хүртэл	362	258	104
30-39	927	775	152
40-49	646	568	78
50-59	292	248	44
60, түүнээс дээш	124	65	59

Зураг 5.20 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын багшийн нас, өмчийн хэлбэрээр, 2023/2024

Хүснэгт 5.12 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын үндсэн багшийн боловсролын түвшин, өмчийн хэлбэрээр, 2023/2024

Багшийн нас	Үндсэн багш	Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын байгууллага	
		Төрийн өмчийн	Хувийн өмчийн
Сургалтын байгууллага	76	48	28
Үндсэн багш	2,351	1,914	437
Доктор	23	13	10
Магистр	995	834	161
Бакалавр	1,186	955	231
Диплом	120	89	31
Бусад *	27	23	4
Багшлах эрхтэй багш	2,145	1,776	369

* Бусад гэсэн хэсэгт Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалын сайдын 2021 оны А/71 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Багшлах эрх олгох, хасах журам"-ын 3.1.2-д "Үйлдвэрлэлийн зохих дадлага, туршлагатай, мэргэжлийн өндөр зэрэгтэй" багшийг оруулан тооцсон.

Зураг 5.21 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын үндсэн багшийн боловсролын түвшин

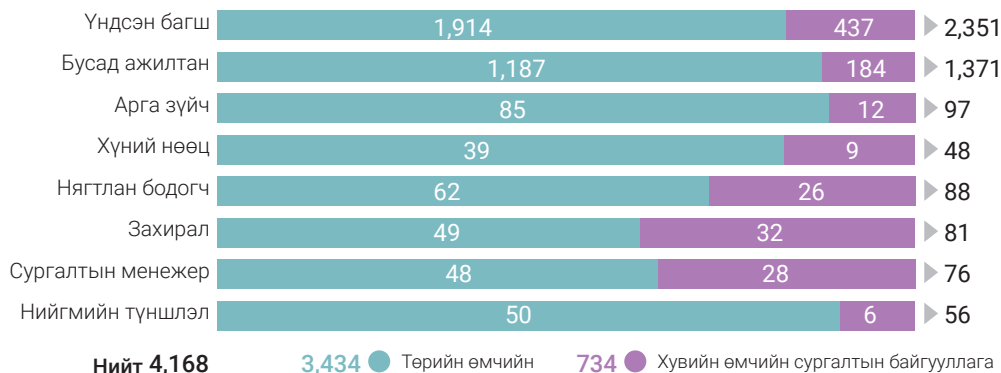

Үндсэн багшийн **1,186** буюу **50.4** хувь нь бакалавр, **995** буюу **42.3** хувь нь магистр, **120** буюу **5.1** хувь нь диплом, **1.2** хувь нь бусад, **23** буюу **1** хувь нь докторын зэрэгтэй байна.

Нийт үндсэн багшийн **2,145** буюу **91.2** хувь нь багшлах эрхтэй.

Зураг 5.22 Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын нийт багш, ажилтан, албан тушаалаар, 2023/2024

06

ДЭЭД БОЛОВСРОЛ

2023 ОНЫ ОЦЛОХ АЖИЛ:

2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдөр Улсын Их Хурлаар Дээд боловсролын тухай хуулийг шинэчлэн батлуулсан.

2023 оны 03 дугаар сарын 29-ний өдөр Засгийн газрын 115 дугаар тогтоолоор Монгол Улсын хөгжлийн тэргүүлэх болон эрэлттэй мэргэжлийн чиглэлийг батлуулан, мэргэжил сонголт, зээл тэтгэлгийн үйл ажиллагаанд баримталж эхэлсэн.

2023 оноос их, дээд сургуулийн засаглалыг бие даасан байдлыг хангах төрөөс хараат бус байдлыг бэхжүүлэх бодлого үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэн, төрийн өмчийн их, дээд сургуулийн захирлыг удирдах зөвлөл томилох, чөлөөлөх эрхтэй болов.

2023 онд мэргэжлийн боловсрол, техникийн боловсрол, дээд боловсролын шаталсан тогтолцоог бүрдүүлэх ажлыг хэрэгжүүлэн мэргэжлийн болон техникийн боловсролын 20 сургуулийг өөрчлөн зохион байгуулсан.

2023 онд их сургуулийн ахлах сургуулийн тогтолцоог бий болгож хөгжүүлэх зорилгоор төрийн өмчийн их сургуулийн 15 ахлах сургуулийг шинээр байгуулсан.

Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй бие даасан 61 их, дээд сургууль бий. Боловсрол шинжлэх ухааны яам, Боловсролын үнэлгээний төв, Боловсролын чанарын судалгааны хүрээлэн, олон улсын эрэмбэ тогтоодог "Times Higher Education" байгууллагаас аргачлалын зөвлөгөө авч хамтран ажиллан урьдчилсан байдлаар Их, дээд сургуулиудын үндэсний эрэмбэ, чансааг тогтоов.

2023 онд Төрийн цахим үйлчилгээний нэгдсэн системд "Оюутан" тусгай цэс бий болгосон. Тухайн цэснээс оюутан "Оюутны цахим үнэмлэх" авч байгаагаас гадна автобусны картаа захиалж байна. Мөн их, дээд сургуульд суралцагчийн тодорхойлолт, их, дээд сургууль төгсөгчийн лавлагаа зэргийг авч байна.

НҮБ-ын "Хувьсаж буй боловсрол" дээд хэмжээний чуулга уулзалт, ЮНЕСКО-ийн Дэлхийн дээд боловсролын 3 дугаар Ерөнхий бага хурал, НҮБ-ын Дээд боловсролын 2030 он хүртэлх замын зураглал, Тогтвортой Хөгжлийн Боловсрол (ТХБ), Монголын дээд боловсролын чанарын шинэчлэлийн бодлого, үйл ажиллагааны хүрээнд "Монгол Улсын дээд боловсролын Анхдугаар форум"-ыг НҮБ, ЮНЕСКО, БШУЯ хамтран 2023 оны 10 сард зохион байгуулсан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 306 дугаар тогтоолоор их сургуулийг сургалт-эрдэм шинжилгээ-үйлдвэрлэлийн цогцолбор хэлбэрээр хөгжүүлэх, шатлан суралцах тогтолцоог бүрдүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх зорилгоор мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын дараах байгууллагыг төрийн өмчийн их сургуулийн харьяа политехник коллеж болгон өөрчлөн байгууллаа.

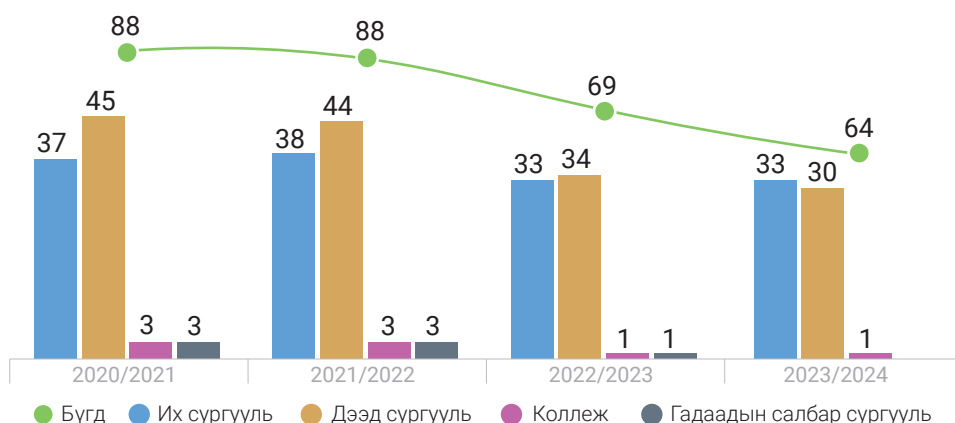
Хүснэгт 6.1 Дээд боловсролын салбарын үндсэн үзүүлэлт, 2023/2024

Үзүүлэлт	Бүгд	Нийслэл	Орон нутаг	Төрийн өмчийн	Хувийн өмчийн	Олон нийтийн/ шашны өмчийн
СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА						
Нийт их, дээд сургууль, коллеж	64	59	5	16	45	3
Үүнд: Коллеж	1	-	1	1	-	-
Дээд сургууль	30	26	4	5	23	2
Их сургууль	33	33	-	10	22	1
Магадлан итгэмжлэгдсэн сургууль	35	32	3	6	26	3
Үүнд: Коллеж	-	-	-	-	-	-
Дээд сургууль	20	18	2	2	16	2
Их сургууль	15	15	-	4	10	1
СУРАЛЦАГЧ						
Нийт суралцагч	145,345	136,056	9,289	80,133	57,258	7,954
Үүнээс: эрэгтэй	56,744	53,640	3,104	32,733	21,111	2,900
эмэгтэй	88,601	82,416	6,185	47,400	36,147	5,054
Диплом	2,792	1,824	968	2,144	648	-
Үүнээс: эрэгтэй	622	491	131	389	233	-
эмэгтэй	2,170	1,333	837	1,755	415	-
Бакалавр	113,322	106,216	7,106	60,660	46,912	5,750
Үүнээс: эрэгтэй	45,437	42,788	2,649	25,667	17,672	2,098
эмэгтэй	67,885	63,428	4,457	34,993	29,240	3,652
Магистр	24,171	22,982	1,189	13,706	8,371	2,094
Үүнээс: эрэгтэй	8,555	8,237	318	5,118	2,682	755
эмэгтэй	15,616	14,745	871	8,588	5,689	1,339
Доктор	5,060	5,034	26	3,623	1,327	110
Үүнээс: эрэгтэй	2,130	2,124	6	1,559	524	47
эмэгтэй	2,930	2,910	20	2,064	803	63
ШИНЭЭР ЭЛСЭГЧ						
Нийт шинээр элсэгч	22,707	10,782	11,925	15,037	6,497	1,173
Үүнээс: эрэгтэй	8,571	4,317	4,254	6,179	1,966	426
эмэгтэй	14,136	6,465	7,671	8,858	4,531	747
Диплом	671	229	442	475	196	-
Бакалавр	19,256	8,842	10,414	13,042	5,280	934
Магистр	2,511	1,514	997	1,277	995	239
Доктор	269	197	72	243	26	-
БАГШ, АЖИЛЛАГЧИД						
Нийт багш, ажилтан	11,664	11,443	221	7,312	4,009	343
Үүнээс: эрэгтэй	4,207	4,134	73	2,639	1,446	122
эмэгтэй	7,457	7,309	148	4,673	2,563	221
Үндсэн багш	5,112	5,027	85	3,322	1,647	143
Үүнээс: эрэгтэй	1,971	1,946	25	1,288	617	66
эмэгтэй	3,141	3,081	60	2,034	1,030	77

6.1 ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА

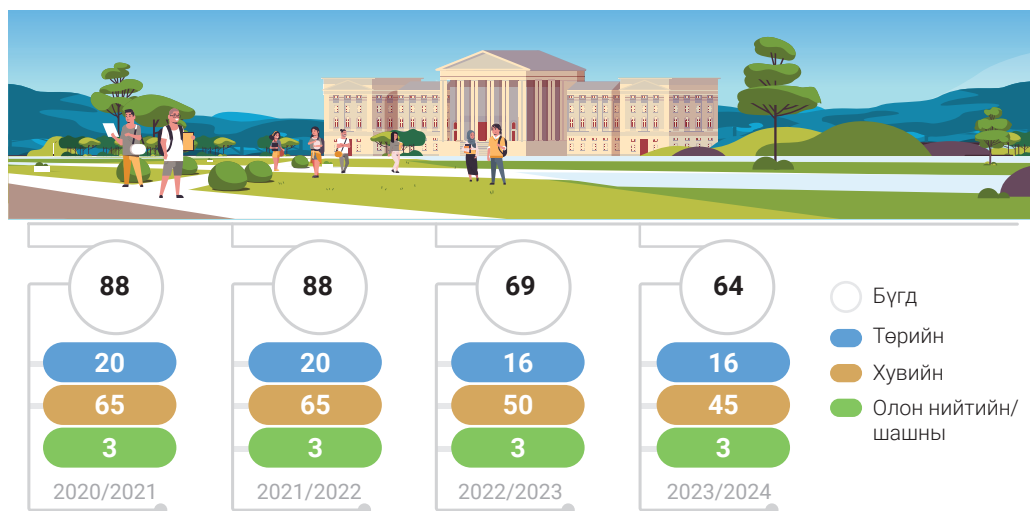
Монгол Улсын хэмжээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд дээд боловсролын сургалтын **64*** байгууллагад **145,345** оюутан суралцаж, **11,664** багш, ажиллагчид ажиллаж байна.

Зураг 6.1 Дээд боловсролын сургалтын байгууллага, хэв шинжээр

Дээд боловсролын сургалтын **64** байгууллагаас **33** буюу **51.6** хувь нь их сургууль, **30** буюу **46.8** хувь нь дээд сургууль, **1** буюу **1.6** хувь нь коллеж байгаа бол гадаадын их сургуулийн салбар сургууль нэг байна.

Зураг 6.2 Дээд боловсролын сургалтын байгууллага, өмчийн хэлбэрээр

*2023 онд БШУ-ны сайдын тушаалаар ХУИС-ийн харьяа Билиг дээд сургууль, Гурван-Эрдэнэ багшийн дээд сургууль, Тэнгэр дээд сургууль, Засагт хан дээд сургууль, Цэцээ гүн дээд сургуулийн тусгай зөвшөөрлийг тус тус хүчингүй болгох шийдвэр гарсан. Мөн Билиг дээд сургуулийг Идэр их сургуульд, Гурван-эрдэнэ, Тэнгэр дээд сургуулийг Санхүү эдийн засгийн их сургуульд, Цэцээ гүн дээд сургуулийг Улаанбаатар-Эрдэм их сургуульд тус тус шилжүүлэн бүртгэх тушаал гарч, оюутан суралцагчдыг шилжүүлэн бүртгэх ажлыг зохион байгуулсан.

Их дээд сургууль, коллежийн **45** буюу **70.3** хувь нь хувийн өмчийн, **16** буюу **25.0** хувь нь төрийн өмчийн, **3** буюу **4.7** хувь нь олон нийтийн/шашны өмчийн сургууль байна. Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын **59** буюу **92.2** хувь нь Улаанбаатар хотод, **5** буюу **7.8** хувь нь орон нутагт сургалтын үйл ажиллагаа явуулж байна.

Хүснэгт 6.2 Засгийн газрын 2022 оны 293 дугаар тогтоолоор шинээр байгуулагдсан, харьяалал, ангилал нь өөрчлөгдсөн болон их сургуулиудын бүрэлдэхүүнд нэгтгэсэн сургалтын байгууллагууд

Сургалтын байгууллагын нэр	Өөрчлөлт
Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн харьяа Технологийн дээд сургууль /Өмнөговь аймаг/	Шинээр байгуулагдсан
Ховд Их сургууль	Монгол Улсын Их Сургуулийн Ховд аймаг дахь салбар сургууль
Дорнод их сургууль	Монгол Улсын Их Сургуулийн Дорнод аймаг дахь салбар сургууль
Ховд их сургуулийн Баян-Өлгий аймаг дахь салбар сургууль	Монгол Улсын Боловсролын Их Сургуулийн Баян-Өлгий аймаг дахь салбар сургууль
Худалдаа үйлдвэрлэлийн их сургуулийн Баянхонгор аймаг дахь салбар сургууль	Хөдөө Аж Ахуйн Их Сургуулийн Баянхонгор аймаг дахь салбар сургууль
Дархан-Уул аймаг дахь ХААИС-ийн харьяа Ургамал, газар тариалангийн хүрээлэнгийн Агро-Экологи, бизнесийн сургууль	Хөдөө Аж Ахуйн Их Сургуулийн Дархан-Уул аймаг дахь салбар сургууль
Улаанбаатарын Их Сургууль	Монгол Улсын Их Сургуулийн бүрэлдэхүүн сургууль
Худалдаа үйлдвэрлэлийн их сургууль	Монгол Улсын Их Сургуулийн бүрэлдэхүүн сургууль
"Дүрслэх урлагийн академи" дээд сургууль	Соёл Урлагийн Их Сургуулийн бүрэлдэхүүн сургууль
Соёл урлагийн их сургуулийн Завхан аймаг дахь салбар сургууль	Монгол Улсын консерваторийн харьяа Завхан аймаг дахь хөгжим бүжгийн коллеж
Монгол Улсын их сургуулийн Орхон аймаг дахь салбар сургууль	Шинжлэх Ухаан Технологийн Их Сургуулийн харьяа Эрдэнэт цогцолбор дээд сургуульд нэгтгэсэн.

Хүснэгт 6.3 Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа дээд боловсролын сургалтын байгууллагууд, өмчийн хэлбэрээр

Төрийн өмчийн	Хувийн өмчийн
1. Монгол Улсын консерваторийн харьяа Завхан аймаг дахь Хөгжим бүжгийн коллеж	1. Дархан дээд сургууль (Дархан-Уул)
2. ШУТИС-ийн харьяа "Эрдэнэт цогцолбор" дээд сургууль	2. Хүмүүнлэгийн ухааны их сургуулийн харьяа Хүмүүнлэгийн дээд сургууль (Дархан-Уул)
3. ШУТИС-ийн харьяа Өмнөговь аймаг дахь Технологийн дээд сургууль	

6. ДЭЭД БОЛОВСРОЛ

Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2023 оны "Дээд боловсролын чанарын үнэлгээ хийх тухай" А/240 дүгээр тушаалаар дээд боловсролын сургалтын байгууллагад эрэмбэ тогтоох ажлын хүрээнд сургалтын байгууллага, сургалтын хөтөлбөрийн болон тогтвортой хөгжлийн зорилтыг хэрэгжүүлэхэд их дээд сургуулийн үзүүлж буй үр нөлөөг тодорхойлох шалгуур үзүүлэлтийг тус тус баталсан. Дээд боловсролын чанарын үнэлгээг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулахыг Боловсролын үнэлгээний төвд даалгасны дагуу 2023 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдрөөс 2023 оны 10 дугаар сарын 15-ны өдрийн хооронд дээд боловсролын сургалтын байгууллагын шалгуур үзүүлэлтийн дагуу мэдээлэл цуглуулж, **урьдчилсан эрэмбийг тогтоолоо**. Энэхүү урьдчилсан эрэмбийг 2024 онд баталгаажуулж, эцэслэн тогтоохоор төлөвлөж байна.

Нийт **64** сургуулийн эхний **10-т** жагссан сургуулийн мэдээллийг харуулав.

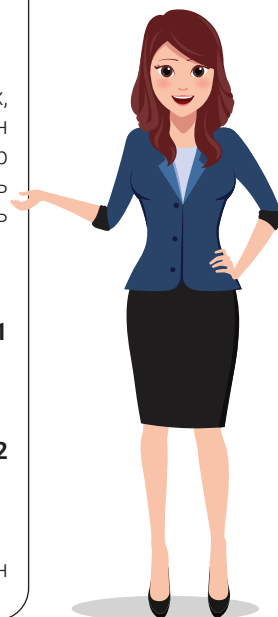
№	Сургалтын байгууллагын нэр	Нийт оноо	Сургалт	Эрдэм шинжилгээ	Гадаад харилцаа	Орчин үйлчилгээ
1	МУИС /Монгол улсын их сургууль/	83.5	94	91	41	73
2	АШУУИС /Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургууль/	75.4	86	65	50	83
3	ШУТИС /Шинжлэх ухаан технологийн их сургууль/	71.8	82	66	30	81
4	МУБИС /Монгол улсын боловсролын их сургууль/	65.6	82	41	37	83
5	ХААИС /Хөдөө аж ахуйн их сургууль/	60.2	72	40	30	82
6	Монгол-Германы хамтарсан Ашигт малтмал, технологийн их сургууль	56.1	59	48	40	70
7	Санхүү, эдийн засгийн их сургууль	52.3	84	10	30	64
8	Отгонтэнгэр их сургууль	52.1	66	29	37	68
9	Эм Зүйн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль	50.4	54	35	24	80
10	СУИС /Соёл урлагийн их сургууль/	48.9	58	21	44	75

Эх үүсвэр: <https://highreport.eec.mn/performance/rank?fbclid=IwAR3qAZ20sUOHHEsPhr6e72KYQKdQzVxuSWgMMjDkn-q0oh4B0Mybo5kTrnc>

МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА БОЛОН ХӨТӨЛБӨР 2023-2024 ОНЫ ХИЧЭЭЛИЙН ЖИЛИЙН БАЙДЛААР

Дээд боловсролын сургалтын үйл ажиллагаа явуулж буй нийт 64 их, дээд сургууль, коллежийн **35** буюу **54.7** хувь нь 2023 онд магадлан итгэмжлэл нь идэвхтэй төлөвт байгаа бол нийт **5** сургууль шинээр магадлан итгэмжлэлд хамрагдсан байна. Магадлан итгэмжлэл нь 2023 онд идэвхтэй байгаа нийт **35** сургуулийн **15** буюу **42.9** хувь нь их сургууль, **20** буюу **51.1** хувь нь дээд сургууль байна.

- **Олон улсын магадлан итгэмжлэлд:**
16 сургуулийн **110** хөтөлбөр, 2023 онд шинээр нэмэгдсэн **1** сургуулийн **3** хөтөлбөр;
- **Дотоодын магадлан итгэмжлэлд:**
35 сургуулийн **327** хөтөлбөр, 2023 онд шинээр нэмэгдсэн **12** сургуулийн **44** хөтөлбөр;
- **Урьдчилсан магадлан итгэмжлэлд:**
39 сургуулийн **200** хөтөлбөр, 2023 онд шинээр **15** сургуулийн **23** хөтөлбөр магадлан итгэмжлэгдсэн байна

6.2 ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГАД СУРАЛЦАГЧИД

Хүснэгт 6.5 Нийт суралцагчид, боловсролын зэрэг, хүйсээр

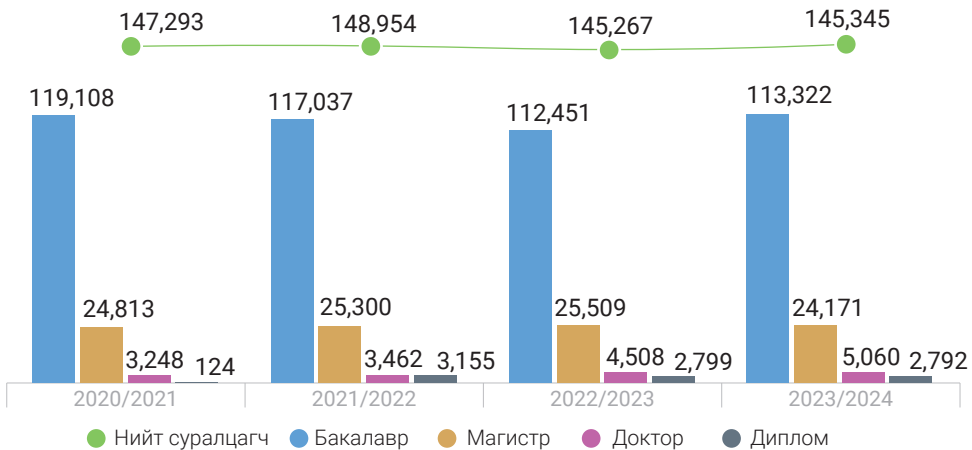
Үзүүлэлт	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Нийт суралцагч	147,293	148,954	145,267	145,345
Үүнээс: Эмэгтэй	89,463	91,034	88,823	88,601
Эрэгтэй	57,830	57,920	56,444	56,744
Диплом	124	3,155	2,799	2,792
Үүнээс: Эмэгтэй	17	2,519	578	2,170
Эрэгтэй	107	636	2,221	622
Бакалавр	119,108	117,037	112,451	113,322
Үүнээс: Эмэгтэй	71,375	69,803	67,258	67,885
Эрэгтэй	47,733	47,234	45,193	45,437
Магистр	24,813	25,300	25,509	24,171
Үүнээс: Эмэгтэй	16,291	16,717	16,742	15,616
Эрэгтэй	8,522	8,583	8,767	8,555
Доктор	3,248	3,462	4,508	5,060
Үүнээс: Эмэгтэй	1,780	1,995	2,602	2,930
Эрэгтэй	1,468	1,467	1,906	2,130

Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад нийт **145,345** оюутан суралцаж байгаа нь өмнөх оны хичээлийн жилээс **78** буюу **0.1** хувиар өссөн байна.

Суралцагчдыг өмнөх хичээлийн жилтэй харьцуулахад дипломын боловсролд суралцагчид **7**-оор, магистрантурт суралцагчдын тоо **1,338**-аар буурсан бол бакалаврын зэрэгт суралцагчид **871**-ээр, докторантурт суралцагчдын тоо **552**-оор тус тус өссөн байна.

Зураг 6.3 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчид, боловсролын түвшнээр

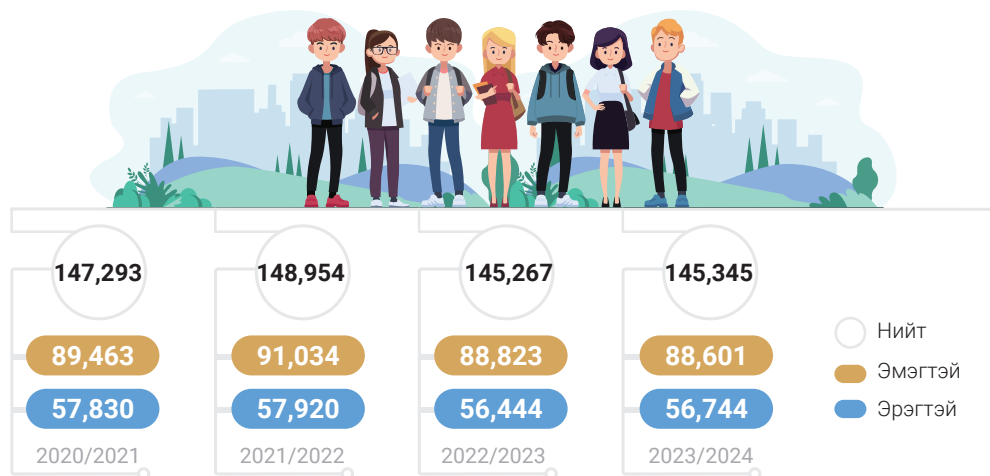

Их, дээд сургууль, коллежийн суралцагчдыг боловсролын зэргээр авч үзвэл, нийт суралцагчдын **2,792** буюу **1.9** хувь нь диплом, **113,322** буюу 78.0 хувь нь бакалавр, **24,171** буюу **16.6** хувь нь магистр, **5,060** буюу **3.5** хувь нь докторын хөтөлбөрийн сургалтад хамрагдаж байна.

2023 онд Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын тушаалаар зарим их, дээд сургууль, коллежийг нэгтгэн зохион байгуулсантай холбоотойгоор нийт суралцагчдын тоо өмнөх хичээлээс буурсан.

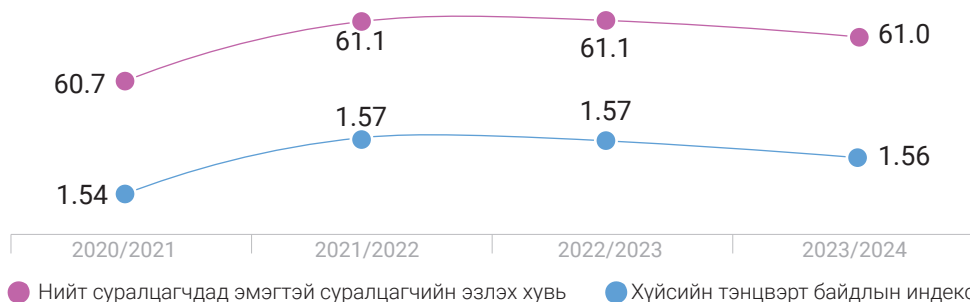
Зураг 6.4 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчид, хүйсээр

Их, дээд сургууль, коллежид суралцагчдыг хүйсээр авч үзвэл, нийт суралцагчдын **88,601** буюу **60.9** хувь нь эмэгтэй, **56,744** буюу **39.1** хувь нь эрэгтэй байна.

Жендерийн тэнцвэрт байдлын индекс буюу **100** эрэгтэй суралцагч тутам ногдох эмэгтэй суралцагчийн тоо **156** буюу өнгөрсөн хичээлийн жилээс уг индекс өөрчлөгдөөгүй байна.

Зураг 6.5 Дээд боловсролын салбарт суралцагчдын хүйсийн тэнцвэрт байдлын индекс, хувиар

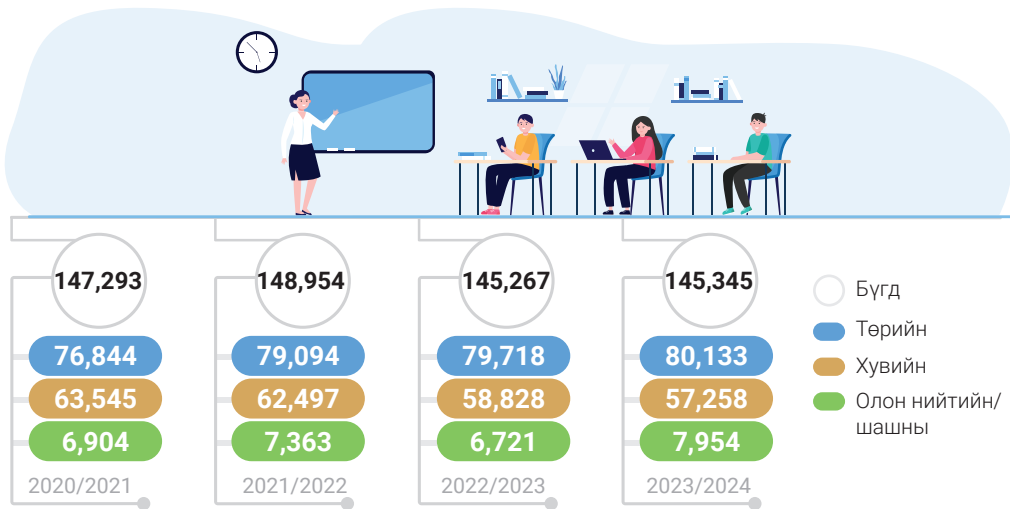
Хүснэгт 6.6 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчид, сургуулийн хэв шинжээр

	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Дээд сургууль	16,408	15,688	12,528	11,063
Коллеж	141	224	33	37
Их сургууль	130,510	132,808	132,595	134,165
Гадаад салбар сургууль	234	234	111	80
Нийт суралцагч	147,293	148,954	145,267	145,345

Нийт суралцагчдын **134,165** буюу **92.3** хувь нь их сургуульд, **11,143** буюу **7.6** хувь нь дээд сургуульд, **37** нь коллежид суралцаж байгаа бол **80** нь буюу **0.1** хувь нь гадаадын их сургуулийн салбар сургуульд суралцаж байна.

Зураг 6.6 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчид, өмчийн хэлбэрээр

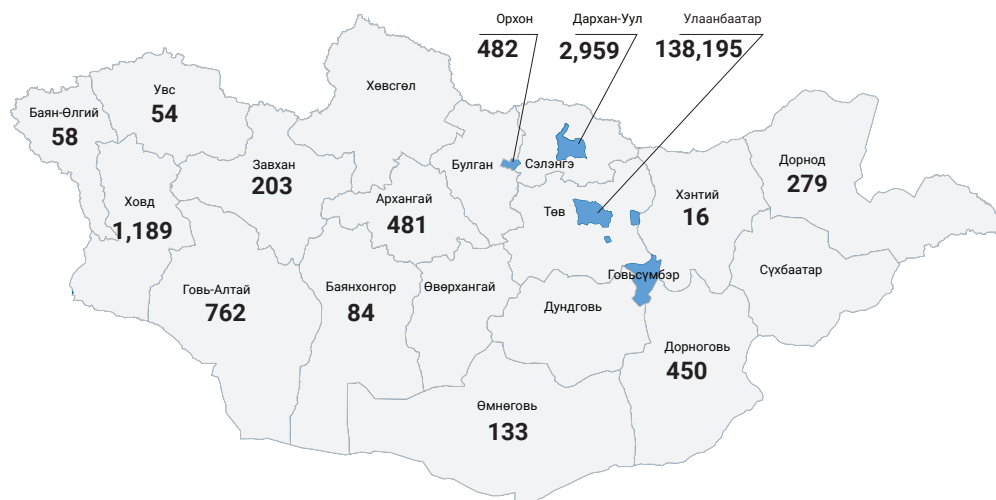
Их, дээд сургууль, коллежид суралцагчдыг өмчийн хэлбэрээр авч үзвэл, 2023-2024 оны хичээлийн жилд нийт суралцагчдын **80,133** буюу **55.1** хувь төрийн өмчийн, **57,258** буюу **39.4** хувь нь хувийн өмчийн, **7,954** буюу **5.5** хувь нь олон нийтийн/шашны өмчийн сургуульд суралцаж байна.

Их, дээд сургууль, коллежид суралцагчдын **138,195** буюу **95.1** хувь нь Улаанбаатар хотод, **7,150** буюу **4.9** хувь нь орон нутагт суралцаж байна.

Аймгаар авч үзвэл, 2023-2024 оны хичээлийн жилд хамгийн олон суралцагчтай нь Дархан-Уул аймаг **2,959** буюу нийт суралцагчдын **2.0** хувийг, хамгийн цөөн суралцагчтай нь Хэнтий аймаг **16** суралцагчтай байна.

Зураг 6.7 Нийт суралцагчид, сургуулийн байршлаар /салбар сургууль/ 2023/2024

Монгол Улсын хүн амын 18-24 насны нийт хүн ам **317,376** байгаагийн **112,451** буюу **35.4** хувь нь бакалаврын боловсролд суралцагчид байна.

Тайлбар: ҮСХ-ны 2021 оны суурин хүн амын тоог нас дэвшүүлэх аргачлалаар тооцсон. Олон улсад бакалаврын зэргийн боловсрол олгох насны бүлгийг 18-24 нас гэж үздэг.

Эх үүсвэр: Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллагын тодорхойлолтоос, OECD iLibrary (oecd-ilibrary.org)

Хүснэгт 6.7 Нийт суралцагчид, боловсролын түвшин, мэргэжлийн ерөнхий чиглэлээр, 2023/2024

Мэргэжлийн ерөнхий чиглэл	Нийт суралцагчид	Дипломын боловсрол	Бакалаврын боловсрол	Магистрын боловсрол	Докторын боловсрол
Нийт суралцагчид	145,345	2,792	113,322	24,171	5,060
Боловсрол	17,231	-	12,021	4,309	901
Урлаг, хүмүүнлэг	11,127	-	9,090	1,093	944
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	9,787	-	8,128	1,238	421
Бизнес, удирдахуй, хууль, эрх зүй	39,691	-	28,503	9,962	1,226
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	3,648	-	2,582	755	311
Мэдээлэл, харилцааны технологи	7,835	6	7,459	341	29
Инженер, үйлдвэрлэл, барилга угсралт	18,821	266	16,628	1,686	241
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлэг	2,347	-	1,248	881	218
Эрүүл мэнд, нийгмийн халамж	26,207	2,520	20,179	3,202	306
Үйлчилгээ	7,228	-	6,061	704	463
Ерөнхий суурь хөтөлбөр	1,423	-	1,423	-	-

Зураг 6.8 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчид, хүйс, мэргэжлийн ерөнхий чиглэл, нийт суралцагчдын тоонд эзлэх хувь, 2023/2024

Нийт суралцагчдыг мэргэжлийн ерөнхий чиглэлээр авч үзвэл 2023-2024 оны хичээлийн жилд **39,691** буюу **27.3** хувийг бизнес, удирдахуй, хууль, эрх зүйн мэргэжлийн чиглэлд хамгийн олон суралцагч, нийт суралцагчийн **2,347** буюу **1.6** хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлгийн салбарын мэргэжлийг хамгийн цөөн тооны суралцагч сонгон суралцаж байна.

Зураг 6.9 Багш мэргэжлээр сургалтын үйл ажиллагаа явуулж буй дээд боловсролын сургалтын байгууллага, өмчийн хэлбэрээр, 2023/2024

Нийт **31** сургууль (төрийн өмчийн-**5**, хувийн өмчийн-**26** сургууль) 2023-2024 оны хичээлийн жилд багш мэргэжлээр сургалтын үйл ажиллагаа явуулж тэдгээрт нийт **12,104** оюутан суралцаж байгаа нь нийт суралцагчдын **8.3** хувийг эзэлж байна.

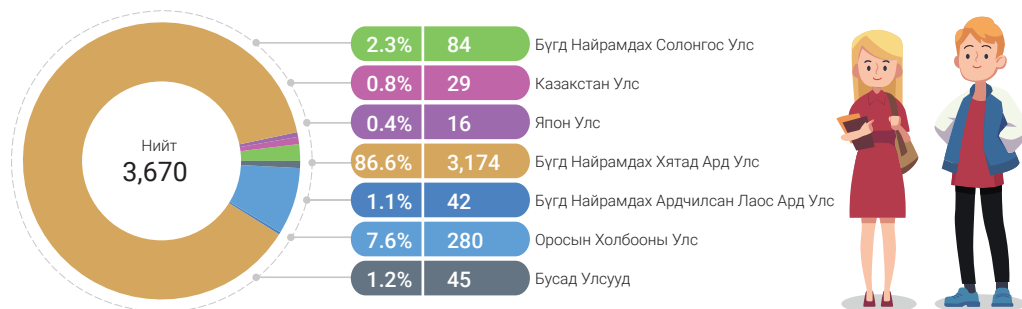
Зураг 6.10 Дотуур байранд амьдарч буй нийт суралцагч, хүйс, дотуур байрын хангалтын хувь, 2023/2024

6. ДЭЭД БОЛОВСРОЛ

Дотуур байранд амьдарч байгаа нийт суралцагчдын **6,447** буюу **96.2** хувь нь бакалаврын боловсролын хөтөлбөрөөр суралцагчид, **155** буюу **2.3** хувь нь дипломын боловсролын хөтөлбөрөөр суралцагчид байна.

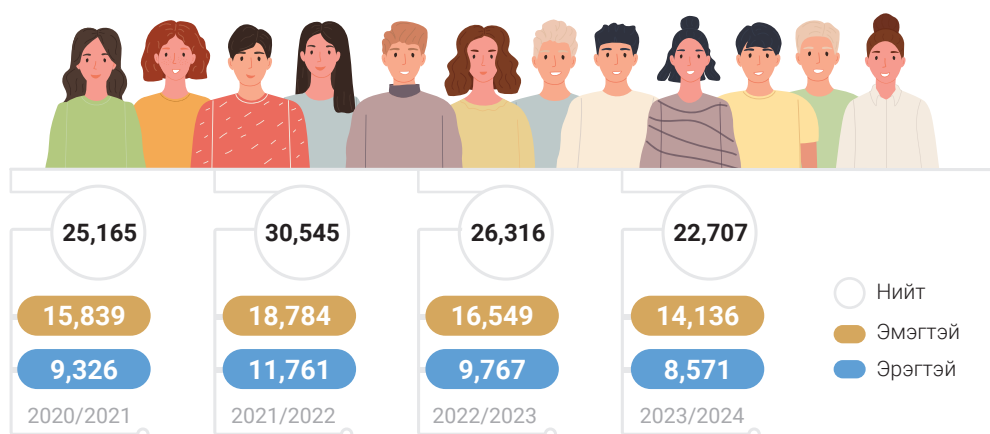
Зураг 6.11 Монгол Улсад суралцаж буй нийт гадаад оюутан, улсаар, дүнд эзлэх хувиар, 2023/2024

Монгол Улсын их, дээд сургууль, коллежид нийт **3,593** гадаад оюутан суралцаж байгаагаас хамгийн их буюу **87.7** хувь нь Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын оюутнууд эзэлж байна.

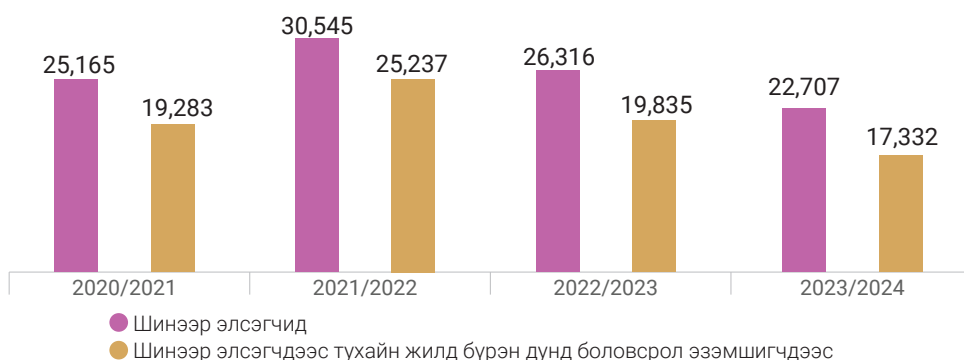
6.3 ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ЭЛСЭГЧИД

Зураг 6.12 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын элсэгчид, хүйсээр

Элсэгчид 2023-2024 оны хичээлийн жилд **22,707** болж өмнөх оны хичээлийн жилээс **3,609-өөр** буурсан ба шинээр элсэгчдийн **62.3** хувь нь эмэгтэй суралцагч, **37.7** хувийг эрэгтэй суралцагчид эзэлж байна.

Зураг 6.13 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын элсэгчид, тухайн жилд бүрэн дунд боловсрол эзэмшигчдээс элссэн байдал

Элсэгчдийн дотор тухайн жилд бүрэн дунд боловсрол эзэмшигчдийн эзлэх хувь 2023-2024 оны хичээлийн жилд **76.3** хувь болж, өмнөх жилээс **1.0** пунктээр буурсан байна.

Тухайн жилд буюу 2023 онд бүрэн дунд боловсрол эзэмшигчид **34,078** байгаагийн **50.9** хувь нь дээд боловсролын хөтөлбөрт элсэн суралцаж байна.

Хүснэгт 6.8 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад элсэгчид, 2023/2024 он

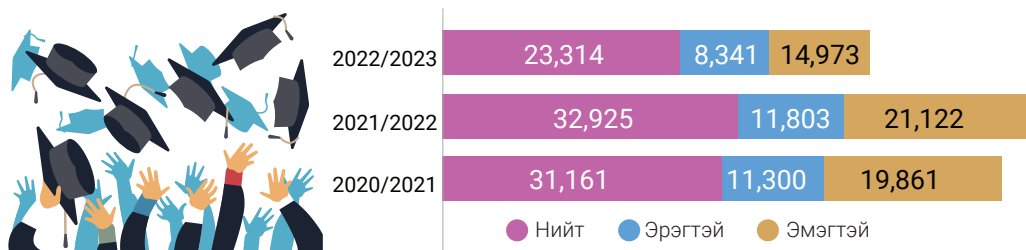
	Элсэгчид	Эзлэх хувь
Тухайн жилд бүрэн дунд боловсрол эзэмшигчдээс	17,332	76.3
Тухайн жилд техникийн болон мэргэжлийн боловсрол эзэмшигчдээс	235	1.0
Тухайн жилд бакалаврын боловсрол эзэмшигчдээс	4,325	19.0
Бусад	815	3.6

2023-2024 оны хичээлийн жилд элсэгчдийн **17,332** буюу **76.3** хувь нь тухайн жилд бүрэн дунд боловсрол эзэмшигчдээс, **4,325** буюу **19.0** хувь нь тухайн жилд бакалаврын боловсрол эзэмшигчдээс, **235** буюу **1.0** хувь нь тухайн жилд мэргэжлийн болон техникийн боловсрол эзэмшигчдээс тус тус элссэн байна.

6.4 ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТӨГСӨГЧИД

Зураг 6.14 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын төгсөгчид, хүйсээр

Их, дээд сургуулийг 2022-2023 оны хичээлийн жилд **23,314** суралцагч төгсөж өмнөх оны хичээлийн жилээс **9,611** буюу **29.2** хувиар буурсан бөгөөд нийт төгсөгчдийн **14,973** буюу **64.2** хувь нь эмэгтэй, **8,341** буюу **35.8** хувь нь эрэгтэй төгсөгчид байна

Хүснэгт 6.9 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын төгсөгчид, боловсролын зэргээр

	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Нийт төгсөгч	31,161	32,925	23,314
Дипломын дээд	117	627	1,102
Бакалавр	25,727	26,240	17,260
Магистр	5,273	5,954	4,860
Доктор	44	104	92

Нийт төгсөгчдийг боловсролын зэргээр авч үзвэл, 2022-2023 оны хичээлийн жилд **17,260** буюу **74.1** хувь нь бакалавр, **4,860** буюу **20.8** хувь нь магистр, **1,102** буюу **4.7** хувь нь диплом, **92** буюу **0.4** хувь нь докторын зэрэг эзэмшсэн байна.

Хөдөлмөрийн зах зээлийн 2023 оны II улирлын байдлаар ажилгүй иргэдийн тоо **70.9** мянган хүн байгааг насны бүлгээр авч үзвэл **15.8** мянга (**22.3** хувь) нь 15-24 насны, **18.8** мянга (**26.5** хувь) нь 25-34 насны, **20.0** мянга (**28.3** хувь) нь 35-44 насны, **12.1** мянга (**17.1** хувь) нь 45-54 насны, **4.2** мянга (**5.9** хувь) нь **55**, түүнээс дээш насны хүн байна. Харин 15-24 насны ажилгүй иргэд **2.7** мянгаар нэмэгдсэн байна.

Ажилгүйчүүдийг боловсролын түвшнээр ангилбал **2.6** хувь нь магистр болон түүнээс дээш, **20.3** хувь нь бакалаврын дээд, **2.1** хувь нь дипломын дээд, **4.2** хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, **32.0** хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, **21.3** хувь нь бүрэн дунд, **12.1** хувь нь суурь, **2.3** хувь нь бага, **3.1** хувь нь боловсролгүй иргэд байна. Ажилгүй **3** хүн тутмын **1** нь Техникийн болон мэргэжлийн боловсролтой байна.

Эх үүсвэр: Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сургалт, үнэлгээ, судалгааны институтээс эрхлэн гаргасан "Хөдөлмөрийн зах зээлийн тойм 2023 оны II улирал" 37 дугаар нүүр хуудас

Зураг 6.15 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын төгсөгчид, мэргэжлийн ерөнхий чиглэлээр, 2022/2023

Дээд боловсролын сургалтын байгууллагыг 2022-2023 оны хичээлийн жилд нийт төгсөгчдийн хамгийн их нь буюу **7,194** буюу **30.9** хувь нь бизнес, удирдлага, эрх зүйн салбарын мэргэжлүүдээр, хамгийн бага нь буюу **295** буюу **1.3** хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй салбарын мэргэжлүүдээр төгссөн байна.

Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт, Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи, үйлчилгээний салбарын мэргэжлүүдээр эрэгтэйчүүд илүү төгссөн бол Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, боловсрол, нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүлзүй, урлаг, хүмүүнлэг, соёл урлаг болон бусад мэргэжлээр эмэгтэйчүүд илүү төгссөн байна.

Зураг 6.16 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын нийт төгсөгчдийн хүйс, мэргэжлийн ерөнхий чиглэл, дүнд эзлэх хувиар, 2022/2023

Хүснэгт 6.10 Боловсролын зээлийн сангийн тэтгэлэг, зээл, буцалтгүй тусламжид хамрагдан гадаадад суралцагч, 2023/2024 оны хичээлийн жил

		Суралцагчийн тоо		732
		Эмэгтэй		456
		Эрэгтэй		276
		Мөнгөн дүн (мян.төг)		52,115,495.92
Санхүүгийн дэмжлэгийн төрөл	Гадаад зээл - Өндөр хөгжилтэй орон (Магистр)	Суралцагчийн тоо		7
			Эмэгтэй	4
			Эрэгтэй	3
		Мөнгөн дүн (мян.төг)		690,831.32
	Гадаад зээл - Дэлхийн шилдэг (Бакалавр)	Суралцагчийн тоо		100
			Эмэгтэй	59
			Эрэгтэй	41
		Мөнгөн дүн (мян.төг)		23,712,246.91
	Засгийн газар хоорондын гэрээ хэлэлцээр	Суралцагчийн тоо		87
			Эмэгтэй	58
			Эрэгтэй	29
		Мөнгөн дүн (мян.төг)		2,883,865.42
	Ерөнхий сайдын нэрэмжит сургалтын тэтгэлэг	Суралцагчийн тоо		48
			Эмэгтэй	36
			Эрэгтэй	12
		Мөнгөн дүн (мян.төг)		6,250,977.94
Ерөнхийлөгчийн нэрэмжит сургалтын тэтгэлэг	Суралцагчийн тоо		490	
		Эмэгтэй	299	
		Эрэгтэй	191	
		Мөнгөн дүн (мян.төг)	18,577,574.33	
Зориулалтын төрөл	Сургалтын төлбөр	Суралцагчийн тоо		570
		Мөнгөн дүн (мян.төг)		43,692,247.36
	Амьжиргааны зардал	Суралцагчийн тоо		535
		Мөнгөн дүн (мян.төг)		3,088,899.45
	Бусад (Дотуур байр)	Суралцагчийн тоо		247
	Мөнгөн дүн (мян.төг)		5,334,349.11	

Эх үүсвэр: Боловсролын зээлийн сангийн 2023-2024 оны хичээлийн жилийн статистикийн мэдээ

6.5 ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН БАГШ, АЖИЛЛАГЧИД

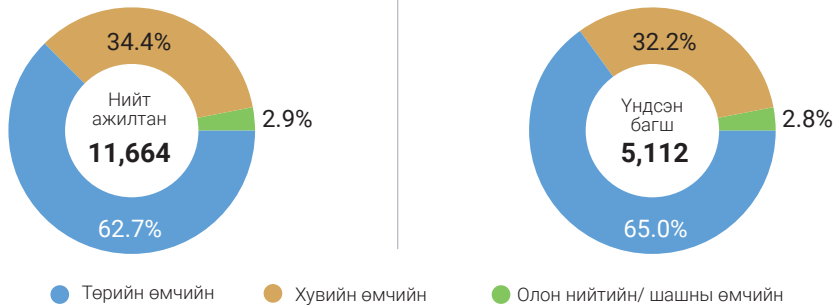
Хүснэгт 6.11 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын нийт үндсэн багш, ажиллагчид, хүйсээр

	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Нийт ажиллагчид	11,970	12,175	11,923	11,664
Үүнээс: Эмэгтэй	7,505	7,688	7,573	7,457
Эрэгтэй	4,465	4,487	4,350	4,207
Үндсэн багш	7,143	6,102	5,169	5,112
Үүнээс: Эмэгтэй	4,314	3,740	3,169	3,141
Эрэгтэй	2,829	2,362	2,000	1,971
Нийт ажиллагчдын дүнд үндсэн багшийн эзлэх хувь	59.7	50.1	43.3	43.8

Их, дээд сургууль, коллежийн ажиллагчид 2023-2024 оны хичээлийн жилд **11,664** болж өмнөх оны хичээлийн жилээс **259** буюу **2.2** хувиар буурсан байна. 2023-2024 оны хичээлийн жилд дээд боловсролын сургалтын байгууллагын нийт ажилтны **7,457** буюу **63.9** хувь нь эмэгтэй, **4,207** буюу **36.1** хувь нь эрэгтэй байна.

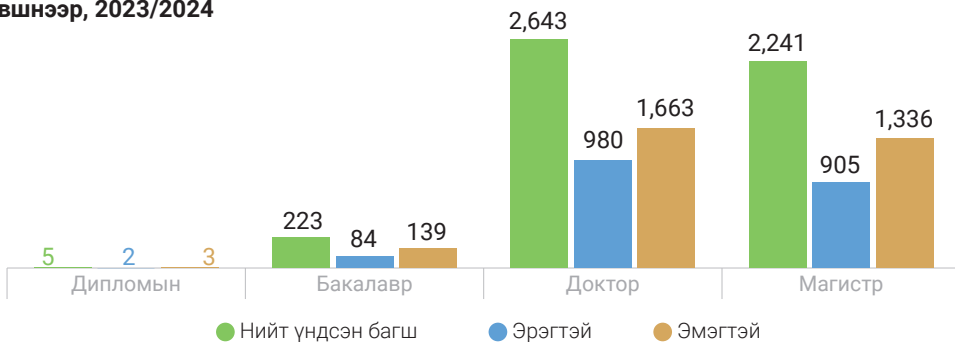
Зураг 6.17 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын үндсэн багш, ажиллагчид, өмчийн хэлбэрээр, 2023/2024

Өмчийн хэлбэрээр авч үзвэл, 2023-2024 оны хичээлийн жилд ажиллаж байгаа нийт ажиллагчдын **7,312** буюу **62.7** хувь нь төрийн өмчийн сургуульд, **4,009** буюу **34.4** хувь нь хувийн өмчийн сургуульд, **343** буюу **2.9** хувь нь олон нийтийн/шашны өмчийн сургуульд ажиллаж байна.

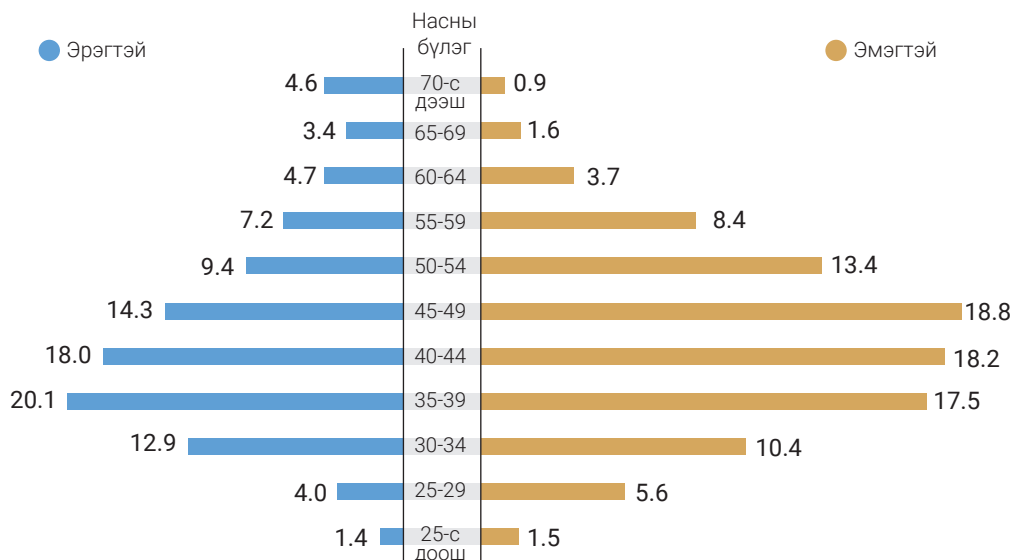
Өмчийн хэлбэрээр авч үзвэл харахад, 2023-2024 оны хичээлийн жилд ажиллаж байгаа нийт үндсэн багшийн **3,322** буюу **65.0** хувь нь төрийн өмчийн сургуульд, **1,647** буюу **32.2** хувь нь хувийн өмчийн сургуульд, **143** буюу **2.8** хувь нь олон нийтийн/шашны өмчийн сургуульд ажиллаж байна.

Зураг 6.18 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын үндсэн багш, боловсролын түвшнээр, 2023/2024

Их, дээд сургууль, коллежид ажиллаж буй үндсэн багшийн **2,643** буюу **51.7** хувь нь магистр, **2,241** буюу **43.8** хувь нь доктор, **223** буюу **4.4** хувь нь бакалавр, **5** буюу **0.1** хувь нь дипломын боловсролтой байна.

Зураг 6.19 Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын нийт үндсэн багш, нас хүйсийн суварга, дүнд эзлэх хувь

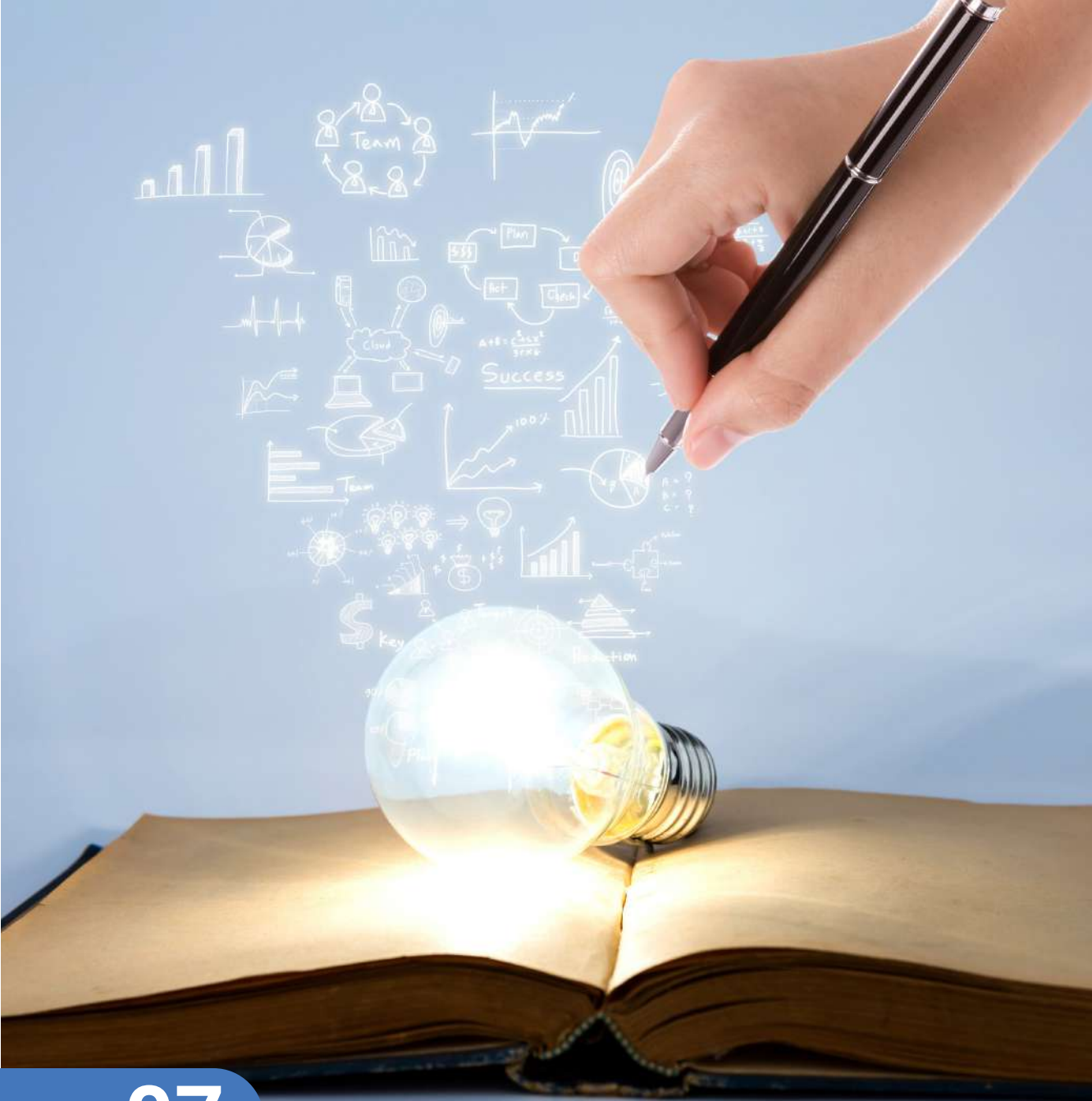

Нийт **5,112** үндсэн багш ажиллаж байгаагийн **3,141** буюу **61.4** хувь нь эмэгтэй, **1,971** буюу **38.6** хувь нь эрэгтэй байна. Насны хувьд үндсэн багшийн **329** буюу **6.4** хувь нь 6 хүртэлх насны, **1,525** буюу **29.8** хувь нь 30-40 насны, **1,799** буюу **35.2** хувь нь 40-50 насны, **1,012** буюу **19.8** хувь нь 50-60 насны, **447** буюу **8.7** хувь нь 60 ба түүнээс дээш насны багш нар тус тус эзэлж байна.

Улсад ажилласан жилээр нь үндсэн багш нарыг ангилж үзэхэд **37.2** хувь нь 1-5 жил, **17.5** хувь нь 6-10 жил, **14.7** хувь нь 11-15 жил, **17.0** хувь нь 16-20 жил, **13.6** хувь нь 21 болон түүнээс дээш жил ажиллаж байгаа үндсэн багш нар байна.

Их, дээд сургууль, коллежид ажиллаж буй үндсэн багш 2023-2024 оны хичээлийн жилд **5,112** болж өмнөх хичээлийн жилээс **57** буюу **1.1** хувиар буурсан байна. Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2023 оны тушаалаар хувийн өмчийн **4** их, дээд сургууль, коллежийн сургалт эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгож, бусад сургуультай нэгтгэн зохион байгуулсантай холбоотойгоор үндсэн багшийн тоо буурсан байна.

07

ШИНЖЛЭХ УХААН, ТЕХНОЛОГИЙН САЛБАР

ШИНЖЛЭХ УХААН, ТЕХНОЛОГИЙН САЛБАРЫН 2023 ОНЫ ОНЦЛОГ

АЖИЛ:

Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 39 дүгээр тогтоолоор “Гарааны компани болон программ хангамжийн үйлдвэрлэл, хөгжүүлэлтийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуй нэгжид дэмжлэг үзүүлэх” журмыг баталлаа.

“Орон нутагт шинжлэх ухаан, технологи, инновацийг нутагшуулъя” аяныг 2023 оны 02-р сарын 06-09-ны өдрүүдэд Ховд аймагт, 03-р сарын 27-29-ний өдрүүдэд Говь-Алтай аймагт Улсын Физикийн 34-р олимпиадтай хамтатган зохион байгууллаа.

“Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх зорилгоор Засгийн газрын 2023 оны “Шинжлэх ухаан, технологийн салбарт авч хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” 120 дугаар тогтоолыг батлууллаа.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд төрийн өмчийн эрдэм шинжилгээний байгууллагаар ажил гүйцэтгүүлэхтэй холбоотой нэмэлт, өөрчлөлт УИХ-аар батлагдлаа.

Засгийн газрын 2023 оны “Төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” 241 дүгээр тогтоолоор салбарын албан хаагчдын /ТҮШУ/ цалингийн системд өөрчлөлт оруулан шатлалгүй болгож, доод хэмжээг 1,100,000.0₮ байхаар буюу 41.5%-аар нэмэгдүүллээ.

Засгийн газар Монгол Улсын шинжлэх ухаан, технологийг хөгжүүлэх тэргүүлэх чиглэл, цөм технологийн жагсаалтыг баталлаа.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн ивээл доор Олон улсын Монголч эрдэмтдийн XII их хурал “Монголын энх тайван ба түүхэн туршлага” уриан дор Улаанбаатар хотноо зохион байгуулагдав. Их хуралд дэлхийн 27 орны 500 гаруй эрдэмтэн судлаачид оролцлоо.

Засгийн газар “Цөмийн аюулгүй ажиллагааны тухай 1994 оны конвенц, Ашигласан түлшний болон цацраг идэвхт хаягдлын менежментийн аюулгүй ажиллагааны тухай 1997 оны конвенц, Цөмийн материалыг биечлэн хамгаалах тухай 1980 оны конвенцын 2005 оны нэмэлт, өөрчлөлт, Бага хэмжээний цөмийн материалын шинэчилсэн протокол”-ыг хэлэлцэн дэмжив.

Засгийн газраас шинээр “Шинжлэх ухаан, технологийн бодлогын хороо”-ны бүрэлдэхүүнийг 316 дугаар тогтоолоор батлав.

Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, НҮБ-ын Худалдаа, хөгжлийн бага хурал (UNCTAD) хамтран 2023-2026 онд хэрэгжүүлэх “Тогтвортой хөгжлийн зорилгуудтай уялдсан Шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн парк: Монгол Улсын бодлогын орчин, практик чадавхыг бэхжүүлэх нь” төсөл хэрэгжиж эхэллээ.

Азийн шинжлэх ухааны паркийн холбооны 26 дугаар их хуралд оролцон Монгол Улс 2024 онд 27 дугаар их хурлыг Улаанбаатар хотноо зохион байгуулах эрхээ хүлээн авлаа.

7.1

ШИНЖЛЭХ УХААН, ТЕХНОЛОГИЙН САЛБАРЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО, АЖИЛЛАГЧИД

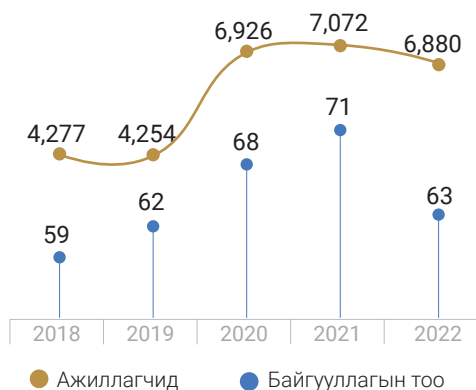
Хүснэгт 7.1 Шинжлэх ухаан, технологийн салбарын үндсэн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	2019	2020	2021	2022	2021/2022 /Өсөлт, бууралт, %/
Шинжлэх ухааны байгууллагын тоо	62	68	71	63	-11.2▼
Нийт ажиллагчид	4,254	6,926	7,072	6,880	-2.7▼
Үүнээс: Эмэгтэй	2,126	3,973	4,150	4,118	-0.8▼
Эрэгтэй	2,128	2,953	2,922	2,762	-5.5▼
Шинжлэх ухааны байгууллагын эрдмийн зэрэг, цолтой нийт үндсэн ажиллагчид	3,352	6,109	5,907	5,982	1.3▲
Үүнээс: Эмэгтэй	1,700	3,573	3,570	3,644	2.1▲
Эрэгтэй	1,652	2,536	2,337	2,338	0▲
Шинжлэх ухааны доктор	136	153	133	139	4.5▲
Боловсролын доктор	657	1,697	2,000	1,611	-19.5▼
Академич	38	64	57	63	10.5▲
Профессор	136	369	436	326	-25.2▼
Дэд профессор	166	564	666	593	-11▼
Улсын төсвөөс санхүүжүүлсэн судалгаа хөгжүүлэлтийн ажил*	309	353	456	366	-19.7▼
Суурь судалгааны ажил*	94	265	393	307	-21.9▼
Хэрэглээний судалгааны ажил*	215	78	47	37	-21.3▼
Туршилт, хөгжүүлэлтийн ажил*	-	10	16	22	37.5▲

* -ШУТ-ийн салбарын захиргааны болон албан ёсны статистикийн мэдээний маягт, аргачлал 2020 онд шинэчлэгдсэнтэй холбоотойгоор үзүүлэлтүүд шинэчлэгдэн хамрах хүрээ нэмэгдсэн. 2023 оны жилийн эцсийн мэдээ 2024 оны 03 сард гарна.

Шинжлэх ухаан, технологийн салбарт 2019 онд **62** байгууллагын **4,254** ажиллагч ажиллаж байсан бол 2022 онд ажиллагчид **2,626** (1.6 дахин)-аар нэмэгдэж, **6,880** болсон байна.

Зураг 7.1 Шинжлэх ухаан, технологийн салбарын байгууллага, ажиллагчид

2022 оны байдлаар шинжлэх ухаан технологийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа эрдэм, шинжилгээний **63** байгууллагын **49 (79.0%)** нь төрийн өмчийн, **14 (21.0%)** нь хувийн өмчийн байгууллага байна. Харин эрдэм шинжилгээний байгууллагын зэрэглэлд хамаарах дээд боловсролын байгууллага **21 (33.3%)** байна.

Шинжлэх ухаан, технологийн салбарт 2022 онд нийт **6,880** хүн ажиллаж байгаагийн **4,118 (59.9%)** нь эмэгтэй ажиллагчид байгаа бол нийт ажиллагчдын **5,982 (86.9%)** нь бүтэн цагийн ажилтан, **5,407 (78.6%)** нь судлаачид, нийт судлаачдын **1,739 (32.2%)** нь эрдэм шинжилгээний ажилтан байна. Нийт ажиллагчдын дотор шинжлэх ухааны доктор **139**, боловсролын доктор **1,611**, академич **63**, профессор **326**, дэд профессор **593** байна.

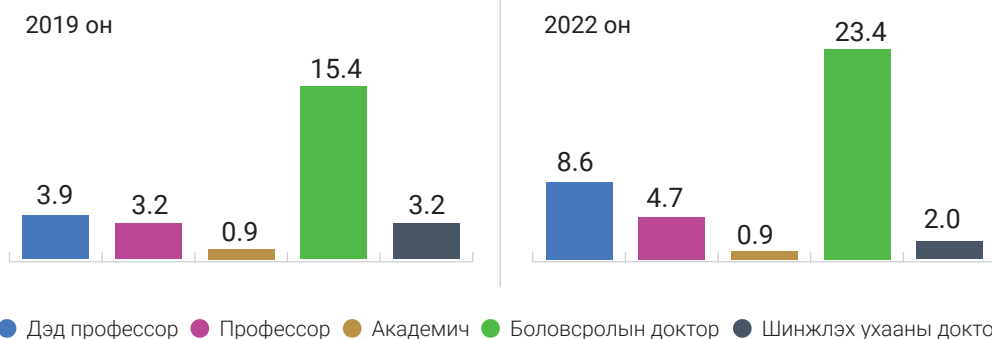
Хүснэгт 7.2 Эрдмийн зэрэг, цолтой үндсэн ажиллагчид

Үзүүлэлт	2019	2020	2021	2022
Шинжлэх ухааны доктор	136	153	133	139
Боловсролын доктор	657	1,697	2,000	1,611
Академич	38	64	57	63
Профессор	136	369	436	326
Дэд профессор	166	564	666	593

2019 онд нийт ажиллагчдын **15.6** хувь нь боловсролын доктор зэрэгтэй ажиллагчид байсан бол 2022 онд **23.4** хувь болж, **8** пунктээр өссөн байна.

Зураг 7.2 Эрдмийн зэрэг, цолтой үндсэн ажиллагчдын нийт ажиллагчдад эзлэх хувь /2019, 2022 оны харьцуулалт/

● Дэд профессор ● Профессор ● Академич ● Боловсролын доктор ● Шинжлэх ухааны доктор

Тайлбар: ШУТ-ийн салбарын захиргааны болон албан ёсны статистикийн мэдээний маягт, аргачлал 2020 онд шинэчлэгдсэнтэй холбоотойгоор Шинжлэх ухааны байгууллагын эрдмийн зэрэг, цолтой нийт ажиллагчид гэсэн үзүүлэлтээр мэдээллийг цуглуулсан.

Шинжлэх ухааны доктор зэрэгтэй ажиллагчдын эзлэх хувь 2019 оноос 2022 онд **1.2** пунктээр буурчээ. Харин профессор, дэд профессор, боловсролын доктор зэрэгтэй ажиллагчдын эзлэх хувь **1.5-8.0** пунктээр нэмэгдсэн байна.

7.2 ТӨСӨВ, САНХҮҮЖИЛТ

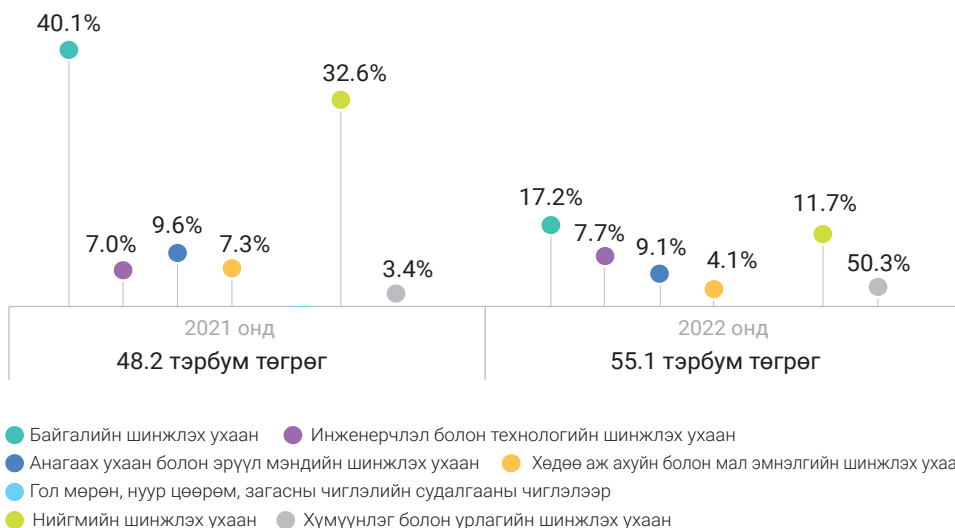
Шинжлэх ухаан, технологийн салбарын нийт зардал 2021 онд **48.2³** тэрбум төгрөг байсан бол 2022 онд **55.1⁴** тэрбум төгрөг болж, **6.9** тэрбум төгрөгөөр өссөн байна. 2019 оноос өмнө Шинжлэх ухааны салбарын нийт зардал нь зөвхөн улсын төсвөөс зарцуулсан зардлыг илэрхийлэх бөгөөд урсгал зардал орсон дүн болно. Харин ШУТ-ийн салбарын захиргааны болон албан ёсны статистикийн мэдээний маягт, аргачлал 2020 онд шинэчлэгдсэнтэй холбоотойгоор Шинжлэх ухаан, технологийн салбарын нийт зардал нь судалгаа хөгжүүлэлтийн ажлын, судалгаа хөгжүүлэлтийн ажилд шууд хамааралгүй шинжлэх ухаан, технологийн үйлчилгээний ажлын болон шинжлэх ухаан, техникийн боловсрол, сургалтын үйл ажиллагааны нийт дүнгийн нийлбэрээр тодорхойлогдох болсон.

³ Шинжлэх ухаан, технологийн салбарын 2021 оны захиргааны статистик мэдээгээр гарсан үр дүн

⁴ Шинжлэх ухаан, технологийн салбарын 2022 оны захиргааны статистик мэдээгээр гарсан үр дүн

Зураг 7.3 Шинжлэх ухаан, технологийн салбарын нийт зардал, зардлын бүтэц, дүнд эзлэх хувиар

Шинжлэх ухаан, технологийн төслүүдийн эдийн засгийн үр өгөөж, судалгаа хөгжүүлэлтийн ажлуудын үр дүнгийн талаар:

Улсын төсвөөс 2022 онд нийт 402 судалгаа хөгжүүлэлтийн ажлыг санхүүжүүлснээс 27.8% буюу 1.89 тэрбум төгрөгийг суурь судалгааны ажилд, 41.1% буюу 2.81 тэрбум төгрөгийг хэрэглээний судалгааны ажилд, 6.9% буюу 470.0 сая төгрөгийг нь технологийн туршилт, зүгшрүүлэлтийн ажилд, 24.2% буюу 1.65 тэрбум төгрөгийг гадаадтай хамтарсан төсөлд олгосон байна.

Шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн 2022 оны статистикийн мэдээгээр судалгааны үр дүнгээс дотоодод 3328 бүтээл, гадаадад 1751 бүтээлийг тус тус хэвлүүлснээс импакт фактор өндөртэй эрдэм, шинжилгээний сэтгүүлд хэвлүүлсэн 654 өгүүлэл байна. Түүнчлэн,

7. ШИНЖЛЭХ УХААН, ТЕХНОЛОГИЙН САЛБАР

шинээр 78 патент, 25 шинэ технологи, 46 шинэ биет бүтээгдэхүүн, 260 зохиогчийн эрх тус тус баталгаажсан байна.

Залуу судлаачид гадаадад зэрэг хамгаалах, эрдэмтэн солилцооны хөтөлбөрүүдэд хамрагдах нь нэмэгдэж байгаатай холбоотойгоор “Scopus” мэдээллийн санд Монгол Улсын бүртгэлтэй нийт бүтээлүүдээс 2023 онд 14,933 ишлэл авсан байна.

Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгүүдийн нэгдсэн цогцолбор"-ийн бүтээн байгуулалтын ажлыг Баянзүрх дүүргийн нутаг дэвсгэрт эхлүүлсэн. Нийт 4.8 га, 74.300 кв.м ашиглалтын талбай бүхий олон улсын стандартад нийцсэн лаборатори, оффис, музуй, спорт заал бүхий шинжлэх ухаан, инноваци, технологи, танин мэдэхүйн цогцолбор бий болох бөгөөд Шинжлэх ухааны академийн харьяа хүрээлэнгүүд, Их сургуулийн харьяа эрдэм шинжилгээний байгууллагуудын 3300 орчим эрдэмтэн судлаач, албан хаагчид ажиллах орчин бүрдэнэ. Тус цогцолборын барилгын ажлыг 2020 оны 10 дугаар сард эхлүүлж 3.0 тэрбум төгрөг, 2021 онд 21.0 тэрбум төгрөг, 2022 онд 18 тэрбум, 2023 онд 27 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг олгоод байна. Өнөөдрийн байдлаар цогцолборын нийт гүйцэтгэл 45 хувьтай үргэлжилж байна.

Сүүлийн 5 жилд ШУТ-ийн судалгаа хөгжүүлэлтэд зарцуулах зардлын хэмжээ өсөөгүй 12 тэрбум төгрөг хэвээр байна. 2022 онд 12.6 тэрбум төгрөг батлагдсан хэдий ч 1 сард хийсэн төсвийн тодотголоор 5 тэрбум төгрөгийг хасаж, 7.6 тэрбум төгрөг, инновацийн судалгаа, туршин нэвтрүүлэх санхүүжилт 2.0 тэрбум, нийт 9.6 тэрбум төгрөгийг судалгаа хөгжүүлэлтэд зарцуулахаар баталсан. Батлагдсан төсвийн хүрээнд шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн судалгаа хөгжүүлэлт, туршин нэвтрүүлэх ажлыг хууль, тогтоомж, журамд зааснаар бүрэн зарцуулсан. Үүнээс тооцож үзэхэд 2022 онд шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн судалгаа хөгжүүлэлт, туршин нэвтрүүлэх санхүүжилтийн ДНБ-д эзлэх хувь 0.11 хувь байна.

7.3 ШИНЖЛЭХ УХААН, ТЕХНОЛОГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН

Эрдэм шинжилгээ, туршилт, зохион бүтээх ажлын нийт үр дүн 2019 онд **8,524** байсан бол 2022 онд **5626 (66.0%)**-иар өсөж, **14,150** болсон байна. Үр дүнг харахад хэрэглэгч, захиалагчид хүлээлгэн өгсөн нийт үр дүн 2019 онд **716** байсан бол 2022 онд **1,297** болж **581-ээр** өсөж, нийт хэвлүүлсэн бүтээл 2019 онд **7,661** байсан бол 2022 онд **12,508** болж **4,847-оор** өсч, патент 2019 онд **60** байсан бол 2022 онд **78** болж **18-аар** өссөн байна. Харин зохиогчийн эрхийн гэрчилгээ 2019 онд **87** байсан бол 2022 онд **260** болж **173-аар** өссөн байна. 2022 онд **1** лицензийн гэрээ, **6** гарааны компани байгуулагдсан байна.

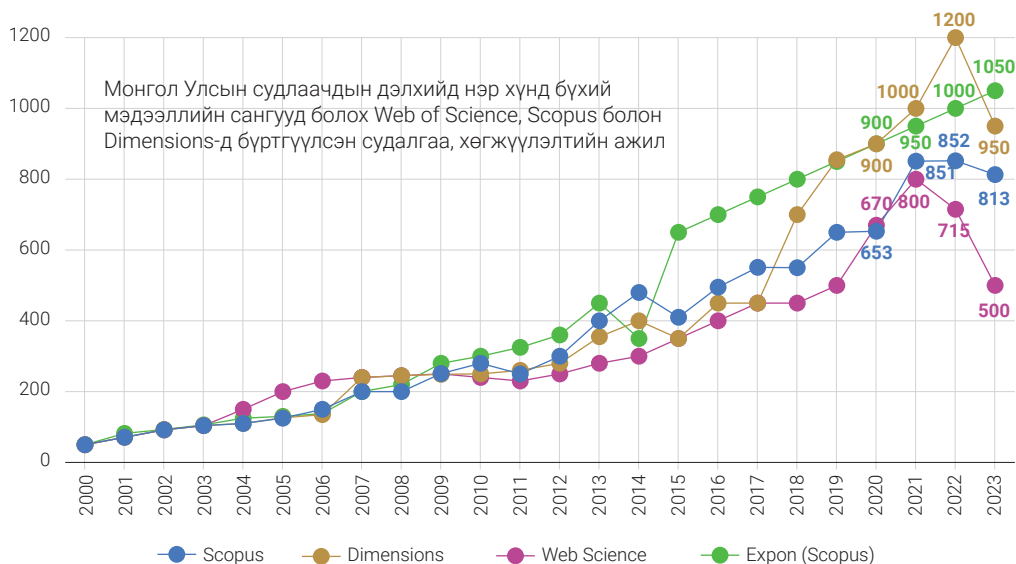
Хүснэгт 7.3 Эрдэм шинжилгээ, туршилт, зохион бүтээх ажлын үр дүн

Үзүүлэлт		2019	2020	2021	2022
Хэрэглэгч, захиалагчид хүлээлгэн өгсөн үр дүнгээр	Бүгд	716	1,858	957	1,297
	Шинэ технологи	33	64	35	25
	Шинэ биет бүтээгдэхүүн	83	84	76	46
	Шинэ онол теором	-	1	2	-
	Зураг, каталог	218	191	90	428
	Аргачлал, заавар, зөвлөмж	180	741	239	188
	Жор, үнэлгээ	8	46	22	5
	Стандарт	70	193	118	94
	Тоног төхөөрөмжийн туршилтын загвар	-	24	9	17
	Үйлдвэрлэлд нэвтэрсэн үр ашиг	-	39	41	46
	Бусад /тайлан, диссертац/	124	475	325	448

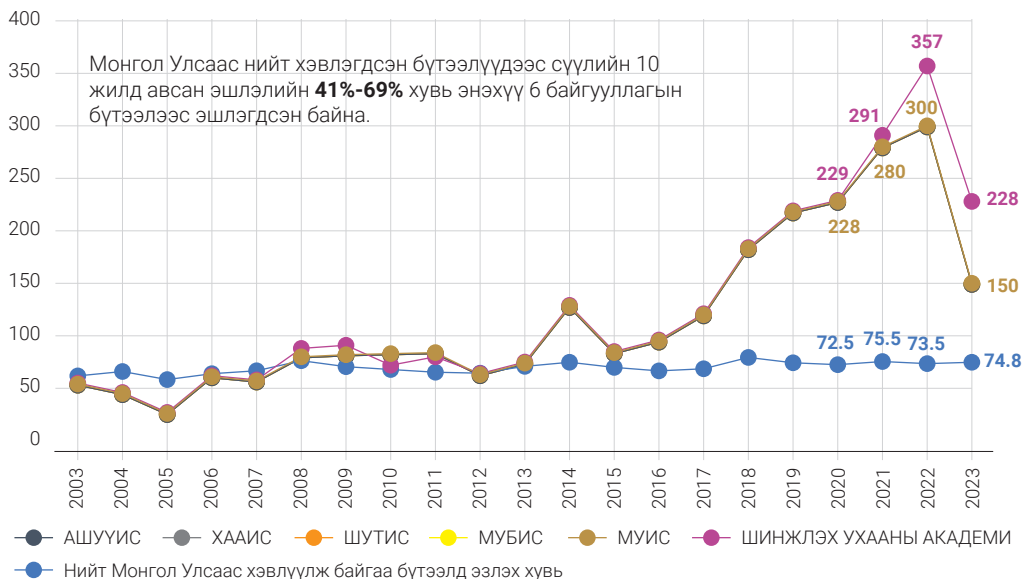
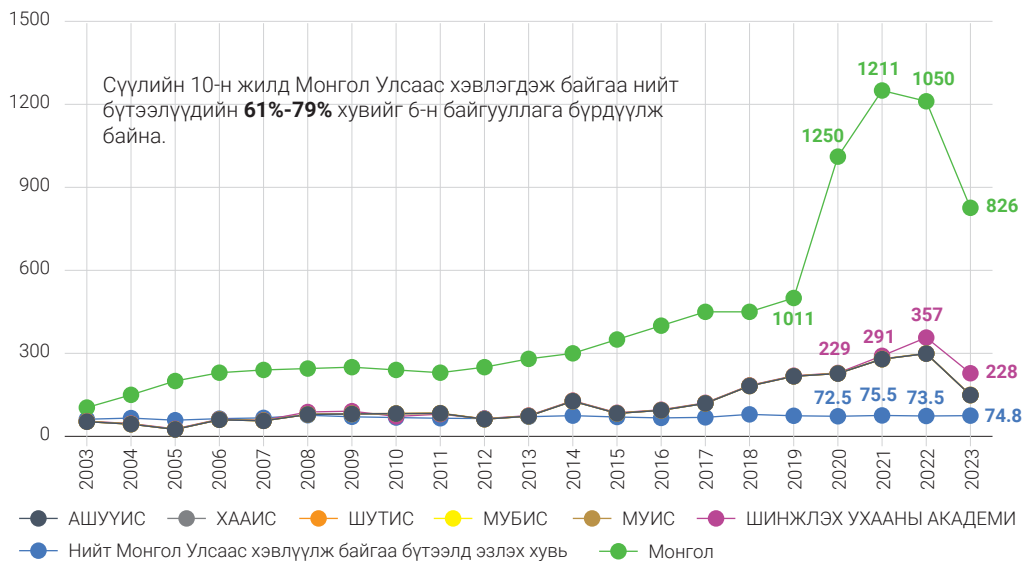
Үзүүлэлт		2019	2020	2021	2022
Нийт хэвлүүлсэн бүтээлээр	Бүгд	7,661	11,033	10,089	12,508
	Ном, монограф буюу нэг сэдэвт бүтээл	891	907	712	1,182
	Эрдэм шинжилгээний өгүүлэл	3,344	5,517	4,773	5,079
	Дотоодод хэвлүүлсэн	6,227	3,978	3,200	3,328
	Импакт фактор өндөртэй эрдэм, шинжилгээний сэтгүүлд хэвлүүлсэн	-	334	510	378
	Бусад	-	3,644	2,690	2,950
	Гадаадад хэвлүүлсэн	1,434	1,539	1,573	1,751
	Импакт фактор өндөртэй эрдэм, шинжилгээний сэтгүүлд хэвлүүлсэн	-	693	743	654
	Бусад	-	846	830	1,097
	Хэлэлцүүлсэн илтгэл	3,426	3,982	3,919	5,752
Патентаар	Бүгд	87	301	280	267
	Бүгд	60	133	123	78
	Шинэ бүтээл	23	46	73	28
	Бүтээгдэхүүний загвар	37	84	36	30
Оюуны өмчийн гэрчилгээ	Ашигтай загвар				
	Бүгд	87	301	280	267
	Барааны тэмдэгийн эрхийн хамгаалалт		57	23	7
Лицензийн гэрээ	Зохиогчийн эрхийн гэрчилгээ	87	243	256	260
	Газарзүйн заалтын эрхийн хамгаалалт		1	1	-
	Бусад	-	627	685	495
Лицензийн гэрээ		-	2	-	1
Үүсгэн байгуулсан гарааны компани		-	4	-	6

7.4 МОНГОЛ ЭРДЭМТДИЙН БҮТЭЭЛ ОЛОН УЛСАД

Зураг 7.4 Монгол Улсын судлаачдын дэлхийн нэр хүнд бүхий мэдээллийн сангууд болох Web of Science, Scopus болон Dimensions-д бүртгүүлсэн судалгаа, хөгжүүлэлтийн ажил

Зураг 7.4-ийн үргэлжлэл

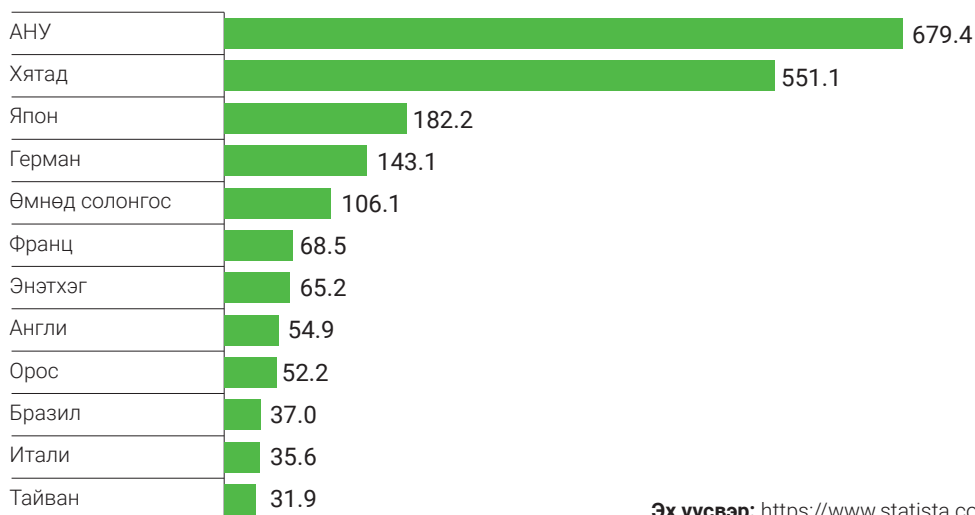

Эх үүсвэр: Дэлхийн инновацийн индексийн тайлан, WIPO, 2023

7.5

СУДАЛГАА ХӨГЖҮҮЛЭЛТ – ДЭЛХИЙ НИЙТИЙН
СОНИРХОЛТОЙ БАРИМТ

Зураг 7.5 Дэлхийн хэмжээнд судалгаа, хөгжлийн (R&D) нийт зардлаар тэргүүлэгч орнууд, (тэрбум доллараар), 2022 он

Эх үүсвэр: <https://www.statista.com/>

Хүснэгт 7.4 Дэлхийн хэмжээнд дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд (ДНБ) эзлэх судалгаа, хөгжүүлэлтийн (R&D) зардлаар тэргүүлэгч орнууд, 2022

Улс	Нийт	Зөрүү	Хүн ам (сая)
АНУ	3,525,421	0	333.4
Хятад	651,574	10	>1 тэрбум
Англи	385,112	-1	67.5
Энэтхэг	338,565	17	>1 тэрбум
Герман	198,668	2	83
Канад	189,175	-2	38.6
Франц	158,288	1	67.9
Израиль	131,338	-5	9.5
Япон	113,052	9	125
Бразил	104,016	17	215.3
испани	94,350	4	47.4
Австрали	88,259	-3	25.9
Швед	75,679	-8	10.5
Нидерланд	74,655	-4	17.6
Орос	70,572	14	143.4
Өмнөд солонгос	64,140	4	51.7
Сингапур	53,571	-11	5.5
Индонез	52,156	23	275.5
Швейцар	51,307	-8	8.8
Итали	37,126	10	58.9
Эрүүл мэнд	2,547	1.7	4.4
Бусад	6,225	4.1	5.3

Эх үүсвэр: StartupBlink's Global, 2023

Хүснэгт 7.5 Дэлхийн инновацийн индекс, орлогын түвшнээр

Зэрэглэл	Дэлхийн инновацийн индекс 2023	Зэрэглэл	Дэлхийн инновацийн индекс 2023
Өндөр орлогтой орнууд (Нийт 51 улс)		Дундаас дээш орлогтой эдийн засаг (нийт 36)	
1	Өндөр орлогтой эдийн засаг (нийт 48)	1	Хятад (12)
2	Швейцар (1)	2	Малайз (36)
3	Швед (2)	3	Болгар (38)
4	АНУ (3)	4	Турк (39)
5	Англи (4)	5	Тайланд (43)
6	Сингапур (5)	6	Бразил (49)
7	Финлянд (6)	7	ОХУ (51)
8	Нидерланд (7)	8	Серби (53)
9	Герман (8)	9	Хойд македон (54)
10	Өмнөд солонгос(10)	10	Маврики (57)
Бага дунд орлогтой эдийн засаг (нийт 37)		Бага орлогтой эдийн засаг (нийт 12)	
1	Энэтхэг (40)	1	Руанда (103)
2	Вьетнам (46)	2	Мадагаскар (107)
3	Украин (55)	3	Того (114)
4	Филиппин (56)	4	Замби (118)
5	Индонез (61)	5	Уганда (121)
6	Иран (62)	6	burkina faso (124)
7	Монгол (68)	7	Этиоп (125)
8	Морокко (70)	8	Мозамбик (126)
9	Тунис (79)	9	Гвиней (128)
10	Узбекистан (82)	10	Мали (129)

Эх үүсвэр: УСХ, БШУЯ, "Инновац судалгаа хөгжүүлэлт", сэдэвчилсэн судалгааны тайлан, 2023 он

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

ТОВЧИЛСОН ҮГ	ТАЙЛБАР
ААН	Аж ахуйн нэгж
АОД	Анхны онооны дундаж
АХС	Ажиллах хүчний судалгаа
БШУЯ	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ЖТБ	Жендэрийн тэнцвэрт байдал
МСҮТ	Мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төв
МБТБ	Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол
НУБ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага
ОНӨГ	Орон нутгийн өмчийн газар
СӨБ	Сургуулийн өмнөх боловсрол
ТӨҮГ	Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар
ТХЗ	Тогтвортой хөгжлийн зорилго
ХСЦЖ	Хамран сургалтын цэвэр жин
ХОД	Хэмжээст онооны дундаж
ҮНО	Үндэсний нийт орлого
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
ШУТИС	Шинжлэх Ухаан Технологийн их сургууль
ШШГЕГ	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар

